

**T.C.
YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

Dunia Kafi

Temmuz 2015

T.C.
YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

Dunia Kafi

Tez danışmanı

Yrd. Doç. Sibel Üst Erdem

Temmuz 2015

BİR YÛSUF VE ZÜLEYHÂ METNİ (METİN\ İNDEKS)

DUNIA KAFI

TARAFINDAN

**YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SUNULAN TEZ**

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Temmuz 2015

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

(Ünvanı Adı ve Soyadı)
Enstitü Müdürü

Bu Tezin Yüksek Lisans Derecesi için gereken tüm şartları sağladığını tasdik ederim.

(Ünvanı Adı ve Soyadı)
Anabilim Dalı Başkanı

Okuduğumuz ve savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir yüksek lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederiz.

Danışman

Yrd. Doç. Sibel Üst Erdem

(Ünvanı Adı ve Soyadı)

Dunia Kafi

Jüri üyeleri

Prf. Dr. Faruk Toprak

Doç. Dr. Sait okumuş

Yedek Üye

Pro. Dr. Funda Toprak

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışma orijinal olmayan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Adı Soyadı:

İmza:

İthaf

AİLEMe ve DERİK'e İthaf Ediyorum...

ÖZET

BİR YÛSUF VE ZÜLEYHÂ METNİ (METİN İNDEKS)

Dunia Kafi

Yüksek Lisans Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Sibel Üst Erdem

Temmuz 2015, 113sayfa

Bu tez, Kur'an-ı Kerim'de Ahsenü'l-Kasas adıyla geçen, İslami edebiyatlarda birçok ikili aşk hikâyesine konu olmuş Yûsuf u Züleyhâ Kısassı'nın, kimin tarafından yazıldığı bilinmeyen mensur olarak H.994 yılında kaleme alınmış olan metninin 51a-99b arası varaklarının Latin harflerine transkripsiyonlu olarak aktarılıp, incelemesinden ve indeksinin hazırlanmasından oluşmaktadır. İnceleme bölümünde Yûsuf u Züleyhâ Kısassı'nın kutsal kitaplarda nasıl yer aldığı belirtildikten sonra kutsal kitaplarda yer alan bu hikâyelerin karşılaştırması yapılarak divan şiiri kapsamında yazılmış Yûsuf u Züleyhâ metinleri ve yazarları ile birlikte bu metinler üzerine yapılan çalışmalar tespit edilmiştir. Çalışmaya konu olan metinde yer alan ayetler ve bu ayetlerin tercümelere de çalışmaya eklenerek metinden hareketle nasirin edebi kişiliği ve üslubu hakkında bilgiler verildikten sonra ikinci bölümde metnin transkripsiyonlu harflerle Latin harflerine aktarılması yapılmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise metnin indeksi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Divan edebiyatı, nesir, Yûsuf u Züleyhâ, kutsal kitaplar, eski Anadolu Türkçesi.

ABSTRACT

TEXT OF YÛSUF U ZÜLEYHÂ (TEXT/INDEX)

Dunia, Kafi

Master Degree Departmen of Turkish Language and Literature

Supervisor: Yrd. Doç. Sibel Üst Erdem

July 2015, 113 pages

Yûsuf u Züleyhâ story which was known by the name of Ahsenül-Kasas, was a source to Islam literature in the love story, whose auther unknown and mited prose, verse, which was put down on paper was mentioned and examined between 51a-99b paper to Latin letters in a transcription form. After stating how Züleyhâ story was taken part in holy books in the investigation part. It was compared to the others in the holy books then it was written about Diwan poetry. Yûsuf u Züleyhâ stories and authors and his work on this story were stated. It was iven information about nasir's personality and style by adding his works, verse translations. In the second part transcription letter was transfered into Latin letter and in the last part story index was constituted.

Key words: Literature of Diwan, prose, Yûsuf and Züleyhâ, Holy Books, Old Anatolian Turkish.

Önsöz

Divan edebiyatının en önemli konularından biri de aşktır. İster mecazi ister ilahi olsun bu edebiyatta işlenmiştir. Bu sebeple bu dönem edebiyatı içerisinde ikili aşk hikâyelerine oldukça sık rastlanmaktadır. Leylâ ve Mecnûn, Hüsrev u Şîrîn gibi Yûsuf u Züleyhâ da aşk hikâyelerinin en dikkat çekicilerindedir. İlk olarak Tevrat'ta işlenen bu hikâyenin Kur'an-ı Kerim'de de yer almasıyla birlikte İslami edebiyatlarda Yûsuf u Züleyhâ hikâyesi yazma geleneği oluşmuştur. Bunun sonucunda özellikle Türk ve Fars edebiyatlarında manzum ve mensur birçok Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri kaleme alınmıştır. Divan edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ kıssasıyla alakalı müstakil eserlerin dışında şiiirler içerisinde telmih yoluyla Yûsuf u Züleyhâ kıssası zikr edilerek Hz. Yûsuf, güzellik ve iffet timsalı olarak anılmıştır. Bununla birlikte Hz. Yakûb'un ağlamaktan dolayı gözlerini kaybetmesi, kulbe-i ahzân olarak alınan evi ve Mısır ülkesi birçok mazmuna konu olmuştur. Aynı zamanda Yûsuf u Züleyhâ kıssası tasavvufi boyutu olan bir kıssadır. Hikâyede Züleyhâ'nın yaşamış olduğu değişim seyr ü süluktaki sâlikin geçirmiş olduğu tasavvufi evrelere benzemektedir.

Tez çalışmasına konu olan ve mensur olarak XVI. yüzyılda yazılmış metin, Süleymaniye Kütüphanesinde bulunmuştur. Tez çalışması genel olarak 3 ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; metnin incelendiği birinci bölüm, metnin transkripsiyonlu harf aktarımının yapıldığı ikinci bölüm ve üçüncü bölüm indeks bölümüdür. İnceleme bölümünde ilk olarak Yûsuf Kıssası'nın kutsal kitaplarda nasıl yer aldığı ve bunların karşılaştırması yapılmıştır. İkinci kısımda manzum-mensur Yûsuf u Züleyhâ metinleri ve bu metinler üzerine yapılan çalışmalar tespit edilmiştir.

İnceleme bölümünde metinden hareketle nasirin edebi kişiliği ve üslubu hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. İnceleme bölümünde muhteva kısmında eserin olay örgüsü kısaca özetlenmiştir. Yine muhteva kısmında eserde geçen kahramanlar hakkında tanıtıcı bilgiler verilerek, ayetler tercümeleriyle birlikte verilmiştir.

İkinci ana bölüm olan "Metin" bölümünde ise Arap harfli metnin transkripsiyon harfleriyle Latin harflerine aktarılması yapılmıştır. Bu bölümden sonra "İndeks" bölümü yer almaktadır. İndeks sayesinde araştırmacılara metnin incelenmesi aşamasında kolaylık

sağlanması amaçlanmaktadır. Bu bölümden sonra ise son bölüm olan tıpkı basım metin yer almaktadır.

Son olarak bu çalışmaya katkı sağlayan ve her zaman yanımda olan Yrd. Doç. Dr. Sibel Üst Erdem'e ve tezin jürileri Faruk Toprak, Sait Okutmuş ve Funda Toprak'a sevgimi ve saygılarımı takdim ediyorum.

İÇİNDEKİLER

İNTİHÂL.....	iii
İTHAF.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR VE İŞARETLER.....	1
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ.....	2
GİRİŞ.....	3
I. BÖLÜM	
1. YÛSUF KISASSI'NIN KUTSAL KİTAPLARDAKİ YERİ	
1.1 KUR'AN-I KERİM'DE.....	5
1.2 İNCİL'DE.....	14
1.3 TEVRAT'TA.....	15
1.4. KUTSAL KİTAPLARIN KARŞILAŞTIRMASI.....	18
2. YÛSUF'UN ZÛLEYHÂ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR	19
KLASİK TÜRK EDEBİYATINDAKİ YÛSUF U ZÛLEYHÂLAR	
3. MANZUM YÛSUF U ZÛLEYHÂLAR.....	23
4. MENSUR YÛSUF U ZÛLEYHÂ.....	25
5. NASİRİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ.....	25
6. MUHTEVA	
6.1 ESERİN ÖZETİ.....	26
7. KAHRAMANLAR.....	29
8. AYETLER.....	32
9. NÜSHATAVSİFİ.....	46

II. BÖLÜM

1. METNİN TRANSKRİPSYONU.....	47
--------------------------------------	-----------

III. BÖLÜM

1. ÖZEL İSİM İNDEKSİ.....	103
----------------------------------	------------

SONUÇ.....	107
-------------------	------------

KAYNAKÇA.....	108
----------------------	------------

TIPKI BASIM METİN.....	109
-------------------------------	------------

KISALTMA ve İŞARETLER

H.	: Hicrî
Hz.	: Hazreti
S.	: Sayfa
vb.	: Ve benzerleri
yy.	: Yüzyıl
C.	: Cilt
TDVİA	:Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedi
O. H. K.	: Süleymaniye Kütüphanesi Osman Huldi Kitaplığı
[]	: Varak numarası
{}	: Metinde sayfa başında tekrar eden kelimeler.
0	: Satır numarası.

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

أ, ا	A	ص	ş
آ	Ā	ض	d, z
ء	Ø	ط	ţ
ب	B	ظ	z
پ	P	ع	Ø
ت	T	غ	g
ث	Ŝ	ف	f
ج	c, ç	ق	k
چ	Ç	ك	k, g
ح	h	گ	g
خ	h	ڭ	ñ
د	D	ل	l
ذ	z	م	m
ر	R	ن	n
ز	Z	و	v, o, u, ü
ژ	J	ه	h
س	S	ى	y, i, i
ش	Ş		

GİRİŞ

Aruzun kısa kalıplarıyla, kendi arasında kafiyeli beyitlerle yazılan mesnevi nazım şeklinin uzun hikâyeleri anlatmaya uygun oluşu sebebiyle, Divan edebiyatında uzun hikâyeleri anlatmak için genellikle, Fars edebiyatından Türk edebiyatının geçmiş olan mesnevi nazım şekli kullanılmıştır. (TDVİA 2004, 322-324).

Divan edebiyatında hamse, bir şairin beş mesnevisini bir araya getirmesiyle oluşan türdür. Sahib-i hamse veya hamse- nüvis ise hamse yazan şairler için kullanılan isimlerdir. Türk edebiyatında hamse sahibi şairlere örnek olarak Ali Şiir Nevai, Taşlıcalı Yahya, Hamdullah Hamdi, Nevizade Atayi, Lami Çelebi vs. sayabiliriz. Divan Edebiyatına ait ilk mesneviler, çoğunlukla tercüme mahiyetinde yazılmıştır. İranlı Nizamî Gencevî, Abdurrahman Molla Câmî, Hüsrevî Dihlevî, Feyzi Hindî vs. gibi şairlerin şiirlerine yanıt niyetine mesneviler yazılmıştır. (TDVİA 2004, 320-322).

Divan edebiyatında birbirinden farklı konularda yazılmış mesnevileri konularına göre şu şekilde sınıflandırabiliriz: Dini-tasavvufi mesneviler, aşk ve kahramanlık mesnevileri, ahlaki ve öğüt içerikli mesneviler, tabiat ve sosyal içerikli mesneviler, herhangi bir konuya ait bilgilendirme amaçlı yazılmış bilimsel içerikli mesneviler vs. (TDVİA 2004, 321).

Bu türler arasında en çok aşk mesnevileri önemli bir yer tutar. (Ahsenü'l-Kasas) olarak tabir edilen Yûsuf u Züleyhâ kıssası da kıssaların en güzelinden sayılır ve Divan edebiyatında bir çok mesneviye konu olarak da kaynaklık etmiştir. Hamdullah Hamdi, Kemal Paşa-zâde, Şeyyat Hamza, Süle Fakih, Taşlıcalı Yahya vs. şairler Yûsuf u Züleyhâ hakkında mesnevi yazan önemli şairlerdendir. Bazı Yûsuf u Züleyhâ metinleri müstakil bir mesnevi olarak yazılırken bazıları da diğer mesnevilerin içerisinde bir bölüm olarak yer alır. Mesnevi nazım şeklinde yazılmamış Yûsuf u Züleyhâ'lar da mevcuttur. Müstakil olarak yazılmış önemli mensur Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri ve müllifleri şunlardır:

- 1- Celâl-zâde Koca Nişancı Mustafa Çelebi: Cevâhirü'l-Ahbâr fi-Hasâili'l-Ahyar. (Kavruk 1998, 64-65).
- 2- Galatalı Mehmed Bin İbrahim: Ahsenü'l-Kasas-ı Şerîfe. (Kavruk 1998, 64-66).
- 3- Mehmed Bin Mehmed Altıparmak: Yûsuf-nâme. (Kavruk 1998, 64-66).

4- Çalışmamızın konusunu teşkil eden Yûsuf u Züleyhâ metni yazarı belli olmayan mensur bir metindir.

I. BÖLÜM

1- Yûsuf Kıssası'nın Kutsal Kitaplardaki Yeri

1.1 Kur'an-ı Kerim'de¹

Yûsuf suresi Mekke'de inmiştir. Hz. Yûsuf'un hikâyesi Kur'an-ı Kerim'de sadece bu surede anlatılmıştır. Hz. Yûsuf'un adı Kur'an-ı Kerim'de 26 kere zikredilmiştir. Ayrıca 24 kere Yûsuf suresinde geçmektedir. Hz. Yûsuf'un hikâyesi Kur'an-ı Kerim'de şöyle geçer:

1.Elif, Lâm, Râ.Bunlar apaçık kitabın ayetleridir!

2.Biz onu, akıl erdiresiniz diye Arapça bir Kur'an olarak indirdik.

3. Sana bu Kur'an'ı vahy etmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Halbuki daha önce sen bunlardan habersiz idin.

4.Hani bir vakit Yûsuf, babasına şöyle demişti: 'Babacığım! Ben rüyada onbir yıldızla, güneşi ve ayı bana secde ederlerken gördüm!'

5. Babası, şöyle dedi: "Oğlum! Rüyanı kardeşlerine anlatma. Yoksa, sana tuzak kurarlar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır."

6. İşte böyle, Rabbim seni seçecek ve sana hadiselerin (rüyaların) yorumuna dair ilimler öğretecek;hem sana, hem Yakûb soyuna nimetini bundan önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi tamamlayacak! Şüphe yok ki Rabbin Alîm'dir (bilendir), Hakîm'dir.

7. Andolsun, Yûsuf ve kardeşlerinde (hakikati arayıp) soranlar için ibretler vardır.

8. Zira dediler ki: 'kesinlikle Yûsuf ve kardeşi (Bünyamin)babamıza bizden daha sevgili, biz ise birbirimize düşkün bir kuvvetiz! Doğrusu babamız, belli ki yanılıyor.

9. Yûsuf'u öldürün veya bir yere atın ki babanızın yüzü size kalsın ve ondan sonra dürüst bir kavim olasınız!'

10. onlardan bir söz sahibi şöyle dedi:'Yûsuf'u öldürmeyin de bir kuyunun içine atın ki oradan geçen kabilelerin biri onu sahihsiz bulup alsın! Eğer yapacaksanız böyle yapın!'

¹ Kur'an-ı Kerim'den yapılan alıntının tamamı Elmalılı Hamdi Yazır'dan alınmış ve alıntının sonunda dipnot gösterilmiştir.

11. Babalarına şöyle dediler: 'Ey babamız! Sen niye bize Yûsuf'u emanet etmiyorsun? Oysa biz onun iyiliğini isteriz.

12. Yarın bizimle beraber gönder, gezsün oynasın;şüphesiz biz onu gözetiriz!'

13. Babaları: 'Onu götürmeniz beni üzer ve korkarım ki onu bir kurt yer de haberiniz olmaz!' dedi.

14. 'Vallahi biz güçlü kuvvetli bir topluluk iken onu kurt yerse, biz o halde kesinlikle hüsrana uğrarız!' dediler.

15. Yûsuf'u götürüp kuyunun dibine bırakmaya karar verdikleri zaman biz de O'na, "Andolsun, (senin Yûsuf olduğunun) farkında değillerken onların bu işlerini sen kendilerine haber vereceksin" diye vahyettik.

16. Bıraktılar, yatsı vakti ağlayarak babalarına geldiler ve şöyle dediler:

17. 'Ey babamız! Biz gittik yarış ediyorduk, Yûsuf'u eşyamızın yanında bırakmıştık.Döndüğümüzde bir de baktık ki onu bir kurt yemiş! Şimdi biz doğru da söylesek, sen bize inanmazsın!'

18. Bir de gömleğinin üzerine yalandan bir kan (bulaştırıp) getirdiler. Babaları: 'Yok nefisleriniz sizi aldatmış, bir işe sevketmiş! Artık bana düşen güzel bir sabır göstermektir. Söylediklerinize karşı yardımına sığınılacak ancak Allah'tır!' dedi.

19. Öteden bir kafilе gelmiş, suçularını göndermişlerdi;vardı kovasını saldı: 'Â...müjde, bu bir çocuk!' dedi ve tuttular onu ticaret için gizlediler.Allah ise ne yapacaklarını biliyordu.

20. Ve onu ucuz bir bedelle bir kaç dirheme sattılar;yanlarından tutmakta isteksizdiler.

21. Onu satın alan Mısır'lı, hanımına dedi ki: 'Buna güzel bak! Belki bize faydası olur, Yahut evlat ediniz!'Bu suretle Yûsuf'u orada yerleştirdik;hem de ona olayları (rüyaları) yorumlamaya dair ilimler öğretelim diye. Öyle ya, Allah, yaptığı işte üstün bir güce sahiptir, ancak insanların çoğu bilmezler!

22. Olgunluk çağına erişince Ona hikmet ve ilim verdik. İşte biz, iyi davrananları böyle mükâfatlandırırız.

23. Derken evinde bulunduğu hanım, bununla birlikte olmak istedi ve kapıları kilitledi: 'Haydi seninim!' dedi. Yusuf: 'Allah'a sığınırım. Doğrusu efendim (kocan), bana güzel baktı. Gerçek şu ki zâlimler felâh bulmaz!' dedi.

24 Hanım gerçekten ona niyeti bozmuştu; Rabbinin burhanını (açık delilini) görmeseydi. Yusuf da ona niyetlenirdi. Biz ondan fenalığı ve vuhuşu giderelim diye böyle oldu. Gerçekten o bizim ihlâsa erdirilmiş has kullarımızdandır!

25. İkisi de kapıya koşuştular. Hanım, onun gömleğini arkasından yırttı. Kapının yanında hanımın beyiyle karşı karşıya geldiler. Hanım: 'Senin eşine kötülük yapmak isteyen cezası zindana konulamaktan veya acı bir azapdan başka nedir?' dedi.

26. Yusuf: 'O, kendisi benimle birlikte olmak istedi' dedi. Hanımın arkasından bir şahid de şöyle şahitlik etti: 'Eğer gömleği önden yırtılmış ise hanım doğru söylemiştir, bu yalancıdır. Yok eğer gömleği arkadan yırtılmış ise, hanım yalan söylemiştir, bu doğrudur.

27. Yok eğer gömleği arkadan yırtılmış ise, hanım yalan söylemiştir, bu doğrudur'.

28. Gömleğini arkasından yırtılmış gördüğünde: 'Anlaşıldı bu siz kadınların tuzaklarından birisidir! Kesinlikle sizin tuzağınız çok büyüktür!

29. Yûsuf, sakın bu olaydan (kimselere) bahsetme! Sen de kadın, günahına tevbe et, gerçekten sen büyük günahkârlardansın!' dedi.

30. Şehirde bazı kadınlar da: 'Azîz'in karısı delikanlısıyla birlikte olmak istiyormuş, ona aşkından yüreğinin zarı çatlamış; kadın besbelli çıldırmış!' dediler.

31. Aziz'in karısı şehirdeki kadınların gizliden gizliye dedikodularını işittiğinde, onlara davetçi gönderdi ve onlar için mükemmel bir sofraya hazırladı; her birine bir bıçak verdi; öte yandan Yûsuf'a : 'Çık karşılarına!' dedi. Kadınlar onu görür görmez (gözlerinde) çok büyüttüler, (şaşkınlıktan) ellerini kestiler ve şöyle dediler: 'Hâşâ! Allah için bu bir insan değil, ancak yüce bir melek!'

32. (Aziz'in karısı şöyle dedi): 'İşte bu gördüğünüz, hakkında beni kınadığınız kişidir! Yemin ederim ki ben bununla birlikte olmak istedim de o iffetini koruyarak buna yanaşmadı. Yine yemin ederim eğer emrimi yapmazsa, mutlaka zindana atılacak ve mutlaka zelillerden olacak' dedi.

33. Yûsuf: 'Yâ Rabbî! Zindan bana bunların davet ettikleri şeyden daha sevimlidir ve eğer sen beni bu kadınların tuzaklarından korumazsan, ben onların tuzağına düşerim ve cahillerden olurum!' dedi.

34. Bunun üzerine Rabbî duasını kabul duyurdu, onların tuzaklarını bertaraf etti. Muhakkak O, öyle işitendir, öyle bilendir!

35. Sonra bu kadar ayetleri (delilleri) gördükleri halde, yine de Yûsuf'u bir süre için zindana atma düşüncesi ağır bastı.

36. Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi. Birisi: 'Ben rüyada kendimi şarap sıkıyor görüyorum' dedi. Diğeri de 'Ben rüyada kendimi başımın üstünde bir ekmek götürüyor, ondan kuşların yediğini görüyorum; bize bunu tâbir et, çünkü biz seni iyilik edenlerden görüyoruz!' dedi.

37. Yûsuf dedi ki: 'Size rızıklanacağınız bir yiyecek gelecek; kesinlikle o rızık gelmeden evvel ben size bunun tâbirini haber veririm. Bu bana Rabbimin öğretiklerindedir; çünkü ben, Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr edenlerden ibaret bulunan bir kavimin dinini bıraktım...

38. Ve atalarım İbrahim, İshak ve Yakûb'un dinine uydum; bizim Allah'a bir şey ortak koşmamız doğru olamaz! Bu bize ve insanlara Allah'ın fazlıdır (lütfudur), fakat insanların çoğu şükretmezler!

39. Ey benim zindan arkadaşlarım, ayrı ayrı bir çok ilâhlar mı hayırlıdır, yoksa her şeye galip (üstün) ve kahhar (kahreden) bir Allah mı ?

40. Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, sizin ve atalarınızın uydurduğu bir takım kuru isimlerden ibarettir; yoksa Allah onlara öyle bir saltanat indirmemiştir! Hüküm ancak Alla'ındır! O, size kendisinden başkasına tapmamanızı emretti; işte doğru ve sabit din budur, fakat insanların çoğu bilmezler!

41. Ey benim zindan arkadaşlarım! Gelelim rüyanıza; biriniz efendisine yine şarap sunacak, diğeri de asılacak, kuşlar başından yiyecek. İşte öğrenmek istediğiniz mesele böylece hallolundu!

42. Yûsuf, hapisten kurtulacağına inandığı o iki kişiden birine: 'Efendinin yanında beni an!' dedi. Ancak şeytan o adama, efendisinin yanında (Yûsuf'u) anmayı unutturdu da (Yûsuf) senelerce zindanda kaldı .

43. *Bir gün melik (hükümdar):' Ben rüyada yedi semiz inek görüyorum, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi kuru başak görüyorum...Ey ileri gelenler! Siz rüya tâbir ediyorsanız, bana rüyamı tabir edin!' dedi.*

44. *Dediler ki: 'Rüya dediğin karışık hayallerdir; biz böyle karışık hayallerin yorumunu bilemeyiz!'*

45. *O zindandaki iki kişiden, kurtulmuş olanı nice zamandan sonra hatırladı da dedi ki: "Ben size bu rüyanın yorumunu haber veririm, hemen beni (zindan) gönderin!"*

46. *Ey Yûsuf! Ey doğru sözlü! Bize şu rüyayı yorumla; 'yedi semiz inek var, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi de kuru başak! ' Umarım ki beni bekleyen insanlara doğru cevap ile dönerim, onlar da senin kadrini bilirler!'*

47. *Dedi ki: 'Yedi sene âdetiniz üzere ekeceksiniz, biçtiklerinizi biraz yiyeceğiniz dışında başağında bırakınız...'*

48. *Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek, biraz saklayacağınız dışında, önce biriktirdiklerinizi yeyip götürecektir.*

49. *Sonra onun arkasından bir yıl gelecek. O yıl halk sıkıntıdan kurtulacak, (mahsullerin meyvelerin suyunu) sıkıp sağacak!'*

50. *Bu tabiri duyan melik de 'Getirin bana onu!' dedi; emir üzerine Yûsuf'a gönderilen kişi onun yanına varınca, Yûsuf: 'Hadi efendine dön de sor 'O ellerini doğrayan kadınların maksadları ne imiş?' Şüphesiz yok ki Rabbim onların hilelerini bilendir!' dedi.*

51. *Melik, kadınlara: 'Derdiniz ne idi ki o vakit Yûsuf'la birlikte olmaya kalktınız?' dedi. O kadınlar: 'Hâşâ! Allah için biz onun aleyhinde bir fenalık bilmiyoruz' dediler. Azîz'in karısı: 'Şimdi hak ortaya çıktı dedi. İşin doğrusu, O'nunla ben birlikte olmak istedim; o ise şeksiz şüphesiz doğrulardandır!'*

52. *(Yûsuf dedi ki:) bu, şunun içindir, bilsin ki gerçekten ben ona arkasından hıyanet etmedim ve hakîkaten Allah hâinlerin hilesini başarıya ulaştırmaz.*

53. *Nefsimi de temize çıkarmıyorum; çünkü nefis gerçekten kötülüğü emreder, Ancak Rabbim rahmetiyle bağışladığı müstesna! Çünkü Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir!' dedi.*

54. *Melik de dedi ki: 'Getirin bana onu, kendime tahsis edeyim.' Sonra onunla konuştuğumda: 'Sen bugün, nezdimizde gerçekten bir mevkî sahibisin, eminsin!' dedi.*

55. Yûsuf: 'Beni ülkenin hazineleri üzerine memur et;çünkü ben iyi korur, iyi bilirim!'dedi.

56. İşte böylece Yûsuf'u o ülkede yerleştirdik, güçlendirdik;neresinde isterse makam tutuyordu. Biz rahmeteimizi dilidiğimize nasip ederiz ve iyilerin mükafatını zayi etmeyiz.

57. Elbette ahiret mükâfatı daha hayırlıdır;fakat bu iman edip, takvâ yolunu tutanlar içindir!

58. Bir gün Yûsuf'un kardeşleri çıkageldiler;gelip yanına girdiler;Yûsuf derhal onları tanıdı, onlar ise Yûsuf'u tanıyamamışlardı.

59. Yûsuf onların bütün hazırlıklarını tamamladığında şöyle dedi: 'Bana sizin babanızdan olan öbür kardeşi getirin! Görüyorsunuz ya ben ölçeği tam ölçüyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim!

60. Eğer o kardeşinizi bana getirmezsensiz, artık benim yanımda size kile (bir ölçek bile erzak) yok ve bana yaklaşmayın!'

61. 'Onun için babasından izin almaya çalışırız ve her halde yaparız' dediler.

62. Yûsuf uşaklarına: 'Sermayelerini yüklerinin içine koyuverin, belki ailelerinin yanına döndüklerinde anlarlar, belki yine gelirler' dedi.

63. Böylece babalarına döndüklerinde: 'Ey babamız! Bizden ölçek menedildi (bize erzak verilmeyecek). Bu kez kardeşimizi de bizimle gönder ki ölçüp (zahire) alalım ve kesinlikle biz onu koruruz' dediler.

64. Babaları: 'Hiç ben onu size emanet eder miyim? Ya bundan önce kardeşini emanet ettiğimde olanlar yine olursa! En hayırlı koruyucu Allah'tır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir!' dedi.

65. Derken yüklerini açtıklarında, sermayelerini kendilerine iade edilmiş buldular: 'Ey babamız! Daha ne isteriz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş! Bununla yine ailemize erzak getiririz, kardeşimizi de koruruz, hem bir deve yükü fazla zahire alırız ki bu zaten az birşey!' dediler.

66. Babaları: 'Hepiniz çaresiz kalmadıkça onu bana mutlaka geri getireceğinize dair Allah'dan bir yemin vermedikçe, onu sizinle beraber göndermem mümkün değil' dedi.

Onlar and içerek babalarına söz verdiklerinde: 'Allah söylediklerimize karşı vekildir!' dedi.

67. 'Ey yavrularım! Bir kapıdan girmeyin de ayrı ayrı kapılardan girin! Gerçi ne yapsam, sizden hiç bir şekilde Allah'n takdîrini defedemem! Hüküm ancak Allah'ındır! Ben o'na güvendim, dayandım ve onun için bütün güvenip dayananlar hep O'na güvenip dayanmalıdırlar!' dedi.

68. Babalarının emrettiği yerden girdiler. Ancak bu tedbir Allah'ın takdîrinden hiçbir şeyi defetmiyordu; ancak Yakûb'un içindeki bir isteği yerine getirmişti. Şüphe yok ki o ilim sahibi idi; çünkü ona biz öğretmiştik, fakat insanların çoğu bilmezler!

69. Yûsuf'un yanına girdiklerinde, Yûsuf kardeşini (Bünyamin'i) yanına aldı ve 'Haberin olsun ki ben senin kardeşimim! Sakın onların yapacaklarına aldırma!' dedi.

70. Sonra onları bütün hazırlıklarını tamamlattığı vakit, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu, sonra da bir tellâle şöyle bağırdı: 'Ey kafile! Siz kesinlikle hırsızlık etmişsiniz!'

71. Yûsuf'un kardeşleri bunlara döndüler ve: 'Ne arıyorsunuz?' dediler.

72. 'Melik'in su kabını arıyoruz. Onu getirene bir deve yükü bahşiş var ve ben ona kefilim!' dediler.

73. Onlar: 'Vallâhi kesinlikle biliyorsunuz ki biz Mısır'a fesad çıkarmak için gelmedik, biz hırsız da değiliz!' dediler.

74. 'Şimdi yalancı çıkarsanız, cezası nedir?' dediler.

75. Dediler ki: '(su kabı) kimin yükünde çıkarsa, işte o (kişiyi alıkoymak) onun cezası! Biz zâlimlere böyle ceza veririz!'

76. Bunun üzerine (Yûsuf) kardeşi Bünyamin'in eşyalarından önce diğerlerinin eşyalarını aramaya başladı. Sonra onu kardeşinin eşyaları arasından bulup çıkardı. İşte Yûsuf için böyle bir tedbîr yaptık! Melik'in kanunlarına göre kardeşini alıkoyması mümkün değildi, fakat Allah'ın dilemesi başka! Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz ve her ilim sahibinin üstünde bir bilen vardır!

77. 'Eğer o çalmış bulunuyorsa, bundan evvel bir kardeşi de çalmıştı' dediler. O vakit Yûsuf bunu içine attı ve onlara belli etmeden: 'Siz kötü bir durumdasınız ve ne isnad ettiğinizi Allah pekâlâ biliyor' dedi.

78. Dediler ki: 'Ey şanlı azîz (vezir)! Emin ol ki bunun çok ihtiyar bir babası var; onun yerine bizden birimizi al (alıkoy), çünkü biz seni iyilerden görüyoruz!'

79. Yûsuf: 'Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allah saklasın! Çünkü biz o takdirde zulmetmiş oluruz!' dedi.

80. Ondan ümidi kesince, fısıldayarak çekildiker. Büyükleri dedi ki: 'Babanızın, aleyhinizde Allah'tan söz almış olduğunu, bundan evvel de Yûsuf hakkında ettiğiniz kusuru biliyor musunuz? Artık ben buradan, babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm tayin edinceye kadar ayrılmam. Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır!'

81. Siz dönün babanıza deyin ki: 'Ey babamız! İnan oğlun hırsızlık etti! Biz ancak bildiğimize şahitlik ediyoruz, yoksa gaybın bekçileri değiliz!'

82. Hem oradaki şehir halkına sor, hem birlikte yoculuk ettiğimiz kafileye sor ve emin ol ki biz gerçekten doğru söylüyoruz!'

83. Babaları: 'Yok sizi nefisiniz aldatmış! Artık bana düşen güzel bir sabır göstermektir! Yakındır ki Allah bana hepsini biden geri getirir! Gerçek şu ki, her şeyi bilen O'dur, hikmet sahibi olan O'dur' dedi.

84. Ve onlardan yüzünü çevirdi: 'Vah Yûsuf'um vah!' dedi ve hüzünden gözlerini ak düştü; artık yutkunuyor, yutkunuyordu...

85. 'Vallâhi hâlâ Yûsuf'u anıp duruyorsun, sonunda kederden eriyeceksin veya helâk olanlara karışacaksın!' dediler.

86. Dedi ki: 'Ben hüznümü, kederimi ancak Allah'a şikayet ederim ve Allah'tan sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim!'

87. Ey oğullarım! Gidin de Yûsuf'la kardeşini bulmaya çalışınız ve Allah'ın rahmetinden ümitsizliğe düşmeyiniz; çünkü Allah'ın rahmetinden ümidi kesenler ancak kâfirler gürühdür!' dedi.

88. Bunun üzerine (Mısır'a gidip) Yûsuf'un huzuruna çıktılar: 'Ey şanlı Azîz (vezir)! Biz ve ailemiz darlık ve sıkıntı içindeyiz, pek az bir sermaye ile geldik. Yine bize tam ölçü ver ve bize sadaka ver; çünkü Allah verenlere mükâfatını verir!' dediler.

89. Yûsuf: 'Siz cahilliğinizde Yûsuf'a ve kardeşine ne yaptığınızı biliyor musunuz?' dedi.

90. 'Sen, yoksa sen Yûsuf musun?' dediler. 'Ben Yûsuf'um, bu da kardeşim! Allah bize lütfuyla ihsân buyurdu. Hakikat bu, her kim Allah'tan korkar ve sabrederse, her halde Allah iyi şeyler yapanların mükafatını zayi etmez!' dedi.

91. 'Vallâhi, Allah seni bize üstün kıldı, biz doğrusu büyük suç işlemiştik!' dediler.

92. Yûsuf: 'Bugün size karşı bir kınama, bir azarlama yoktur! Allah sizi mağfiretiyle bağışlar ve O, merhametlilerin en merhametlisidir!'

93. Şimdi siz benim şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne sürün, o zaman gözü açılır ve bütün âilenizle toplanıp bana gelin!' dedi.

94. Kafile (Mısır'dan) ayrıldığında, öbür taraftan babaları: 'Bana bunaklık yakıştırmaya kalkışmayın. Doğrusu ben gerçekten Yûsuf'un kokosunu duyuyorum!' dedi.

95. Etrafındakiler: 'Vallâhi, sen gerçekten eski şaşkınlığında devam ediyorsun!' dediler.

96. Fakat gerçekten müjdecî gelip gömleği (Yakûb'un) yüzüne bırakınca, gözü açılıverdi: 'Ben size Allah'tan (gelen vahiyle) sizin bilemeyeceklerinizi bilirim demedim mi?' dedi.

97. 'Ey bizim şefkatli babamız! Bizim için günahlarımıza tevbe ediver, bizler hakikaten büyük günah işlemiştik!' dediler.

98. 'Sizin için Rabbime ilerde tevbe edeceğim! Şüphesiz ki, O, çok gafur'dur (bağışlayandır), çok rahim'dir (merhamet edendir)!' dedi.

99. Ne zaman ki, Yûsuf'un yanına vardılar, Yûsuf ana-babasını kucakladı, yanına aldı ve 'Buyurun. Mısır'a inşallah güvenle girin!' dedi.

100. Annesini ve babasını taht üzerine çıkardı, hepsi onun için secdeye kapandılar. Yûsuf: 'Ey babacığım! İşte bundan önceki rüyamın yorumu budur! Gerçekten Rabbim onu hak kıldı, hakikaten bana ihsân buyurdu; çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Hakikaten Rabbim bana ihsan buyurdu! Gerçek şu ki, O herşeyi bilen, hikmet sahibi olandır.

101. Ey Rabbim! Sen bana dünya mülkünden bir nasip verdin ve bana rüyaları yorumlamasını öğrettin. Gökleri, yeri yaratan Rabbim! Benim dünya ve ahirette velîm sensin! Benim (canımı) müslüman olarak al ve beni sâlih kulların arasına kat!' dedi.

102. İşte bu, sana vahiyle bildirdiğimiz gayb haberindedir. Yoksa onlar (Yûsuf'un kardeşleri) yapacakları hileye karar verip uygularken sen yanlarında değildin.

103. Sen ne kadar çok istersen de insanların çoğu iman edecek değildir!

104. Bana karşılık onlardan bir ücret de istemiyorsun. O Kur'ân ancak bütün âlemlere ilâhî bir uyarıdır!

105. Bununla beraber göklerde ve yerde ne kadar ayet vardır ki insanlar üzerinden geçerler de onlardan yüz çevirir giderler.

106. Onların çoğu, Allah'a (az-çok) şirk koşmaksızın iman etmez!

107. Yoksa artık Allah'ın azabından, hepsini saracak bir felaket gelivermesinden veya farkında değillerken başlarına kıyametin kopuvmesinden güvende midirler?

108. De ki: 'İşte benim yolum budur! Basiret üzere Allah'a davet ederim. Ben ve bana uyanlar böyleyiz;Allah'ı tesbîh ile tenzîh ederim ve ben müşriklerden değilim!'

109. Senden önce gönderdiğimiz peygamberler de ancak şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz bir takım erlerdi. Şimdi o yerde gezmiyorlar mı? Baksalar ya, kendilerinden önce geçenlerin sonları nasıl olmuş? Ve elbette ahiret evi korunanlar için daha hayırlıdır! Hâlâ akletmeyecek misiniz?

110. Nihayet peygamberler onların iman etmelerinden ümitlerini kesecek hâle geldikleri ve yalancı çıkarıldıklarını zannettikleri vakit onlara yadımız yetişti de dilediklerimiz kurtuluşa erdirildi. Günahkarlar güruhundan ise azabımız geri döndürülmez!

111. Hakikat, onların kıssalarında akıl sahipleri için bir ibret vardır! Bu (Kur'ân) uydurulmuş bir söz değildir, kendinden önceki kitapları tasdik eden ve her şeyi açıklayan bir kitaptır. İman edecek bir kavim için hidayet ve rahmettir! (Yazır 1942;236-249)

1.2 İncil'de:

İncil'de Yûsuf'un hikâyesi Kur'an'daki gibi çocukluğundan başlamaz, köle olarak satıldığı zamandan başlar. Ancak İncil'de onu satan kişiler olarak kardeşleri geçer. Kur'an'da "Kral" diye geçen Mısır hükümdarı, İncil'de "Firavun" adıyla geçer. İncil'de Hz.

Yûsuf'un ailesinin Mısır'da vefat ettiği belirtilir, ama Kur'an'da ailesinin sonu ile ilgili bir açıklama yapılmaz.

7:9 «Yûsufu kıskanan atalarımız, onu köle olarak Mısıra sattılar. Ama Tanrı onunlaydı ve onu bütün sıkıntılardan kurtardı. Ona bilgelik vererek Mısır Firavununun gözüne girmesini sağladı. Firavun da onu Mısır ve bütün saray halkı üzerine yönetici atadı. 7:11 «Sonra bütün Mısır ve Kenan ülkesini kıtlık vurdu, büyük sıkıntılar başladı. Atalarımız yiyecek bulamadılar. 7:12 Mısırda tahıl bulunduğunu duyan Yakûb, atalarımızı oraya ilk yolculuklarına gönderdi. 7:13 Mısıra ikinci gelişlerinde Yûsuf kardeşlerine kimliğini açıkladı. Firavun böylece Yûsufun ailesini tanımış oldu. 7:14 Yûsuf haber yollayıp babası Yakûbu ve bütün akrabalarını, toplam yetmiş beş kişiyi çağırttı. 7:15 Böylece Yakûb Mısıra gitti. Kendisi de atalarımız da orada öldüler. 7:16 Kemikleri sonra Şekeme getirilerek İbrahimin Şekemde Hamor oğullarından bir miktar gümüş karşılığında satın almış olduğu mezara konuldu. 7:17 «Tanrının İbrahime verdiği sözün gerçekleşeceği zaman yaklaştığında, Mısır'daki halkımızın nüfusu bir hayli çoğalmıştı. 7:18 Sonunda Yûsuf hakkında bilgisi olmayan yeni bir kral Mısırda tahta çıktı. (Kutsal Kitap, 2007, s.1381-1382).

1.3 Tevrat'ta:

Tevrat'ta Hz. Yûsuf'un hikâyesi şöyle geçer: Hz. Yakûb çocuklarıyla beraber Kenan'da oturur. Hz. Yakûb Yûsuf'u çok sever ve kardeşleri onu kıskanmaya başlar. Hz. Yûsuf iki rüya görür. Bu rüyaları kardeşlerine anlatınca onlar daha da kıskanırlar ve Yûsuf'u öldürme planı yaparlar. Ancak Yehuda onun kuyuya atılmasını tercih eder.

Yehuda'nın sözleriyle onu tekrar kuyudan çıkarıp Mısırlı bir tüccara satarlar. Tüccarlar onu Mısır'da Firavun'un memuru Potifar'a satar. Potifar Firavun'nun sarayında çalışmaktadır. Potifar Yûsuf'un gözlerindeki iyiliği görür. Bu sebeble Potifar Yûsuf'u evine tayin eder. Kendisine ait olan her şeyi Yûsuf'a teslim eder.

Yûsuf'un bereketi Potifar'ın evini, tarlalarını ve her şeyini etkiler. Yûsuf'un yüzü çok güzeldir. Bu olaylardan sonra Potifar'ın eşi Yûsuf'la birlikte olmak ister. Ancak Yûsuf Allah korkusundan, iffetinden ve Potifar'a olan saygısından dolayı bunu

reddeder. Yûsuf reddedince kadın, ona iftira atar ve eşine "Yûsuf benle olmak istedi", der.

Potifar bunu duyunca çok kızar ve Yûsuf'u kralın zindanına attırır. Zindan müdürü Yûsuf'u sever ve zindanda olan tüm mahpusları Yûsuf'a teslim eder.

Sonra Firavun'un iki çalışanı bir suç işledikten sonra zindana girerler. Birisi Firavun'un sâkisi, diğeri ise ekmekçisidir. Bir gece her biri bir rüya görür. Hz. Yûsuf onları kederli bir halde görünce onların yanına gidip ve onların yüzlerinin neden asık olduğunu sorar. İki genç bir rüya gördüklerini söylerler. Hz. Yûsuf onların rüyalarını tabir eder ve sâkiye zindandan çıkınca, krala kendisinden bahsetmesini ister. Yûsuf'un yorumladığı rüyalar gerçek olur. Ancak sâki zindandan çıkınca efendisinin huzurunda Yûsuf'u anmayı unuttur.

İki yıl sonra Firavun bir rüya görür ve gördüğü rüyadan rahatsız olur. Rüyanın tabirini ister. Ama kimse bu rüyanın tabirini yapamaz. Tam bu sırada Hz. Yûsuf, sâkinin aklına gelir. Sâki Firavun'un huzurunda Hz. Yûsuf'u anar ve onun rüya tabirinin gerçek olduğunu söyler.

Firavun, hemen Yûsuf'un zindandan çıkarılmasını ister. Yûsuf, Firavun'un rüyasını yorumlar ve onun ne yapması gerektiğini de söyler. Firavun bunu duyunca çok sevinir ve Yûsuf'u tüm Mısır'ın maliyesinden sorumlu kişi yapar. Firavun mührünü parmağından çıkarıp onu Yûsuf'un parmağına takar. Firavun Yûsuf'un adını Zafanat-paneah koyar ve on şehrin kahini Poti-fera'nın Kızı Asenat'ı eş olarak verir.

Kıtlık yılları gelmeden önce Yûsuf'un iki çocuğu olur. Hz. Yûsuf ilk oğlunun adını Manasse, diğerrinin ise Efraim koyar. Mısır'da yedi bolluk yıllı biter ve yedi kıtlık yıllı gelmeye başlar. Kıtlık Mısır'ı ve etrafındaki memleketleri de vurur. Mısır'ın etrafındaki memleketler buğday satın almak için Yûsuf'a gelirler. Yakûb Mısır'da buğday olduğunu bilir ve çocuklarını buğday satın almak için Mısır'a gönderir. Fakat Yakûb Bünyamin'i kardeşleriyle birlikte göndermez. Yûsuf'un kardeşleri onun önünde dururlar ve Yûsuf onları tanır. Ancak onlar Yûsuf'u tanımazlar.

Yûsuf onlardan Bünyamin'in getirilmesini ister. Kardeşlerinin çuvallarını buğdayla doldurup kendi paralarını da geri verir. Kardeşleri babalarına olayları anlatır ve Bünyamin'ide Mısır'a götürmeleri gerektiğini söylerler. Hz. Yakûb üzülür ve

Bünyamin'in onlarla gitmesini istemez. Ancak diyarlarında kıtlık artar ve Mısır'dan getirilen buğday tükenince babaları onları tekrar Mısır'a göndermek ister. Fakat onlar Bünyamin ile beraber gitmek isterler. Bünyamin ile beraber ikinci defa Mısır'a giderler ve Yûsuf Bünyamin'i görünce onları kendi evine alır. Onlarla beraber yemek yer. Yûsuf onlara babalarının halini sorar. Onlar da Yûsuf'a baş eğip secde ederler. Yûsuf Bünyamin'in yüzüne bakınca odasına girip ağlar.

Sonra onların çuvallarını buğdayla doldurup Bünyamin'in çuvalına hakime ait altınlı ve gümüşlü birer kase koymasını emreder. Sabah olunca yola çıkarlar. Yolun ortasına varınca Yûsuf'un askerleri onlara yetişir ve çuvallarını aramaya başlar. Altınlı, gümüşlü kaseyi kimin çuvalında bulurlarsa; onu kendilerine köle alacaklarını söylerler. Altınlı, gümüşlü kase Bünyemin'in çuvalında bulunur ve onu Mısır'a geri getirirler. Ancak kardeşleri Bünyamin olmadan babalarına dönmek istemezler. "Babamız bizimle Bünyamin'i görmezse kesinlikle ölür." derler. Bunun üzerine Yûsuf'a yalvarmaya başlarlar. Hz. Yûsuf kendini tutamaz ve onlara kardeşleri olduğunu söyler. Kardeşleri bunu duyunca şaşırırlar. Yûsuf onlardan babasını ve tüm ailesini Mısır'a getirmelerini ister, Goşen vilayetinde oturmalarını söyler. Kardeşleri babalarına giderler ve olanları anlatırlar. Hz. Yakûb söylediklerine inanmaz ve Yûsuf'un gönderdiği arabaları görünce inanır. "Ben ölmeden Yûsuf'u göreyim." der.

Bu şekilde Mısır'a taşınırlar. Hz. Yûsuf babasını karşılamak için Goşen'e gider. Sonra bu olayları Firavun'a bildirir ve onların Mısır'da oturmalarını ister. Daha sonra onlara Ramses civarında mülk verir.

Bu sırada gene kıtlık artar ve millet buğday satın almak için topraklarını Yûsuf'a satar. Bu şekilde tüm Mısır toprağı Firavun'a ait olur. Sonra Hz. Yakûb Yûsuf'a "Ben öleceğim ve beni Kenan ülkesine gömün." der. Hz. Yakûb her bir çocuğuna farklı meziyetler verir. Hz. Yakûb vefat eder. Cesedi mumyalanır ve Yakûb'u Kenan ülkesine götürülüp orada gömülür. Hikâyenin sonunda kardeşleri Hz. Yûsuf'a secde ederler. Sonra Hz. Yûsuf ölür ve onun cesedi de mumyalanır. (İlhan, 2015, S.43-61).

1.4 KUTSAL KİTAPLARIN KARŞILAŞTIRILMASI:

Tevrat'ta Hz.Yûsuf iki rüya görür ve kardeşlerine anlatır. Ama Kur'an-ı Kerim'de tek bir rüya görür ve sadece babasına anlatır. İncil'de ise bahsedilmez.

Kur'an-ı Kerim'de kardeşler Hz.Yûsuf'u kuyuya atarlar ve oradan bir tüccar geçerken onu bulup kuyudan çıkartır. Tevrat'ta ise kardeşleri Yûsuf'u kuyuya atarlar, daha sonra tekrar onu çıkarıp bir tüccara satarlar..

Kur'an-ı Kerim'de Mısır'ın hakiminin adı "Kral" olarak geçer ama Tevrat'ta "Firavun" olarak geçer.

Kur'an'da Hz. Yakûb'un sonundan bahsedilmezken Tevrat'ta Hz. Yakûb'un ölümü ve gömüldüğü yer bilgileri mevcuttur.

Kur'an-ı Kerim'de Yûsuf'u satın alan adamın ismi Mısır Aziz'i; Tevrat'ta Potifar olarak geçer.

Kur'an'da Hz. Yûsuf'un kardeşleri babalarına Yûsuf'u bir kurdun yediğini söylerler ama Tevrat'ta bir canavarın yediği söylenir.

Tevrat'ta Hz. Yûsuf şehrin kahini Potifar'ın kızıyla evlenir ama Kur'an'da ve İncil'de böyle bir bilgi yer almaz.

Hz. Yûsuf'ı kıskanan kardeşlerden üç kutsal kitapta da bahsedilir.

Kur'an-ı kerim ve İncil'de Hz. Yûsuf'un ölümü ve gömülüştünden bahsedilmezken Tevrat'ta bu durum anlatılmaktadır.

Kur'an-ı kerim'de Hz. Yûsuf'un anası, babası ve kardeşleri ona secde eder ama Tevrat'ta sadece kardeşleri ona secde eder.

Kur'an-ı Kerim'de ve Tevrat'ta Hz. Yûsuf'un zindan hayatından bahsedilir ancak İncil'de bu bilgi verilmez.

Kur'an-ı kerimde ve Tevrat'ta Mısır hükümdarının (Firavun) rüyasına yer verilirken İncil'de söz edilmez.

2. YÛSUF U ZÛLEYHÂ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR:

2.1 Tezler

- Türk, Şeyma. 2014. *Hamîdî-i Belhî'nin Yûsuf u Züleyhâ Adlı Tercümesi ve Tahlili*. Yüksek Lisans. Fatih Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Halıcı, Mete. 2013. *Türk Edebiyatındaki Yûsuf u Züleyhâ Mesnevilerinde Anlatılan Konuların Kaynakları*. Yüksek Lisans. Nevşehir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Ayşegül Büyükbingöl, Yağcı. 2012. *Değerler Eğitimi Bağlamında Yûsuf İle Züleyhâ Kıssası*. Yüksek Lisans. Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Daşdemir, Özkan. 2012. *Halk hikâyesi olarak Yûsuf ile Züleyhâ*. Doktora. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Karakaya, Burcu. 2012. *Garib'in Yûsuf u Züleyhâ'sı, İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin*. Yüksek Lisans. Ahi Evran Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Çetinkaya, Ülkü. *Aşk Mesnevilerinde Kadın Yûsuf u Züleyhâ ve Husrev ü Şirin Mesnevileri*. Doktora. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Gökcan, Melike. *Klasik Türk Edebiyatında Yûsuf u Züleyhâ Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma*. Doktora. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Dinçtürk, Emine. 2008. *Yûsuf ile Züleyhâ Mesnevilerinde Allah Korkusu Motifleri (Erzurumlu Darir, Hamdullah Hamdi, Yahya Bey Örnekleri)*. Yüksek Lisans. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Demir, Recep. 2006. *Hatayi-i Tebrizi ve Molla Cami'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevileri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme (inceleme-metin)*. Doktora. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.
- Aktaş, Hasan. 2006. *Abdurrahman Gubari, Yûsuf u Züleyhâ*. Yüksek Lisans. Mayıs 9, 2015.
- Hasan Yapıcı, Ali. 2006. *Ahmedi'nin Yûsuf u Züleyhâ'sı*. Yüksek Lisans. Mayıs 9, 2015.

- Aktaş, Tuba. 2003. *Köprülüzade Esad Paşa'nın Terceme-i Yûsuf u Züleyhâ Adlı Eserinin Bilimsel Yayını İle Eserin Şekil ve Muhteva Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.

- Çoruh, Nesrin. 2003. *XV. Yüzyıl Mesnevilerinden Hamdi'nin Yûsuf u Züleyhâ, Cem Sultan'ın Cemşid ü Hurşid ve Şeyhi'nin Husrev u Şirin'inin modern Roman Unsurları Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.

- Çelik, Bayram. 1998. *Fuzuli'nin Leyla ve Mecnun Mesnevisi İle Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisinde İnsan Psikolojisi*. Yüksek Lisans. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.

- Özçam, Çimen. 1993. *Şeyyad Hamza'nın 'Yûsuf u Züleyhâ' Adlı Eserinin Dil Özellikleri*. Yüksek Lisans. Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.

- Karahan, Leyla. 1985. *Erzurumlu Mustafa Darir Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyhâ)*. Doktora. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mayıs 9, 2015.

2.2 Kitaplar:

- Onur, Naci. 1991. *Yûsuf u Züleyhâ (Hamdî)*. Ankara. Akçağ Yayınları. s. 437.

- Onur, Naci. 1986. *Ak-Şemseddin-zâde Hamdullah Hamdî Yûsuf ve Züleyhâ İnceleme ve Seçmeler*. Ankara. Ertem Matbaacılık. s. 186.

- Öztürk, Zehra. 2001. *Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf ve Zelîhâ Mesnevisi Giriş, Metin, İnceleme ve Tıpkıbasım*. Harvard. Harvard Üniversitesi Yakın Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü. s. 337- 271.

- Tombak, Yılmaz. Ve Özyapıcı, M. Ahmet. *Yûsuf ve Züleyhâ (Hamdî)*. İstanbul. Ve Edebiyat Yayınları. s. 548.

2.3 Makaleler

- Ayan, Hüseyin. 1972. "Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisindeki Gazeller". Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi, S.5, s. 31-49.

- Kavcar,Cahit. 1968. “Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâsı”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten. s. 157-172.
- Sırrı Levend, Âgâh. 1968. “Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâsı”. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten. s. 173-211.
- Onur, Naci.1984. “Ak-Şemseddin-zâde Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf ve Züleyhâ Mesnevisindeki Önemli Motifler”. Türk Kültürü Dergisi. S.258. s. 651-658.
- Onur,Naci.1985. “Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf ve Züleyhâsındaki Bazı Millî Motifler”. Türk Dünyası Araştırmaları. S.38.s.113-127.
- Öztürk, Zehra. “Akşemseddinzade Hamdullah Hamdî ve 'Yûsuf ve Zelîhâ Mesnevisi'. İslâmî Edebiyat. S.28. s.39-42.
- Öztürk, Zehra. 2005. “On Beşinci Yüzyıl şairlerinden Akşemseddin-zade Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf ve Zelîhâ Mesnevisinde İşlenen Değerler”. Değerler Eğitimi Dergisi. s. 43-73.
- Diriöz,Ali. 2003.Hatıra Kitabı.Ankara. s. 93-139.
- Üst, Sibel. 2007. Nahîfî'nin Yusuf u Zeliha Mesnevisi. Turkish Studies, Volume 2 Issue 4, s.823-957. Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.
- Üst, Sibel. 2009. Bir Aşkın İki Hikayesi Üzerine, Şeyyad Hamza'nın Yusuf u Züleyha'sı İle Nazan Bekiroğlu'nun Yûsuf u Züleyha'sı Üzerine Bir Karşılaştırma. Turkish Studies, Volume 4 Issue 7, s.796-825. Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.
- Yılmaz,Mehmet.2009. “Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi'nin Epik Karakterinin Değerlendirilmesi Üzerine Bazı Tespitler”. Turkish Studies,s. 2444-2461.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.
- Demir, Recep.2010. “Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisinde Tercüme ve

Yerli Söylem”. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.44, s. 37-63.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Baş, Münire Kevser.2010. “Yûsuf ile Züleyhâ Aşkının Klasik ve Modern İfadesi: Hamdî ve Nazan Bekiroğlu Örneği”. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.51/1, s. 349-394.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Sağlam, Ayşe.2011. Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi İle Thomas Mann'in Yûsuf ve Kardeşleri Romanının Ana Karakterlerine Mukayeseli Bir Yaklaşım. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.5, s. 20-46.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Gümüş, Kudret Safa. İbn-i Abbas'tan Rivayet Edilen Yusûf u Züleyha Hikayesinin Nüshaları ve Nüshalardan Hareketle Eserin Değerlendirilmesi. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, s.244-255.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Cin, Ali.2014. İbn-i Abbas'tan Rivayet Edilen Bir Yusuf ve Züleyha Hikâyesi. Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, s.47-58.Mayıs 27, 2015, from http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/

- Çavuşoğlu, Halime. 2014. İki Farklı Kültürün Aşık Kadın Kahramanları Leyla ve Züleyha. Turkish Studies, Volume 8 Issue 13, s.645-670.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Daşdemir,Özkan.2013. Yeniden-Yazılmış Bir Yusuf İle Züleyha Hikâyesi Üzerinde Metinlerarası Bir Okuma. Turkish Studies, Volume 8 Issue 9, s.1009-1018.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Şanlı, İsmet. 2010.Molla Câmî'nin Yûsuf u Züleyhâ'sının Bilinmeyen İki Türkçe Şerhi. Turkish Studies, from Volume 5 Issue 1, s.1328-1345.http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- İsmail Hikmet Ertaylan, Türk Dilinde Yazılan İlk Yusuf ile Züleyha, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, s.211-230.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- Alayi, Okan.2011. Züleyha Hikayesinin Epizot Tahlili ve Motif Yapısı. s.167-180. Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

- İçli, Ahmet. 2009.Yusuf u Züleyha Mesnevisinde Mekan. İlahiyat Fakültesi Dergisi, s.339-351.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

Ayan, Gönül.2009. Anadolu Sahasında Yazılan Bazı "Yusuf u Züleyha" Mesnevilerinde Sebeb-i Telifler. Turkish Studies, Volume 4 Issue 3, s.227-272.Mayıs 27, 2015, http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/ den.

3.4 Bildiriler

- Zavotçu,Gencay. 2007. "Hamdullah Hamdî ve Yûsuf u Züleyhâ Mesnevisi'ne Genel Bir Bakış". UluslararasıKocaeli ve Çevresi Kültür Sempozyumu Bildirileri.

- Akdoğan, Yaşar. "Hamdullah Hamdî Eserlerindeki Atasözleri ve Deyimlerden Seçmeler". Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri, s.240-227.

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDAKİ YÛSUF U ZÜLEYHÂLAR:

3. Manzum Yûsuf u Züleyhâlar:

3.1 XIII. - XIV Yüzyılda Yazılan Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri:

Ali Kırımlı

Mahmut ve Haliloğlu Ali

Şeyyat Hamza

Süle Fakih

Erzurumlu Darir

Rabguzi nesir ve nazım

Hamzavi

Aydınoğlu Mehmet Bey Nüşhası

Garib/Karib

3.2. XV. Yüzyılda Yûsuf u Züleyhâ Mesnevileri:

Ahmedi Hamdullah Hamdi

Çâkeri'nin Yûsuf u Züleyhâsı

Hamdullah Hamdi

Abdulvahab Kırımlı Abdü'l-Mecid

Hatayi

Nahifi

Dur Big

Hamidi

Bihîşti Ahmed Sinan

3.3 XVI. Yüzyılda Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri:

Kemal Paşazâde

Taşlıcalı Yahya (Dukaginzâde)

Gubari

Şerifi

Ziyai Yûsuf Çelebi

Nimetullah

Celili

Likai

Manastırlı Celal

Halife

Karamanlı Kâmî Mehmed

Şikârî

Manastırlı Kadı Sinan

3.4 XVII. Yüzyılda Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri:

Nurmuhammed Andalip

Bağdatlı Zihni Abdüldelil
Bursalı Havai Mustafa
Rifati Abdulhay
Yazarı Bilinmeyen Bir Kıssa-i Yûsuf

3.5. XVIII Yüzyılda Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri:

Ahmed Mürşidi
Kerküklü Mehmet Nevruzi
Köprülüzâde Esat Paşa
Hevai Abdurrahman Efendi
XIX Yüzyılda Yûsuf u Züleyhâ mesnevileri:
Süleyman Tevfik Bey (Özzorlu)
Mensur Yûsuf u Züleyhâ:
Celâlzâde Koca Nişancı Mustafa Çelebi: Cevâhirü'l-Ahbâr fî-Hasâili'l-Ahyar
Galatalı Mehmed Bin İbrahim: Ahsenü'l-Kasas-ı Şerîfe
Mehmed Bin Mehmed Altıparmak: Yûsuf-nâme (Kavruk 1998, 64-66).

4. MENSUR YÛSUF U ZÜLEYHÂLAR:

- 1- Celâlzâde Koca Nişancı Mustafa Çelebi: Cevâhirü'l-Ahbâr fî-Hasâili'l-Ahyar.
- 2- Galatalı Mehmed Bin İbrahim: Ahsenü'l-Kasas-ı Şerîfe.
- 3- Mehmed Bin Mehmed Altıparmak: Yûsuf-nâme.

5. Nâsirin Hayatı ve Edebi Kişiliği:

Metinde adı belirtilmediğinden eserin kime ait olduğu bilinmemektedir. Bu sebeple eserin müellif tarafından mı yahut müstensih tarafından mı kayda geçirildiği de tam olarak tespit edilememektedir. Ancak Atatürk Üniversitesi K-23624 numaralı Seyfettin Özege Yazma Eserler Kataloğunda kayıtlı ve Şevki Efendi Matbaası'nda 1877'de basılıp Mehmed bin İbrahim tarafından çevrilen Kıssa-i Zîbâ Terceme-i Yûsuf u Züleyhâ adıyla yer alan eserin, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde O. H. Öztürkler 74 numarada kayıtlı olan eserin taş baskısı olduğu görülmüştür. Bu sebeple eserin H. 994 yılında da Mehmed bin İbrahim tarafından tercüme edilerek kayda geçirildiği ve 1877'de aynı adla

taşbaskısı yapıldığı düşünülmektedir. Fakat eserin sebab-i telif bölümünde yazarın bu eseri Hamdî'nin eseri yolunca yazdığı ifadesi de eserin bir başka dilden çeviri değil; telif bir eser olduğu fikrini düşündürmektedir. Bu şekilde taşbaskıda çeviren olarak gösterilen Mehmed bin İbrahim eserin müellifi de olabilir.

Mehmed bin İbrahim hakkında da kaynaklarda bilgiye rastlanılmamıştır. Bu sebeple hayatına ilişkin bir bilgi verilememektedir. Ancak metinden yola çıkarak yazarın edebî kişiliği şöyle ifade edilebilir: Dile hakimiyet, akıcılık, Arapça ve Farsça kelimelerden üst seviyede istifade, yazarın edebî açıdan niteliğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında metin içersinde yer yer ağız özellikleri de görülmektedir. Metinde manzum parçalar da yer almaktadır. Fakat bu manzum kısımlar lirizimden uzak ve edebî açıdan dolgun olmadıklarından yazarın; nazmı eserde ahengi artırmak ve metni süsleme çabasına yönelik olarak kullandığı görülmektedir.

6.MUHTEVA:

6.1. Eserin Özeti:

Züleyhâ, güzelliği dillere destandır. Onunla evlenmek isteyen birçok kişi olmasına rağmen kimse ile evlenmez. Bir gece rüyasında Mısır Azizi'ni görür ve ona aşık olur. Ona aşkından gün geçtikçe zayıf düşer. Sonunda dayanamaz ve dadısına durumu anlatır. Züleyhâ'nın babası olaydan haberdar edilince Züleyhâ ile Mısır Aziz'i evlendirilir. Ancak Züleyhâ evlendiği gün Mısır Azizi'ni görür ve rüyasındaki kişi olmadığını görünce dünyası başına yıkılır fakat elinden bir şey gelmez. Yûsuf köle olarak Mısır'da satılır ve Züleyhâ'nın kocası onu satın alır. Yûsuf küçük yaşta satıldığından Züleyhâ onu görür görmez sever ancak rüyasında gördüğü erkek olduğunu anlayamaz. Yûsuf büyür ve Züleyhâ onu hatırlar ve Yûsuf'a olan aşkı gün geçtikçe artar. Züleyhâ'nın aşkı artık dayanılmaz bir hâl alır ve ona durumunu açıklar. Fakat Yûsuf, Züleyhâ'nın isteğine karşılık veremeyeceğini söyleyip onu reddeder. Birgün Züleyhâ Yûsuf'a bir hile kurar ve sarayın bir odasına ikisini kilitler ve kendini ona sunar. Ancak Yûsuf isteği reddedip oradan kaçmaya çalışırken Züleyhâ onun gömleğini yırtar, Yûsuf onun elinden kurtulur ve dışarı kaçmayı başarır, kapıdan çıkarken Mısır Azizi ile karşılaşır. Züleyhâ da Yûsuf'un arkasından çıkar ve kocası ile onu görünce Yûsuf'un herşeyi anlattığını düşünerek Yûsuf'un kendisine saldırdığını söyler.

Yûsuf, Züleyhâ'nın anlattığını inkar eder ve iftiraya uğradığını söylese de Aziz de yaşadığı gurur kırıklığı yüzünden karısına uyup onu zindana attırır. Züleyhâ çeşitli defalarca Yûsuf'u zindanda ziyaret edip isteğini kabul ederse onu zindandan çıkaracağını söyler fakat Yûsuf bunu kabul etmez. Mısır'da Züleyhâ dile düşer ve herkes bir köleye aşık olduğunu ama kölesinden karşılık alamadığını söyleyerek onu aşağılarlar. Züleyhâ da Mısır'ın önde gelen kadınlarını saraya çağırır, hepsine turunç ikram ettirir ve Yûsuf'u hizmet etmesi için çağırır. Onu gören kadınların hepsi turunç yerine ellerini keserler. Züleyhâ, Yûsuf'u odandan göndertir ve kadınlar kendilerine geldiklerinde Züleyhâ'yı aşağıladıklarından pişman olurlar.

Yûsuf, zindanda herkese Allah yoluna çağırır ve birçok mahkum onun bu hallerinden etkilenerek bu yola girer. Aynı zamanda Yûsuf'ta rüyaları tevil etme gücü vardır. Bu sebepten her kim bir rüya görse ona gelir ve rüyasını tevil etmesini ister. Bu mahkumlardan ikisi Yûsuf'u sınamak ister. Biri hükümdarın sâkisi diğeri de ekmekçisidir. Sâki olan rüyasında hükümdara içki sunduğunu; ekmekçi olan da başı üzerinde ekmek olduğunu ve kuşların bu ekmeklerden yediğini söyler ve rüyalarının tevilini isterler. Yûsuf, sâkinin kurtuluşa erip yeniden hükümdara hizmet edeceğini, ancak kendisinden hükümdara bahsetmesini ister; ekmekçinin ise idam edilip öleceğini söyler. Sâki bu duruma sevinir ancak ekmekçi aslında bu rüyaları görmediklerini, onu sınamak için uydurduklarını söyler. Yûsuf da kendisinin peygamber olduğunu, söylediklerinin kendinden değil Allah'tan ilham edildiğini belirterek ağzından çıkan hükmün zayi olmayacağını beyan eder. Sâki serbest kalır ve ekmekçi de idam edilir.

Sâki serbest kalır ancak Yûsuf'tan hükümdara bahsetmeyi unuttur. Aradan bir zaman geçer ve hükümdar bir rüya görür. Fakat kimi çağırırsa çağırsın kimse bu rüyayı tabir etmeyi başaramaz. En son sâkinin aklına Yûsuf gelir ve hükümdara haber verir. Hükümdar Yûsuf'u çağırır. Yûsuf rüyanın tevilini yapıp yedi yıl bolluk, yedi yıl da kıtlık yaşanacağını söyler. Hükümdar rüyasının yorumlanmasına sevinir. Ancak Yûsuf bu teviden sonra Mısır'a aziz olmak istediğini, bu zorlukla ancak kendisinin baş edebileceğini söyler. Hükümdar bu teklifi kabul eder ve onu Mısır'a aziz olarak tayin eder. Yedi yıllık bolluk zamanı içerisinde Yûsuf bütün tedbirleri alır ve kıtlık dönemine hazırlanır.

Kıtlık nedeniyle birçok bölgede insanlar sıkıntı çekerler. Hz. Yakûb ve ailesi de bu durumdan oldukça etkilenirler. Mısır Azizi'nin zahire yardımında bulunduğunu öğrenince Hz. Yakûb oğullarını oraya gönderir. Kardeşler Mısır'a gelir ve yardım talebinde bulunurlar ama Yûsuf'u tanımazlar. Yûsuf, zahire dağıtımının hakkaniyetli olması için herkese eşit miktarda dağıtılması gerektiğini söyleyip başka kardeşleri olup olmadığını sorar. Onlar da küçük bir kardeşleri olduğunu ancak onu yanlarında getirmediklerini söylerler. Yûsuf da küçük kardeşlerini getirmezlerse bir daha onlara zahire vermeyeceğini söyleyip onları gönderir. Zahireleri bitince Hz. Yakûb yeniden temin etmeleri için Mısır'a gitmelerini ister. Kardeşler Yûsuf'un söylediğini babalarına iletince Bünyamin'in de Yûsuf'un kaderine uğrayacağından korkarak ilk önce razı olmaz, daha sonra erzak kalmadığından Bünyamin'i de kardeşlerine katıp Mısır'a gönderir. Yûsuf, gerekli erzağı temin edip çuvallara doldurtur ancak Bünyamin'in çuvalına altından yapılmış bir kase koyar. Ertesi gün kardeşler yola koyulduklarında askerler tarafından durdurulurlar ve çuvaları aratılır. Bünyamin'in çuvalından kase çıkınca Yûsuf onun kendisiyle alıkonulacağını bildirir. Ancak kardeşleri babalarının bu kedere dayanamayıp öleceğini söyler. Yûsuf, söylediklerine itimat etmez ve Bünyamin'i alıkoyar. Kardeşler kendi diyarlarına dönüp olup biteni babalarına söylediklerinde, üzüntüden gözleri kör olur. Aradan bir zaman geçer ve Hz. Yakûb, Yûsuf'un yaşadığını ve kardeşlerinin onu bulmalarını ister. Kardeşler tekrar Yûsuf'un yanına gelip olan biteni anlatırlar. Yûsuf kendini aşikar eder ve gömleğini babalarına götürüp gözlerine sürmesini ve bütün ailesini yanına getirmelerini söyler. Hz. Yakûb, gömleği gözlerine sürünce gözleri açılır, bütün aile Hz. Yûsuf'un yanına giderler ve onun önünde eğilirler. Böylece Yûsuf'un rüyası gerçekleşmiş olur.

Züleyhâ yaşlanmıştır ancak zamanla Yûsuf'un aşkı ile birlikte gönlünde Allah'a olan aşkı da yer edip ona iman eder. Züleyhâ'daki iman ve aşk Allah'ın rahmeti ile karşılık bulur ve ona güzelliği ve gençliği tekrar verilir. Yûsuf ve Züleyhâ evlenir.

Böylece Yûsuf için yeni bir hayat başlar. Sonra Hz. Yakûb vefat eder, vasiyetiyle Ardı Mukeddes'te defn edilir. Bir zaman sonra da Hz. Yûsuf vefat eder. Züleyhâ da onun üzüntüsünden can veririr. Böylece Yûsuf kıssası hikmetli bir şekilde sona ermiş olur.

7. KAHRAMANLAR:

Çalışmada, kahramanlar iki grup altında değerlendirilmiştir. İlk grup içerisinde olayların akışını belirleyen kahramanlar; ikinci grupta ise olaylara katkıda bulunan kahramanlar ele alınmıştır.

7.1 ANA KAHRAMANLAR:

7.1.1 Yûsuf: Yûsuf'un en belirgin özelliği güzelliğidir. Ona kadar hiçbir insana verilmemiş bir güzelliğe sahiptir. Ancak bu güzelliğin bedeli olarak da “ıffet”ini koruma ona verilen misyondur. Züleyhâ, Yûsuf'a bu güzellikten dolayı aşık olur ve bu aşkı reddetmek Yûsuf için zindan hayatının başlamasına sebep olur. Yûsuf, Züleyhâ'nın aşkını üç sebepten dolayı geri çevirir: Bir peygamber olarak gönderilmiştir ve bu sebepten günaha meyledemez, misyon olarak ona aynı zamanda ıffetini koruma emredilmiştir ve Züleyhâ'nın kocası tarafından satın alındığından ona ihanet edemez.

Hz. Yûsuf'un babası, dedesi ve büyük dedesi peygamberdir. Birçok peygamber yaşamış olduğu döneme ve topluma göre farklı meziyetlere sahiptir. Hz. Yûsuf'a da Allah diğer peygamberlere verdiği gibi bazı özel meziyetler ihsan etmiştir. Hz. Yûsuf, rüyaları tevil edebilmekte ve söylediği söz Allah'ın muradı olduğundan gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda çocukken gördüğü rüya da onun hayatının daha sonraki aşamaları için önceden kendisine bildirilmiş bir müjdedir. Hz. Yûsuf, kendisine verilen bu nitelik sayesinde mahkûmlar arasında özel bir yer edinir ve Allah'ın dinini yayma fırsatı elde eder. Ayrıca zindandan kurtuluşu da yine kendine has, bu mucize sayesinde gerçekleşir.

7.1.2 Züleyhâ:

Hikâyenin kadın kahramanıdır. Yûsuf'tan sonra en önemli konumdadır. Yûsuf'a olan aşkı ile hikâyede kendine yer edinir. Bu aşk yüzünden Mısır halkı tarafından aşağılanır, küçük düşer ancak aşkıdan vazgeçmez. Yûsuf'u elde edebilmek için her yolu dener. İstedikini alamayınca öfkesi, hırsı ve aşkı bir kat daha artar. Yûsuf'tan her seferinde red cevabını alsa da gururunu hiçe sayıp yine aşkına karşılık bulmak amacıyla ona yalvarmaktan asla utanmaz. Hikâyede, iffetsiz, arzuları için herşeyi göze alabilen bir

karakter olarak gösterilse de aşktaki tutkusu, yine rüya ile kendisine gösterilmiş olması, onu günahkar bir kadın olmaktan ziyade acınası ve hatta bu durumundan dolayı saygı ve merhamet duyguları ile ondan bahsedilir. Mısır'daki kadınlar İbranî bir köleye aşık olup karşılık bulamadığı söylentilerini etrafa yayarken Züleyhâ onlardan öcünü öyle bir yolla alır ki onun dedikodusunu yapanlar kendinden daha gülünç bir duruma düşerler. Kadınları sarayına davet edip hepsine turunç ikram eder. Bu sırada hizmet bahanesiyle Yûsuf'u oraya getirir ve Yûsuf'un güzelliğini gören bütün kadınlar kendilerini kaybedip ellerindeki bıçakla turunç yerine ellerini doğrarlar. Böylece Züleyhâ kendini kınayanlardan yine Yûsuf ile öcünü alır ve kınayanların hepsi Yûsuf'a aşık olur ve Züleyhâ iffetsizlikte bile masumlaşır. Daha sonra Yûsuf'a olan aşkı, “Yûsuf'un Tanrı”sına da âşık olmasını sağlar. Böylece “Yûsuf'un Tanrısı”nın merhametine mazhar olur ve güzelliği ile gençliği geri verilerek Yûsuf'a nikahlanır.

7.1.3 Yakûb: Hz. Yakûb Hz. Yûsuf'un babası ve İshak peygamberin oğludur. Hikâyede hem bir peygamber olarak hem de baba olarak iki rol üstlenir. Onun kaderi; oğullarının kıskançlığından doğan trajediye koşulsuz sabırdır. Bir tarafta, on bir oğulun kıskançlıkla kararan kalplerinin şerri; diğer tarafta uğradığı haksızlık ve peygamberlik yolunda ona biçilen sıkıntıların üstesinden gelmesi beklenen Yûsuf'un hasreti ile “Külbe-i Ahzan”ın sahibi ve ağlamaktan gözleri kör olan “baba” ve “peygamber” Yakûb hikâyede hüznün ve hasretin taşıyıcısıdır. Oğullarının ihanetine rağmen yine onlarla ve koşulsuz sevgisi ile onları kucaklayan semboldür. Her ne kadar ana kahramanlardan bir olarak silik bir pozisyon yüklenmiş gibi görünse de Yûsuf'un imtihanları süresince Cebrael, Yakûb peygamberin suretine görünerek ona yardımcı olur ve Yûsuf babasının varlığından güç alarak bu aşamaları geçer.

7.2. YARDIMCI KAHRAMANLAR:

7.2.1 Kardeşler: Babasının Yûsuf'a karşı olan sevgi ve alakasını kıskanan kardeşlerinin düşmanlığı Hz. Yûsuf'un görmüş olduğu rüyadan sonra daha artmıştır. Hz. Yûsuf'un kardeşlerinin isimleri: Yehuda, Rubil, Şemun, Lavi, Zebulun, Yasaker, Dan, Neftal, Haz, İstarkaka ve kız kardeşi Dina'dır. Öz kardeşi ise Bünyamin'dir. Fakat Tevrat'ta anlatılan kıssada isimlerde farklılık görülmektedir. Hikâyeyi şekillendiren konu olan Hz. Yûsuf ile Hz. Yakûb'un ayrı düşmesi ve Züleyhâ ile Hz. Yûsuf'un tanışmasına sebep

olacak olan olaylar silsilesi Hz. Yûsuf'un kardeşlerinin ona yapmış olduğu kötülükle başlayacaktır. Hz. Yakûb'un kurt ile söyleşmesinden sonra yalanları ortaya çıkar ve yaptıklarına pişman olurlar.

7.2.2 Mısır Azizi Kıtîr: Kur'an-ı Kerimde ismi Aziz, tefsirlerde Kıtîr ve Tevrat'ta Potifar olarak geçmektedir. O dönemde Mısır'ın haznedarıydı. Yûsuf'u küçük yaşta pazardan satın alan kişidir. İlerde evlat edinme düşüncesiyle onu büyütür. Ancak Aziz'in karısı Züleyhâ'nın Yûsuf'la ilgili niyetleri bu düşüncenin gerçekleşmesine engel olur. Züleyhâ'nın iftirasında Yûsuf'un suçsuzluğuna inanmasına rağmen itibarını düşünerek onu zindana attırır. Karısına olan düşkünlüğü sebebi ile karısının yaptığı hatayı görmezden gelebilecek karaktere sahiptir. Ancak hikâyede Züleyhâ için bir hayal kırıklığından ibaret olması ile birlikte Yûsuf'a duyduğu sevgi itibarıyla de merhamet duygusuna sahiptir.

7.2.3 Zindandaki İki Genç:

Hükümdarın (Reyyan'ın) sâkisi ve ekmekçi başı işledikleri suçlardan dolayı zindana atılırlar. Birinin adı Eşkem ve diğerin adı Ebkam'dır. Hz. Yûsuf ile birlikte aynı zindanı paylaşırlar. Yûsuf'tan gördüklerini söyledikleri rüyalarını yorumlamasını isterler. Yûsuf, rüyaları tevil ettikten sonra rüyalarını yalanlayarak görmediklerini söylerler. Ancak Yûsuf, Allah'ın takdir ettiği kaderi dillendirdiğinden rüyalarının gerçekleşmesi mukadderdir. Bu sebeple sâki olan zindandan kurtulurken, ekmekçi başı idam edilir. Yûsuf, sâkiye hükümdarın yanında kendisinden bahsetmesini öğütler ancak şeytan sâkiye bu öğüdü unutturur. Zaman sonra hükümdar bir rüya görür ve kimse yorumlayamaz sâkinin aklına Yûsuf gelir ve böylece Yûsuf da zindandan kurtulur. Sâki, Yûsuf'un zindandan kurtuluşuna ve Mısır'a hükümdar olma yolunda kapıyı açan ve Yûsuf'un rüya tevillerini doğrulayan kahraman olarak kendini gösterir.

7.2.4 . Reyyan:

Mısır'ın hükümdarıdır. Gördüğü rüya kimse tarafından yorumlanamayınca Yûsuf'un zindandan çıkarılışını emreder ve onun rüya yorumuna kanaat getirdiğinden Yûsuf'u hazinedar yapar. Bolluk ve kıtlık yıllarının yönetimini iyi yapan Yûsuf, Reyyân'dan lütuf görür ve onun ölümüyle de Mısır'ın hükümdarı olur.

8. AYETLER :²

1- Ve râvedethu'l-letî huve fi-beytihâ an nefsihî ve ğallekati'l-ebvâbe ve kâlet heyte lek kâle meâzellâhi innehu rabbî ahsene mesvây innehû lâ yuflihu'z-zâlimûn.

- Derken evinde bulunduğu hanım, bununla birlikte olmak istedi ve kapıları kilitledi: 'Haydi seninim!' dedi. Yûsuf: 'Allah'a sığınırım. Doğrusu efendim (kocan), bana güzel baktı. Gerçek şu ki zâlimler felâh bulmaz!' dedi.

2. Ve lekad hemmet bihi ve hemme bihâ levlâ en raâ burhâne rabbihi kezalike li-nasrife anhu's-sûe ve'l-fahşâ innehu min ibâdine'l-muhlesîn.

- Hanım gerçekten ona niyeti bozmuştu;Rabbinin burhanını(açık delilini) görmeseydi. Yûsuf da ona niyetlenirdi. Biz ondan fenalığı ve vuhuşu giderelim diye böyle oldu. Gerçekten o bizim ihlâsa erdirilmiş has kullarımızdandır!

3. Vestebekâ'l-bâbe ve kaddet kamîsahû min duburin ve elfeyâ seyyidehâ lede'l-bâb-i kâlet mâ cezâu men erade bi-ehlike sûen illâ ey yuscene ev azâbun elîm

- İki de kapıya koşuştular. Hanım, onun gömleğini arkasından yırttı. Kapının yanında hanımın beyiyle karşı karşıya geldiler. Hanım: 'Senin eşine kötülük yapmak isteyenin cezası zindana konulamaktan veya acı bir azapdan başka nedir?' dedi.

4. Kâle hiye râvedetnî an nefsi ve şehide şâhidun min ehliha in kâne kamîsuhû kudde min kubulîn fe-sadekat ve huve mine'l-kâzibîn. Ve in kâne kamîsuhû kudde min duburin fe-kezebet ve huve mine's-sâdikîn.

- Yûsuf: 'O, kendisi benimle birlikte olmak istedi' dedi. Hanımın arkasından bir şahid de şöyle şahitlik etti: 'Eğer gömleği önden yırtılmış ise hanım doğru söylemiştir, bu yalancıdır. Yok eğer gömleği arkadan yırtılmış ise, hanım yalan söylemiştir, bu doğrudur.

5. Fe-lemmâ raâ kamîsahû kudde min duburin kâle innehû min keydikunne inne keydekunne azîm. Yûsuf'u a'Örid an hâzâ vestağfirî li-zenbiki inneki kunti mine'l-hâtîn.

² Yazır, Elmalalı Muhammede Hamdi, Kur'n-ı Kerim ve Meali, Kervan yayın dağıtım, İstanbul. S. 239-249.

- Gömleğini arkasından yırtılmış g rd ğunde: 'Anlaşıldı bu siz kadınların tuzaklarından birisidir! Kesinlikle sizin tuzağınız çok büyüktür!. Y suf, sakın bu olaydan (kimselere) bahsetme! Sen de kadın, günahına tevbe et, gerçekten sen büyük g nahk rlardan!' dedi.

6. Ve k le nisvetun fi'l-med neti'-ımrætu'l-Az zi tur vidu fet ha  an nefsih kad Őeđafeh  hubba inn  lener h  fi dal lin mub n.

- Şehirde bazı kadınlar da: 'Az z'ın karısı delikanlısıyla birlikte olmak istiyormuş, ona aşkından yüreğinin zarı çatlamış; kadın besbelli çıldırılmış!' dediler.

7. Fe-lemm  semi at bi-mekrihinne erselet ileyhinne ve e addet lehunne muttek en ve  tet kulle v h detin minhunne sikk nen ve k let ıhruc aleyhinn fe-lemm  raeynehu ekbernehu ve katta ne eydiyehunne ve kulne h şa lil-l hi m  h z  beşeran in h z  ill  melekun ker m.

- Aziz'in karısı Şehirdeki kadınların gizliden gizliye dedikodularını işittiğinde, onlara davetçi gönderdi ve onlar için m kemmek bir sofraya hazırladı;her birine bir bıçak verdi;öte yandan Y suf'a: ' ık karşılarına!' dedi. Kadınlar onu görür görmez (gözlerinde)  ok büyüttüler, (şaşkınlıktan) ellerini kestiler ve Şöyle dediler: 'H ş ! allah için bu bir insan değil, ancak yüce bir melek!'

8. K let fe-z likunne'l-lez  lumtunnen  fi h ve lekad r vedtuh  an nefsih  festa sam ve lein lem yef al m   muruhu leycunenne ve leyek nen mine s-s ğir n.

- (Aziz'in karısı Şöyle dedi): 'İşte bu gördüğünüz, hakkında beni kınadığınız kişidir! Yemin ederim ki ben bununla birlikte olmak istedim de o iffetini koruyarak buna yanaşmadı. Yine yemin ederim eğer emrimi yapmazsa, mutlaka zindana atılacak ve mutlaka zelillerden olacak' dedi.

9. K le rabbi-ssicnu ehabbu ileyye mimm  yed  nen  ve ill  tasrif  ann  keydehunne asbu ileyhinne ve ekun min-elc hil n. Festec be leh  rabbuh  fesarafe anhu keydehunne innehu huve's-semi u'l- al m.

- Yûsuf: 'YâRabbî! Zindan bana bunların davet ettikleri şeyden daha sevimlidir ve eğer sen beni bu kadınların tuzaklarından korumazsan, ben onların tuzağına düşerim ve cahillerden olurum!' dedi. Bunun üzerine Rabbî duasını kabul duyurdu, onların tuzaklarını bertaraf etti. Muhakkak o, öyle işitendir, öyle bilendir!

10. Summe bedâ lehum mim ba'Ödi mâ raevu-lâyâti le-yescununnehu hattâ hîn.

- Sonra bu kadar ayetleri (delilleri) gördükleri halde, yine de Yûsuf'u bir süre için zindana atma düşüncesi ağır bastı.

11. Ve dehale meahu-ssicne feteyân kâle ehaduhumâ innî erânî a'Ösiru hamrân ve kâle-lâharu innî erânî ahmilu fevka ra'sî hubzen te'kulu't-tayru minh nebbi'nâ bite'vîlih innâ nerâke mine-lmuhsinîn.

- Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi. Birisi: 'Ben rüyada kendimi şarap sıkıyor görüyorum' dedi. Diğeri de 'Ben rüyada kendimi başımın üstünde bir ekmek götürüyor, ondan kuşların yediğini görüyorum; bize bunu tâbir et, çünkü biz seni iyilik edenlerden görüyoruz!' dedi.

12. Kâle lâ ye'tikumâ taâmun turzekânihî illâ nebbe'tukuma bite'vîlihî kable en ye'tiyekuma zâlikumâ mimmâ allemenî Rabbî innî teraktu millete kavmin lâ yu'minûne bi-llâhi ve hum bi-lâhıratı hum kâfirûn.

- Yûsuf dedi ki: 'Size rızıklanacağınız bir yiyecek gelecek; kesinlikle o rızık gelmeden evvel ben size bunun tâbirini haber veririm. Bu bana Rabbimin öğretiklerindedir; çünkü ben, Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr edenlerden ibaret bulunan bir kavimin dinini bıraktım.

13. Vetteba'Ötu millete âbâ'Öi ibrahîme ve ishâka ve ya'Ökûb mâ kâne lenâ en nuşrike bi-llâhi min şey' zâlike min fadli-llâhi aleynâ ve ale-nnâsi ve lâkinne eksera'n-nâsi lâ yeşkurûn.

- Ve atalarım İbrahim, İshak ve Yakûb'un dinine uydum; bizim Allah'a bir şey ortak koşmamız doğru olamaz! Bu bize ve insanlara Allah'ın fazlıdır (lütfudur), fakat insanların çoğu şükretmezler!

14. Yâ sâhibeyi's-sicni e erbâbun muteferrikûne hayrun emi-llâhu'l-vâhidu'l-kahhâr. Mâ ta'Öbudûne min dûnihî illâ esmâen semmeytumûhâ entum ve âbâukum mâ enzel'e-llâhu bihâ min sultân ini'l-hukmu illâ li'l-llâh emera ellâ ta'Öbudû illâ iyyâhu zâlike'd-dînul kayyimu ve lâkinne eksera'n-nâsi lâ ya'Ölemûn.

- Ey benim zindan arkadaşlarım, ayrı ayrı bir çok ilâhlar mı hayırlıdır, yoksa her şey galip (üstün) ve kahhar (kahreden) bir Allah mı ? Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, sizin ve atalarınızın uydurduğu bir takım kuru isimlerden ibarettir; yoksa Allah onlara öyle bir saltanat indirmemiştir! Hüküm ancak Alla'ındır! O, size kendisinden başkasına tap mamanızı emretti; işte doğru ve sabit din budur, fakat insanların çoğu bilmezler!

15. Yâ sâhibeyi's-sicni emmâ ehadukumâ feyeskî rabbehu hamran ve emme'l-âharu fe-yuslebu fe-te'kulu't-tayru min-ra'sih kudıye'l-emru'l-lezî fihi testeftiyân. Ve kâle lil-lezî zanne ennehû nâcin minhuma ezkurnî inde rabbike fe-ensâhu'ş-şeytânü zikra rabbihî fe-lebise fi-ssicni bid'Öa sinîn.

- Ey benim zindan arkadaşlarım! Gelelim rüyanıza; biriniz efendisine yine şarap sunacak, diğeri de asılacak, kuşlar başından yiyecek. İşte öğrenmek istediğiniz mesele böylece hallolundu!. Yûsuf, hapisten kurtulacağına inandığı o iki kişiden birine: 'Efendinin yanında beni an!' dedi. Ancak şeytan o adama, efendisinin yanında (Yûsuf'u) anmayı unutturdu da (Yûsuf) senelerce zindanda kaldı.

16. Ve kâle'l-meliku innî erâ seb'Öa bekarâtin simânin ye'kuluhunne seb'Öun Öicâfun ve seb'Öa sunbulâtin hudrin ve uhara yâbisâtin yâ eyyuhel mele'Öu eftûnî fî ru'yâye in kuntum li-rru'yâ ta'Öburûn. Kâlû edğâsü ahlâm ve mâ nahnu bi-te'vîli'l-ahlâmi bi'Öâlimîn.

- Bir gün melik (hükümdar): 'Ben rüyada yedi semiz inek görüyorum, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğeri yedi kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler! Siz

rüya tâbir ediyorsanız, bana rüyamı tabir edin!' dedi. Dediler ki: 'Rüya dediğin karışık hayallerdir; biz böyle karışık hayallerin yorumunu bilemeyiz!.

17. Ve kâle'l-lezî necâ minhumâ ve-ddekerâ ba'ðde ummetin ene unebbi'ukum bi-te'vîlihî fe-ersilûn.

- O zindandaki iki kişiden, kurtulmuş olanı nice zamandan sonra hatırladı da dedi ki: "Ben size bu rüyanın yorumunu haber veririm, hemen beni (zindan) gönderin!

18. Yûsuf'u eyyuhe's-siddîku eftinâ fî seb'î bekarâtin simânin ye'kuluhunne seb'ûn ıcâfun ve seb'î sunbulâtin hudrin ve uhara yâbisâtin le'ollî erc'iu ile-nnâsi le-Ûallehum ya'lemûn. kâle tezra'ûne seb'â sinîne de'eben fe mâ hasadtum fezerûhu fî sunbulihî illâ kalîle'm- mimmâ te'kulûn. Summe ye'tî mim ba'ðdi zâlike seb'ûn şidâdun ye'kulne mâ kaddemtum lehunne illâ kalîlem mimmâ tuhsinûn.

- Ey Yûsuf! Ey doğru sözlü! Bize şu rüyayı yorumla; 'yedi semiz inek var, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi de kuru başak!' Umarım ki beni bekleyen insanlara doğru cevap ile dönerim, onlar da senin kadrini bilirler!. Dedi ki: 'Yedi sene âdetiniz üzere ekeceksiniz, biçtiklerinizi biraz yiyeceğiniz dışında başağında bırakınız. Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek, biraz saklayacağınız dışında, önce biriktirdiklerinizi yeyip götürecektir.

19. Summe ye'tî min ba'ðdi zâlike Ôâmun fîhi yuğâsu'ôn-nâsu ve fîhi ya'Ûsırûn. Ve kâle-l meliku 'tûnî bih fe-lemmâ câehu'r-rasûlu kâle irci' ilâ rabbike fe-s'elhu mâ bâlu'n-nisveti-llâtî katta'ne eydiyehunne inne rabbî bi-keydihinne Ôalîm.

- Sonra onun arkasından bir yıl gelecek. O yıl halk sıkıntıdan kurtulacak, (mahsullerin meyvelerin suyunu) sıkıp sağacak!. Bu tabiri duyan melik de 'Getirin bana onu!' dedi; Emir üzerine Yûsuf'a gönderilen kişi onun yanına varınca, Yûsuf: 'Hadi efendine dön de sor 'O ellerini doğrayan kadınların maksadları ne imiş?' Şüphe yok ki Rabbim onların hilelerini bilendir!' dedi.

20. Kâle mâ hatbukunne iz râvedtunne yûsufe Óan nefsihi kulne hâşa li-llâhi mâ Óalimnâ Óaleyhi min sù'in kâletóimraetu'l-azîziól-âne hashasal'-hakk ene râvedtuhû Óan nefsihî ve innehu le-mine's-sâdikîn. Zâlike li-yaÓleme ennî lem ehunhu bil-ğaybi ve ennellâhe lâ yehdî keyde'l-hâinîn.

- Melik, kadınlara: 'Derdiniz ne idi ki o vakit Yûsuf'la birlikte olmaya kalktınız?' dedi. O kadınlar: 'Hâşâ! Allah için biz onun aleyhinde bir fenalık bimiyoruz' dediler. Azîz'in karısı: 'Şimdi hak ortaya çıktı dedi. İşin doğrusu, O'nunla ben birlikte olmak istedim;o ise şeksiz şüphesiz doğrulardandır. (Yûsuf dedi ki:) bu, şunun içindir, bilsin ki gerçekten ben ona arkasından hıyanet etmedim ve hakîkaten Allah hâinlerin hilesini başarıya ulaştırmaz.

21. Ve mâ uberrióu nefsi inne'n-nefse le-óemmâratun biós-sûi illâ mâ rahime rabbî inne rabbî ğafûrun rahîm.

- Nefsimi de temize çıkarmıyorum;çünkü nefis gerçekten kötülüğü emreder, Ancak Rabbim rahmetiyle bağışladığı müstesna! Çünkü Rabbim çok bağışlayandır, çok mmerhamet edendir!' dedi.

22. Ve kâle'l-meliku 'tûnî bihî establishu li-nefsî fe-lemmâ kellemehu kâle inneke'l-veyme ledeynâ mekînun emîn. Kâleó-cÓelnî Óalâ hazâóini'l-ardi innî hafızun Óalîm.

- Melik de dedi ki: 'Getirin bana onu, kendime tahsis edeyim!' Sonra onunla konuştuğumda: 'Sen bugün, nezdimizde gerçekten bir mevkî sahibisin, eminsin!' dedi. Yûsuf: 'Beni ülkenin hazineleri üzerine memur et;çünkü ben iyi korur, iyi bilirim!' dedi.

23. Ve kezâlike mekkennâ li-yûsufe fi-lard yetebevveóu minhâ haysu yeşâ' nusîbu bi-rahmetinâ men neşâu ve lâ nudî'u ecra'l-muhsinîn. Ve le-ecru'l-âhıratı hayrun lil-lezîne âmenû ve kânû yettekûn.

- İşte böylece Yûsuf'u o ülkede yerleştirdik, güçlendirdik;neresinde isterse makam tutuyordu. Biz rahmeteimizi dilidiğimize nasip ederiz ve iyilerin mükafatını zayi etmeyiz. Elbette ahiret mükâfatı daha hayırlıdır;fakat bu iman edip, takvâyolunu tutanlar içindir!

24. Ve câóe îhvetu yûsufe fe-dehalû aleyhi fe-Óarafehum ve hum lehu munkirîn.

- Bir gün Yûsuf'un kardeşleri çıkageldiler; gelip yanına girdiler; Yûsuf derhal onları tanıdı, onlar ise Yûsuf'u tanıyamamışlardı.

25. Ve lemmâ cehhezehum bi-cehâzihim kâle ôtûnî bi-ehîn lekum min ebîkum elâ teravne ennî ûfi'l-keyle ve ene hayru'l-munzilîn. Fe-in lem teôtûnî bihi fe-lâ keyle lekum Óindî ve lâ takrabûn. Kalû senurâvidu Óanhu ebâhu ve innâ le-fâÓilûn. Ve kâle li-fityânihi Óalû bidâÓatehum fi rihâlihîm leÓallehum yaÓrifûnehâ izen-kalebû ilâ ehlihîm le-Óallehum yarciÓûn. Fe-lemmâ raceÓû ilâ ebîhim kâlû yâ-ebânâ munÓia minne-lkeylu fe-ersil meÓanâ ehânâ nektel ve innâ lehu le-hâfizûn.

- Yûsuf onların bütün hazırlıklarını tamamladığında şöyle dedi: 'Bana sizin babanızdan olan öbür kardeşi getirin! Görüyorsunuz ya ben ölçeği tam ölçüyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim!. Eğer o kardeşinizi bana getirmezseniz, artık benim yanımda size kile (bir ölçek bile erzak) yok ve bana yaklaşmayın!. 'Onun için babasından izin almaya çalışırız ve her halde yaparız' dediler. Yûsuf uşaklarına: 'Sermayelerini yüklerinin içine koyuverin, belki ailelerinin yanına döndüklerinde anlarlar, belki yine gelirler'dedi. Böylece babalarına döndüklerinde: 'Ey babamız! Bizden ölçek menedildi (bize erzak verilmeyecek). Bu kez kardeşimizi de bizimle gönder ki ölçüp (zahire) alalım ve kesinlikle biz onu koruruz'dediler.

26. Kâle hel âmenükum aleyhi illâ kemâ âmentükum Óalâ ehîhi min kablu fe-llâhu hayrun hafizan ve huve erhemu'r-râhimîn. Ve lemmâ fetehû metâÓehum vecedû bidâÓatehum ruddet ileyhim kâlû yâ-ebânâ mâ nebġî hâzihî bidâÓatunâ ruddet ileynâ ve nemîru ehlenâ ve nahfezu ehânâ ve nezdâdu keyle beÓirin zâlike keylun yesîr. Kâle len ursilehu meÓakum hattâ tu'tûni mevsikan mine-llâhi le-te'tunnenî bihi illâ en yuhâta bikum fe-lemmâ âtevhu mevsikahum kâle-llâhu Óalâ mâ nekûlu vekîl.

- Babaları: 'Hiç ben onu size emanet eder miyim? Ya bundan önce kardeşini emanet ettiğimde onlar yine olursa?! En hayırlı koruyucu Allah'tır ve o, merhametlilerin en merhametlisidir!' dedi. Derken yüklerini açtıklarında, sermayelerini kendilerine iade edilmiş buldular: 'Ey babamız! Daha ne isteriz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş! Bununla yine ailemize erzak getiririz, kardeşimizi de koruruz, hem bir deve yükü fazla

zahire alırız ki bu zaten az birşey!' dediler. Babaları: 'Hepiniz çaresiz kalmadıkça onu bana mutlaka geri getireceğinize dair Allah'dan bir yemin vermedikçe, onu sizinle beraber göndermem mümkün değil'dedi. Onlar and içerek babalarına söz verdiklerinde: 'Allah söylediklerimize karşı vekildir!' dedi.

27. Ve kâle yâ beniyye lâ tedhulû min bâbin vâhidin vedhulû min ebvâbin muferrikatın ve mâ uġnî ankum mine-llâhi min şey'in ini-lhukmu illâ li-llâh aleyhi tevekkeltu ve aleyhi fe-l yetevakkeli-lmutevekkilûn. Ve lemmâ dehalû min haysu emerahum ebûhum mâ kâne yuġnî anhum mine-llâhi min şey'in illâ hâceten fî nefsi yûkûbe kadâhâ ve innehu le-zû Öilmin limâ allemnâhu ve lâkinne eksera'n-nâsi lâ yaŐlemûn.

- 'Ey yavrularım! Bir kapıdan girmeyin de ayrı ayrı kapılardan girin! Gerçi ne yapsam, sizden hiç bir şekilde Allah'n takdîrini defedemem! Hüküm ancak Allah'ındır! Ben o'na güvendim, dayandım ve onun için bütün güvenip dayananlar hep o'na güvenip dayanmalıdırlar!' dedi. Babalarının emrettiği yerden girdiler. Ancak bu tedbir Allah'ın takdîrinden hiçbir şeyi defetmiyordu;ancak Yakûb'un içindeki bir isteği yerine getirmişti. Şüphe yok ki o ilim sahibi idi;çünkü ona biz öğretmiştik, fakat insanların çoğu bşlmezler!

28. Ve lemmâ dehalû Öalâ yûsufe âvâ ileyhi ehâhu kâle innî ene ehûke fe-lâ tebtœis bi-mâ kânû yaŐmelûn.

- Yûsuf'un yanına girdiklerinde, Yûsuf kardeşine (Bünyamin'i) yanına aldı ve: 'Haberin olsun ki ben senin kardeşimim! Sakın onların yapacaklarıma aldırma!' dedi.

29. Fe-lemmâ cehhezehum bi-cehâzihim ceŐaleœs-sikâyete fî rahli ehîhi summe ezzene muœezzinun eyyetuhe'l-Őîru innehum le-sârikûn. Kâlû ve akbelû aleyhim mâzâ tefkidûn. Kâlû nefkidu suvâŐa'l-meliki ve li-men câœe bihî hımlu beŐîrin ve ene bihî zeîm. Kâlû te-llâhi lekad Őalimtum mâ ci'nâ li-nufside fi-lerdi ve mâ kunnâ sârikîn. Kâlû femâ cezâuhu in kuntum kâzibîn. Kâlû cezâœuhu men vucide fî rahlihî fe-huve cezâœuhu kezâlike neczia-z zâlimîn.

- Sonra onları bütün hazırlıklarını tamamlattığı vakit, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu, sonra da bir tellâl şöyle bağırdı: 'Ey kabile! Siz kesinlikle hırsızlık etmişsiniz!. Yûsuf'un kardeşleri bunlara döndüler ve: 'Ne arıyorsunuz?' dediler. 'Melik'in su kabını arıyoruz. Onu getirene bir deve yükü bahşiş var ve ben ona kefilim!' dediler. Onlar: 'Vallâhi kesinlikle biliyorsunuz ki biz Mısır'a fesad çıkarmak için gelmedik, biz hırsız de değiliz!' dediler. 'Şimdi yalancı çıkarsanız, cezası nedir?' dediler. Dediler ki: '(su kabı) kimin yükünde çıkarsa, işte o (kişiyi alıkoymak) onun cezası! Biz zâlimlere böyle ceza veririz!'

30. Febedeóe bi-evÓiyetihim kable viÓâóí ehîhi summ'e-stahracehâ min viÓâóí ehıyh kezâlike kidnâ li-yûsuf mâ kâne li-ye'huze ehâhu fî dîni'l-meliki illâ en yeşâóe'l-lâh nerfeÓu derecâtin men neşâ' ve fevka kulli zî Óilmin Óalîm.

- Bunun üzerine (Yûsuf) kardeşi Bünyamin'in eşyalarından önce diğerlerinin eşyalarını aramaya başladı. Sonra onu kardeşinin eşyaları arasından bulup çıkardı. İşte Yûsuf için böyle bir tebîr yaptık! Melik'in kanunlarına göre kardeşini alıkoyması mümkün değildi, fakat Allah'ın dilemesi başka! Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz ve her ilim sahibinin üstünde bir bilen vardır!.

31. Kâlû in yesrik fe-kad seraka ehun lehu min kablu feóeserrahâ yûsufu fî nefsihi ve lem yubdihâ lehum kâle entum şerrun mekânan va-llâhu aÓlemu bi-mâ tesifûn. kâlû yâ eyyuhel-Óazîzu inne lehu eben şeyhan kebîran fe-huz ehadenâ mekânehu innâ nerâke mi'n-el muhsinîn. Kâle meÓâze-llâhi en ne'huze illâ men vecednâ metâÓanâ Óindehu innâ izen le-zâlimûn.

- 'Eğer o çalmış bulunuyorsa, bundan evvel bir kardeşi de çalmıştı' dediler. O vakit Yûsuf bunu içine attı ve onlara belli etmeden etmeden: 'Siz kötü bir durumdasınız ve ne isnad ettiğinizi Allah pekâlâbiliyor' dedi. Dediler ki: 'Ey şanlı azîz (vezir)! Emin ol ki bunun çok ihtiyar bir babası var;onun yerine bizden birimizi al (alıkoymak), çünkü biz seni iyilerden görüyoruz!. Yûsuf: 'Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allah saklasın! Çünkü biz o takdirde zulmetmiş oluruz!' dedi.

32. Fe-lemme estey'esû minhu halesû neciyyen kâle kebîruhum elem ta'Ölemû enne ebâkum kad ehaze Öaleykum mevsikan mine-llâhi ve min kablu mâ ferrattum fî yûsufe felen ebrahal- erda hattâ ye'zene lî ebî ev yahkume-llâhu lî ve huve hayrul-hâkimîn.

- Ondan ümidi kesince, fısıldayarak çekildiker. Büyükleri dedi ki: 'Babanızın, aleyhinizde Allah'tan söz almış olduğunu, bundan evvel de Yûsuf hakkında ettiğiniz kusuru biliyor musunuz? Artık ben buradan, babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm tayin edinceye kadar ayrılmam. Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır!

33. İrciÖû ilâ ebîkum fekülû yâ ebânâ inneöbneke serak ve mâ şehidnâ illâ bimâ Öalimnâ ve mâ kunnâ li'l-ğaybi hâfizîn. Ves'eli'l-karyete'l-letî kunnâ fihâ ve'l-Öîral-letî akbelnâ fihâ ve innâ lesâdikûn.

- Siz dönün babanıza deyin ki: 'Ey babamız! İnan oğlun hırsızlık etti! Biz ancak bildiğimize şahitlik ediyoruz, yoksa gaybın bekçileri değiliz!. Hem oradaki şehir halkına sor, hem birlikte yoculuk ettiğimiz kabileye sor ve emin ol ki biz gerçekten doğru söylüyoruz!'

34. Kâle bel sevvelet lekum enfusukum emran fe-sabrun cemîlun Öase-llâhu en ye'tiyenî bihim cemîÖan innehu huve'l-alîmu'l-hakîm. Ve tevellâ Öanhum ve kâle yâ-esefâ alâ yûsufe vebyaddat Öaynâhu mine-lhuzni fe-huve kezîm.

- Babaları: 'Yok sizi nefisiniz aldatmış! Artık bana düşen güzel bir sabır göstermektir! Yakındır ki Allah bana hepsini biden geri getirir! Gerçek şu ki, her şeyi bilen O'dur, hikmet sahibi olan O'dur' dedi. Ve onlardan yüzünü çevirdi: 'Vah Yûsuf'um vah!' dedi ve hüzünden gözlerini ak düştü;artık yutkunuyor, yutkunuyordu.

35. Kâlû tellâhi tefte'u tezkuru yûsufe hattâ tekûne haradan ev tekûne mine'l-hâlikin (85) Kâle innemâ eşkû bessî ve huznî ile-llâhi ve aÖlemu mine-llâhi mâ lâ taÖlemûn.

- 'Vallâhi hâlâYûsuf'u anıp duruyorsun, sonunda kederden eriyeceksin veya helâk olanlara karışacaksın!'dediler. Dedi ki: 'Ben hüznümü, kederimi ancak Allah'a şikayet ederim ve Allah'tan sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim!

36. Yâ beniyye'zhebû fe-tehassesû min yûsufe ve ehîhi ve lâ teyôesû min ravhi-llâh innehû lâ yey'esu min ravhı-llâhi ille-lkavmu-lkâfirûn.

- Ey oğullarım! Gidiniz de Yûsuf'la kardeşini bulmaya çalışınız ve Allah'ın rahmetinden ümitsizliğe düşmeyiniz;çünkü Allah'ın rahmetinden ümidi kesenler ancak kâfirler gürühudur!' dedi.

37. Fe-lemmâ dehalû aleyhi kâlû yâ eyyuhe-lazîzu messenâ ve ehlene-ddurru ve ci'nâ bi bidâ'atın muzcâtin fe-evfi lenel keyle ve tesaddak Öaleynâ inne-llâhe yeczi-lmutesaddikîn.

- Bunun üzerine (Mısır'a gidip) Yûsuf'un huzuruna çıktılar: 'Ey şanlı Azîz (vezir)! Biz ve ailemiz darlık ve sıkıntı içindeyiz, pek az bir sermaye ile geldik. Yine bize tam ölçü ver ve bize sadaka ver;çünkü Allah verenlere mükâfatını verir!' dediler.

38. Kâle hel alimtum mâ fe'altum bi yûsufe ve ehîhi iz entum câhilûn.

- Yûsuf: 'Siz cahilliğinizde Yûsuf'a ve kardeşine ne yaptığınızı biliyor musunuz?' dedi.

39. Kâlû eöinneke le-ente yûsuf kâle ene yûsufu ve hâzâ ehî kad menne-llâhu aleynâ innehû men yetteki ve yasbir fe-inne-llâhe lâ yudî'û ecra-lmuhsinîn.

- 'Sen, yoksa sen Yûsuf musun?' dediler. 'Ben Yûsuf'um, bu da kardeşim! Allah bize lütfuyla ihsân buyurdu. Hakikat bu, her kim Allah'tan korkar ve sabrederse, her halde Allah iyi şeyler yapanların mükafatını zayi etmez!' dedi.

40. Kâlû tellâhi lekad âserake-llâhu aleynâ ve in kunnâ le hâtî'în. Kâle lâ tesrîbe aleykumu-l yevm yağfiru-llâhu lekum ve huve erhamur râhımîn.

- 'Vâallâhi, Allah seni bize üstün kıldı, biz doğrusu büyük suç işlemiştik!' dediler. Yûsuf: 'Bugün size karşı bir kınama, bir azarlama yoktur! Allah sizi mağfiretiyle bağışlar ve O, merhametlilerin en merhametlisidir!

41. İzhebû bi-kamîsî hâzâ fe-elkûhu alâ vechi ebî ye'ti besîran ve'tûnî bi-ehlikum ecme'în.

- 'Şimdi siz benim şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne sürün, o zaman gözü açılır ve bütün âilenizle toplanıp bana gelin!' dedi.

42. Ve lemmâ fesaleti-l'Ōîru kâle ebûhum innî le-ecidu rîhâ yûsufe levlâ en tufennidûn (94) Kâlû tellâhi inneke le-fî dalâlike-lkadîm.

- Kafile (Mısır'dan) ayrıldığında, öbür taraftan babaları: 'Bana bunaklık yakıştırmaya kalkışmayın. Doğrusu ben gerçekten Yûsuf'un kokosunu duyuyorum!' dedi. Etrafindakiler: 'Vallâhi, sen gerçekten eski şaşkınlığında devam ediyorsun!' dediler.

43. Fe-lemmâ en câœe'l-beşîru elkâhu alâ vechihî fertedde besîran kâle elem ekul lekum innî aŌlemu mine-llâhi mâ lâ taŌlemûn.

- Fakat gerçekten müjdecî gelip. Gömleği (Yakûb'un) yüzüne bırakınca, gözü açılıverdi: 'Ben size Allah'tan (gelen vahiyle) sizin bilemeyeceklerinizi bilirim demedim mi?' dedi.

44. Kâlû yâ ebâneŌstağfir lenâ zunûbenâ innâ kunnâ hâtîŌîn. Kâle sevfe estağfiru lekum rabbî innehu huve'l-ğafûru'r-rahîm. Felemmâ dehalû alâ yûsufe âvâ ileyhi ebeveyhi ve kâl'e-edhulû mısra in şâe-llâhu âminîn. Ve rafŌe ebeveyhi ale'l-arşî ve harrû lehu succeden ve kale ya ebeti haze te'vîlu ru'yâye min kabl kad ceŌalehâ rabbî hakkan ve kad ahsene bî iz ahracenî mine's-sicni ve câœe bikum mine'l-bedvi mim baŌdi en nezeğâ's-şeytânu beynî ve beyne ihvetî inne rabbî latîfun limâ yeşâ'u innehu huve'l-Ōalîmu'l-hakîm.

- 'Ey bizim şefkatli babamız! Bizim için günahlarımıza tevbe ediver, bizler hakîkaten büyük günah işlemiştik!' dediler. 'Sizin için Rabbime ilerde tevbe edeceğim! Şüphesiz ki, O, çok gafur'dur (bağışlayandır), çok rahim'dir (merhamet edendir)!' dedi. Ne zaman ki, Yûsuf'un yanına vardılar, Yûsuf ana-babasını kucakladı, yanına aldı ve 'Buyurun. Mısır'a inşallah güvenle girin!' dedi. Annesini ve babasını taht üzerine çıkardı, hepsi onun için secdeye kapandılar. Yûsuf: 'Ey babacığım! İşte bundan önceki rüyamın yorumu budur! Gerçekten Rabbim onu hak kıldı, hakîkaten bana ihsân buyurdu;çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Hakîkaten Rabbim bana ihsan buyurdu! Gerçek şu ki, O herşeyi bilen, hikmet sahibi olandır.

45. Rabbi kad âteytenî mine'l-mulki ve Óallemtenî min te'vîlil ehâdis fâtıra's-semâvâti vel erdi ente veliyyî fi'd-dunyâ ve'l-âhırah teveffenî muslimen ve elhıknî bi-ssâlihîn.

- Ey Rabbim! Sen bana dünya mülkünden bir nasip verdin ve bana rüyaları yorumlamasını öğrettin. Gökleri, yeri yaratan Rabbim! Benim dünya ve ahirette velîm sensin! Benim (canımı) müslüman olarak al ve beni sâlih kulların arasına kat!' dedi.

46. Zalike min enbâoi-lğaybi nûhihi ileyk ve mâ kunte ledeyhim iz ecmeÓû emrahum ve hum yemkurûn. Ve mâ ekserun nâsi ve lev haraste bi-mu'minîn. Ve mâ tes'eluhum Óaleyhi min ecrin in huve illâ zikrun lil-Óâlemîn. Ve keóeyyin min âyetin fi-ssemâvâti ve-lerdi yemurrûne Óaleyhâ ve hum Óanhâ muÓridûn. Ve mâ yu'minu ekseruhum bi-llâhi illâ ve hum muşrikûn.

- İşte bu, sana vahiyle bildirdiğimiz gayb haberindedir. Yoksa onlar (Yûsuf'un kardeşleri) yapacakları hileye karar verip uygularken sen yanlarında değildin. Sen ne kadar çok istersen de insanların çoğu iman edecek değildir!. Bana karşılık onlardan bir ücret de istemiyorsun. O Kur'an ancak bütün âlemlere ilâhî bir uyarıdır!. Bununla beraber göklere de ve yerde ne kadar ayet vardır ki insanlar üzereinden geçerler de onlardan yüz çevirir giderler. Onların çoğu, Allaha (az-çok) şirk koşmaksızın iman etmez!

47. E fe-emenû en te'tiyehum ğaşıyetun min azâbi'l-llahi ev te'tiyehumu's-sâÓatu bağteten ve hum lâ yeşÓurûn. Kul hâzihî sebîlî ed'û ile'l-llâhi alâ besîratin ene ve menittebeÓanî ve subhâne'l-llâhi ve mâ ene mine'l-muşrikin.

- Yoksa artık Allah'ın azabından, hepsini saracak bir felaker gelivermesinden veya farkında değillerken başlarına kıyamet'in kopuvermesinden güvende midirler?. De ki: 'İşte benim yolum budur! Basiret üzere Allaha davet ederim. Ben ve bana uyanlar böyleyiz;Allah'ı tesbîh ile tenzîh ederim ve ben müşriklerden değilim!'

48. Ve mâ erselnâ min kablike illâ ricâlen nûhî ileyhim min ehli'l-kurâ efe-lem yesîrû fi-l erdi fe-yenzurû keyfe kâne Óâkıbetu'l-lezîne min kablihim ve ledârul âhirati

hayrun lillezîneótttekav efelâ taóókılûn. Hattâ ize estey'ese'r-rusulu ve zannû ennehum kad kuzibû câóehum nasrunâ fe-nucciye men neşâóu ve lâ yuraddu be'sunâ Óani-lkavmi'l-mucrimîn.

- Senden önce gönderdiğimiz peygamberler de ancak şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz bir takım erlerdi. Şimdi o yerde gezmiyorlar mı? Baksalar ya, kendilerinden önce geçenlerin sonları nasıl olmuş? Ve elbette ahiret evi korunanlar için daha hayırlıdır! Hâlâakletmeyecek misiniz?. Nihayet peygamberler onların iman etmelerinden ümitlerini kesecek hâle geldikleri ve yalancı çıkarıldıklarını zannettikleri vakit onlara yadımız yetiştirdi de dilediklerimiz kurtuluşa erdirildi. Günahkarlar guruhundan ise azabımız geri döndürülmez!

49. Le kad kâne fî kasasihim Óibratun li-ulil-elbâb mâ kâne hadîsen yufterâ ve lâkin tasdîka'l-lezî beyne yedeyhi ve tefsîle kulli şey'in ve huden ve rahmeten li-kamin yu'minûn.

- Hakikat, onların kıssalarında akıl sahipleri için bir ibret vardır! Bu (Ku'an) uydurulmuş bir söz değildir, kendinden önceki kitapları tasdik eden ve her şeyi açıklayan bir kitaptır. İman edecek bir kavim için hidayet ve rahmettir!

9. NÜSHA TAVSİFİ:

Bu nüsha Süleymaniye Kütüphanesi O. H. Öztürkler 74 numarada kayıtlıdır. Ölçü: 200x155 mm;varak sayısı: 100, her sayfada ortalama 19 satır. Cilt: kahverengi meşin, köşebentli;kağıt: aharlı kağıt, şiirler siyah, başlıklar ve ayetler surh (kırmızı) mürekkeple yazılmış;yazı: nesih. istinsah tarihi: H. 994. Eksik varak yok.

II. BÖLÜM

1. METİNİN TRANSKRİPSYONU

[51a]⁽¹⁾ yarına vâşıl ve birbirine nikâh idüb murâdlarına hâşıl kıldılar.⁽²⁾ Pes hikâyet bu murâda âhir olub aşla Yûsuf'a teôşir itmedi.⁽³⁾ çün nebeviyyet hikâyet [i] Yûsuf'a geldi hemîn mübârek gözleri⁽⁴⁾ yaş-ile tıldı bu sergüzeşt-i sûz-nâke şurûô idüb ayıtdı.⁽⁵⁾ Hikâyet olunurki kadîmu'l-eyyâmda ceddîm İbrâhîm Halîl kaôbetu⁽⁶⁾ llâhda iken hiâtâb-ı hazret-i³ Celîl irişdikioğlı İsmâôîl kurbân⁽⁷⁾ eyleye pes emr-i⁴ sübhâna râzî olub İsmâôîli yuyub arıtdı⁽⁸⁾ ve ellerine hınnâ Yakub kıdd-i nihâlin tonatdı ve nihani aña ayıtdı ey şâlih⁽⁹⁾ oğlum âgâh ol kiHakksübhâna ve teôâlâ seni firdevse daôvet eyler⁽¹⁰⁾ zinhar tarîk-i haqdan firâr idüb cânunu havf ve hırsa düşürme⁽¹¹⁾ dedi hemîn şeytân ôaleyhil-laône İsmâôîle görünübayıtdı⁽¹²⁾ gâfil mebâş ey civân ki seni atañ kurbân itmek ister zinhâr anuñ⁽¹³⁾ sözine uyub reôyine râzî olma ki bu kâr nâ-şevâba şurûô idüb⁽¹⁴⁾ soñra ıztıraba düşer İsmâôîl şeytân-ı laôîne gâzab idüb⁽¹⁵⁾ ayıtdı:

- yâ melôün hîle idüb yanıma gelme ki haq teôâlâ enbiyâyı haâtadan⁽¹⁶⁾ şaklayub ümûr-ı nâ-sezâyı anlara naşib etmez çün kulunu mevlâ kendüye⁽¹⁷⁾ daôvet ider semeônâ ve eteônâ diyü taşıla ôayn-i⁵ laôîni gûr itdi⁽¹⁸⁾ şeytân bu vechile pâ-mâl olıçak İsmâôîliñ anasınızlâl itmekçün⁽¹⁹⁾ gelüb ayıtdı ey hâtûn âgâhol kiHalîlu'l-lâh oğluñı kurbân itmege [51b]⁽¹⁶⁾ alub gidüb çerağ-ı enbiyâôı söyündürmek diler ol rûh-ı revânı⁽²⁾ aldın kaçırub soñ peşimânlık fâôide itmez dedi. Hemîn anası oğlunuñ⁽³⁾ ardınca segirdüb feryâd eyledi İsmâôîl dönüb anasına aytdı.⁽⁴⁾ Beyit:

Ne kim emr etse haqq fermân anuñdur

Cihânda kul anuñ kurbân⁽⁵⁾ anuñdur

³ Metinde bu kelime haşret şeklinde yazılmıştır.

⁴ Tamlama ye ile gösterilmiş.

⁵ Tamlama ile gösterilmiştir.

⁶{itmege}diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

Pes İsmâ'îlden bu cevâbı işidüb vedâ'itdi ⁽⁶⁾ ve gözlerinden fenalu yaş akıdub girü evine gitdi ve munâcâta ⁽⁷⁾ el qaldırub ayıtdı. Beyit:

Ger alursañ oğlumı yâ müste'ân

Baña şabır u sükûnı eyle ihsân ⁽⁸⁾

Çün Halîlu'l-İllâh İsmâ'îli ⁽⁹⁾ mekân-ı ma'âlûma getürdi. İsmâ'îl ol dem ayıtdı ey ana saña bir kaç ⁽¹⁰⁾ vaşiyetim vardur evvelâ elim ve ayağım muhkem bağlayasın ki şâyed beni boğazlarken ⁽¹¹⁾ saña tokunub günâhkâr olam ve tenimden libâsımı çıkar ki vuşlat ⁽¹²⁾ Hâkka mâni' olmaya ve ridâñla yüzüm ört şâyed yüzümü görüb ⁽¹³⁾ merhamet idesin ve beni boğazladuğundan soñra fı'l-hâl defn ⁽¹⁴⁾ idesin ki bilürüm şefkatüñ gâlibdür elvâde beni görüb işiñe ⁽¹⁵⁾ peşimân olasın ol demde baña terahhüm eyleme câ'iz ki nübüvvet Öürzına ⁽¹⁶⁾ nokşân irişebilürsün ki emr-i Rabbânide ihmâl câ'iz degildür ve bir ⁽¹⁷⁾ vaşiyetim dañı budurki darü's-sa'âdetiñe mürâca'at kılduğunda vâlîde-i ⁽¹⁸⁾ mihrîbanumîteselli idüb ri'âyeti kendüñe vâcib bilesin dedi ⁽¹⁹⁾ pes Halîlullâh havfı tarı olub fı'l-hâl İsmâ'îlün elin [52a] ⁽¹⁾ ve ayağın bağlayub yüzün örütdi ve heybetle bıçağın çıkarub ⁽²⁾ İsmâ'îlün boğazına hiddetle çaldı ve Melâike-i zemîn ü zamân ⁽³⁾ hurûşa gelüb ta'accüb itdiler ki yâ Rabb bu ne bende'î Öazîmü's-şandur ⁽⁴⁾ ve maħlaş-ı Öadîmü'l-akrândur ki tarîk-i muħabbetde âteş-i sûzâna bıraksalar ⁽⁵⁾ tefâvüt kılmaz ve ciger kûşesiniñ katline hükm iderler aşla münzecî ⁽⁶⁾ olmaz.

El-kışsa: İbrâhîm yetmiş nübüvvet tiğ çalub kıt'ân kıta' etmeden ⁽⁷⁾ Halîlu'l-İllâh hışm-nâk olub tiği hemân bir taşâ çalub nekkâre ⁽⁸⁾ gibi iki biçdi. Ol hinde Cebrâ'îl Öaleyhi's-selâm kadd-i şadaqtü' ⁽⁹⁾ r-ru'uyâ beşâret olsun ki kurbânıñ maqbûl ve Öibâdetiñ derece'î ⁽¹⁰⁾ kabûl buldı. Bu kişi Öazîmü'l-berekâtı İsmâ'îl Öavuzına kurbân eyle ⁽¹¹⁾ diyü bir çoç ile nâzil olub İsmâ'îl yerine anı kurbân itdi ve İsmâ'îl ⁽¹²⁾ âzâd ve vâlidini bu hâle şâd oldı. Pes gerçi her işiñ ⁽¹³⁾ ibtidâsı belâ ammâ intihâsı şafâdur merd olân münâhîden kaçub ⁽¹⁴⁾ İblîsiñ ızlâline aldanmaz Cenâb-ı Hâkkaî'Ötimâdın muhkem kılub fikr-i ⁽¹⁵⁾ günâhı gönîlüne getürmez diyü hikâyeti bu resme âhir itdi. Gerçi bu ⁽¹⁶⁾ hikâyet Züleyhâ'ya hayli hâlet virdi ammâ Öaşkı dem-be-dem ziyâde ⁽¹⁷⁾ olub bi-ihtiyâr esrâr-ı Öaşkı izhâr etmege başladı bir gün ⁽¹⁸⁾ ihtirâzı kıyub niyâza başlayub sevq-i kelâmla Yûsuf'ı kelâma çekdi ⁽¹⁹⁾ ve birinden vâfir şikâyet idüb ayıtdı bu diyârda bir hürşîd-i ruhsâr [52b] ⁽¹⁷⁾ vardur ki halk-ı cihânıñ

⁷{ruhsâr} diğerk sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

yerlerin nâr idüb herkes işinden ⁽²⁾ gücünden bizâr olmuşlardır cümlesi anuñ mübtelâsı olub ⁽³⁾ ol anlara cefâdan hâlî degildir. Naşihatetdüklerince ⁽⁴⁾ artub adı bî-vefâyâ çıkmışdur eğer içâzet olursa getürsinler ⁽⁵⁾ naşihat buyurasız dedi. Yûsuf'uñ gönlüne nice efkâr gelüb velî ⁽⁶⁾ dil ucuyla izin viridi meger Züleyhâ bir hûb tedbîr ve cemâl-i Yûsuf'ı ⁽⁷⁾ taşavvur itdirmişdi. Hemîñ çıkarub Yûsuf'uñ eline viridi. Pes ⁽⁸⁾ ol verd-i hândân tebessüm idüb nâz-ile ol ân Züleyhâ'ya ayıtdı. ⁽⁹⁾ Ey Züleyhâ! Eger zamânı gelmeden gül güşâde olsa ⁽¹⁰⁾ Ömri hırmanın bâde virür ve şâdef ağzın açub dendân gösterse olan dürr-imeknûn ⁽¹¹⁾ alurlar. Zinhâr hevâyâ tâbî olma ki şoñra nedâmet fâ'ide etmez didi. ⁽¹²⁾ Züleyhâ'nıñ sözi kesâda düşüb bu maqûle güft ü gûyile niçe demler ⁽¹³⁾ ve birbirine elemeler virüb Züleyhâ Yûsuf'a uydu ulaşıdı ve nâz u ⁽¹⁴⁾ niyâzı hâdden aşdı. Yûsuf dâ'ımâ istignâda olub Züleyhâ'nıñ ⁽¹⁵⁾ iltiyâmına iltifât etmez oldı ve selam [u] kelâmı dil ucuyla virmege ⁽¹⁶⁾ başladı. Züleyhâ nâcâr olub dîdâr-ı Yûsuf'a bakmağa ⁽¹⁷⁾ idüb rızâsın gözlerdi ve kârın haqq'a tafvîz idüb ⁽¹⁸⁾ ihtiyârın Yûsuf'a virmişdi bu bahâne ile Yûsuf-ı Ken'ân birkaç ⁽¹⁹⁾ gün çobân olmak dileyüb cümle enbiyâ çobân ümmetü anlara çobân-[53a] ⁽¹⁾ -lık pişe ve ⁽²⁾ Öâdetdür diyü Züleyhâ'dan destûr diledi. Züleyhâ Yûsuf'uñ ⁽³⁾ cemî' iltimâsın maqbûl dutub çobânlarına emr idüb bir sürî ⁽⁴⁾ koyunı fî'l-hâl ihzâr itdürdi ve Yûsuf müretteb çobân libâsın ⁽⁵⁾ geyüb aġnâmla şahrâyâ gitti ammâ Züleyhâ bir niçe gözciler koyub ⁽⁶⁾ mâh-ı Ken'ânı görüb gözedürlerdi. Çün Yûsuf Züleyhâ'dan dûr oldı ⁽⁷⁾ Züleyhâ'nıñ hâlî mükedder olub gözleriniñ yaşı kaatre kaatre akardı ⁽⁸⁾ iki Öâlemdearzûsı bir kere dîdâr-ı Yûsuf'ı görmekdi. Eger görse ⁽⁹⁾ cemâli şavkına kâyil olmayub vişâli zevkine cür'et iderdi. ⁽¹⁰⁾ Öâkıbet Yûsuf Züleyhâ'ya râm olmayub ġam belini bükdi. Yüzi gül ⁽¹¹⁾ gibi tâze iken bî- renk olub şoldı. Yârından vefâ bulmayub hüsnünü ⁽¹²⁾ zer ü ziverden yudı ve ġuşşadan egnine qaralar giydi. Dayesi ⁽¹³⁾ gördi ki Züleyhâ bedr iken gün geldikce hilâle döndi. Anı tenhaya ⁽¹⁴⁾ çeküb ayıtdı. Ey gözüm nûrî! Yine neden bî-ħuzûrsın dil-ârâmıñ emrüne ⁽¹⁵⁾ râm ve ma'şûkuñ saña ġizmetkâr u ġulâm iken niçün cânıñ ârâm etmeye ⁽¹⁶⁾ ve bu tecellâyîñ melek-sıfat dilber saña bende ve çâker olub vaşlı ⁽¹⁷⁾ müyesser iken aşlı yokdur ki şinenüñ sözi artub böyle pâymâl ⁽¹⁸⁾ ü âşüfte-hâl olasın dedi. Çün dâye Züleyhâ'ya bu vech-ile ⁽¹⁹⁾ söz söyledi hemîñ gözleri kanlu yaşıla dolub kahr-ı dilden ⁽²⁰⁾ âh ve dayesin hâline âġâh idüb ayıtdı:

- Ey dâye meger sırrûma vâkıf [53b] ⁽¹⁾⁸degilsinki baña böyle ta'Ön idersin benim derûnumda ne var ⁽²⁾ idügin ve yârenümle neyledügin ne bilürsin ve bunca sa'Öyim katında ⁽³⁾ hiç olub zaħmetim hizmetinde yabana gitdi. Ey vakit guşşada yâr-ı ⁽⁴⁾ hevâ-dârum demidürki baña ehl-i râz ve yine derdume çâre-sâz olasin ⁽⁵⁾ ve hâk-i pâ-yi yâre varub yalvarub benim bu hâl-i pürmelâlimdenaña hâber ⁽⁶⁾ viresin didi. Dâye varub Yûsuf'a beced-i iltiyâm ve ibrâm idüb ⁽⁷⁾ eyitdi:

- Çün Hâk ta'Öalâ seni felek mâye kıldı nola Züleyhâ üftâdeñe ⁽⁸⁾ sâye şalub luţfiyla gönlün hoş etseñki seni üç def'Öa ⁽⁹⁾h'âb içre görüb Öömr-i⁹ nâzenini Öazâb içre geçdi şimdi ⁽¹⁰⁾ cefâñla mûbe dönüb demidürki cân virmedin aña terahhum idüb. ⁽¹¹⁾zalâlîña teşnegi âb-ı hayâtıñla kandırsıñ Öizzetiñden ne eksilürki ⁽¹²⁾ bunca dârât u Öizzetle Öaziz iken kendüzin hidmetiñde geniz ⁽¹³⁾ etmişdür didi. Yûsuf dahı luţfıla güftâra gelüb cevâb ⁽¹⁴⁾ virdige ey dâye-i şâhib-i râz bu haste göñlüme ğam-sâz olmakı ⁽¹⁵⁾ ben Züleyhâ'nıñ mâlla alınmış Öabd-ı memlûki olam ve atam anıñ ni'Ömetiyle ⁽¹⁶⁾ bitmiş ve baña ol niçe müddet terbiyetler etmiş iken ne serüm vardurki aña ⁽¹⁷⁾ hem-ser olam gerçi vâcibdürki her hâlde muţî'Ö ve râm olam lâkin ba'Özı ⁽¹⁸⁾ emrile beni Hâk te'Öâlâyâ Öâşî itmesün Öale'l-huşûş Öaziz beni kendüye ⁽¹⁹⁾ menfa'Öat için alub ve beni oğul idinüb hânesinde beni [54a] ⁽¹⁾ emânetdâr idüb Öizzet u hürmetler¹⁰kılmış iken ve benim için ekrem-i mişvâh dirken ⁽²⁾ hâşâki hâjn ve bed-h'vâh olub ben anıñ harem-i hâşına hıyânet ⁽³⁾ idem bâhuşûş ceddım İshâk ve neslim Hâlîlu'l-İlâh ola anlar varmaduk ları ⁽⁴⁾ yola ma'Öâza'l-İlâh ben gitmezem Züleyhâ'ya diyesinki beni ma'Özûr kılub ⁽⁵⁾ benden dûr olsun umarum luţf-ı Rabbu'l-Öizzetden beni râh-ı Öişmetden ⁽⁶⁾ ayırmaya ey dâye sen dahı bu derdiñ çâresine hariş olma ⁽⁷⁾ ve kul ile mevlâ arasına girme ki âteşe yakıñ olanıñ yüzi ⁽⁸⁾ kızarub Öaybı fâş olur.

Nazm:

Bu olmaz kim uyam meğer zenâna

⁽⁹⁾ İhânet kaşd idem bu hândâne

Murâd idinme bu emr-i muhâli

Unut⁽¹⁰⁾gitsün bu fikr u bu hayâli

⁸{vâkıf} diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁹ Tamlama yerine y harfi yazılmıştır.

¹⁰Metinde bu kelime hürmetler şeklinde yazılmıştır.

Çün Züleyhâ'ya dâyesi bu kara haberleri ⁽¹¹⁾ viridi qalbí guşşadan zır u zeber oldı bî-şabr u bî-ârâm olub ⁽¹²⁾ tırdı Yûsuf huzürına geldi cemâl-i bâ-kemâlin görüb söyleyecek ⁽¹³⁾ sözlerin unıtdı fetḥ-i kelâma mecâli qalmayub nuḥkı dutıldı. ⁽¹⁴⁾ Ve âhı göklere ağub gözlerinden yaş yağmur gibi yağdı ve yere yıkılıb ⁽¹⁵⁾ ḥâk-i pây Yûsuf'a yüzün sürdi Yûsuf Züleyhâ'yı bu hâlde ⁽¹⁶⁾ görüb ol daḥı zâr zâr ağladı şöyleki Züleyhâ'nın çigerin ⁽¹⁷⁾ tağladı pes Züleyhâ'nın cânına od düşüb eyitdi ey nûr-ı ⁽¹⁸⁾ dide-i cânım. Nazm:

Ağlama ağlamak baña yaraşur
gülki gülmek hemjın ⁽¹⁹⁾ saña yaraşur
güli gülmek için yaratdı Allâh
yaraşur bülbül itse [54b] ⁽¹⁾¹¹ nâle vü âh
Yûsuf gördiki anda şabr u qarâr yoq eyitdi:

- ⁽²⁾ Ey Züleyhâ saña ağlarımki başında hevâ-yı Őaşkum vardır beni sevmekte ⁽³⁾ fitneler çok ve baña dil virene aşla ferah yoqdur her kim beni sevend ⁽⁴⁾ ürür âhir baña elemeler virüb yerindürür Őemmüm ḥod beni kendüye yâr ⁽⁵⁾ itmiş iken âhir-i kâr baña iftirâlar kılub zâr itdi ve pederüm ⁽⁶⁾ baña muḥabbet idüb ihvâtumdan beni terciḥkılduğıçün Őaķıbet ⁽⁷⁾ anlar baña zulm-ı şariḥkıldılar ve beni mülk-i KenŐândan dūr u hicre ⁽⁸⁾ mehcūr idüb diyâr-ı Mışra şatdılar anıñ çün yaşum revân ⁽⁹⁾ olub garib başum Őaşkıñla neler göre eger yolumda muḥibb-i şâdıķ ⁽¹⁰⁾ ve yâr-ı muvâfiķ iseñ muḥtezâ-yı rizâm üzre kâim olub dâŐim beni ⁽¹¹⁾ şermende kıлма didi. Çün Züleyhâ Yûsuf'dan bu cevâbı işitdi. ⁽¹²⁾ Ḥâmûş olub şabra bel bağladı bir gün ḥazret-i Yûsuf [Őaleyihî's-selam] ⁽¹³⁾ bülend âvâz-ile şuḥuf-ı İbrâhîmi tilâvet iderken âteş-i şabır Züleyhâ'nın ⁽¹⁴⁾ cânına ¹² kâr idüb sebep-i muşâḥabet ve bâŐis-i ülfet olsun diyü ⁽¹⁵⁾ Züleyhâ Yûsuf'dan temennâ eylediki şuḥuf-ı İbrâhîmi aña taŐlîm eyleyepes Yûsuf ⁽¹⁶⁾ daḥı hezâr aḥbâr-ı esrar taŐlîm idüb Züleyhâ Yûsuf'ın elfâz-ı dürer bâ ⁽¹⁷⁾ rınıñ leḥâfetine ḥayran ¹³ u güftâr-ı gûher nişârınıñ ḥalâvetine sergerdân ⁽¹⁸⁾ olub iki sözünüñ birinde âh u zâr nihânetden Yûsuf-ı âgâh ider ⁽¹⁹⁾ di Yûsuf tecâhül şüretin gösterüb ıgma-z-ı Őayn itdükçe Züleyhâ [55a] ⁽¹⁾ taḥşil-i kemâle tâlib ve gün geldükçe şalahiyeti gâlib oldı ⁽²⁾ Yûsuf, Züleyhâ'ya ḥayli rağbet ve anı imâna daŐvet kıldı.

¹¹ {itse} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

¹² Metinde bu kelime hanina şeklinde yazılmıştır.

¹³ Metinde bu kelime ḥayran şeklinde yazılmıştır.

Allâh'ı bir ⁽³⁾ bil ki cemî'Ö yaradılmışların sultânı ve cihânın vâhibü'l-ihsânı ⁽⁴⁾ oldur ve hazret-i Hakk'atogru varan yol o yoldur, didi. ⁽⁵⁾ Vaqtâki Züleyhâ Yûsuf'un kelimâtından âb-ı hayât nûş itdi, cân ⁽⁶⁾ gözün uyhudan uyarub eyitdi:

- Bu gönlüm senden gayruya Ôâşık ⁽⁷⁾ olmaz ve tapuñdan artuk kimseyle âşinâlık istemez, ma'Öbûd u mescûdum ⁽⁸⁾ sensin, diyü mest-i bî-hûş oldı ve dimâğı muhtel olub şimâ ⁽⁹⁾ sında cünûn fehm olundu. Yûsuf anın bu ma'küle sevdâyı hâmin ⁽¹⁰⁾ görüb terahhüm itdi velî bu hâli pinhân idüb izhâr kılmadı ⁽¹¹⁾ ve Züleyhâ'nın şöhetin elem görüb zarûri firqatin murâd itdi ve niyâzı ⁽¹²⁾ hâdden aşub ihtizâzı lâzım olmağın Züleyhâ'dan bâğbânlık ⁽¹³⁾ hizmetin ricâ kıldı. Meger Züleyhâ'nın bir güzel bâğı vardı ki ⁽¹⁴⁾ dünyâda nazîri yoğ-ıdı murâdın kabûl idüb şanki dünyâ ⁽¹⁵⁾ anın olmuş gibi sevindi. Ya'Öni burayı tefekkür itdi ki Yûsuf bu belâyâ ⁽¹⁶⁾ tahammül idemeyüb zarûri semt-i şafâyâ meyl eyleye, diyü ol bâğa Yûsufı ⁽¹⁷⁾ bâğbân dikdi ve yüz nefer-i bî-bedel kızları hizmetkâr ta'Öyin idüb ⁽¹⁸⁾ eyitdi:

-İşbu yüz Ôaded geniziñ hazretüne mübârek olsun ki kâmusı ⁽¹⁹⁾ bî-bedel ve cemâli birbirinden güzeldir bâd-ı âl bunlara tokunmamış ve kimse [55b] ⁽¹⁾ 14 yerine el şunmamışdur. Çün vişâlüm lezzetini kendüne harâm ⁽²⁾ itdük, bâri bukızlar seniñ yoluña pây mâl ve hizmetleri saña helâl ⁽³⁾ olsun her biriyle def'Ö-i gam ve bu fânî Ôâlem içre'Ôâlem eyle, didi ⁽⁴⁾ ve ol câriyeleri dağı vaşşiyet idüb ısmarladı ki Yûsuf'un sözünü ⁽⁵⁾ cânla gûş ve zehr şunarsa nûş eyleñ, hükmüne inkiyâd u gam deminde ⁽⁶⁾ gönlünü şâd idüb sizden her kime meyl iderse evvelâ beni âğâh ⁽⁷⁾ idesiz ki aña göre tedbir u rây idem, didi. Züleyhâ'nın gârezi ⁽⁸⁾ bu idi ki Yûsuf ol câriyelerin birine meyl iderse umar idi ki ⁽⁹⁾ kendüzin bir tãrîkle ol câriye şûretine koyub pinhânî cân ⁽¹⁰⁾ atub vaşl-ı cânânı hâşıl ide ve yârınun koynuña girüb ⁽¹¹⁾ zât-ı şerîfin nâzikâne der-âğûş kıla. Pes hulle-inâzla ol câriyeler ⁽¹²⁾ Yûsuf'a karşı saf saf tarab her biri niyâz-ıla ol giçe Ôarz-ı ⁽¹³⁾ Ôâriz eylediler. Cümlesinün ihtiyârı elden gidüb kendü nefislerini ⁽¹⁴⁾ mukaddem bildiler, şafâ eyyâmıdur fırsatı gânimet bil, diyü dîdâr-ı yâre ⁽¹⁵⁾ karşı müretteb mestâne- veş dillerine geldiğini söylediler. Yûsuf ⁽¹⁶⁾ ol câriyelerin nâle vü zârın diñlemeyüb yüzlerinden bî-zâr oldı ⁽¹⁷⁾ ve lutf-ıla anlara söyledi ki ey genizân Hudâ-yı Ôizzet ehli iken ⁽¹⁸⁾ hâkîr u rüsvây ve pâk ü pâkîze iken nefse uyub bedrây ⁽¹⁹⁾ olman ki Rabbi'l-Ôâlemîn hâzır ve âhvalimize nâzırdur

¹⁴{ve kimse} diğér sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

ve anıñ [56a]⁽¹⁾ emrine râzı olmayan kâfirdür, diyü muttaşıl anları imâna da'vet ve giçe şubha⁽²⁾ degin va'öz u naşihat eyledi

- Hidâyet-i Hakk-la cümlesi Yûsuf'uñ⁽³⁾ ayağına ser-i minnet koyub imâna geldiler ve tarîk-i İslâm'ı anlara telkîn⁽⁴⁾ idüb sırr-ı tevhi'de muttali' olduklarında **lâ ilâhe illallah,**¹⁵ didiler⁽⁵⁾ ve hâzret-i Yûsuf nebînüñ mu'cizâtı zuhûr idüb lât u menâtı yabana⁽⁶⁾ atdılar. Züleyhâ çin-i seher ol bâğa günle bile toğub gördi ki ol⁽⁷⁾ cariyeler Yûsuf'uñ yanına cem' olub tevhi'd-i bârî te'âlâyâ meşgûl⁽⁸⁾ bülend âvâz-ile zıkrullâh iderler. Züleyhâ nice dürlü nükte-âmiz sözler⁽⁹⁾ söyleyüb hayâdan Yûsuf'uñ ruhsârı gül gibi Öarağ-rijz oldı. Ammâ⁽¹⁰⁾ baş kaldurub Züleyhâ'nıñ yüzine müteveccih olmadı. Pes ol mübtelâ⁽¹¹⁾ cigerden âh idüb zâr u maħrûm dönüb gitdi.

Rivâyetdür ki:⁽¹²⁾ Çün Yûsuf bâğbân oldı, Züleyhâ nâtüvân olub şabır u ârâmı⁽¹³⁾ gitdi. Âhı göklere irişüb günü miñnetle geçti, şöyle mehcûr⁽¹⁴⁾ oldı ki gören ânı rencûr şanurdu. Derdi günden güne ziyâde⁽¹⁵⁾ olub Öâkıbet derdine çâre bulmayıçağ nâçâr yüzün eline alub⁽¹⁶⁾ bir gün toħm ekmek bahânesiyle ol bâğa revâne oldı ve dîdâr-ı⁽¹⁷⁾ Yûsuf'ı görüb bir miqdâr tesellî buldı ve eyitdi:

- Ey şâh-ı hûbân⁽¹⁸⁾ gerçi ben seni bu bâğa bâğbân itdüm, lâkin bilmezlikle kendü kalpüme⁽¹⁹⁾ ziyân itdüm ki gözlerümden nihân oldın, diyüb bu maķûle sözler [56b]⁽¹⁾¹⁶ söyledi. Yûsuf anuñ sözleriñ gûş itmeyüb derd ü gamla⁽²⁾ Züleyhâ medhûş olub tarab gitdi. Bir giçe dâye-i hâşına varub⁽³⁾ anca göz yaşların döküb bî-hadd yalvardı ve eyitdi:

- Ey dâye nice⁽⁴⁾ bir derdle rencûr ve hicrle mehcûr olam, hâra düşdüm baña meded-i çâre⁽⁵⁾ eyle ki şûretâ gerçi yâr baña âķreb ise ma'ônâda dûrdur, dedi.⁽⁶⁾ Dâye eyitdi:

- Ey gözüm nûrı odlara yaķma cân-ı mehcûrî ki göñlüme bir mübârek⁽⁷⁾ kâr geldi, umaram ki anuñla qarâr bulasın. Eger âteşiñ söyündügin ister⁽⁸⁾ señ şu gibi mâl-i harc olunub birbiri içinde yedi hâne bünyâd⁽⁹⁾ ve der u dîvârını zer u zıverle âbâd idüb câ-be-câ ehl-i nuķûş tapuñı⁽¹⁰⁾ Yûsuf'la hem-âgûş yazalar ve Öayş u Öişret ve bezm-i şöhet ü zevķ-i⁽¹¹⁾ vuşlat resm ü naķş ideler. Ola ki her taraftan aña bu zevķ görün⁽¹²⁾ dükde mihrûñ cânına eşer eyleye ki göz görürken göñülde şabr olmaz, dedi.⁽¹³⁾ Çün dâye bu

¹⁵Allah'tan başka Tanrı yoktur.

¹⁶{sözler} diğerk sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

efsûnı okudu. Hemîn Züleyhâ bunca mâlı dâyenîñ ⁽¹⁴⁾ dest-i taşarrufuna virdi. Meger ol zamânda bir üstâd-ı mâhir ve bir mi'ômâr-ı ⁽¹⁵⁾ kâmil var idi. Fi'l-hâl şekl-i sarâyı kâr-nâme idüb dâye hüküm-ile ⁽¹⁶⁾ bünyâda urdı. Tîz zamânda heşt-behişt mişâl birbiri içinde ⁽¹⁷⁾ yedi hâne âbâd itdi ve yer yer Yûsuf'la Züleyhâ'ya nakş idüb bir mertebe ⁽¹⁸⁾ mücellâ vü muşaffâ eyledi ki eger ortaya bir deste gül kosalar şahın-ı gülistâna ⁽¹⁹⁾ dönerdi ve yâ bir kimse ma'şûk'ın der-âgûş itse yüz yerde bu 'âlem [57a] ⁽¹⁾ görünürdi. Çün Züleyhâ bu cennet-âsâ ma'âmı gördi şevki ⁽²⁾ füzûn olub yüzün der ü dîvârına sürdü. **Ve ravedethu'l-leti ⁽³⁾ hua fî beytiha 'Öan nefsihi ve ğalağatı'l-âbvaba ve kâlet ⁽⁴⁾ heyet leka kâla ma'Öazâ'l-llâh innehu Rabbî âhsana meşvâyainnahu ⁽⁵⁾ lâ yuflihu'z-zalimûna** ¹⁷

El-kışsa Züleyhâ ol hâneler şahına serirler ⁽⁶⁾ ve her şafına harirler döşeyüb 'Öûd ve 'Öanber buhûrlar virdi ve cemâl-ı ⁽⁷⁾ âftâbına gül gibi zînet virüb egnine zîbâ lîbas ühil'Öatler geydi. ⁽⁸⁾ Vallâhi Yûsuf'uñ eline yapışub ol yedi hânenüñ evvelîne iletdi ⁽⁹⁾ ve kapusun bağlayub zebân açdı ve Yûsuf'a söz gevherin saçdı ⁽¹⁰⁾ ve dedi ki:

- Ey dil-ârâmum vuşlatuñsız ârâmum kalmadı. Beni vaşluñla şâd ⁽¹¹⁾ idüb nâ-murâd itme. Yûsuf hicâbından Züleyhâ'nıñ yüzüne bakmayub ⁽¹²⁾ zârûri e'trâf-ı cânibe nazar şaldıkda ol rengin hâle ve Züleyhâ ⁽¹³⁾ nıñ itdügi hayâle ta'Öaccüb idüb mekr ü âle aldanmadı ve münâcâta ⁽¹⁴⁾ yüzün göge tutub sağf-ı hânede dağı kemâ-kân nakş-ı taşvir ⁽¹⁵⁾ gördi: **Neccinâ mimmâ nehf, ¹⁸** diyü dergâh Hâkk'a yüz urdı. ⁽¹⁶⁾ Pes Züleyhâ ol hânede vuşlat müyesser olmaduğın görüb Yûsuf'ı ⁽¹⁷⁾ ikincihâneye da'Övet kıldı. Çün içeri girdiler anı dağı muhkem ⁽¹⁸⁾ kilidledi ve eski râzların yeñileyüb 'Öarz-ı niyâz itdi ki ben ⁽¹⁹⁾ senüñ vaşlñ için envâ'Ö-ı rençler çeküb bahâ için niçe gençler [57b] ⁽¹⁾¹⁹ virmişem ve senüñ için kendümi müzeyyen idüb cânımı yoluña ⁽²⁾ fedâ kılmışam, dedi. Yûsuf eyitdi:

- Ey server hâşâ ki ben Allâh'a 'Öâşi ⁽³⁾ olub ma'Öşiyet irtikâb idem ve hânilerden 'Öadd olunub ⁽⁴⁾ seyyidem. Hâzret-i 'ÖAziz beni iştirâ idüb bunca 'Öizzet itmiş iken ⁽⁵⁾

¹⁷ Derken evinde bulunduğu hanım, bununla birlikte olmak istedi ve kapıları kilitledi: 'Haydi seninim!' dedi. Yusuf: 'Allah'a sığınırım. Doğrusu efendim (kocan), bana güzel baktı. Gerçek şu ki zalimler felâh bulmaz!' dedi. Yazır, Elmalalı Muhammede Hamdi, Kur'n-ı Kerim ve Meali, Kervan yayın dağıtım, İstanbul, 1942. (Yusuf: 23)
Not: Metinde yarılayan bütün açıklamalar belirtilen kaynaklardan alınmıştır.

¹⁸Bizi korkularımızdan kurtar.

¹⁹{gençler} diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

ma'azallâh ki anuñ helâliyle bu hâli kılam ki ehl-i zinâ Hâk te'âlâ ⁽⁶⁾ Óazâbından felâh ve necât bulmazlar, dedi. Züleyhâ anda dağı derdine ⁽⁷⁾ çâre bulmayıçağhâne-i sâlişe girdiler ve bi'l-cümle her hâneye ki Yûsufa ⁽⁸⁾ Züleyhâ girdiler kapusını muhkem bağlayub Yûsuf'a Óarz-ı vuşlat ⁽⁹⁾ idüb ağlardı. Çün nevbetle yedinci hâneye girdiler. Züleyhâ ⁽¹⁰⁾ anuñ dağı kapusını muhkem kilidledi **veleked hemmet bihi ve hemme biha ⁽¹¹⁾ levlâ en râóâ burhâna Rabbihi kezalika lineşrife Óanhu's-súóá ⁽¹²⁾ ve'l-feşşâóá innehu min Óibadinâ'l-muħlışın ²⁰** Züleyhâ Yûsuf'ı yüz nâzla ⁽¹³⁾ pâye-i serşrine iledüb ibrâma başladıve Mecnûn'a dönüb öldüm ⁽¹⁴⁾ hancerin çıkardı ki kendüzin helâk ide. Hemşin hanceri Züleyhâ ⁽¹⁵⁾ nın elinden alub yabana atdı ve anuñ bu hâline nev'ân merhamet ⁽¹⁶⁾ itdi. Züleyhâ vaşl-ı dil-rübâyı mükerrer bilüb vara vara cümbüşin ⁽¹⁷⁾ azdurdı ve luţfla Yûsuf'ı der-âgûş idüb meyânın kenara ⁽¹⁸⁾ çekdi. ÓAyn-ı Óadl-ile hâlüme ve mâh-peyker cemâlüme nazar idüb ⁽¹⁹⁾ âb-ı vuşlatuñla ben teşneyi kandur, diyü buncılayın hezâr zârî ile **[58a]** ⁽¹⁾ ve girye-i çeşm-i çüybâr-ile yemşinler virdi. Yûsuf eytdi:

- Hicâbı ⁽²⁾ çâk ve Óişmetüm perdesin helâk itme. Eger bu gün benden el çeküb ⁽³⁾ mezra'ı-ı kalbüne şabr toħmın ekisin. O zamânda katuñda yârın ve zevk-i vaşlınla ⁽⁴⁾ kâm-kârın olub câm-ı la'ólümi müdâm nûş ve ser u kıddümi her lahza ⁽⁵⁾ der-âgûş idesin. Zinhâr şeytân murâdını tahşil için bu işe ⁽⁶⁾ te'ócil itme, dedi.

Züleyhâ bu va'ódeyi gûş idiçek ka'ór-ı dilden bu resme ⁽⁷⁾ çuş itdi ki ben teşne-i pür-tâb bu gün âb bulıcağ yârına nice katlanayım ⁽⁸⁾ cânım kenâra gelüb intizâr-ı şebe şabrum yoğdur. Bilmezem bu işe mâni'óüñ ⁽⁹⁾ nedür, dedi. Yûsuf eytdi:

- Murâdın hâşıl itmege iki mâni'ó vardır. ⁽¹⁰⁾ Biri kıahr-ı Óaziz ve biri hışm-ı Kıahhar'dur ki Óaybum izhâr olıcağ Óaziz ⁽¹¹⁾ beni kıatl idüb zehi heclet ki kıyâmet olıcağ zinâ-kârlar ile ⁽¹²⁾ melâmet olam. Züleyhâ eytdi:

- Ey dost zinhâr benden kaçma ve havfa ⁽¹³⁾ düşüb düşmenden üşenme ki ben aña mekrle bir zehr nûş itdürmege ⁽¹⁴⁾ haşre degin sekerle bı-huş nite ve bana idüñ ki kerşim ilâhum ve ehl-i ⁽¹⁵⁾ cürme rahşim bir pâdişâhum vardır. İmdi bu serâyda bir defşnem ve niçe

²⁰Hanım gerçekten ona niyeti bozmuştu; Rabbinin burhanını(açık delilini) görmeseydi. Yusuf da ona niyetlenirdi...Biz ondan fenalığı ve vuhuşu giderelim diye böyle oldu. Gerçekten o bizim ihlâsa erdirilmiş has kullarımızdandır!(Yusuf : 24).

(16) bir güher-i hazinem vardır. Eger Allâh'ın hışm iderse cümlesin feda-yı (17) günâhum idmege Öözr-h^vâhumı ola. Yûsuf eyitdi:

- Baña ihsân olmağ-çün (18) hâşâ ki ben Öazize ziyân olduğın dileyem. Öale'l-huşuş baña Öazize (19) kahr itmeyüb luţf iderken ehl-i ihsânuma isâóet itmege nice cüróet [58b]⁽¹⁾²¹idem ve cümle-i ins ü câna bî-minnet cân virüb (2) rızkın taqdîr iden Rabbim kullarına rahmet itmege rüşvet mi olur.

- (3) Ey Züleyhâ! Eger âhir şâd u hürrem olmak dilersen, bir dem taħammül it ki göñlünü (4) şâd ve vâşıl-ı hâşıl murâd ideyim, dedi.

Züleyhâ Yûsuf'ın bu sözine (5) nazâr idüb çûşa geldi ve nice mekr ü hîleler kurub Yûsuf'ı (6) ol dîbâ ve ser-â-ser döşekler üzerine iletđi. Yûsuf ol döşeklere (7) nazâr idüb gördi ki Züleyhâ ile Yûsuf'ın taşvîrleri yazılıb (8) şafâ vü zevkle birbirin pûs idüb şevkle kucısırlar Yûsuf (9) hicâbından nazârın andan irüb bir cânibe dağı nigerân oldu, (10) der ü dîvârın bu resme muşavver göricek yüzün Hâk'â'a dönüb (11) hâne sakfında dağı bu temâşâyı görüb tebessüm itdi. Züleyhâ Yûsuf'ı (12) kendüye mâyl ve mihrîbân şanub bu fırsatla Öâlem-i vûşlata cüróet (13) itdi. Nâçâr Yûsuf, cemâl-i Züleyhâ'ya nazâr idüb beşeriyetle bî-ihtiyâr (14) meyl eyledi. Ammâ hidayet-i Hâk'â irişen kişi Öazm-i günâh itse Hâk'â teÓâlâ (15) anı hıfz ve men' itmek muqarrerdür. Pes Züleyhâ kendümi ber-murâd (16) ve dil-i ğam-dîdesini şâd eyler mülâhaza idüb tâóife-i zenân (17) mânend şeytândur, şol kadar çûş u hurûş itdi ki hâtâ (18) Yûsuf'ın tonı uçkurın dağı çözdü.

Rivâyetdür ki: Hâk'â teÓâlâ (19) ol dem Cebrâóil'e emr itdi ki Yûsuf-ı şiddîki azdurmağa hîle itdiler.[59a]⁽¹⁾ İriş hîlelerin bâtıl eyle. Cebrâóil hemîn olhânenüñ dîvârı (2) kûşesinden hazret-i YaÓkûb sûretine mütemeşşil olub parmağın (3) ışırdı. Zinâ mı idersin, diyüb Yûsuf'a Öitâb idüb (4) eliyle göğsinden urdı. Fi'l-hâl ol şehvet barmakları (5) ucından çıkub gitdi ve bir rivâyetde Öazizüñ qarındaşınıñ yedi (6) aylık bir maÓşüm oğlançuğı ittifâk anda bulunub dile geldi ki; Yâ Yûsuf (7) Tañrı teÓâlâ dostları zinâ ider mi bu kavil eşşâhdur, zirâ ol (8) oğlanı Yûsuf Öaziz katında tanıķ dutısardur ki söyledüĝün (9) işitmiş idive bir rivâyetde hâtifden bir nidâ işitdi ki; Zinhâr (10) şakın ey Yûsuf! Eger senden ol hâtâ şâdır olıcaķ olursa (11) nâmiñ peygamberlikdefterinden mühr olur. Sen dağı şol kuş (12) gibi olma ki kanadlarıyla uçar iken kanadları dökülüb uçma⁽¹³⁾ kdan mahrûm kaldı.

²¹{nice cüróet} diĝer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

Rivâyet-i Âhîrî: Meger Züleyhâ'nîñ bir şanemi vardı. ⁽¹⁴⁾ Her kanda varsa bile alub gidüb aña tapardı. Anı ol hâne ⁽¹⁵⁾ kûşesinde koyub öniñe bir ser-â-ser perde aşmışdı. Yûsuf anı ⁽¹⁶⁾ görüb hemîn Züleyhâ'ya anda perde-nişîn olan kimdür, diyü şordı. ⁽¹⁷⁾ Züleyhâ cevâb virüb ma'Ûbûd-ı bî-niyâzum ve cümle işlerde kâr-ı sâzum ⁽¹⁸⁾ dur ki dergâhına yüz urub aña tâ'Ûat ü Öibâdet eylerem. ⁽¹⁹⁾ Bu dem hâlimüze nazar idüb günâhımuza vâkıf olmasun, diyü andan [59b] ⁽¹⁾²² utanub setr eyledüm, dedi. Çün egriden Yûsuf'a bu toğrı ⁽²⁾ haber oğ gibi toğunub eşer itdi. Beyt:

Kemâl-i Öibret-i Hâk Öağlın ⁽³⁾ aldı

Halâş olmağa cânı kılca kıldı.

Ve cûşa gelüb ⁽⁴⁾ bu bir cemâdı hayy u hâlık-ı küllî şey şanub utanur benüm Rabbim ⁽⁵⁾ hod Hudâ-yı bîñâ ve Rabb-i kayyûm dâñâ iken ve baña ol hayy kamû şeyó ⁽⁶⁾ den akreb iken niçün ben andan şerm ü hayâ itmem, diyü halâş ⁽⁷⁾ olmağ için Züleyhâ kucağından sıçrayub kaçdı ve kudret-i Huda-yı ⁽⁸⁾ Rabbi'l-Ö'Âlemîn ol bağlu kapuları bir bir açdı. Züleyhâ bu hâli ⁽⁹⁾ görüb segirdüb ardınca âhîr kapuda Yûsuf'a irişdi ve pirâhenin ⁽¹⁰⁾ dutub ard etegin gül gibi çâk itdi ve Yûsuf kırtulub ⁽¹¹⁾ pirâhen-i pâresi Züleyhâ'nîñ elinde kıldı.

Ve istebeğa'l-bâba ⁽¹²⁾ ve keddet kemîşuhu mın duburen ve elkeyâ seyyidehâ ledâ'l-bâba ⁽¹³⁾ kâlet mâ cezâó-u men ârâda bı-âhlike sûóen illâ en yuscene ev ⁽¹⁴⁾ Öazâbun elîm ²³

Yûsuf'ı kaçan kim Züleyhâ nicesinden halâş bulub ⁽¹⁵⁾ hâñeden taşra çıkdıkdâ Öazîze râst geldi. Yûsuf'uñ ⁽¹⁶⁾ cemâlinde tağyîr görüb luğla sebebin şordı. Yûsuf sırrı ⁽¹⁷⁾ fâş itmeyüb hüsn-i edâyile Öârifâne ol gül-i pâk bir hoş ⁽¹⁸⁾ cevâb virdi ki sırrını kimse idrak itmedi. Pes Öazîz Yûsuf'uñ ⁽¹⁹⁾ elini eline alub Züleyhâ'nîñ katına girdiler. Çün Züleyhâ anlaruñ [60a] ⁽¹⁾ ikisin bir yerde söyleşür gördi keşf-i râz itdi şanub ⁽²⁾ töhmetle âvâzın ref'Ö eyledi ve noğşân Öağlın fâş idüb eyitdi:

- ⁽³⁾ Bu mürüvetsizüñ sezâsı ve hâneñe hâyinüñ cezâsı nedür ki; ey server ⁽⁴⁾ sen bu Ölbrânî gulâmı peser ve baña hem-ser itdüñ, lâkin ben bu gün ⁽⁵⁾ bu sarâyı halvetde ve

²²{ andan} diğér sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

²³İkisi de kapiya koşuştular. Hnım, onun gömleğini arkasından yırttı. Kapının yanında hanımın beyiyle karşı karşıya geldiler. Hanım: 'Senin eşine kötülük yapmak isteyenin cezası zindana konulamaktan veya acı bir azapdan başka nedir?' dedi. (Yusuf: 25).

huzûr-ı ğafletde nihânî Öüryân h^vâb iderken ⁽⁶⁾ uğrı gibi huzûruma gelüb semenüm haremine yol buldı. Beyt:

⁽⁷⁾ Bâġbâni uyur bulan uğrı

Ola mı mîve almada toġrı

⁽⁸⁾ Ve diledi kim fırsat bulub nâġâh vaşlum gencin açmaġa ol bed-h^vâh ⁽⁹⁾ el uzada. Çün odamda bentuyub bîdâr oldum, ferî ġalmayub ⁽¹⁰⁾ hemîn benden firâr itdi. Cefâsından hâtırım incinüb perişan ⁽¹¹⁾ olub revân irüb kafasından tuttum. ÓAkıbet kaçub elümden ⁽¹²⁾ ġurtuldı ve dâmânı çâk olub pâresi elümde ġaldı. Óİbret ⁽¹³⁾ içün aña ġarb-ı şedîd ve ġabs-i medîd gerekdür, dedi. Çün ⁽¹⁴⁾Ķatfîr bu fitneyi ġuş itdi. Nâr-ı ġayret-i derûnın Yaġub mest ü ⁽¹⁵⁾ bîhûş oldu ve nebze-i melâmetle taón idüb Óazâmetle Yûsuf'a ⁽¹⁶⁾ Óitâb u ġitâb itdi ki ben seniñ için bunca mâl-i firâvân ⁽¹⁷⁾ virem ey bed-h^vâh!Seni ferzendidinüb ekrem-i mişvâh dedüm ⁽¹⁸⁾ ve Züleyġâ'nın hüsnüne cümle-yi Óâlem ġul iken anı saña ġâdim itdüm ⁽¹⁹⁾ ve bu ġadar nâz u naóimle seni besleyüb bu ġâle getirmiş iken nân u **[60b]** ⁽¹⁾²⁴ nemek ġaġıkuñ bilmeyüb kase-i Óarzım şunmaġ revâ mıdur, dedi. ⁽²⁾ Yûsuf bu Óitâb-âmîz kelimâtı ġuş idüb eyitdi:

- Ey Óazîz ⁽³⁾ şabr eyle âteşîñ tîz itme ve cân-ı maóşûma tîr-i taón idüb ⁽⁴⁾ mazlûma zâlim olma ki;Züleyġâ sözinde kâzib ve ben kaçarıñ ol ⁽⁵⁾ baña tâlibdür. Baña ġâh şaġdan ve ġâh şoldan irişüb her yoldan ⁽⁶⁾ mekr u efsûn oġadı, ben anıñ yüzine çeşm-i bed açmadum ve kem ⁽⁷⁾ sözine ġuş tutmadum.ÓAkıbet baña mekr-ile uydı ve beni ġalvet ⁽⁸⁾ sarâyına ġoydı. Vaşluma tâlib olub saóy itdi. Ben andan ⁽⁹⁾ kaçub çün arduñdan yitdi, gömlegüm dâmenin çâk ve kendü ⁽¹⁰⁾ adın şimdi pâk itdi. İşde ġılıcuñ işde serüm toġrudur. ⁽¹¹⁾ Cümle bu ġaberüm ki muñlaġ egrinüñ ġâli yine egridür. Ĥâzret-i Ĥâġ ⁽¹²⁾ zenleri Behlevî çebinden ġalk idüb zinhâr egriden toġruluk umma, ⁽¹³⁾ dedi.

Züleyġâ bu ġaberi ġuş idiçek kızbi deryâsı çuş itdi. ⁽¹⁴⁾Ĥudâ'nın pâk adın ve şâh-ı devletin yâd ve ġâlâz ve şeddâd çok ⁽¹⁵⁾ yemîn eyledi. Yûsuf baña bühtân ġıldı, diyü and içüb göz ⁽¹⁶⁾ yaşların dökdü. ÓAzîz bu girye ve yemîni görüb nevóân Züleyġâ ⁽¹⁷⁾ nın kızbine inanub Yûsuf'a ġâzab itdi ve cellâda buyur ⁽¹⁸⁾ dı ki Yûsuf'a bî-ġadd ġad urub soñra râz-ı pinġânı zâhir olunca ⁽¹⁹⁾ anı zindâna ġabs ideler. **ġâla hiye râvedetñ Óan nefsi[61a]⁽¹⁾ ve şehide**

²⁴{nân u} diġer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

şâhidun mın âhlihâ in kâna kemîşehü kıdda mın kıbulen feşedeķet⁽²⁾ ve hua mine'l-kâzibın ve in kâna kemîşehü kıdda mın duburen fekezebet⁽³⁾ ve hua mine'ş-şâdıķın²⁵

Pes cellâd emr-i Óazizle Yûsuf'a yapışub⁽⁴⁾ bî- dâd itmek diledükde Yûsuf münâcâta el kıaldırub ey kızıbden⁽⁵⁾ şıdk-ı fark ve şâdıķı nûra ğarķ iden ÓAlım ve Settâr benüm âhvâlümü⁽⁶⁾ Óazize izhâr eyleyüb benüm bu daÓvama tanık vir ki şıdkum ğüneş gibi⁽⁷⁾ rûşen ola, dedi. Meger Züleyhâ'nıñ âķrabâsından bir Óavret elinde⁽⁸⁾ üç aylık maÓşûmla ol arada bulunub Yûsuf aña nikâh itdükde⁽⁹⁾ nâğâh şıdk-ı şıddıķe ğüvâh olub hükmetullâh ile dile ğeldi⁽¹⁰⁾ ve Óaziz-i bî-âmâna ğıţâb idüb ol maÓşûm eytdi:

- Ey Kıatfır⁽¹¹⁾ bî-ğünâha Óazâbuñı teóħır eyle ki Yûsuf bu cezâyâ sezâ ve muħaķķaķ baña degıldür.⁽¹²⁾ Şubħ-veş kamu daÓvâsında şâdıķ ve merħamet-i Óazize lâyıķdur, dedi.⁽¹³⁾ Kıatfır ol tıflıñ sözine taÓaccüb idüb ğünâh kimiñdür, dedi.⁽¹⁴⁾ Ol maÓşûm eytdi:

- Ben ğammâz degilüm ki bu râzı âşıkâre idem. Ammâ⁽¹⁵⁾ çâk-i dâmân-ı Yûsuf'a nazâr idüb önünde bulursañ Züleyhâ daÓvasında⁽¹⁶⁾ şâdıķdur, eger çâki ard eteginde bulursañ Yûsuf-ı pâki ğâyın anlama ki⁽¹⁷⁾ Züleyhâ kâzıbdür. Pes Óaziz çâk-i dâmânı yoklayub Yûsuf'ıñ ard⁽¹⁸⁾ eteginde bulduķda aħvâli vâķıf olub Züleyhâ'ya töhmet ve ğünâhıña⁽¹⁹⁾ tövbe ve istiğfâr eyle, diyü naşıhat itdi. **felemmâ raóâ kemîşehuķudda [61b]^{(1) 26} mın duburen kıala innahu mın keydikunne inna keydekunne Óazımun yûsuf⁽²⁾ Óarz Óan hazâ ve isteğfirı lizenbiki inneki kunti mine'l-⁽³⁾ -ħaţıóın²⁷**

Züleyhâ muħkem ağlayub yüzün yırtub mâtem itdi⁽⁴⁾ ve yalan yere yemın idüb Óazizi inandurdı. Yûsuf, Óazize ğıţâb⁽⁵⁾ idüb kendüñi zann-ı ğümâna düşürme ki ben bu ğândâna ğıyânet⁽⁶⁾ itmedüm ve Züleyhâ sözine uyub râh-ı đalâlete ğıţmedüm, dedi.

²⁵Yusuf:'O, kendisi benimle birlikte olmak istedi'dedi.Hanımın arkasından bir şahid de şöyle şahitlik etti:' Eğer ğömleği önden yırtılmış ise hanım doĒru söylemiştir, bu yalancıdır. Yazır, Elmalalı Muhammede Hamdi, Kur'n-ı Kerim ve Meali, Kervan yayın daĒıtım, İstanbul, 1942.Yok eğer ğömleği arkadan yırtılmış ise , hanım yalan söylemiştir, bu doĒrudur'. (Yusuf: 26-27).

²⁶{kıdda }diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

²⁷ Ēömleğini arkasından yırtılmış ğördüĒünde : 'Anlaşıldı bu siz kadınların tuzaklarından birisidir! Kesinlikle sizin tuzaĒınız çok büyüktür!. Yusuf , sakın bu olaydan (kimsele) bahsetme! Sen de kadın, ğünâhına tevbe et, gerçekten sen büyük ğünâhârlardan!' dedi. (Yusuf: 28-29).

(7) Óazize bu mazanna kâr ve civârisinden istifsâr kıldı. Cümlesi (8) yemîn idüb mâh-ı Kenóân senüñ қаpuñda noqsân itmedi, (9) Züleyhâ kendü kârından haber-dâr degildir. vücûdunda cünûndan eşer (10) vardur, dediler. ÓAziz akrân içinde Óâr idüb nâçâr bu kârı (11) setr eyledi **ve kâla nisvetun fî'l-medîneti imreóetu'l-ÓAziz turavıdu (12) Óan nefsihi ked şağafahâ hubben innâ lenerihâ fî zalâlin mubînen**²⁸

(13) Pes diyâr-ı Mışr'ıñ Óavratları içinde Züleyhâ'nıñ bu mâcerâsı (14) meşhûr olub taÓyib itdiler ki bir Óİbrâñi gulâmı sevüb (15) Óaşkı cânına eyle kâr itmişdür ki dil ü dîni târ u mâr olmuşdur. Dîñ (16) ü dânişinden haber-dâr olsaydı bendesin sevüb rüsvây-ı şer(17)m-sâr olmazdı. Ol aña muhabbet itdükçe hikmet budur ki ol (18) andan nefret ider, añıldığda sitâre gerek, diyü musâvibin kıldılar. (19) Bu haber Züleyhâ'ya vâsıl olub hâtırın gayret zîr ü zeber itdi [62a] (1) ve Óişret esbâbın muheyyâ idüb taÓn iden zenleri ziyâfete (2) daÓvet kıldı. Aña қamusın feşâhet ide. Pes cümle Mışr'ın (3) bânûları ve perri-şûret meh-rûları oturub gûn-â-gûn niÓmetleri(4) yediler ve Óıyş u nûş idüb şafâlar serdiler. Pes ziyâfet (5) emri tamâm oldukda Züleyhâ serv gibi hıdmete kıyâm itdi. İştihâ-yı (6) kâyim ve imtilâ-yı hâzımdur diyü her bir Óavratın eline birer bıçağla (7) birer turunç virdi ve luğla anlara söz söyleyüb eyitdi:

- (8) Ey Mışr-ı hüsne bânûlar ve meclis-i Óizz ü nâza meh-rûlar bu ben bî-dil ü (9) cânı zemm idüb sever bir gulâm-ı Óİbrâñi, diyü taÓyib idersiz (10) eger Óizârın ol nûr size Óarz eylese ben ğarîbi maÓzûr dutar (11) duñuz sizden temennâm budur ki hâzır olub cemâlin gördüñüzde (12) bıçağla her yeriñiz turunçun kesüb aña dağı viresiz, dedi. Eyitdiler:

- (13) Cümlemüze ki müştâk degil yüzini görmege Óuşşâklarız bir nazar-ı cemalin (14) görüb kemâlin bilelüm, diyü cümle ol bânûlar temennâ itdiler ve bıçağıyla (15) turuncu ellerine alub muntazar oldılar.

Hemîn Züleyhâ dâyesine yalvar-(16)- dı ki Óömri mâyesine varub harâmıyle bezmi hurrem eyleye. Pes dâye (17) varub қademüñe muntazırlardur, diyü daÓvetde ibrâm idüb Yûsuf (18) anı redd itdi. Züleyhâ'nıñ cânına od düşüb nâçâr kendüsi (19) Yûsuf'ıñ cenâbına varub ey

²⁸ Şehirde bazı kadınlar da : ' Aziz'in karısı delikanlısıyla birlikte olmak istiyormuş,ona aşkından yüreğinin zarı çatlamış; kadın besbelli çıldırmiş!'dediler. (Yusuf: 30).

cânümüñ temennâsı ve dil-i ğam-ı dîdemiñ **[62b]**⁽¹⁾²⁹ dil-ârâsı çün cânuma vaşlıñ harâm ve beni rüsvâ-yı Óâm itdiñ ⁽²⁾ şimdi dilerim senden ki bunca bânûlar içere beni h^vâr u şerm-sâr ⁽³⁾ itmeyüb dîdâr-ı pür- envâruñı izhâr idesin, diyü nâlişler kıldı. ⁽⁴⁾ Nâçâr Yûsuf râzî olub çün ol Óişret sarâya kadem başdı. ⁽⁵⁾ Zenân-ı Mışr anı görüb bir nazarda Óaķılların yuturub ve ihtiyârları ⁽⁶⁾ elden gidüb ve ele medhûş oldılar ve her biri turuncun kesmek ⁽⁷⁾ isteyüb ellerin toĝradılar ve hûsn vaķârına hayrân kalub ⁽⁸⁾ ellerin acısın duymadılar. **Felemmâ semiÓet bimekrihinne erselet İleyhinne ⁽⁹⁾ ve iÓtedet hunna mutekióen ve ente kulla vahideten minhunne sikinen ⁽¹⁰⁾ ve ķâlet ihruc Óalayhinna felema reóinahu ekbernahu ve ķetteÓna eydiyehunne ⁽¹¹⁾ ve ķulna hâşa l'l-lâhi mâ hazâ beşeren ın hazâ illâ melekun kerîmun**³⁰⁽¹²⁾ Ol cemal-i bî-hemtâyı görüb hâşâ ki bu beşer evvelâ belki ferîştedür, dediler.

⁽¹³⁾ Züleyhâ eytdi:

- Budur ol ki baña töhmet ü Óaşk-ıla melâmet itdiñiz, ⁽¹⁴⁾ ben anıñ cemâlin görüb vişâlin ârzü itdükçe ol benden ķarâr ⁽¹⁵⁾ eyler. Şimden soñra eger beni kendüye vâsıl ve murâdum hâşıl itmezse ⁽¹⁶⁾ kaÓr-ı zindân aña menzil olur, dedi.

Pes cümle ol Óavratlar ⁽¹⁷⁾ keyfiyet-i Züleyhâ'yı bilüb mebhût oldılar. Kimi Yûsuf Óaşkından ⁽¹⁸⁾ sevdâyı ve ser-ü-pâ bir hine rüsvây olub Óaķlı bünyâdına hâlel ⁽¹⁹⁾ irişüb tâ ecel irince dîvâne oldular kiminüñ bir pâre Óaķlı başına **[63a]**⁽¹⁾ gelüb Yûsuf ğamında âvâre ķaldılar ve Züleyhâ'ya hem-derd olub ⁽²⁾ âhla vâya hem-nefes oldılar. **ķâlet fezalikunne'l-lezi lumtunneni ⁽³⁾ fıhi ve leķed râvedtuhu Óan nefsihi festaÓşama ve leóin ⁽⁴⁾ lem yafÓal mâ âmuruhu leyuscenenne ve İyekuna mine's-şâĝirin**^{31 (5)} Çün Yûsuf'ıñ Óuşşâķı çoĝalub âvâz-ı naÓraları âfâķı tutdı. ⁽⁶⁾ Züleyhâ'mıñ ğamı tâzelenüb ârzûsın dahı beter itdi ve anlara ⁽⁷⁾ hiķâb idüb;

²⁹{miñ} diĝer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

³⁰Aziz'in karısı şehirdeki kadınların gizliden gizliye dedikodularını işittiğinde , onlara davetçi gönderdi ve onlar için mükemmel bir sofraya hazırladı; her birine bir bıçak verdi; öte yandan Yusuf'a :'Çık karşılarna!'dedi. Kadınlar onu görür görmez (gözlerinde) çok büyüttüler, (şaşkınlıktan) ellerini kestiler ve şöyledediler:'Hâşâ!allah için bu bir insan deĝil, ancak yüce bir melek!'. (Yusuf: 31).

³¹ (Aziz'in karısı şöyle dedi):'İşte bu gördüğünüz, hakkında beni kınadığınız kişidir! Yemin ederim ki ben bununla birlikte olmak istedim de o iffetini koruyarak buna yanaşmadı. Yine yemin ederim eĝer emrimi yapmazsa , mutlaka zindana atılacak ve mutlaka zelillerden olacak' dedi.(Yusuf: 32).

- Ey girve belâ çün siz dağı derde mübtelâ olduñuz ⁽⁸⁾ şimden girü Öözrlle bu maÖzûri ve qahrıla maqñûrı Öayb itmek ⁽⁹⁾ ve yâre saÖy idüb bunı meded kâre meded eyleñ, dedi. Anlar dağı ⁽¹⁰⁾ cevâb virüb bu belâda saña melâmet ve dil-i bî-ihtiyâra töhmet ⁽¹¹⁾ yoqdur. Varalım aña pend idelüm, ola ki hâtırı mihrüñile kerem ve dil-i ⁽¹²⁾ sengini saña nerm ola, diyü Züleyhâ'yı maÖzûr tutub cümlesi ⁽¹³⁾ dil üşürdiler ve naşihat yüzinden eytdiler:

- Ey gül-i pâk! Züleyhâ ⁽¹⁴⁾ seniñ yoluñda hâk ve dâmeniñ gibi bağı çâk olmışdur. N'ola ⁽¹⁵⁾ ol hâki yerden götürüb lutfla hâcetin reva kılsın ve vuşlatıñla ⁽¹⁶⁾ şâd ve bir nefes ğamdan âzâd eylesiñ ve illâ seni ol zindân belâ ⁽¹⁷⁾ ve zihdân-i Öinâyeye mübtelâ eyler. Ancılayın hâne-i belâ hâşâ ki sencileyin ⁽¹⁸⁾ habîbe revâ ola, dediler.**qâla Rabbî's-sıcnu âhabbu ileyye mimmâ yed- ⁽¹⁹⁾ -Öûneni ileyhi ve illâ taşrif Öanni keydehunne aşbu ileyhinna ve ekun[63b] ⁽¹⁾³² mine'l-câhilin festecâba lehu Rabbahu feÖarafa Öanhu keydehun ⁽²⁾ mnehu hua's-semiÖu'l-Öalim ³³** Çün Yûsuf bu pend bürjide destanı ⁽³⁾ ol zenlerden işitdi. Anlardan yüz çevirüb bî-niyâza bu resme ⁽⁴⁾ niyâza başladı ki;

- Ey kamu hâcâtı qabûl idüb nâle-i münâcâtı ⁽⁵⁾ ğuş eyleyin. Rabb-ı kerim beni zenler zinâyaya ve nâra iletür, hevâyaya yilterler. Bunlarıñ ⁽⁶⁾ şohbetinden ey hannân baña küşe-i zindân yegdür. Pes duÖâsın qabûl ⁽⁷⁾ idüb Öakıbet Hâk teÖâlâ anı zindâna mübtelâ kıldı. El-kışşa ⁽⁸⁾ Yine bir ğün Züleyhâ Yûsuf'ı tenhâlayub zindânla havf virdi ⁽⁹⁾ soñ pişmânlık fâoide itmez elbetde beni ber-murâd eyle, diyü bî-hâd ⁽¹⁰⁾ yalvardı. Aşlâ sözi teÖşir itmeyicek cümle zenler ağız bir idüb ⁽¹¹⁾ Yûsuf'ı zindâna koymağa Züleyhâ'ya iğvâ virdiler. Züleyhâ dağı bu işe ⁽¹²⁾ bil bağlayub bir ğiçe Öazize hâlin ağladı ki

- Bu ferzend baña ziyade ⁽¹³⁾ hayf idüb beni el diline düşürdi. Züleyhâ bir qulına Öaşık ⁽¹⁴⁾ oldı, diyü Mısr içinde rüsva-yı Öâm oldum. Halkıñ acı dilleri ⁽¹⁵⁾ beni ğaste vü Öalil ve sultânımıñ ğümânı ğod zaÖif ü delil ⁽¹⁶⁾ itdi. Dilerem ki bu ğümânı illerden defÖ için bu ğulâmı ğıyânet ⁽¹⁷⁾ adıyla bir kaç münadiye şehri gezdürüb âhir qahr u şiddetle serb-

³²{ ve ekün }diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

³³ Yusuf: 'Yâ Rabbî! Zindan bana bunların davet ettikleri şeyden daha sevimlidir ve eğer sen beni bu kadınların

tuzaklarından korumazsan, ben onların tuzağına düşerim ve cahillerden olurum!' dedi. Bunun üzerine Rabbî duasını kabul duyurdu, onların tuzaklarını bertaraf etti. Muhakkak o , öyle işitendir, öyle bilendir!. (Yusuf: 33-34).

1 (18) hâbse şalalar. Tâ ki kâhrumı eller görîçek beni ta'Ön eyle. Artık⁽¹⁹⁾ ekme-yeler, dedi. ÖAziz Züleyhâ'nın bu kelâmını işidüb cevâbını [64a]⁽¹⁾ böyle virdi ki;

- Ey Züleyhâ ben dağı bunca fikre gark olub bu def'Öa⁽²⁾ tarik nedür bilmezdim, imdi anın gârâmetini saña işmarladım. Siyâseti⁽³⁾ ne ise buyur, dedi.

ÖAvratının genç sözün râst şanub⁽⁴⁾ hakâretin aña işmarladı. Çün Züleyhâ bu kadar ruşat buldı. (5) Vaşl-ı Yûsuf'a fırsat bulmuş gibi sürûrle saray-ı hâşına girüb⁽⁶⁾ halvet-i Yûsuf'ı yanına da'Övet itdi ve şûret-ı iltiyâm u ibram-ıla⁽⁷⁾ eytdi:

- Ey dil-ârâmum vaşla şabır u ârâmum kalmadı, gel benümle rindâne⁽⁸⁾ şafâ sür ve illâ zindâna girürsin ki ÖAziz Öizzetüni yere urub⁽⁹⁾ siyâsetiñi baña işmarladı. Dilersem gün gibi yerün eflâk ve yâ⁽¹⁰⁾ hûd saye-veş yüzün hâk iderem. Zindân cefâsın çekmeden⁽¹¹⁾ gülşen-i vaşlum şafâsın sürmek yegdür, dedi.

Yûsuf Züleyhâ'ya⁽¹²⁾ Öitâb idüb bildüğinden kalma, diyü cevâb virdi. Züleyhâ⁽¹³⁾ bu cevâbı güş ve kahr-ı deryâsı çüş idüb gâzabından⁽¹⁴⁾ ol fitne-engiz bir iki hâdimlerine tiz buyurdı, eferin başından⁽¹⁵⁾ aldılar. Egnine eski hırka şaldılar ve boynuna zincir dağub Öİsâ⁽¹⁶⁾ vâr bir merkebe süvâr idüb Mısır çâr-sûların yemîn ve yesâr gezdür⁽¹⁷⁾ düb bir münâdi yanınca nidâ itdi ki mevlâsı haremine hıyânet⁽¹⁸⁾ kaşd iden bendeniñ siyâseti budur ve h^vâcesi ferâşına el⁽¹⁹⁾ başına bu belâyı getürür, diyü tâ zindâna varınca bu cevâbı ol şeh [64b]⁽¹⁾³⁴ hûbâna itdiler. Her taraftan bu temâşâyı görenler hâşâ şümme hâ-⁽²⁾ şâ bu töhmet buña iftirâdur kiferişte-şifat şeytanet eylemez, (3) hûyına rûyı hoş Öalâmetdür, dediler ve cümle halk Züleyhâ'ya la'Önet⁽⁴⁾ idüb Öazizden nefret itdiler. Âhir Yûsuf'ı götürüb kahr-ile zindana⁽⁵⁾ bıraktılar. **şumma beda lehum min ba'Ödı mâ ra'Öu'l-âyâti leyescunennehuhattâ⁽⁶⁾ hjin³⁵**

Yûsuf pâk ü pâkize iken ve istikâmetine beşikde⁽⁷⁾ yatan ma'Öşüm şehâdet idüb Öalâmet zühûr itmiş iken⁽⁸⁾ ve günâh Züleyhâ'nın idüğün Öaziz yakın bilmiş iken mücerred ÖAvratının⁽⁹⁾ dilegi yerine gelsün diyü hâbs eyledi. Ammâ Züleyhâ zindancıya⁽¹⁰⁾ tenbih idüb zinhâr Yûsuf'u hağır dutub boynuna zincir⁽¹¹⁾ örme ve mağâmın münevver ve Öûd u Öanber ile mu'Öathtar kıl, diyü⁽¹²⁾ muhkem işmarladı. Ehl-i zindân Yûsuf'ün şeref-i

³⁴ {şeh}-i diğér sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

³⁵ Sonra bu kadar ayetleri (delilleri) gördükleri halde, yine de Yusuf'u bir süre için zindana atma düşüncesi ağır bastı.

(Yusuf: 35).

muşahabetiyle ⁽¹³⁾ hândân olub zevklerinden cefâyı zindânı ferâmûş itdiler. ⁽¹⁴⁾ Yûsuf yerini mihrâb-ı Öibâdet kılub Züleyhâ mekrinden hâlâs ⁽¹⁵⁾ olduğına hâmd-i firâvân ve şükr-i Yezdân kılub ehl-i ⁽¹⁶⁾ zindânın baŐzını tırık-ı Hâkık'airşâd ve baŐzını maŐrifetullâhda ⁽¹⁷⁾ üstâd itdi.Beyt:

Ne yerdeki olsa gelir hisâr-ı dildâr

⁽¹⁸⁾ Eger gülhan olursa ola gülzâr

Neşr: Çün Züleyhâ belâ-yı gayretle ⁽¹⁹⁾ yârdan ayru düşüb gafletle Yûsuf'ı zindâna şaldı etdügi **[65a]** ⁽¹⁾ işe peşimân olub yakasın çâk itdi ve saçların yolub ⁽²⁾ başına hâk koydı ve gül-i ruhsârını gark-ı hûn darb-ı seng ⁽³⁾ ile şinesin laŐl-gûn eyledi ve yârla giçen dem içün döğünüb ⁽⁴⁾ mâtem içün siyâhlar geydi ve derdine çâre bulmayıçak vücû ⁽⁵⁾ duñ ziyânına belki cânına kaşd idüb serini der ü dıvârları ⁽⁶⁾ döğüb hancerini şineye çekdi ve cânını gâmdan hâlâs ⁽⁷⁾ itmek diledükde dâye-i hâş yitüb elin tutdı ve eytdi:

- ⁽⁸⁾ ŐAklıñı başña dirüb bir dem taŐmmil ve şabra yüz dutub ⁽⁹⁾ taħammil eyle ve pendüm diñleyüb dâŐim gözle ki bu işde pır ve ehl-i ⁽¹⁰⁾ tedbjürüm çün ağıyâra uyub yâre böyle kahr itdüñ çâre oldur ki ⁽¹¹⁾ şabra saöy idesin. Bu taqşır saña senden olıçak taħammülden gayrı ⁽¹²⁾ ne tedbjr, dedi.

Çün Züleyhâ bu pendü işitdi, cânına şabrı ⁽¹³⁾ sermâya idüb pâyine dâmeni taħammüle çekdi. ÖAkıbet göñli ârâm ⁽¹⁴⁾ itmeyüb ol gül-endâm dâyesine vardı ve yalvarub aña ⁽¹⁵⁾ eytdi:

- Ey ana bu giçe senüñle zindâna gidelim ve bir bucağında ⁽¹⁶⁾ pinhân oturub ol şeh-i hûbân neyler görelüm, dahı bâğınıñ çiçeklerin ⁽¹⁷⁾ dirüb dül ü cânâ hedıyyeler verelüm ki yârsız bâğ baña zindân ve kaşr-ı ⁽¹⁸⁾ zindân anuñla bostândur, dedi. Pes giçe ile zindâna dâyesin ⁽¹⁹⁾ yanına alub tenhâ revâne oldılar ve mır-i zindânı daŐvet ve pinhânı **[65b]** ⁽¹⁾³⁶ aña işâret idüb nâzüklük-ile kapusın açdurub ⁽²⁾ içeri girdiler. İrağdan temâşâ idüb nâgâh gördiler ki ol ⁽³⁾ luţf ile seccâde üzere bir kûşede nûra müstağrak oturub ⁽⁴⁾ Rabb-i Öizzet kelâmını söyler ve hâmd idüb Hudâ-yı Rabbi'l-Őâlemjini ⁽⁵⁾ zıkr eyler. Hemjın Züleyhâ derûndan âh vâh idüb saye-veş yere düşdi ⁽⁶⁾ ve pervâne gibi bir zamân yanub yıkıldı ve gözlerinden eşk-i ⁽⁷⁾ ter döküb Öakıbet seher irişdükde çeşm-i şehlâsın zindan ⁽⁸⁾ eşigine sürüb dil-ârâsın Hâkık'a ışmarladı ve dâye ol nigârın ⁽⁹⁾ koltuğına girüb hafiyeten

³⁶{ve pinhânı} diğır sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

girü hâlvet sarâyına götürdi. Pes ⁽¹⁰⁾ arada ol cihan-ârâ hayrân olub râôy-ı tedbiri kalmadı ⁽¹¹⁾ ve nâr-ı hicrâna doyamayub zindâna varmağla çâre bulmadı. Dürlü ⁽¹²⁾ ni'Ömetler pişürüb bir râz-dâr u mahremle Yûsuf'a zindâna gönderdi. ⁽¹³⁾ Gülcek cânâna bakdı, diyü iki gözlerin öpüb andan Yûsuf'uña ⁽¹⁴⁾ hâlin şorardı. Gâh giryân eyvâna çıkub bâm-ı zindâna nazâr ⁽¹⁵⁾ iderdi ve efsâneler söyleyüb gâh tâli'Öine ve gâh kara bahtına ⁽¹⁶⁾ sögerdi ve'l-hâşıl Züleyhâ'nıñ her günü ol dil-ârânıñ der ⁽¹⁷⁾ düñde geçüb gam-ı Yûsuf anıñ cânına kâr ve anı bî-karâr itdi ⁽¹⁸⁾ şöyle ki;ol za'Öif mizâc meger bir gün kan almağa muhtâc ⁽¹⁹⁾ oldı. Çün nişter örilüb kanı yere düşdükte hemİN **[66a]**⁽¹⁾ Yûsuf adıyla zemİN nakş oldı ve Óaşk-ı Yûsuf, Züleyhâ'yı ⁽²⁾ şöyle ser- gerdân itdi ki her kaçan hâdimler anıñ katına gelüb ⁽³⁾ hâzretine bir söz söylemek isteseler bir nice kerre çağırub andan ⁽⁴⁾ ahvâli haber virürlerdi. Zâhır bâtin yâr-ıla tolub belki ⁽⁵⁾ evvel ve âhîr yâr oldı. Söze gelse sözünde yâr, nazâr itse ⁽⁶⁾ gözünde yâr idi **ve dehele ma'Öahu's-sıcna feteyân kâla ⁽⁷⁾ âhaduhumâ inni ârânî â'Öşiru hamren ve kâla'l-âheru inni ârânî ⁽⁸⁾ âhmilu fevka râôsî hubzen tâókulu't- tayru minhu nebi'ónâ bitâövîlihi⁽⁹⁾ innâ nerâka mine'l-muhsinİN**³⁷ Hazret-i Yûsuf ehl-i zindâna me'ónûs ⁽¹⁰⁾ olub kemâl-i Öilmin anlara tekrîr ve düşlerin ta'Öbîr iderdi ⁽¹¹⁾ fikr ile dem-sâz ve fuqarâ ile hem-râz olub vaşl-ı Yûsuf'la zindan ⁽¹²⁾ bâğ-ı cinâna dönüb her esir guşşadan âzâd ve vîrân gönülleri ⁽¹³⁾ âbâd oldı. Şöyle ki eger bir mübtelâ bîmâr olsa Yûsuf aña luţfla ⁽¹⁴⁾ tîmâr eylerdi, çâresizlere çâre-sâz ve bî-keslere dil-nüvâz olub ⁽¹⁵⁾ hâllü hâlince her biriyle imtizâc itmişdi. Meger şeh muqarriblerinden ⁽¹⁶⁾ iki civân ol zamân anda mahbûs olub biriniñ adı Eşkem ⁽¹⁷⁾ ve biriniñ Ebqam idi. Yûsuf'a yâr u hem-dem ve hem-güftâr-ı şeh olmışlardı ⁽¹⁸⁾ biri Melik Reyvân'ıñ sâkîsi ve biri etmekci başısı idi. ⁽¹⁹⁾ Bir giçe her biri anda h^vâb görüb ikisi dahı qorhularından **[66b]**⁽¹⁾³⁸ belinleyüb uyhularından uyandılar. Şabâh ta'Öbîr itdürüb ⁽²⁾ sâkî eytdi:

-H^vâbda gördüm ki;

³⁷ Onunla beraber zindana iki delikanlı daha girdi. Birisi: 'Ben rüyada kendimi şarap sıkıyor görüyorum' dedi. Diğeri de 'Ben rüyada kendimi başımın üstünde bir ekmek götürüyor, ondan kuşların yediğini görüyorum; bize bunu tâbir et , çünkü biz seni iyilik edenlerden görüyoruz!' dedi. (Yusuf: 36).

³⁸ {hularından} diğér sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

- Bir bâğa girdüm ve anda bir zîbâ aşma ⁽³⁾ bitüb üç dane şâhı var ve her şâhında üçer dâne şalkım kemâlin ⁽⁴⁾ bulmuş üzüm görüb kıparub bir kadeh içine şokdum ve getürüb ⁽⁵⁾ Melik Reyân'a içirdüm, dedi ve ol habbâz eytdi:

- Ben dağı h^vâb ⁽⁶⁾ görmişem ki başumda sepedle etmek götürürken hevâdan kuşlar ⁽⁷⁾ inüb başum üzerinden ol etmegi yerlerdi, bu h^vâbıñ teóvîli ⁽⁸⁾ nedür bize haber vir, dediler. Yûsuf anları ehl-i ferâset añlayub düşleriniñ ⁽⁹⁾ taóbirine mühlet istedi ki evvelâ anları İslâm'a daóvet eyleye. Pes cümle ⁽¹⁰⁾ ehl-i zindâna naşihat iderdi. Yûsuf ol sâkiye hitâb idüb ⁽¹¹⁾ eytdi:

- Seniñ h^vâbıñ delâlet ider ki üç gün dağı habsde olub ⁽¹²⁾ andan çıkasın ve mertebe ki vâsıl olub girü sultâna sâki olasın ⁽¹³⁾ çün kim fırsat bulasın benüm ahvâlümü ferâmûş itmeyüb şâha iólam ⁽¹⁴⁾ kılasın ve diyessin ki zindânda bir esir-i garîb vardır ki aña zülm-i ⁽¹⁵⁾ óacıb itmişler, ol günâh itmeden her gün âh idüb ağlar, diyü baña şefió ⁽¹⁶⁾ olasın, dedi. Beyt:

Bu óahdı anuñla muhkem itdi
Vefâ hengâmı ⁽¹⁷⁾ geldükde unutdı.

Neşr:

Ve ol habbâza eytdi:

- Seniñ dağı h^vâbıñ ⁽¹⁸⁾ delâlet kıılır ki üç gün dağı habsden qarâr kılasın andan çıkub ⁽¹⁹⁾ berdâr olasın. Pes hevâdan kuşlar inüb başında beyniñ yiyeler, dedi. [67a]⁽¹⁾ Çün Yûsuf bu teóvîli anlara haber virdi. H^vâbların inkâr idüb ⁽²⁾ murâdımız seni tecrübe kıılmak idi, dediler. Yûsuf eytdi:

- Siz baña ⁽³⁾ h^vâb gördük diyü söyleyüb taóbir-i teóvil taleb kıldığıñız ⁽⁴⁾ emr üzere hüküm muqadder olduğı muqarrerdür, didügümüz yerine gelir ⁽⁵⁾ siz gerek düş görün gerek görmen, dedi. Pes üç gün ⁽⁶⁾ den soñra biri maqtûl ve berdâr ve biri maqbûl-i şehriyâr oldu. ⁽⁷⁾ Çün taht u baht üzere qarâr dutub devlet aña yâr oldu. ⁽⁸⁾ Yûsuf'ın vaşiyetini Halık-ı müteóâl ol civâna ferâmûş itdürüb ⁽⁹⁾ nice sâl Yûsuf bu vaódeden meóyûs kaóır-ı zindâna mahbûs kaldı. ⁽¹⁰⁾ Yûsuf Hazret-i Haq'dan gayrıya ihtiyâc itdük-içün gûş-mâl idüb ⁽¹¹⁾ kahrınıñ bir demini nice sâl kıldı. Beyt:

Tükel eyleyin zât-ı ⁽¹²⁾ Hudâ'ya
Elini açmağ olmaz mâsivâya

Rivâyetdür ki:⁽¹³⁾ Hâzret-i Cibril-i Emîn ol hın-i zindâna gelüb eytdi:

- Ey Yûsuf ⁽¹⁴⁾ Hâk te'Ôâlâ saña selâm idüb buyurur ki benden utanmaduñ mı ⁽¹⁵⁾ beni koyub bir mañlûkdan şefâ'at ricâ idersin, gerekdür ki 'Özzetüm ⁽¹⁶⁾ hâkçı-çün seni ol zindân içinde bir kaç yıl egleyem.

Yûsuf ⁽¹⁷⁾ bu kelâmı Hâzret-i Cibril-i Emîn'den istimâ' itdi ki tedbiri ⁽¹⁸⁾ koyub taqdîri gözledi ve Hâk'dan özge pişt ü penâh bulmayub ⁽¹⁹⁾ nice sâlle mâh fazl-ı Hâk'a yüz tıtdı ve günâhı 'Öafv olmak [67b] ⁽¹³⁹⁾ ümîdiyle zindân belâsın çekmege râzî oldı. Ol vakt ⁽²⁾ Yûsuf zindâna dâhil olalı beş yıl olmışdı. Andan soñra ⁽³⁾ yedi yıl dañı eğlendi. Cümle on iki yıl mañbûs oldı. ⁽⁴⁾ Çün müddet tamâm olub Hâk te'Ôâlâ Yûsuf'u zindândan itlâk ⁽⁵⁾ itmek diledi ki rüoyânıñ cevâbın sebep kılub hâlâşkıldı. ⁽⁶⁾ **ķāla lâ yâ'tikumâ ta'Ôâmun turzaķānihi illâ nabâ'otukumâ bitâ'ovjilihi ķeble ⁽⁷⁾ en yâ'otikumâ zalikumâ Rabbukumâ mimmâ 'Öallemeñ Rabbî innî terektu millete ķevmen ⁽⁸⁾ lâ yû'minune bı'l-İlâhi ve hum bı'l-âķireti humkâfirûn**⁴⁰ Yûsuf ol ⁽⁹⁾ sâķi ile hâbbâza söyledükde cümle ehl-i zindâna hıtab idüb ider ⁽¹⁰⁾ di ki size gelen ta'Ôâmları ben size bir bir haber virüb size gelmezden ⁽¹¹⁾ muķaddem geleceğın bildürdüm, dir idi. Anlar iderler idi ki sen sâķir ü ⁽¹²⁾ kâhin değilsin, nice bilürsin? Yûsuf ider idi:

- Baña Rabbi'l-Ôâlemîñ ⁽¹³⁾ haber virür, ol ecilden Allâh te'Ôâlâniñ vaħdaniyyetine taşdıķ⁽¹⁴⁾ itmeyen kavmiñ dîninden berî oldum ki anlar âķireti inkâr iderler, diyü ⁽¹⁵⁾ kendüniñ nübüvvetin izhâr ve dîñ-ı İslâm'ı âşıkâr iderdi **veittaba'Ôtu ⁽¹⁶⁾ millete âbâ'î İbraķim ve İşķaķ ve Ya'Ôķûb mâ kâna lanâ en ⁽¹⁷⁾ nuşrike bı'l-İlâhi min şey'oen zalika min fazl-ı'l-İlâhi 'Öalaynâ ve 'Öalâ'-⁽¹⁸⁾ -n-nasi ve lakınna âķşere'n-nasi lâ yeşķirûn**⁴¹ ya'Öñi Yûsuf ehl-i ⁽¹⁹⁾ zindâna iderdi ki ben ol bâtıl dînden nefret ve şol millete [68a] ⁽¹⁾ mütâba'at kıldum ki İbraķim ve İşķaķ ve Ya'Ôķûb milletidür. Revâ degildür ki ⁽²⁾ Allâh te'Ôâlâya şerîk koşub 'Öibâdeti ma'Öbûd-ı bâtıla idevüz ⁽³⁾ bizi Hâk te'Ôâlâ kendü fazlından

³⁹{olmaķ} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁴⁰Yusuf dedi ki: ' Size rızıklanacağınız bir yiyecek gelecek; kesinlikle o rızık gelmeden evvel ben size bunun tâbirini haber veririm.Bu bana Rabbimin öğretilerindendir; çünkü ben , Allah'a inanmayan ve ahireti inkâr edenlerden ibaret bulunan bir kavimin dinini bıraktım.(Yusuf: 37).

⁴¹Ve atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum; bizim Allah'a bir şey ortak koşmamız doğru olamaz! Bu bize ve insanlara Allah'ın fazlıdır (lütfudur), fakat insanların çoğu şükretmezler!. (Yusuf: 38).

nübüvvet virüb kulların dîn-i İslâm'a ⁽⁴⁾ da'Övet için gönderdi. Lâkin Mısr ehli imân kadrin bilüb ⁽⁵⁾ bu ni'Ömete şükr itmezler **ya şâhibeye's-sicnuóârbâbun muteferiķûn ⁽⁶⁾ heyrun âm Allâhu'l-vaħıd қahhâr mâ ta'Öbudûna min dûnihi illâ ⁽⁷⁾ âsmâöen semeytumûhâ ântum ve âbâöükum mâ ânzele'l-llâhu biha min ⁽⁸⁾ sultânın ını'l-ħukmu illâ l'l-llâhi âmere âllâ ta'Öbidû illâ iyahu ⁽⁹⁾ zalıka'd-dûnu'l-ķeyımu ve lakınna âķsere'n-nasi lâ ya'Ölamûn⁴²⁽¹⁰⁾** ya'Öni Yûsuf zindânda va'Öz u naşıhat idüb iderdi:

- Ey ⁽¹¹⁾ benüm muşâhiblerüm ol perâkende ma'Öbüdlara tapmak mı hayırludur ⁽¹²⁾ yoksa Allâh'ı ma'Öbüd idinüb aña Öibâdet kılmak mı efzaldür.⁽¹³⁾ Allâh ferd-i vâhıddür şerķi nazıri yok bir қahhârdur ki cemı'Ö⁽¹⁴⁾ münķirleri ve anuñ Öibâdetinden i'Örâz iden kâfirleri қahrıa helâk⁽¹⁵⁾ idisersiz ala didüğüñüz ve atalaruñuz ala, diyü tesmiye kılduğıñız şeyöi ⁽¹⁶⁾ için Allâh te'Öâlâ tarafından ħüccet ve burhân nâzil olmadı ki siz anuñla ⁽¹⁷⁾ temessük idüb ma'Öbüd Öad idesiz, belki hiç bir Öözüñüz dilemege ⁽¹⁸⁾ diliñiz daħı yokdur. Pes yerlerde göklerde ħükm iden Ĥâkim-i mutlaķdan ⁽¹⁹⁾ ğayrıya tapmağa Kitâbullâh'da ruķşat yokdur ve ħaķıķat kavı **[68b]** ⁽¹⁾⁴³ dîn-i İslâm dındür. Pes ehl-ı zindân itdiler:

- Biz bunlardan ⁽²⁾ bızâr olub seniñ dıniñ iħtiyâr ve Ĥâķķ'ıñ vaħdaniyyetine iķrâr ⁽³⁾ itdük. Andan Yûsuf anlarıñ düşlerin ta'Öbir itdi:**ya şâhibeye's- ⁽⁴⁾ - sicni ammâ âħadukumâ feyesķi Rabbahu ħamren ve âmmâ'l-âħaru feyüşlebu ⁽⁵⁾ fenâö kulu't-ıayru min râösihi ķuziye'l-âmru'l-lezi fıhi testeftiyâni ⁽⁶⁾ ve kıala l'l-lezi zanna ânahu nâcın minhumâ ızķırunı Öında Rabbike ⁽⁷⁾ fe-ensiyehu's-şeytânu zıkre rabbihi felebişe fı's-sicni bız'Öa sinin⁴⁴⁽⁸⁾** bu âyetiñ ħükmi beyân olunmuşdur.Rivâyetdür ki: Şehr-ı yâr-ı diyâr-ı Mısr ⁽⁹⁾ olan Reyân bin Velid nâğâh bir ğiçe ħ'âb gördi ki;Nıl ırmağından ⁽¹⁰⁾ yedi

⁴²Ey benim zindan arkadaşlarım, ayrı ayrı bir çok ilâhlar mı hayırlıdır, yoksa her şey galip (üstün) ve kahhar (kahreden) bir Allah mı ? Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, sizin ve atalarınızın uydurduğu bir takım kuru isimlerden ibarettir; yoksa Allah onlara öyle bir saltanat indirmemiştir! Hüküm ancak Alla'ndır! O, size kendisinden başkasına tapmamanızı emretti; işte doğru ve sabit din budur, fakat insanların çoğu bilmezler!. (Yusuf: 39-40).

⁴³{kavı }diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁴⁴ Ey benim zindan arkadaşlarım! Gelelim rüyanıza; biriniz efendisine yine şarap sunacak, diğeri de asılacak, kuşlar başından yiyecek. İşte öğrenmek istediğiniz mesele böylece hallolundu!'Yusuf , hapisten kurtulacağına inandığı o iki kişiden birine: 'Efendinin yanında beni an!'dedi. Ancak şeytan o adama , efendisinin yanında (Yusuf'u) anmayı unutturdu da (Yusuf) senelerce zindanda kaldı. (Yusuf: 41-42).

semiz öküz zuhûr idüb Reyyân anları seyrân iderken ve kenâr-ı⁽¹¹⁾ Nîl'i seyr idüb giderken gördi ki Nîl ırmağı şogulub bî-âb⁽¹²⁾ olmuş ve Nîl'in dibinden yedi lâğır çıktı ve çevre bakub⁽¹³⁾ arıkşığırlar ol yedi kâv semîni bir bir yiyüb düketdi. Andan⁽¹⁴⁾ yedi dâne ter ü tâze sünbüleler gördi ki yerden bitüb ardınca yedi⁽¹⁵⁾ dâne kurumuş sünbüleler ol tâze sünbülelere toluşub cümlesin⁽¹⁶⁾ kurutdı. **Ve kâla'l-meliku inni ârâ sabÔa baqarâtin simanen yâôkuluhunne⁽¹⁷⁾ sab'un Ôicafun ve sabÔa sunbulâtın hużrun ve uhra yâbisaten yâ âyyuhâ'l-⁽¹⁸⁾malâou eftûni fı rüoyâya ın kuntum lı'l-ruoyâ taÔbirun kâlû⁽¹⁹⁾ âzğasu âhlâmen ve mâ naħnu bitâövli'l-âhlamı biÔalimîn⁴⁵[69a]**⁽¹⁾ bu düşüñ teşvişi cânına kâr idüb ve uyhu gözinden gidüb⁽²⁾ bîdâr oldu ve heybet alub hayretle fikre taldı ve şabâh⁽³⁾ olunca cânı kılca kaldı. Çün çin-i seher düşünden şehriyâr haber⁽⁴⁾ idüb her bir muÔabbirden taÔbîr istedi ve gördi ki h^vâbını takrîr⁽⁵⁾ idüb teövli nedür, dedi. Cümlesi cemÔ olub kâm-ı nâ-kâm bu vâkıÔaya⁽⁶⁾ izğâs ve ihlâmdur, dediler. Reyyân anlarıñ bu teövîllerine râzî⁽⁷⁾ mütesselî olmadı ve qalbine melâmet tarı olub bi-gâyen hışma⁽⁸⁾ anları katından serdi nâgâh Yûsuf'a Ôahd iden civân qavl ü qarârın⁽⁹⁾ ol ân yâd idüb söze geldi ki zindânda bir civân gördüm, Ôâlem-i⁽¹⁰⁾ gayb aña mekşûf olub kamû h^vâbı hûb taÔbîr ve Ôilm ü maÔrifeti⁽¹¹⁾ ehl-i zindâna taÔlîm ve tefsîr iderdi. Hâzret-i şâh eger beni⁽¹²⁾ aña gönderürse h^vâb taÔbîrine âgâh olur, diyü kendü kışşasın⁽¹³⁾ ve Yûsuf'uñ evşâf-ı hamîdesin beyân itdi. **Ve kâla'l-lezi necâ⁽¹⁴⁾ minhumâ ve iddekere baÔda ummeten ânâ unebiÔukum bitâövlihi fa-ârsilûni⁴⁶⁽¹⁵⁾**fı'l-hâl Reyyân emr idüb refÔj ol civân zindâna cân atdı⁽¹⁶⁾ ve Yûsuf'a şâhın düşüni Ôayân idüb taÔbîriñ şordı.⁽¹⁷⁾ Yûsuf eytdi:

- Bu sünbülât ve baqarât sâllardan baÔzı hâlâta⁽¹⁸⁾ delâlet ider ki tâze sünbüle ve kâ u semîni sâl u saÔat ve berekete⁽¹⁹⁾ Ôalâmetdür ve qurı sünbüle ve lâğır baqar düşündür ki kaħt sâllardan **[69b]**⁽¹⁾⁴⁷haber verür. İmdi evvelâ yedi yıllar geliserdür ki eller niÔmete⁽²⁾ ğarķ olalar. Soñra yedi yıl gele şöyle teng ü kaħt ola ki nân⁽³⁾ için ħalkıñ feryâdı âsmâna

⁴⁵ Bir gün melik (hükümdar):' Ben rüyada yedi semiz inek görüyorum, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi kuru başak görüyorum...Ey ileri gelenler! Siz rüya tâbir ediyorsanız , bana rüyamı tabir edin!'dedi. Dediler ki:' Rüya dediğın karışık hayallerdir; biz böyle karışık hayallerin yorumunu bilemeyiz!'. (Yusuf: 43-44).

⁴⁶ O zindandaki iki kişiden , kurtulmuş olanı nice zamandan sonra hatırladı da dedi ki:"Ben size bu rüyanın yorumunu haber veririm, hemen beni (zindan) gönderin!. (Yusuf: 45).

⁴⁷{sâllardan }diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

ire, dedi. Çün Yûsuf Reyân'ın⁽⁴⁾ h^vâbını bu vechle ta'vîr idüb ol civân gelüb şâha tekrîr⁽⁵⁾ itdi. Bu te'vîli gâyet begenüb nice taşşın ve ihsânlar kıldı⁽⁶⁾ ve gonca mişâl hâtırı güşâde olub derhâl gül-i Ken'ân'ı taleb⁽⁷⁾ kıldı ve itdi yüzi-vâr Yûsuf'ı bunda götür göreyim ve h^vâbum cevâbını⁽⁸⁾ kendünden şorayım ve ol bilâdın anı hâlâş ve meclisümde nedim-i⁽⁹⁾ hâş ideyim, dedi. **Yûsufu âyyuhâ's-şediķu aftınâ fî seb'i⁽¹⁰⁾ baķarâtın simanen yâôkuluhunna seb'un Ôicafün ve seb'Öi sunbulâtın⁽¹¹⁾ hużrun ve uķra yâbisâtın la'Öalliya ârci'Öu illâ'n-nâsi la'Öallâhum⁽¹²⁾ ya'Ölamüne kâla tazra'Öûna sab'Öa sınine dâben famâ haşadtum⁽¹³⁾ fezerûhu fî sunbulihi illâ ķelîlen mımma tâôkulûn şumma yâôtî⁽¹⁴⁾ mın be'Ödi zalika sab'Öun şidâdun yâôkulne mâ ķeddemtum lehunne⁽¹⁵⁾ illâ ķelîlen mımma tuşşinûn⁴⁸** def'Öi ol civân yine Ôazm-i zindân idüb⁽¹⁶⁾ Yûsuf'ı saray-ı şâha da'Övet kıldı ve beşâret haberin virüb⁽¹⁷⁾ eytdi:

- Ey server ü say-ı hikmet sâye-i devletiñe Mısr padişahı⁽¹⁸⁾ râġib olub muķaddemüñle şâhı müşeref kııl ki hâzretiñe muntazırdur.

⁽¹⁹⁾ Yûsuf, şâhıñ vişâline raġbet itmeyüb rûy-ı ferâgat eyleyüb [70a]⁽¹⁾ eytdi:

- Ben ol hâne nice varam ki suçum yoġken bunca yıllardur beni⁽²⁾ bu zindâna maġbûs idüb anuñ Ôadl ü dâdından me'ÿÿs⁽³⁾ oldum. İmdi ben daġı bu zindânı terk itmezem tâ şâhıñ fermânı⁽⁴⁾ olub ol ellerin kesen zenleri cem'Ö idüb mâcerâlarını ve ben⁽⁵⁾ giriftâra iftirâlarını teftiş eyleye ve kışşaya vâķif olub⁽⁶⁾ bu ġuşşaya bâ'Öiş ne idügin bilüb izhâr-ı Ôadâlet kııla. Dâmenüm⁽⁷⁾ hıyanetden pâk iken pes ne Ôilletden çâķ olunduġı ma'Ölûmları⁽⁸⁾ ola ki baña böyle iftirâ olmakdan cân tenümden cüdâ olmak yegdür, dedi.⁽⁹⁾ Bu haberler şâha irişdükte hemîn ol zenleri dergâha da'Övet kıldı⁽¹⁰⁾ ve ġazab idüb şem'Öe-veş âteşin dil uzatdı ki ol şeh-i⁽¹¹⁾ hûbân ne cürm ve ziyân eyledi ki aña bend örüb yerin zindan⁽¹²⁾ kıldıñız, dedi. Cümle ol zenler şâha du'Öâ idüb zülmedi töhmet⁽¹³⁾ itmek ol mâha ki dâmeni hıyanet ve töhmetden pâk ve ķalbi âyiñe⁽¹⁴⁾ veş tâb-nâkdür, dediler. Züleyhâ daġı ol yerde hâzır ve bu geķen⁽¹⁵⁾ mâcerâyâ nâzır idi, el-ân haşhaşî'l-hâķ, diyü muķlak⁽¹⁶⁾ cürmine i'Ötirâf itdi ve Yûsuf'da haķâ vü ġünâh yoķdur ki⁽¹⁷⁾ Ôaşkıyla ben ġümrah olub

⁴⁸Ey Yusuf!Ey doğru sözlü!Bize şu rüyayı yorumla,'yedi semiz inek var, bunları yedi zayıf inek yiyor ve yedi yeşil başakla diğer yedi de kuru başak!' Umarım ki beni bekleyen insanlara doğru cevap ile dönerim, onlar da senin kadrini bilirler!' Dedi ki:'Yedi sene âdetiniz üzere ekeceksiniz, biçtiklerinizi biraz yiyeceğiniz dışında başaġında bırakınız... Sonra onun arkasından yedi kurak sene gelecek, biraz saklayacağınız dışında, önce biriktirdiklerinizi yeyip götüreceksiniz.(Yusuf: 46-47-48).

vişâlini cândan taleb itdüm. Çün ⁽¹⁸⁾ baña andan meyl olmayıcağ ol ğam-hâne Yûsuf'ũñ kalbin nerm eyleye, diyü ⁽¹⁹⁾ anı belâ-yı zindâna şaldum şâfî dür gibi pâk cevher ve ğıll[70b] ⁽¹⁾⁴⁹ u ğaşdan müberrâ bir pâkize gevherdür. Her sözinde şâdığ ve her ⁽²⁾ hünerde fâjğ ve meclis-i pâdişâha lâyığdur, dedi. Çün bu güvâhı ⁽³⁾ sultân istimâitdi. Hûsn-ı zannı ğâlib olub vaşl-ı ⁽⁴⁾ şiddiğe tâlib oldı. Hemjın buyurdı ki ol gül-i hürrem ⁽⁵⁾ ğam-hânedan çıkub her dem mahrem-i pâdişâh ola. Pes Yûsuf'ũñ ⁽⁶⁾ bahtı rücû ve ahter-i devleti tulû idüb erbâb-ı devlet ⁽⁷⁾ ve a'ÿân-ı millet zinetle istikbâle çıkub kaşr-ı şehden ⁽⁸⁾ zindâna varınca birbirine karşı iki şaf turdılar ve Mısr'ũñ ⁽⁹⁾ uluları bî-hisâb ve bî-şumâr Bedevî atlara süvâr olub ⁽¹⁰⁾ yemjın ü yesâr turub her birisi ellerinde nişâr dutub tıbk-ı ⁽¹¹⁾ tıbk-ı güher ve tabla tabla Óanberle muntazır oldılar. **summa yâ'tî ⁽¹²⁾ mın be'Óde zalika seb'Óe Óamun fîhi yuġaşu'n-nasu ve fîhi ya'Óşirüne ⁽¹³⁾ ve kâla'l-meliku âótünj bihi felemmâ ca'óahu'r-resuluğâla irce' ⁽¹⁴⁾ ila Rabbike fâs'óalhu mâ bâlu'n-nısveti'l-lâtî kaţta'Óna eydjhune ⁽¹⁵⁾ inna Rabbj bikeydihunne Óalim ⁵⁰** Çün Yûsuf zindândan çıkmak ⁽¹⁶⁾ diledi. Cümle ehl-i zindânla vedâ idüb anlar için du'âya ⁽¹⁷⁾ el kaldurdı ve hâcet dileyüb eyitdi:

- İlâhî! Şâlihğkullarıñũñ ⁽¹⁸⁾ kalblerin ehl-i zindândan yaña şefkatlü eyle ve hiç bir haberi bunlardan ⁽¹⁹⁾ gizlü tutma Hâğ te'Óâlâ ehl-i zindân hakkında Yûsuf'ũñ du'óasın kabûl [71a] ⁽¹⁾ kıldı ol ecelden şâlihğler anlarıñ hâline rahm idüb dâ'óim hâlâ ⁽²⁾ şalar için du'â kıllurlar ve bir haber halka şâyğ olmazdan muğaddem ⁽³⁾ ehl-i zindân muţtali' olurlar. Pes Yûsuf'a zıbâ hil'óatler geyürüb ⁽⁴⁾ Hüsrev-âne bir ata binüb ta'ózım ve tekrim ile saray-ı şâha revâne oldılar. ⁽⁵⁾ Çün bârgâh-ı şâha yağın geldiler. Atdan inüb hemjın hâdimler yüğri ⁽⁶⁾ şüb zemjine zıbâlar döşediler. Şâh Yûsuf'ũñ muğaddeminden âğâh olıcak ⁽⁷⁾ nâğâh devlet gibi karşı geldi. Ehlen ve sehlen, diyü Yûsuf'u luğfla kenâr ⁽⁸⁾ ve resm-i ikrâmı bî-şumâr itdi ve tahtı üzerine da'óvet kılub hâtırın ⁽⁹⁾ şordı ve dil ü cândan hem zıyân olub hezâr ısrar-ı istifsâr ⁽¹⁰⁾ kıldı. Yûsuf hûsn u âdâbla şâhıñ her su'óaline cevâb vir ⁽¹¹⁾ meğin âferjın ve belâğatine taşjın idüb muğarrab idindi ⁽¹²⁾ ve gördi ki h'vâbın te'óvğlin su'óâl idüb h'vâb-ı ta'óbğr ve tekrijin ⁽¹³⁾ ğuş itdükde ol tağdir vâki' olıcak halkıñ hıyânete tedbjirindür, ⁽¹⁴⁾ dedi.

Yûsuf eytdi:

⁴⁹{ve ğıll} diğğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁵⁰Sonra onun arkasından bir yıl gelecek. O yıl halk sıkıntıda kurtulacak, (mahsullerin meyvelerin suyunu) sıkıp sağacak!. (Yusuf: 49-50).

- Çün ucuzluk yılları evvelâ buyuruñ illere ⁽¹⁵⁾ ki ekini vâfir eküb cümle şahrâları pür ideler. Çün hâşıl olub ⁽¹⁶⁾ irişe. Dâneler sünbüleler ile hâneler toldurub hıfz oluna, ⁽¹⁷⁾ kaht sâlları irişdükde halka zahîre ola ammâ gerekdür ki zahîreye ⁽¹⁸⁾ bir emîn naşb olunub hıfz içinde ferîd-i zemîn ola, dedi. ⁽¹⁹⁾ Çün Melik Reyyân Hazret-i Yûsuf'uñ bu ferâsetin gördi aña yetmiş [71b] ⁽¹⁾⁵¹ dürlü lisânla kelâm söyledi. Yûsuf her söylediği dile aña ⁽²⁾ cevâb virüb andan soñra Yûsuf, Reyyân'e Öİbrânî dilince söyledi.

⁽³⁾ Reyyân anı egleyüb eytdi:

- Yâ Yûsuf! Bu ne dildür.

Yûsuf eytdi:

- ⁽⁴⁾ Bu benüm ebâ vü ecdâdumñ dilidür ki anlar İbrâhîm ve İshâk ve YaÖkûb'dur.

⁽⁵⁾ Andan Yûsuf ÖArapça söyleyüb Reyyân:

- Anı dañı fehm idemeyüb ⁽⁶⁾ bu kimüñ dilidür, dedi.

Yûsuf eytdi:

- Bu Öammum İsmâÖil dilidür. ⁽⁷⁾ Çün Yûsuf bu cümle lisânla Melik Reyyân'a kelâm itdi. Yûsuf'uñ ⁽⁸⁾ dânişini görüb kamu işini aña ışmarladı. Melik Mısr içre ser-firâz ⁽⁹⁾ ve cümle ahkâmına kâr-ı sâz ve kamu erkândan anı mümtâz eyledi. CemîÖ-i bende ⁽¹⁰⁾ ve sipâh Yûsuf'uñ hükmüne râm ve zir-i destinde huzûr-ı ârâm idüb ⁽¹¹⁾ etraf u eknâf u saÖate ve her raÖiyyet ra' iyyete irdi. ⁽¹²⁾ **kâla mâ haþbukunne ız râvedtunne Yûsuf Öan nefsihi kulna hâşa ⁽¹³⁾ İ'-İlâhi mâ Öalumnâ Öaleyhi min sûön kâlet imreöetu'l-ÖAzizi âlâna ⁽¹⁴⁾ haþhaþa'l-haþku âna ravedtuhu Öan nefsihi ve innehu lemîne's-şdiķin ⁽¹⁵⁾ zalika liye'leme inñi lem âhunhu bıgıybi ve âna'l-İlâha lâ yehdi ⁽¹⁶⁾ keyde'l-hâönin⁵²**

Rivâyetdür ki: Yûsuf'ı zindândan ihrâc olunmak⁽¹⁷⁾ emr olunduğda sâbî iķen ol ellerin kesen zenler teftiş olunub ⁽¹⁸⁾ benüm günâhum yok idüğü zâhir olmayınca zindândan çıkmazam didüğe ⁽¹⁹⁾ sebep nedür, diyü Yûsuf'dan şordılar. Cevâb virüb eytdi tâ Öaziz-i;[72a] ⁽¹⁾ Mısr-ıla ki anñ evine kendü ğıybetinde hıyânet nazarıyla bakmadum. ⁽²⁾ Zirâ Hâk

⁵¹ { yetmiş } diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁵² Melik, kadınlara: 'Derdiniz ne idi ki o vakit Yusuf'la birlikte olmaya kalktınız?' dedi. O kadınlara: 'Hâşâ! Allah için biz onun aleyhinde bir fenalık bilmiyoruz' dediler. Azîz'in karısı: 'Şimdi hak ortaya çıktı dedi. İşin doğrusu, O'nunla ben birlikte olmak istedim; o ise şeksiz şüphesiz doğrulardandır.52. (Yusuf dedi ki:) bu, şunun içindir, bilsin ki gerçekten ben ona arkasından hıyanet etmedim ve hakikaten Allah hâinlerin hilesini başarıya ulaştırmaz. (Yusuf: 51-52).

te'Ôâlâ hıyânetleri ve zânîleri sevmez. İbn-i 'Abbâs eydür: ⁽³⁾ Ol vakt ki Yûsuf bu kelâmı söyledi hemîn Cibrîl-ı Emîn ⁽⁴⁾ nâzil olub eytdi:

- Yâ Yûsuf ferâmûş itme ol günine anda ⁽⁵⁾ senden kaçd bulundı. Yûsuf eytdi:

vemâ uberjôu nefsj inna ⁽⁶⁾ 'n-nefse la-âmâretun bı's-sûôi illâ mâreħime Rabbj innâ Rabbj gefûrun reħimun⁵³

- ⁽⁷⁾ Ben dimezem ki ol benden gelen kaçddan benüm nefsum âri ve beri ola. ⁽⁸⁾ Zırâ tahkik bu nefsi-şehvâta meyl ü ma'şiyete rağbet idicidir. ⁽⁹⁾ İllâ bu nefsün şerrinden anlar emîndür ki; Ĥağ te'Ôâlâ anı 'İşmet içinde ⁽¹⁰⁾ dutub merħamet eyleye. Pes benüm Rabbüm gafurdur, benden ol kaçdı ⁽¹¹⁾ yarlıgadı ve raħimdür, baña raħm idüb tövbe rûzi kıldı ve beni ⁽¹²⁾ 'İşmeti içinde dutub fi'Öl-i fâħşeden şakladı.

Rivâyetdür ki: ⁽¹³⁾ Resûl 'Öaleyhi's-selâmdan buyurdu ki; ben Yûsuf'ün şabrına ta'Öaccüb ide ⁽¹⁴⁾ rem, eger ben olaydum da'Övet olduğumda fi'l-hâl zindândan çıkar ⁽¹⁵⁾ dum belki. Ol h'âbîñ ta'Öbir ü te'övilin şâha haber virmezdim. ⁽¹⁶⁾ Tâ beni ĥabsden itlâk itmeyince Allâh te'Ôâlâ aña raħmet ü mağfiret ⁽¹⁷⁾ kılsun ki ne 'Öaceb keremi ve şabrı varmış. Tâ ki bî-günâh zulmen ⁽¹⁸⁾ ĥabs olduğuna 'Öözüñ izhâr itmeyince çıkmadı. İbn-i 'Abbâs ⁽¹⁹⁾ radıyallâhu 'Öanhu iyder: Eger Yûsuf 'Öözüñ beyân kılmayınca ĥabsden [72b] ⁽¹⁾⁵⁴ çıkmış olaydı. Yûsuf ĥağkında ol melikün ⁽²⁾ göñlünde biraz şübhe bâkî kılaydı ve Yûsuf'a üstad itdükleri ⁽³⁾ kelâmı gerçek şanıydı **ve kâle'l-meliku âôtûñi bihi âstâħlşhu ⁽⁴⁾ linefsj falammâ kellemeħu kâla inneke'l-yevme ledeynâ mekñnün emñnun ⁽⁵⁾ kâla ic'Öalñj 'Öâlâ ĥazâ'ine'l-ârzi mñ ĥefizun 'Öalimun⁵⁵** Yûsuf ⁽⁶⁾ Melik Reyyân'a eytdi:

- Beni bu mülk-ı Mışr'ın ĥarâc ve ĥazâyini üzre ⁽⁷⁾ ĥâfız-ı naşb eyle ki irâd ve maşrafı ben ĥûb bilürem. Yûsuf ⁽⁸⁾ bunu anuñ-çün dedi ki ĥalka infa'Ö olanı nûr-ı nübûvvet ile ⁽⁹⁾ bilüb ve ucuzluk yıllarında maħşûller nice zabt itmek gerek ⁽¹⁰⁾ ve kaħt yıllarında nice şarf itmek gerek. Ĥağ te'Ôâlâ aña bildürmiş ⁽¹¹⁾ idi. Ol ecelden ĥazâyin-i Mışr üzre beni vâlî ve ĥâkim ⁽¹²⁾ kıldı.

⁵³ Nefsimi de temize çıkarmıyorum; çünkü nefis gerçekten kötülüğü emreder, Ancak Rabbim rahmetiyle bağışladığı müstesna! Çünkü Rabbim çok bağışlayandır, çok mmerhamet edendir!'dedi. (Yusuf: 53).

⁵⁴ { ĥabsden } diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁵⁵ Melik de dedi ki: 'Getirin bana onu, kendime tahsis edeyim!' Sonra onunla konuştuğumda: 'Sen bugün, nezdimizde gerçekten bir mevkî sahibisin, eminsin!' dedi. 55. Yusuf: 'Beni ülkenin hazineleri üzerine memur et; çünkü ben iyi korur, iyi bilirim!' dedi. (Yusuf: 54-55).

Rivâyetdür ki: Çün Yûsuf'ũñ kadri bülend olub ⁽¹³⁾ âsar-ı Öizzeti Mısr'a tldı. ÖAziz-i Mısr vefât idüb Öazizlik ⁽¹⁴⁾ Yûsuf'a müyesser oldı. Sâdâ-yı Öadl ü dâdı dehre şâyîÖ olub ⁽¹⁵⁾ şadâkatla şöret buldı.Beyt:

Şu dem Yûsuf Öaziz-i Öâlem oldı

⁽¹⁶⁾ Sevindi güldi Öâlem hürrem oldı.

Pes etrâf u eknâfi Öadl-ıla ⁽¹⁷⁾ maÖmür idüb tamâm yedi yıl ucuzlık olmağın kadem-i mübâre⁽¹⁸⁾kinden zemîn ü zamân niÖmetle tldı. Yûsuf ellere münâdiler şalub ⁽¹⁹⁾ herkes ekin ekmege meşğül olsun, diyü tenbîh kıldı. Çün halk[73a]⁽¹⁾ bu resme nidâ-yı istimâÖ itdiler. Cümle Öâlem zirâÖat ve hırâsete ⁽²⁾ cüröet itdiler. Hâk teÖâlâ bârân-ı rahmet Öatâ idüb rûz [u] şeb ⁽³⁾ yağmur yağub Nîl taşdı. Bir mertebe nebâtât ve hubûbât hâşıl ⁽⁴⁾ oldı ki şahrâ vü yazılar ğanımet ile tolub il velâyet-i ğılla ile ⁽⁵⁾ mâl-â-mâl oldı. Pes Yûsuf bir ulu hişâr bünyâd itdürüb ⁽⁶⁾ içini bir nice ânâbâr-ıla âbâd eyledi ve ğılla-i sünbülesiyle ol ânâbârlara ⁽⁷⁾ koyub tldurdı ve dört dıvârlarında dört kapu koyub ve her ⁽⁸⁾ kapuda biñ nefer âri pâsbân taÖyün idüb yarağ ve yasağla bekletdi. ⁽⁹⁾ Çün yedi yıl ğanımet ve bereket ile âhire irişdi. Hemîn bulutlar ⁽¹⁰⁾ ğâóib olub açlık sâÖati zâhır oldı. Meger Melik Reyyân'ın ⁽¹¹⁾ Öâdeti bu idi ki taÖâmını öyle vaktinde yerdı. Açlık sâÖati ⁽¹²⁾ irişdügin Yûsuf bilüb buyurdı;ol ğiçe şâh için taÖâm ⁽¹³⁾ pişirdiler. Çün şabâh irişdi Melik Reyyân cesâme h^vâbindan ⁽¹⁴⁾ kâlkub açıkdu, diyü feryâd itdi. FaÖâm hâzır olmışdı fi'l-hâl ⁽¹⁵⁾ huzûrına getürdiler. Reyyân eytdi:

- Çün-i seherin açığub taÖâm ⁽¹⁶⁾ isteyiceğümi siz neden bildiñiz ki taÖâm hâzır kıldıñız. Eytdiler:

- ⁽¹⁷⁾ Bunı bize Yûsuf buyurub ol ecelden bişrüb hâzır kılduk. ⁽¹⁸⁾ Çün şâh, Yûsuf'ũñ bu resme riÖâyet ve ferâsetin gördi. CemîÖ⁽¹⁹⁾ meşâlihini aña tefvîz kıldı ve Mısr şehrinde nidâ itdürüb hâlâyıka [73b]⁽¹⁾⁵⁶ bildürdi ki bugünden sonra Yûsuf Mısr tahtına mâlik ⁽²⁾ oldı. Cümle taşarrufât aña ısmarlandı kimüñ ki sultânlık⁽³⁾ meşâlihi ola. Şimdiden sonra Yûsuf'a mürâcaÖat idüb Öarz-ı hâcet ⁽⁴⁾ eyleye dinildi. **Ve kazalika mekennâ li-Yûsuf fi'l-ârzi teyebbeóu ⁽⁵⁾ minhâ heyşu yeşâóu nuşibu birehmetinâ men neşâóu ve lâ nuzeyiÖu ⁽⁶⁾**

⁵⁶{hâlâyıka }diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

âcral-muḥsinin ve lâcezâû'l-âḥireti ḥayrun lîl-lezîne âmanû ve kânû ⁽⁷⁾ yattaḫûn⁵⁷

Rabbi'l-Ôâlemîn buyurdi ki; biz Yûsuf'a nübüvvet ve risâlet ⁽⁸⁾ ve İslâm müyesser ve diyâr-ı Mısr'a anı server kılub âḥiretde daḥı nice Ôavzlar ⁽⁹⁾ ve virdüğümüz gibi Allâh'a muṭîÔ olub dünyâda şirk-i küfürden kendüzin ⁽¹⁰⁾ şaklayanlara daḥı anı rûzî kılavuz.

Rivâyetdür ki: Ol zamân ki ⁽¹¹⁾ Ôaziz dünyâdan naql itdi. Züleyhâ'nıñ ğamı bî-ḥad olub mâtemi ⁽¹²⁾ artdı ve baĝrı ḳan-ıla dolub esbâb-ı devleti kendi ⁽¹³⁾ yaşı göz yaş-ıla geçüb çerâĝ-ı ḥüsni söndi, yüzi ⁽¹⁴⁾ buruşub saçları ağardı. Yûsuf yolına cemîÔ mâlın ḥarc ⁽¹⁵⁾ idüb fakîr ü zelîl oldı. Yâr u hem-demleri yanından taĝılub ⁽¹⁶⁾ ḥalk-ı Ôâlem anı ferâmûş itdi. ÔAql u idrâki başından gidüb ⁽¹⁷⁾ âşinâları andan nefret itdi. Gerçi kendüsi pîr nâtüvân ⁽¹⁸⁾ oldı ammâ Ôaşkı tâzelenüb varduḳça nev- civân oldı. ⁽¹⁹⁾ Yûsuf'ıñ ḥaberiñ getürenlere mâ[l] mülkin müjde virüb bu ḥâlde nice [74a] ⁽¹⁾ sâl geçdükte mâl u melâl u ḥille vü tâc gidüb hemân bir pula ⁽²⁾ muḥtâc ḳaldı. Yûsuf'ıñ ḥaberiñ kimesne getürmez oldı. Bir ⁽³⁾ buçaḳda ferd-i tenhâ Ôamelden ḳaldı. Nâçâr Yûsuf'ıñ geçdüĝi ⁽⁴⁾ yolda ĝâh ĝâh ḥaber almak için benden bir menzil-ĝâh peydâ idüb nây- ⁽⁵⁾ veş âh u efgân iderdi. Pes Yûsuf'ıñ bir cüst ayĝırı ⁽⁶⁾ vardı ki raḥş-ı Rüstem gibi hünerde dürüst idi. Ḥarekâtında ⁽⁷⁾ şanki bâd u heyöetinde fülk-i nihâd bir aylık deng-i at idi. ⁽⁸⁾ Yûsuf aña süvâr olduḳça cümle sipâh rikâbına cemîÔ olub yüzi ⁽⁹⁾ âfitâbına medḥ oḳurlardı. Züleyhâ anuñ âvâzın ĝuş ve ḥâne-i⁽¹⁰⁾ neyden ḥurûş idüb muḳaddem şâha intizârla sürâha cân ⁽¹¹⁾ atub revân olurdu ve yol üstünden biraz nâle idüb ⁽¹²⁾ duÔâ vü medḥ-ile döner giderdi. Bir vakt yine Yûsuf ⁽¹³⁾ ol ata süvâr olub öñince fark biñden ziyâde kimi süvâr ve kimi ⁽¹⁴⁾ piyâde gelüb Züleyhâ öñinden geçerken Züleyhâ Ôacze yüzün ḥâke ⁽¹⁵⁾ sürüb izd-i yâke şenâ oḳuyub eytdi: -
Ḥamd-ı firâvân u şükr-i bî-pâyân ⁽¹⁶⁾ ḳamu râz u nihâna vâḳıf olan ol ḥâlîḳ kevn ü mekâna ki bir ḳavl-i ⁽¹⁷⁾ sultân eyler.

Kendüye muṭîÔ olduĝı-çün ve ĝâh Ôasker yalnız ⁽¹⁸⁾ ol aradan geçerken Yûsuf biledür diyü Züleyhâ'yı alarlardı ve bir sultânı ḳul eyler shehevâta uyduĝı-çün ⁽¹⁹⁾ sözlerin ĝuş itmeyüb

⁵⁷İşte böylece Yusuf'u o ülkede yerleştirdik, güçlendirdik; neresinde isterse makam tutuyordu. Biz rahmeteimizi dilidüğimize nasip ederiz ve iyilerin mükâfatını zayı etmeyiz. 57. Elbette ahiret mükâfatı daha hayırlıdır; fakat bu iman edip, takvâ yolunu tutanlar içindir!. (Yusuf: 56-57).

kızbi âşikâre söylemeñiz ki benüm meşâmma [74b] ⁽¹⁾⁵⁸ biñ bûy-ı yâr gelmedi, dir idi ve her kaçan cumhûr Yûsuf ⁽²⁾ girü ol aradan geçse Züleyhâ'yı aldamağkaşdıyla;

- Ey Züleyhâ ricâ-yı ⁽³⁾ dilden buña bu gürûh içere ol meh-rû-ile degildür, dirler idi. Züleyhâ ⁽⁴⁾ anlara cevâb virüb bûy-ı cânâna kevn mekân hâóil olmazdur ⁽⁵⁾ idi ve ayağ üzre tırub Yûsuf'a taÓzım ü tekrım iderdi ⁽⁶⁾ ve lâ-yÓaql yere düşüb niçe zamân yetürdi ve Óaqlı başına ⁽⁷⁾ geldükde âh idüb iderdiki niçe bir işigüñden dür ⁽⁸⁾ ve miñnet ü derde şabûr olayın. Ben mehcûr, diyü kemelnesine gidüb ⁽⁹⁾ nâle vü feryâd iderdi.

Rivâyetdür ki: Züleyhâ bir giçe şevkden vecde ⁽¹⁰⁾ gelüb pûtı öniñde secde eyledi ve derûndan kıan ağlayub ⁽¹¹⁾ eytdi: Ey kıble-i münâcâtum ve kıabül idici hâcâtum senin ⁽¹²⁾ Óibâdetiñe Óömrümi harc eyleyüb bu dem hâzretiñe yüz urdum ki gözüm ⁽¹³⁾ gevherine fer ve Yûsuf'ı görmege nazar viresin vaşl-ı Yûsuf'dan ⁽¹⁴⁾ özge murâdum yokdur. Eger baña ol mihiri virmege mâhir ve kıadre ⁽¹⁵⁾ irgürmege kıadir iseñ demidür ki beni girdâb-ı elemnden ve zindân-ı ⁽¹⁶⁾ ğamdan âzâd ve mağşûduma irgürüb şâd idesin, diyü yüzün ⁽¹⁷⁾ yerlere sürüb şubha degin duÓâsı sözün söyledi. Çın-i seher ⁽¹⁸⁾ ine hâzret-i Yûsuf ehl-i dıvânla ol aradan geçüb nağra-i ⁽¹⁹⁾ çâviş ile eţrâf-ı Óâlem çûş-ı pür alduğda bu şadâyı ol [75a] ⁽¹⁾ miskın işidiçek hâne-i bendin yel gibi çıkub pirâhen oldı ⁽²⁾ ve şitâbla ser-i râha varub muğaddem şâha muntazır tırdı. ⁽³⁾ Çün yakın irişdi hemın bu ešnâda ol zaÓife feryâda ⁽⁴⁾ başlayub Óarz-ı hâl itdi. Keşret ğavgâdan Yûsuf anı ⁽⁵⁾ ğuş itmeyüb gözi hâline düş olmadı. Züleyhâ nevmid ⁽⁶⁾ ve âvâre kıalub dide-giryân ve şine şad-pâre oldı. ⁽⁷⁾ Hemın nâle-i âteşin ile ol miskın hane-i nâye girüb zâr u ⁽⁸⁾ hâzın oldı ve ğöñlünüñ elemin sâkin olmağ-içün hışımıla şanemi ⁽⁹⁾ ortaya kıodı. Evvelâ söğmege ağız açub dilinden odlar şaçdı ki:

- ⁽¹⁰⁾ Ey hâcer! Sen benüm nice Allâhumsın? Hâyfâ şimdiye degin seni Hâkışanub ⁽¹¹⁾ itdüğüm münâcât ve Óarz-ı hâcât ne diyü ol şanemi yire urub ⁽¹²⁾ dilde ğamı bir pâre sâkin olsun diyü pâre pâre eyledi ve hâke ⁽¹³⁾ yüz urub tazarruÓla izd-i pâke yalvardı ki:

- Yâ Râbb! Câm fazluñla ⁽¹⁴⁾ minnet ve bâtıllı kıoyub hâk-perest oldum. Gerçi nefsum çok ⁽¹⁵⁾ cefâlar ve büte şabub hâfâlar eylemişim. İlâhî hâfâlar yarlığayub ⁽¹⁶⁾ cefâlara vefâ kııl diyü yüce âvâzla nidâ itdi. Hidâyet-i Hâkklâ ⁽¹⁷⁾ ol nidâ Züleyhâ nuñ derdine devâ olub hâzret-i Yûsuf seyirden ⁽¹⁸⁾ girü sarâya döndükde bu nidâ bi'z-zarûri Yûsuf'a eşer ve heybete dü- ⁽¹⁹⁾ şüb key-hâzer itdi. Pes bir hâcibine işmarlayub eytdi:

⁵⁸ {meşâmma} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

- [75b] ⁽¹⁾⁵⁹Ey hâcib! Bu gün senüñ üzerine bu iş vâcib ⁽²⁾ olsun ki ol tesbîhîhûnı baña getürüb cümle maqşûdını ⁽³⁾ bitüresin. Tâ ki luţf u Óadl-ile hâlin şorub her ne ise ⁽⁴⁾ murâduñ göreyin ve ol miskîni murâdına irgüreyim. ÓAceb ⁽⁵⁾ şinesinde ne âteşi vardur ki anıñ âh u zârı cânuma kâr ⁽⁶⁾ itdi, didi. Çünkü Yûsuf dîvânın tağıdub hâlvat ⁽⁷⁾ sırasında tenhâ kalduğda ol hâcib gelüb pây-e-i serîr Yûsuf'ı ⁽⁸⁾ pûs idüb ol zen pîr kapuda hazırdu didi. Yûsuf eyitdi:

- ⁽⁹⁾ İmdi var cümle hâcetüñ revâ ve saÓy idüb hâtırın şafâ ⁽¹⁰⁾ ile hâcib eyitdi:

- ÓArz-ı hâl itmege destûr ister ki şâh katında ⁽¹¹⁾ murâdı var mestûr, didi. Çün Yûsuf'üñ hâlvat sarâyına ⁽¹²⁾ girmege Züleyhâ'ya ruşşat virilüb içerü girdi. Hemîñ gonca-⁽¹³⁾ sını açub gül gibi şâh yüzine duÓâ güllerüñ saçdı. Yûsuf⁽¹⁴⁾ anı çün âşinâ görüb kimsin, adıñ nedür, diyü hâtırın şordı. ⁽¹⁵⁾ Züleyhâ ağlayub eyitdi:

- Ben ol giriftâr-ı bi-Óârum ki cümle varımı ⁽¹⁶⁾ senüñ bahâna virüb canımı hevâna vaqf itmişem. Senüñ derdin ⁽¹⁷⁾ civânlıgum bâda virüb beni pîr ü zarîr ü üftâde eyledi. Sen beni ⁽¹⁸⁾ bir kez yâd ve gönlümi şâd itmediñ. Yûsuf anı bilüb zâr zârî ⁽¹⁹⁾ ağladı ve esirgeyüb tekrâr hâlin şorub;

- Ey Züleyhâ! Ne [76a] ⁽¹⁾ müşkil hâle ve güneş iken zevâle irmişsin, didi. Çün ⁽²⁾ Yûsuf Züleyhâ namıñ diline getürüb yâd itdi. Züleyhâ'nıñ ⁽³⁾ cânını lezzet-i hitâb-ı habîb-i ğarîb idüb Óaql u dil ⁽⁴⁾ Óâleminden gitdi. Yine Óaql u cânı tene geldükde Yûsuf anuñla ⁽⁵⁾ sühene başlayub:

- Ey Züleyhâ! Kânı cemâl u mâl u menâl, didi. ⁽⁶⁾ Züleyhâ eyitdi:

- Cümle varımı senüñ yolına işâr idüb her ki senden ⁽⁷⁾ baña haber getürse ne mâl u cân u ser virirdüm. Gerçi bu dem şım ⁽⁸⁾ zerden tehî destüm ğam degül, râzîyam. Çünkü ğamuñla sermestüm, dedi.

⁽⁹⁾ Yûsuf Züleyhâ'ya şorub talebüñ benden nedür, didi. Züleyhâ eyitdi:

- ⁽¹⁰⁾ Eger hâtır-ı şâha keder irmezse maqşûdumı direm, benden incinmemek için ⁽¹¹⁾ anda aç ki hâcetim senden gizleyem. Eger zâmmın olursañ Óarz iderem ⁽¹²⁾ ve illâ eski derdümi çekmege giderem. Yûsuf kâsem yâd idüb eyitdi:

- ⁽¹³⁾ Rabb-ı Celîl ve hândân-ı Halîl haqq-ıçün murâduñ benden gizleme ki elümden ⁽¹⁴⁾ geleni dirîğ itmeyüb bugün hâcetüñ revâ u derdiñe devâ eyleyem. Züleyhâ ⁽¹⁵⁾ eyitdi:

⁵⁹{eyitdi} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

- Dilerem gözüme nûr gele, cemâlûñ ayına nazâr idem. Pes Yûsuf lebleri ⁽¹⁶⁾ serçeşmesinden âb baķa akıdub bu hâcet üzere du'â kıldı. ⁽¹⁷⁾ Hemñin Züleyhâ bir gül-i ter gibi açılıb nev-civân ve ruĥları tâze gülistân ⁽¹⁸⁾ oldu ve pîr fertüte-i bî-fer iken bâ-fer on sekiz yaşında bir tâze ⁽¹⁹⁾ duĥter oldu. Hâķ te'âlâ anı eyle hûb itdi ki evvelünden daĥı maĥbûb [76b] ⁽¹⁾⁶⁰ oldu. Girü luĥfla Yûsuf Züleyhâ'ya eyitdi:

- Ey server! ⁽²⁾ Baña söyle daĥı murâduñ var-ısa eger. Züleyhâ eyitdi:

-Kalmadı, ⁽³⁾ bundan özge murâd ki vaşluñla gönlümi şâd kılasın, tâ ki giçeler ⁽⁴⁾ ĥizmetünde miĥmân ve gündüz cemâlüne ĥayrân⁶¹ olam. Bu murâduñ ⁽⁵⁾ Yûsuf gûş idîçek bir miķdâr murâķıb ve ĥâmûş oldu ⁽⁶⁾ ve cânib-i Ğayb'a dîde-i cân tudub tâ peyk-i ĥazret-i Raĥmân[a] nüzûl ⁽⁷⁾ itdi ve Yûsuf'a ĥiĥâb idüb:

- Ey şaff-ı âşfiyaya imâm, ⁽⁸⁾ Hâķ sübhâne ve te'âlâ taĥuñna selâm idüb buyurdi ki: Gûş-ı ⁽⁹⁾ Züleyhâ'nun niyâzın gûş u deryâ-yı raĥmetüm çûş-ı ĥurûş itdi ⁽¹⁰⁾ ve Óarşum üzere ĥuĥbe-i Óaķd oķınub ol Óâcize vişâlünü ⁽¹¹⁾ naķd verdüm, dedi. Sen daĥı Óaķd-i nikâĥ u meclis şoĥbetünde ⁽¹²⁾ muşbâĥķıl, diyü Yûsuf'a söyledi.

Pes Yûsuf emr-i Fettâĥa ⁽¹³⁾ imtişâl idüb Óaķd-i nikâĥ için temâmet sâdât-ı Mışrı ⁽¹⁴⁾ eyvâna da'vet ve pâdişâĥa ne ziyâfet eyledi. Çün ĥavâş u ⁽¹⁵⁾ Óâm cem'olub zevķ-ı Óişret umûrı tamâm oldu. ⁽¹⁶⁾ Hemñin din-i Ĥalîl ve âyîn-i İsrâ'îl üzere Óaķd-i nikâĥ olunub ⁽¹⁷⁾ ĥükm-i ĥazret-i Fettâĥ yirin buldı. Pes Züleyhâ simñin-tenine ⁽¹⁸⁾ ĥulle-i zer geyüb miyânına muraşsaÓ kemer kuşanub zîb ü zînetle ⁽¹⁹⁾ Yûsuf'un ĥalvet-i ĥâşında bir iki râz-dârıyla oturub canı [77a] ⁽¹⁾ cemâl-i yâre pür-intizâr iken ve feraĥdan gâĥ güler ve gâĥ ağlar ve gönlin ⁽²⁾ ümîd-i vişâle baĥlarken tâ gâĥ perde açılıb ĥapudan ol mâĥ ⁽³⁾ zâĥir oldu. Âftâb-ı cemâline Züleyhâ doyamayub sâye gibi ⁽⁴⁾ pây Yûsuf'a düşüb bî-hod oldu. Yûsuf anıñ bu ĥâletini ⁽⁵⁾ görüb şefķatle anı taĥt-ı zerrîne götürüb getürdi ve yüzine ⁽⁶⁾ açmaduĥı gözi açub Óömrinde görmedüĥi yüzi gördi. ⁽⁷⁾ Hûsni bâĥına bâĥbân ve tâze şeftâlû râygân oldu ⁽⁸⁾ ve Züleyhâ'yı mihr-ile bulub ĥikmetin şordı ve Züleyhâ eyitdi: ⁽⁹⁾ Ķatfîr Óaynın olduĥından ĥayrı canum seni ĥ'âbda görüb ⁽¹⁰⁾ beni bu gence emñin kılmış idük. Bi-ĥamdi'l-İlâĥ dest-i ĥayr irmeyüb ⁽¹¹⁾ tâ genci issına teslim idince şad-hezârân renc-i zaĥmet ve bîm ⁽¹²⁾ çekdim, didi. Yûsuf bunu gûş idüb şâd u mihr ⁽¹³⁾ mihr üstine ziyâd oldu. Hâķ te'âlâ Züleyhâ'nın Óaşķını Yûsuf'a ⁽¹⁴⁾ tebdîl idüb Züleyhâ'ya şöyle muĥabbet

⁶⁰ {maĥbûb} diĥer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁶¹ Metinde bu kelime ĥayran şeklinde yazılmıştır.

itmişdi ki bir dem yüzün ⁽¹⁵⁾ görmese râhat olmazdı. Rûz [u] şeb birbiriyle Óıyş u tarab ⁽¹⁶⁾ iderlerdi. Meger Züleyhâ'nuñ gönli Mevlânuñ Óaşkı olmuşdu. ⁽¹⁷⁾ Bir giçe Züleyhâ vaşl-ı Yûsuf'dan kaçarken Yûsuf ardından yetüb ⁽¹⁸⁾ gönlegi damenin çâk itdi. Yüz nâz-ıla ol serv-i revân dönüb ⁽¹⁹⁾ gonca-i handân gibi tebessüm idüb mah-ı KenÓâna eyitdi:

- Egerçi teÓâlâ **[77b]** ⁽¹⁾⁶²senüñ dâmânıñu ben çâk itmiş idüm, el-ân cürmüm cezası ⁽²⁾ budur hemân, didi. Çün hâlet-i Óaşk-ı Züleyhâ-yi zinde yaÓnıhazret-i ⁽³⁾ Mevlâya bende itdi, Óaşk-ı mecâzî zâóil olub tâÓat-ı Hâkka ⁽⁴⁾ mâóil oldı ve dünyâ muhabbeti gözinden çıkub dáóim Óibâdetden ⁽⁵⁾ hâlî olmazdı. Pes Yûsuf Züleyhâ'ya tâÓat için Óibâdet ⁽⁶⁾ hâne bünyâdın urub der ü dıvârın zer ü zıverle âbâd itdi. ⁽⁷⁾ Luţfla Züleyhâ'ya eyitdi:

- Ol zamanki tapuña çâker ve keremüñ didesine ⁽⁸⁾ manzar idem şafâ için eyvân-ı cennet mişâl baña bir hâne yapmış ⁽⁹⁾ idüñ, ben dahı ey mâh ol luţfuña Óivez saña uş bir Óibâdet ⁽¹⁰⁾gâh yapırdum. Varub anda dáóim Hudâyı zıkr eyleyüb virdügi ⁽¹¹⁾ her Óatâya şükr eyle ki köhne pır iken nev-civân ve fakır iken ganj ⁽¹²⁾ ve Kâmran itdi ve çeşm-i nergisüñ bî-nürken pür-nür u guşsa ⁽¹³⁾ vü gam gidüb yirine sürür taldı. Züleyhâ bu naşihati güş idüb ⁽¹⁴⁾ kalbi pür-nür oldı. Hemñin varub ol hâne-i Óibâdetde Óömrünü ⁽¹⁵⁾ tâÓatda geçürdi.Beyt:

Çıkub her kişiden dest-i recâyı⁽¹⁶⁾

Ferâgat Óâlemine başdı pâyı

Rivâyetdür ki;Hazret-i Yûsuf Züleyhâ ⁽¹⁷⁾ ile bir yire cemÓ olduñdan soñra kaht-ı sâlları zuhûr idüb cümle ⁽¹⁸⁾ halk-ı cihân feryâd u figân idüb taÓâma toymadılar. Hattâ şahuñ ⁽¹⁹⁾ maţbahı ol gün bir nice defÓa boşanub Óasker ü sipâha kanâÓat **[78a]** ⁽¹⁾ gelmeyiçek Reyyân Yûsuf'ı daÓvet ve açlıkhâlin hikâyet kıldı. Yûsuf, ⁽²⁾ şâhı imâna daÓvet ve İslâma ragbet gösterüb ol server ⁽³⁾ imâna geldükde açlıktan teninde eşer kalmadı. Çün kıtlık ile ⁽⁴⁾ bir nice yıl geçdi. Cümle zahirelerin il yiyüb nice şâhib ⁽⁵⁾ tâc sultânlar bir pâre etmege muhtâc oldı. Pâdişâhdan gayrı ⁽⁶⁾ kimsede gille cinsinden bir habbe⁶³kalmadı. Pes Yûsuf'nuñ şöhretiyle ⁽⁷⁾zemin ü zamân taldub aña cümle cihân müşteri oldı. Ehl-I ⁽⁸⁾ Mışır iştirâ-yı taÓâma izdihâm eyleyüb sâl-ı evvelde cümle nağdin ⁽⁹⁾ herkes

⁶² {teÓâlâ} diğerk sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁶³ Metinde bu kelime habba şeklinde yazılmıştır.

buğdâye virdi. Sâl-ı şanıde cevâhirin virdiler. Sâl-I⁽¹⁰⁾şâlişde cümle tavarların virdiler. Sâl-i râbi⁽¹¹⁾da eşirlerin virdiler. Sâl-i hâmisde cümle emlâkin virüb sâl-i sâdisde cümle⁽¹²⁾ evlâdın virdiler. Sâl-i sâbi⁽¹³⁾da cümle Mışruñ halkı nân için⁽¹³⁾ bende oldılar. Hâzret-i şiddik Rayyâna haber virüb hazine mâla⁽¹⁴⁾ gariğ oldı. Hâk te⁽¹⁵⁾âlâ luftin muğadder ve ehl-i Mışrı baña⁽¹⁵⁾ musahhar kıldı. Bu işde râ⁽¹⁶⁾-yi sultân nedir, didi. Rayyân⁽¹⁶⁾ eyitdi: Her tedbir senüñdür ki ma⁽¹⁷⁾Önada mülk-i Mışra emîrsin sen. Pes Yûsuf'ıñ hâtırı küşâd olub cümle Mışır ehlin âzâd⁽¹⁸⁾ eyledi ve girü mâlların anlara teslim idüb şol şartla ki⁽¹⁹⁾ râh-ı zalâlı terk idüb ve şerî⁽²⁰⁾Öatümü Öâdet idinüb t⁽²¹⁾arıkatüm **[78b]**⁽¹⁾⁶⁴tutalar didi ve bu şart cümle pır u civân kâ⁽²²⁾öil olub⁽²⁾ Mışır içi hidâyet-i imânla t⁽²³⁾oldı ve her kûşe mescid ve⁽³⁾ mihrâb olub kilisâlar harâb u yebâb oldı. Pes⁽⁴⁾ her diyârıñ kârbânı gelüb gille şatun alurlardı. Hâk te⁽⁵⁾âlâ⁽⁵⁾ ol anbârlara berekât-ı Halîl virüb aslâ noğşân bulmazdı.

⁽⁶⁾ Rivayetdür ki;kaht sâllerinüñ âhiri olduğa anbârlarda gille⁽⁷⁾ kalmayub halka açlık galebe itdükce mecmû⁽⁸⁾ı, şâha Öazm iderlerdi. ⁽⁸⁾ Yûsuf niğâbın kaldırub Öarz-ı cemâl idüb nazar idenlerüñ⁽⁹⁾ teninde cev⁽⁹⁾Öden eşer kalmazdı. Bir mertebe ol gül yüzden hazz⁽¹⁰⁾ alurlardı ki görmekle gözden toyarlar. Çün Züleyhâ ma⁽¹¹⁾tlûba⁽¹¹⁾ irişüb nevbet vişâl-i Ya⁽¹²⁾Ökûba geldi. Bir sihr ki pır-i Ken⁽¹²⁾Öân⁽¹²⁾ beytü'l-âhzânda gam-ı Yûsuf'dan hasret çeküb bunca zamân⁽¹³⁾ hicr elinden efgân iderken diyâr-ı Mışırdan kârbân gelüb⁽¹⁴⁾ Yûsuf'ıñ Öizzetini ve cümle-i Öâleme himmetini söylediler. Hâzret-i Ya⁽¹⁵⁾Ökûb⁽¹⁵⁾ bu haberi gûş idüb eyitdi:

- Bu haşlet merğûb gâlibâ Öalâmet-i⁽¹⁶⁾ enbiyâ ve bu kerem kerâmet-i evliyâdır. Kâşkı ben ol kerîme irüb⁽¹⁷⁾ derdüm âhbarın aña virsem. Şâyed Yûsuf ol şahuñ katında⁽¹⁸⁾ kul ve hizmetünde ma⁽¹⁹⁾kbûl ola diyü bu fikri iderken evlâdı⁽¹⁹⁾ Ya⁽¹⁹⁾Ökûbuñ hu⁽¹⁹⁾zûrına gelüb her biri Öayâlin bile getirüb ağlayu **[79a]**⁽¹⁾ kıtlıkhâlin Öarz eylediler ki bu kıtlıkkuvvetimiz qomayub ma⁽²⁾Öişetimüz⁽²⁾ katı teng olubdur didiler. Ya⁽³⁾Ökûb eyitdi: Baña haber irişdi ki şimdi diyâr-ı⁽³⁾ Mışra Öaziz olan server anda varan kişilere himmet ve ni⁽⁴⁾Ömetiyle ziyâfet⁽⁴⁾ eyler imiş ve her taraftan aña gelüb arpa buğdayı şatun alur-⁽⁵⁾ lar imiş siz dağı sa⁽⁵⁾Öy idüb cem⁽⁵⁾Ö-i mâl ve ol şâha varub⁽⁶⁾ Öarz-ı hâl eyleñ ve benden aña selâm vâşıl u ni⁽⁷⁾Ömet alub murâd⁽⁷⁾ hâşıl eyleñ, didi. Evlâdı eyitdi: Bizde mâl u kuvvet ve aña⁽⁸⁾ lâyıq bizâ⁽⁸⁾Öat yokdur. Nazm:

⁶⁴{t⁽²¹⁾arıkatım} diğ⁽²¹⁾er sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

Didi irsâl idüñ aña ⁽⁹⁾ peyâmum
Dahı vaşf eyleñ ecdâd-ı kirâmum
Evvelâ kim ide ol hayr ıssı ⁽¹⁰⁾ sultân
Sizüñ az mâluñıza çoklık ihsân

Çünkim beverâoyı ⁽¹¹⁾ işitdiler pirüñ himmetin Óâlî görüb cümlesi taraf-ı Mışra gıtdi. ⁽¹²⁾ Pes her kim mülk-i Mışruñ kapısına gelse tâ hazret-i Yûsuf'uñ ⁽¹³⁾ tapısına Óarz olmayınca ve hâlî ki teftiş olub pây ⁽¹⁴⁾ eger derviş bilinmeyince şehre girmezdi. Çün evlâd-ı YaÓkûb ⁽¹⁵⁾ Mışra irdiler. Hâzret-i Yûsuf anları bilüb üç gün ziyâfet ⁽¹⁶⁾ idüb gûne gûne niÓmetler yidürdiler. Şoñra divân-ı şâha gelüb ⁽¹⁷⁾ erkân-ı devleti gördüklerinde heybet aldılar ve hazret-i Yûsuf ⁽¹⁸⁾ niğâbla zerîñ-taht üzere cülûs idüb başında Efser şâh ⁽¹⁹⁾ hizmetünde leşker ü sipâh turlar. Çün izinle tapısına girüb [79b] ⁽¹⁾⁶⁵ sağda ve şolda niçe biñ gılmân-ı mülebbes kılıçları Óuryân ⁽²⁾ görüb Óizzetle selâm virdiler:

- Ey şâh-ı vilâyet! Perişân hâlimize ⁽³⁾ himâyet eyle ki âl-i resûlüz, diyü neseblerini ve hizmete gelmege sebeplerini ⁽⁴⁾ ÓUmrân dilince Óarz eylediler. Yûsuf, ÓUmrân dilin bilürken kendüyi ⁽⁵⁾ setr için söylemeyüb tercümân getürdi **ve câóa ihvetu Yûsuf ⁽⁶⁾ fedehelû Óaleyhi faÓarafahum ve hum lâhmunkerûn⁶⁶** pes ⁽⁷⁾ Yûsuf niğâb altından heybetle bunlara nazâr idüb töhmetle ⁽⁸⁾ eyitdi:

- YaÓlemu'l-lâh siz fırka-i eşkiyâ siz hâşâ ki ⁶⁷ nesl-i enbiyâ ⁽⁹⁾ olasız. Beñzer ki câsûs olub şehri Mışra meger fisûs itmege ⁽¹⁰⁾ geldüñüz diyü bunları habse göndürdi. Anlar eyitdiler:

- MaÓâza'l-lâh ⁽¹¹⁾ ey şâh! Zûlm idüb Rabb-ı Óizzet-çün töhmetle nigâh itmege âl-i YaÓkûbuz. ⁽¹²⁾ Bizi şanma aşhâb-ı şûr u âşû biz eger atamızıñ kerâmetini ve hasret-i ⁽¹³⁾ hüzn içinde hâletini hazret-i şâh bilseydi hayr-ıla adımızı ⁽¹⁴⁾ yâd ve bizi añlamayub bermurâd ideydi. Yûsuf eyitdi:

- Ehl-i şafâ ⁽¹⁵⁾ niçün mañzûndur. Meger aña siz cefâ idersiz. Evvelâ anlar eyitdiler:

⁶⁵{girüb} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁶⁶ İşte böylece Yusuf'u o ülkede yerleştirdik, güçlendirdik; neresinde isterse makam tutuyordu. Biz rahmetimizi dilidüğimize nasip ederiz ve iyilerin mükâfatını zayı etmeyiz. Elbette ahiret mükâfatı daha hayırlıdır; fakat bu iman edip, takvâ yolunu tutanlar içindir!. (Yusuf: 58).

⁶⁷ Metinde bu kelime haşaş şeklinde yazılmıştır.

- Hâşa⁶⁸li'l-lâh⁽¹⁶⁾ ey server ki bizden cefâ göre. Peder illâ anıñ bir oğlu vardı, ⁽¹⁷⁾ koyun güderken anı kurd yidi, kanlu gönleğin bulub aña ⁽¹⁸⁾ iletdük. Ol ecilden mahzûn ve hâlî diger-gûn olmışdur. ⁽¹⁹⁾ Şimdi eger bizden dañı devr olursa Ójyândurki cânı tenden [80a] ⁽¹⁾ nüfûz ide. Yûsuf eyitdi:

- Niçün ol piri ferd ü tenhâ ve hazin⁶⁹⁽²⁾ kıyub biriñiz aña qarın olmadıñız ve eyitdiler:

- Birimiz anıñ katında ⁽³⁾ ve anasıyla hizmetüñdedür. Anuñla eglenür. Meger bubalarıyla kalan ⁽⁴⁾ ibn-i Yâmin idi ki Yûsuf'ün ana ata bir qarındaşı idi. Yûsuf ⁽⁵⁾ eyitdi:

- Eger sizde hîle ve âl olmayub âhvâl bu beyân olınan ⁽⁶⁾ gibi ise biriñiz bunda rehin kalub gayrıñuz gitsün ve evde kalan ⁽⁷⁾ birâderi getirüñ. Eger şıdķuñız katımda zâhir ola. Size lâyıķ niÓmetler ile ⁽⁸⁾ ihsânlar iderem, şöyle ki eger anı bunda getürmeyesiz muķarrerdür ki ⁽⁹⁾ niÓmet ve ķurbetümi görmeyesiz. Pes murâdlar nice buğday yükledüb ⁽¹⁰⁾ Yehûdâyı koyub gitdiler. Ol buğdaya virdükleri mâlı Yûsuf ⁽¹¹⁾ kervânlaruñ çüvâllarına nihâni ķodurdi. Çün KenÓâna irüb ⁽¹²⁾ pederlerini göricek bu gecen haberlerini didiler. İbn-i Yâmini bizümle ⁽¹³⁾ gönder diyü minnetler itdiler. YaÓķüb eyitdi:

- Anı size nice inanayım ki ⁽¹⁴⁾ qarındaşı kanı neyledüñüz anı çün uhuvvet Yûsuf çüvâlların açdılar ⁽¹⁵⁾ ğılleye virdükleri zühûra geldi. Cümlesi bu ğanımet seferine şâd ⁽¹⁶⁾ olub pederlerine geldiler: **ve lammâ cehezehum bicihâzihim ķâla ⁽¹⁷⁾ âótûñi bi-âhen lekum mın âbķikum alâ terun inni ufı'l-kile ⁽¹⁸⁾ ve ânâ hayru'l-munzelin fe-in lem tâótûñi bihi falâ keyle lekum Óındı⁽¹⁹⁾ ve lâ taķrabûna ķâlû senuravidü Óanhu âbâhu ve innâ lafâÓilün [80b]⁽¹⁾ ve ķâla İfityâñihi icÓalû bızâÓatahum fı riķâlilhum laÓallâhum ⁽²⁾ yaÓrifunaha izâ inķalabû ilâ âhlihim laÓallâhum yerciÓune falammâ ⁽³⁾ racaÓû ilâ âbķihum ķâlû yâ âbânâ muniÓa minnâ'l-ķilu fa-ârsıl ⁽⁴⁾ maÓanâ âhânâ nektele ve innâ lâhu laķâfızûn.** ⁽⁷⁰⁾ Eyitdiler:

⁶⁸ Metinde bu kelime ħaşa şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹ Metinde bu kelime ħejn şeklinde yazılmıştır.

⁷⁰ Yusuf onların bütün hazırlıklarını tamamladığında şöyle dedi: 'Bana sizin babanızdan olan öbür kardeşi getirin! Görüyorsunuz ya ben ölçęi tam ölçüyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim! Eğer o kardeşinizi bana getirmezseniz, artık benim yanımda size kile (bir ölçek bile erzak) yok ve bana yaklaşmayın!' Onun için babasından izin almaya çalışırız ve her halde yaparız'dediler. Yusuf uşaklarına: ' Sermayerlerini yüklerinin içine koyuverin, belki ailelerinin yanına döndüklerinde anlarlar, belki yine gelirler'dedi. (Yusuf: 59-60-61-62-63).

- Ol server size bir hürmet ⁽⁵⁾ itmişdür ki anı ne birâder ider kimseye ne peder. Eger katında hürmetimiz olmasaydı ⁽⁶⁾ bi-zâ'atimiz alub girü virmeyeydi. İmdi ibn-i Yâmin bizümle bile ⁽⁷⁾ gitsün ki anı şaklamakda emîn olalum. Umaruz ki bize ÓAziz Óizzet ⁽⁸⁾ ve niÓmeti çok virüb riÓâyet eyleye. YaÓkûb eyitdi:

- İbn-i Yâmin ⁽⁹⁾ sizünle gitmez, tâ önümde siz muhkem ^{yy} Óahd u yemîn itmeyince ki anı baña girü getirüb ⁽¹⁰⁾ ziyân irişdürmeyesiz. Pes bu Óahd üzere cümlesi yemîn itdi: ⁽¹¹⁾ **qâla hel âmenukum Óaleyhi illâ kemâ âmîntukum Óalâ âhîhi mîn kablu ⁽¹²⁾ fâ'l-llâhu hayru hâfîzen ve húa ârhemu'r-râhimîn ve lammâ feteihû matâ-⁽¹³⁾ Óahum vacadû bîzâ'atahum ruddet ileyhum qâlû yâ âbânâ mâ nebgi ⁽¹⁴⁾ hazîhi bîzâ'atuna ruddet ileynâ ve nemîru âhlanâ ve nehfezu âhânâ ⁽¹⁵⁾ ve nezdadu kîle baÓiren zalika keylün yesîrun qâla len ursilehu ⁽¹⁶⁾ maÓakum hattâ tûótûnî mevâsîken mine'l-llâhi latâótunnenî bihi illâ en ⁽¹⁷⁾ yuhâta bikum felemmâ âtûhu mevâsîkehüm qâla'l-llâhu Óalâ mâ naqûlu ⁽¹⁸⁾ vekîlun.** ^{yy} Pes YaÓkûb eyitdi:

- Çün bâb-ı Mışra iresiz, zinhâr ⁽¹⁹⁾ olmasun ki cümleñüz şehre bir kapudan giresiz. Müteferriğ bir nice [81a] ⁽¹⁾ kapudan giresiz ki bed-nazarlardan emîn olasız. Çün bunlar yine ⁽²⁾ şeh-i Mışra irdiler emr-i YaÓkûb üzere müteferriğ girdiler. Yine ⁽³⁾ Yûsuf'uñ katına varub ziyâfetine müstağrak oldılar. İbn-i Yâmin ⁽⁴⁾ şeh katına geldükde hemîn aña gelen ziyâde idüb yanına daÓvet ⁽⁵⁾ itdi ve anı kırı yir üzere oturmağa komayub serîr üstine ⁽⁶⁾ çıkardı ve geydügi libâsına baqub nâm-ı Yûsuf'la pür-htağ ⁽⁷⁾ gördi. Hemîn tağâfülle Yûsuf anuñ âşlın şorub İbn-i Yâmin ⁽⁸⁾ âh u girye ile eyitdi:

- Ezel bir qarındaşum var idi, güzellikde aña bedel ⁽⁹⁾ bulunmaz idi, nâgâh yazuda anı kırd alub bu yazu ve anıñ ismidür. ⁽¹⁰⁾ Ey şâh! Anı yâd idüb özüm köyündükce bu yazuya baqub ⁽¹¹⁾ biraz o dem sevinür, didi. Bu söz Yûsuf'uñ cânına kâr idüb ⁽¹²⁾ eşk-i dîdesi çeşme-i sâr oldı. Eyitdi:

- Bu belâ şahrâda ⁽¹³⁾ aña vâkiÓ olduğda sende ol arada bile hâzır miydüñ? Eyitdi:

^{yy} Metinde bu kelime muhkem şeklinde yazılmıştır.

⁷²Babaları: 'Hiç ben onu size emanet eder miyim? Ya bundan önce kardeşini emanet ettiğimde onlar yine olursa?! En hayırlı koruyucu Allah'tır ve o, merhametlilerin en merhametlisidir!'dedi.Derken yüklerini açtıklarında, sermayelerini kendilerine iade edilmiş buldular: 'Ey babamz! Daha ne isteriz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş! Bununla yine ailemize erzak getiririz, kardeşimizi de koruruz, hem bir deve yükü fazla zahire alırs ki bu zaten az birşey!'dediler. Babaları: 'Hepiniz çaresiz kalmadıkça onu bana mutlaka geri getireceğinize dair Allah'dan bir yemin vermedikçe, onu sizinle beraber göndermem mümkün değil'dedi. Onlar and içerek babalarına söz verdiklerinde: 'Allah söylediklerimizle karşı vekildir!'dedi. (Yusuf: 64-65-66).

- ⁽¹⁴⁾ Ben bu hâle nazar itmedüm. İllâ karındaşlarum böyle haber virdiler. Pes ⁽¹⁵⁾ Yûsuf dönüb anlara hitâb idiçek cümlesi ibn-i Yâminüñ ⁽¹⁶⁾ cevâbını tasdik itdiler: **ve kıla yâ buneyya lâ tedhulu min bâben ⁽¹⁷⁾ vâhiden vâ'dhulu min âbvâbın muteferriketın ve mâ ugnî Óankum ⁽¹⁸⁾ mine'l-İllâhi min şeyóen ını'l-ħukmu illâ İllâhi Óaleyhi tevekkeltu ⁽¹⁹⁾ ve Óaleyhi felyetevekkelu'l-mutevekkilûn ve lammâ dehelû min heyşu [81b] ⁽¹⁾ âmarahum âbuhum mâ kâna yuğñî Óanhum mine'l-İllâhi min şeyóın illâ ⁽²⁾ ħâceten fı nefsi YaÓkûba kezihâ ve innehu lezû Óılmen limâ Óallamnâhu ⁽³⁾ ve lakınna âksere'n-nâsi lâ yaÓlemûn** ⁷³ Yûsuf karındaşlarına eyitdi:

- ⁽⁴⁾ Bize haber şöyle irişmişdür ki içiñizde bir er var imiş, kuvvetde ferid-i ⁽⁵⁾ Óaşr imiş. Şöyle ki bir göñli dırahtı zor idüb çekse ⁽⁶⁾ koparur imiş. Bu sözi cümlesi gerçekleyüb Rûbîli şâha ⁽⁷⁾ gösterdiler. Girü Yûsuf eyitdi:

- İçiñizde bir pehlevân u dilir var ⁽⁸⁾ imiş ki eger kapla[n] u şır ol dilirüñ öñinden kaçsa yitişüb ⁽⁹⁾ aña bı-ħavf u bım ol behlevân Óazım çeñesin ayırub dü-nım ⁽¹⁰⁾ ider-imiş. Cümlesi bu haberi dağı gerçekleyüb ŞemÓünü göster-⁽¹¹⁾diler. Girü Yûsuf eyitdi:

- İçiñizde bir er var-ımuş ki eger hışım ⁽¹²⁾ vaktinde naÓra ursa gûş idenüñ zehresi çâk ve kendüsi ⁽¹³⁾ medhûş ve helâk olur imiş. Cümlesi bu maÓnâyı dağı gerçekleyüb ⁽¹⁴⁾ Yehûdâyı gösterdiler. Pes Yûsuf eyitdi:

- İmdi bu hâl ⁽¹⁵⁾ muħakkağ olıcağ arañızda anı ħurd almak muħâl ve ħarâmı ħatlı itmek ⁽¹⁶⁾ ne ihtimâldür? Cümlesi sükût idüb ser-nigûn u mülzem ü mebhût ⁽¹⁷⁾ oldılar. ÓÂķibet şâhuñ emriyle dergâhuñ semâtı çıkub ⁽¹⁸⁾ bağş olunduğda çâşen-gırler her iki karındaşa bir şofra vir-⁽¹⁹⁾-diler. Çün ibn-i Yâmin yalıñuz ħaldı, hemın ħaÓr-ı dilden âh u **[82a] ⁽¹⁾ enın idüb eger benüm dağı karındaşım olaydı bu ħuru başım tek mi ⁽²⁾ ħalurdı, didi. Dirigâ diyâr-ı Mısra gelüb ħariğ olduñ, ⁽³⁾ diyü Yûsuf aña şefkat u ħúnına daÓvet eyledi. Tek eşki ⁽⁴⁾ göz yaşıyla: Yeme, ben saña karındaş olayım, didi. Çün taÓâma ⁽⁵⁾ ol**

⁷³Ey yavrularım! Bir kapıdan girmeyin de ayrı ayrı kapılardan girin! Gerçi ne yapsam, sizden hiç bir şekilde Allah'ın takdîrini defedemem! Hüküm ancak Allah'ındır! Ben o'na güvendim, dayandım ve onun için bütün güvenip dayananlar hep o'na güvenip dayanmalıdırlar!'dedi. Babalarının emrettiği yerden girdiler. Ancak bu tedbir Allah'ın takdîrinden hiçbir şeyi defetmiyordu; ancak Yakub'un içindeki bir isteği yerine getirmişti. Şüphe yok ki o ilim sahibi idi; çünkü ona biz öğretmiştik, fakat insanların çoğu bşlmezler!. (Yusuf: 67-68).

şâh-ı güzîñ el şundi, İbn-i Yâmin şâhuñ eline nazâr itdi. ⁽⁶⁾ Âh u hasretle ağladı. Şöyle ki Yûsuf'uß şinesin tağladı. ⁽⁷⁾ Girü bu giryeye sebep nedür, didi. İbn-i Yâmin eyitdi:

- Ey şâh-ı ⁽⁸⁾ güzîñ! Destüñi görîçek şandum ki qarındaşum elidür. Neler eger ⁽⁹⁾ bu deli gönüm Öaceb delidür, bu tâb kalb-i şâha eşer idüb ⁽¹⁰⁾ nâzıklük-ile taraf-ı niğâb açdı, gam u firâkla yeter yaş dökdüñ ⁽¹¹⁾ ki ol yitürdüğüñ qarındaş benem, didi. İbn-i Yâmin anı görüb ⁽¹²⁾ bildi. Yûsuf, İbn-i Yâmine zinhâr bu sırra gayri ihvânı agâh eyleme ki ⁽¹³⁾ bize emr-i sübhânî böyledür, didi. **Ve lammâ dehelû Óalâ Yûsuf ⁽¹⁴⁾ âvâ ileyhi âhahu kâla innî ânâ âhûka felâ tabtaóis bimâ kânû ⁽¹⁵⁾ yaÓlamûn.** ⁷⁴ Pes ziyâfet emri tamâm olub çünkim gice irişdi ⁽¹⁶⁾ cümlesine döşekler hâzır olub Yûsuf emr irdi ki her iki ⁽¹⁷⁾ qarındaş bir döşekde yatarlar. Çün kardeşlu kardeşıyla bir döşege ⁽¹⁸⁾ vardılar, İbni Yâmin yalnız kalub bu benümle yatsun diyü şâh ⁽¹⁹⁾ kendü döşegine alub bile yatdılar. Çün Yûsuf qarındaşlarına **[82b]** ⁽¹⁷⁵⁾riÓâyet idüb bu resme taÓzîmle ziyâfet kıldı. ⁽²⁾ Pes qarındaşları girü vilâyetlerine Óazîmet itmek istedüklerinde ⁽³⁾ Yûsuf emr itdi ki anlaruß yüklerine buğday ölçeler ve dem-i ⁽⁴⁾ vişâle devâm için hîle hâline ikdâm ideler. Çün seher ⁽⁵⁾ irişüb murâdlarınca bir nice midgalle ve zâd aldılar. Hemîn cevheri ⁽⁶⁾ şağın ibn-i Yâmin qarındaşınıñ yükünde nihân itdiler ve yüklerin ⁽⁷⁾ tamâm yükledüb çün yola revâne oldılar, Yûsuf bir iki cüst u ⁽⁸⁾ kula buyurub tiz birer yügrüg anlara süvâr olub ardlarınca ⁽⁹⁾ gittiler ve anlara yetişüb naÓra urdılar ki bizi aduñuz ile aldayub ⁽¹⁰⁾ şâhuñ şağın oğurladıñız. Hâzret-i şâhuñ size bu kadar ⁽¹¹⁾ ihsânına siz illâ yakmadur ki şerrüñüz aña cezâ idesiz diyü cümlesin ⁽¹²⁾ dutdular. Anlar feryâd idüb maÓâza'l-lâh ki hâzret-i şâhuñ ⁽¹³⁾ şağı bizde ola. Biz anıñ her vechle toğruyuz, bizi şâh ⁽¹⁴⁾ şanmasun ki anıñ şağı oğruyuz. Biz bu iqlîme zâd için ⁽¹⁵⁾ geldük, fesâd için gelmedük, didiler. Yûsuf'uß kulları eyitdiler:

- ⁽¹⁶⁾ Eger söziñiz yalan olub şağ sizde bulunursa ne Óitâba müstahak⁽¹⁷⁾ olasız? Eyitdiler:

- Her kimuß yükünde bulunursa cezâsı budur ki ol ⁽¹⁸⁾şahibine kul ola. Pes ol kullar bu yükleri bir bir aramağa ⁽¹⁹⁾ ikdâm itdüklerinde ellerin setr itmek için evvelâ gayrınıñ

⁷⁴Yusuf'un yanına girdiklerinde , Yusuf kardeşine (Bünyamin'i) yanına aldı ve : 'Haberin olsun ki ben senin kardeşimim! Sakın onların yapacaklarına aldırma!'dedi. (Yusuf: 69).

⁷⁵{şlarına} diğér sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁷⁶ Metinde bu kelime imtiñan şeklinde yazılmıştır.

çûvâlların [83a] ⁽¹⁾ arayub Óâķibet ol şaÓ İbn-i Yâmin bârında bulundi. Hacâlet ⁽²⁾ cümlesin melâmet idüb İbn-i Yâminüñ başına üşdiler ve dürlü ⁽³⁾ gavgâlar idüb taÓn-âmiz sözler söylediler ki ey kadem ⁽⁴⁾ sizler sizüñ şüm kademîñüz ile Óömrîmüzde bî-gam olmaduķ, sözüñ ⁽⁵⁾ toĝrusın dirüz ki sen oĝrı ķardaşı oĝrısın didiler. ⁽⁶⁾ İbn-i Yâmin eyitdi:

- Ey birâderler! Hışımla pür-âzarlar olmañuz ki bârîñuzda ⁽⁷⁾ mâlîñuzı şaklayub kendü hâliñuzı size ifşâ iden her kim ise ⁽⁸⁾ bârumda şaÓı ol nihân bilmezem ki imtiħan⁷⁶ itdi. Ğâlibâ sizde bir nesne ⁽⁹⁾ ħayâl eyler ki bu vech-ile mekr u âl eyler. İbn-i Yamin böyle diyiceķ ⁽¹⁰⁾ anları bir pâre tesķin itdi: **felemmâ cehhezehum bicihâzihim caÓala's-sikâyata ⁽¹¹⁾ fı rehli âĥĥi şumma âzzana müózzinun âyyetuha'l-Óıru innekum lasâriķûn ⁽¹²⁾ ķâlû ve âķbalû Óaleyhim mâzâ tefķidûna ķâlû nefķiduşuvâÓa'l-⁽¹³⁾-meliki ve limen câóa bihi ħımlu beÓıren ve ânâ bihi zeÓımun ķâlû tâ'l-İlâhi ⁽¹⁴⁾ leķed Óalimtum mâ cıónâ linufside fı'l-ârzi ve mâ kunna sâriķine ⁽¹⁵⁾ ķâlû famâ cezâóuħu in kuntum kâzıbın ķâlû cezâóuħu men vûcide ⁽¹⁶⁾ fı rehlihi fehua ceâóuħu kezalika necziya'z-zalimın**⁷⁷ pes bu ħayretle ⁽¹⁷⁾ hemân dönüb bârgâh-ı şâha revân oldılar ve iÓtizâr itmek-içün ⁽¹⁸⁾ izn alub çün şâh ħazretine girdiler, Yûsuf anları görüb ⁽¹⁹⁾ dehân töhmetin açub anlara ħitâb ve oķ gibi Óitâb itdi ki [83b] ⁽¹⁾⁷⁸benüm bu dürüst firâsetümi gördüñüz mi? Sizi ben göriceķ ⁽²⁾ oĝrı idüĝüñuzi bildüm idi. Biħamdî'l-lâh ki âĥir benüm sözüüm ⁽³⁾ toĝrı çıķdı. İmdi şaÓdan tâ sağ ħaber almayınca size ⁽⁴⁾ s elâmetle sefer yoķdur, dedi ve şerÓile ķarındaşını çeküb ⁽⁵⁾ yanına aldı. Cümlesi efgân idüb eyitdiler:

- Eger İbn-i Yâmin ⁽⁶⁾ uĝrı-ise hâçenin ķarındaşı daĥı uĝrı idi. Pes uĝrı ⁽⁷⁾ için bize egri nikâh idüb Zeyd için ÓAmr'ı ķınama ey şâh, ⁽⁸⁾ didiler. Yûsuf'a bu töhmeti itmekden murâd-ı sâbıķâ zıkr olınan kemer ⁽⁹⁾ ħikayetidür. Ĥazret-i Yûsuf anlarıñ iftirâlarına şabr idüb ⁽¹⁰⁾ mâcerâlarına dil uzatmadı. Âmmâ sırrla söyleyüb şer-tız siz⁽¹¹⁾ siñüz ki sırrımızu Óalıñ u ħabır bilür didi: **febedâ bı-âvÓıyetihim ķabla ⁽¹²⁾ viÓâáı âĥĥi şummâ**

⁷⁷ Sonra onları bütün hazırlıklarını tamamlattıĝı vakit, su kabını kardeşinin yükünün içine koydu, sonra da bir tellâl şöyle baĝırdı: 'Ey kafil! Siz kesinlikle hırsızlık etmişsiniz!'. Yusuf'un kardeşleri bunlara döndüler ve: 'Ne arıyorsunuz?' dediler. 'Melik'in su kabını arıyoruz. Onu getirene bir deve yükü bahşiş var ve ben ona kefilim!' dediler. Onlar: 'Vallâhi kesinlikle biliyorsunuz ki biz Mısır'a fesad çıkarmak için gelmedik, biz hırsız değiliz!' dediler.⁷⁴ 'Şimdi yalancı çıkarsanız, cezası nedir?' dediler. Dediler ki: '(su kabı) kimin yükünde çıkarsa, işte o (kişiyi alıkoymak) onun cezası! Biz zâlimlere böyle ceza veririz!'. (Yusuf: 70-71-72-73-74-75).

⁷⁸ {itdi ki} diĝer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

istaḥracahâ min viŖââi âḥîhi kezalika kîdnâ⁽¹³⁾ lî-Yûsuf'a mâ kâna lîyâôḥuza âḥâhu fî dîni'l-maliki illâ ân yaşâôa⁽¹⁴⁾ Allâhu narfaŖu daracâten men naşâou ve fevke kulli zî Ŗalmen Ŗalîm⁷⁹⁽¹⁵⁾ derhâl bir ḥaş emînine ıŖmarlayub Ŗağdan bunlaruñ ḥaberlerin⁽¹⁶⁾ al, didi. Meger ol ŖaŖ altundan bir ulu Ŗas idi ki, ġallâtı anuñla⁽¹⁷⁾ ölçüb satarlardı. Pes emîni-haş ol Ŗası eline alub⁽¹⁸⁾ urub ol Ŗas çînlardı ve ol emîni-haşkulak⁽¹⁹⁾ urub diñlerdi. Evvelâ anı diñleyüb eyitdi:

- Ey server, işbu **[84a]**⁽¹⁾ Ŗasdur ki bu kiŖiler ezelden uğrılardur. Şâh bunları Ŗanma-⁽²⁾ sun ki toġrılardur ki ḥürr-iken bir yetîmi uğurlayub atası seyyîd⁽³⁾ iken ḥorladılar. Sırrla ol yetîmi Ŗatub kul eylediler. Girü Ŗâh⁽⁴⁾ ol emîne eyitdi:

- Bir daḥı Ŗor bunlar içün daḥı neler söyler,⁽⁵⁾ diñle ġör! Yine ol emîni Ŗası bir daḥı çînladub kulak urub⁽⁶⁾ diñledi ve bâyesin Ŗalub eyitdi:

- Ey Ŗâh, bunlaruñ zâhir-⁽⁷⁾ lerine itme nigâh ki bunlar ezelden dil-âzâr ve pür-telbîŖ ve ḥîle-⁽⁸⁾ kârdur. Ŗurd alub yidi didükleri pirâderlerin zülmle çâha⁽⁹⁾ atdılar ve atalarına kezḇ idüb ḥurd yidi diyü aldadılar. Âmmâ⁽¹⁰⁾ ḥaber-i ŖâŖ budur ki el-ân Yûsuf daḥı Ŗağ velî atasından ırak⁽¹¹⁾ imiş ve ol pîri ḥasta ve ḥüzn⁸⁰ içinde ḥâtîrın Ŗikeste⁽¹²⁾ iden bunlar imiş. Yûsufuñ ihvânı bunu ġuş idüb Ŗerm⁽¹³⁾ ve ḥayretten ḥâmûŖ oldılar. Çün nihânlarını Ŗâyân bulub⁽¹⁴⁾ rüsvây u bed-nâm oldılar. Cümlesi Ŗâḥuñ pâyına dökilüb⁽¹⁵⁾ Allâhuñ ism-i pâkin zîkr itdiler. Ḥudâ-yı ŖAzîzûñ Ŗizzeti ḥaḥḥ-icün⁽¹⁶⁾ luḥf idüb sırrımız Ŗâyân ve ġizlü mâcerâmuz dâstân itme⁽¹⁷⁾ ve eger âl-i YaŖkûb ḥaḥâ vü âŖûb itdiler ise ol pîri ḥürmetine⁽¹⁸⁾ iḥsân idüb bir dem ḥâmûŖ ve dâmen-i luḥfla ḥaḥâ-pûŖ⁽¹⁹⁾ ol ve ol pîri çîger-kûŖesinden dûr ve daḥı bedr-i rencûr **[84b]**⁽¹⁾⁸¹ itme. İbn-i Yâmin birine birimizi bunda alı ḥo, didiler: **ḥâlû⁽²⁾ m yesriḥ feked sereke âḥun lehu min ḥablu fa-âssarahâ Yûsuf⁽³⁾ fî nefsihi ve lem yubdihâ lehum ḥâla ântüm Ŗerrün makânen va'l-llâhu⁽⁴⁾ âŖlamu bimâ taŖifûn ḥâlû yâ âyyuhâ'l-Ŗazîzu inna lâhu âben Ŗeyḥen kebîren⁽⁵⁾ feḥuz âḥadanâ makânahu innâ**

⁷⁹Bunun üzerine (Yusuf) kardeŖi Bünyamin'in eŖyalarından önce diğerlerinin eŖyalarını aramaya baŖladı. Sonra onu kardeŖinin eŖyaları arasından bulup çıkardı. İşte Yusuf için böyle bir tebîr yaptık! Melik'in kanunlarına ġöre kardeŖini alıkoymasını mümkün değildi, fakat Allah'ın dilemesi baŖka! Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz ve her ilim sahibinin üstünde bir bilen vardır!. (Yusuf: 76).

⁸⁰ Metinde bu kelime ḥızın Ŗeklinde yazılmıŖtır.

⁸¹ {rencûr} diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiŖtir.

**neriķe mine'l-muħsinine ķala maŖāza ⁽⁶⁾ Allāhi ān nāŖhuze illā men vecednā
matāŖanā Ŗindehu innā izen lezā- ⁽⁷⁾ -limūn⁸²**

- Yūsuf anlaruñ sözini ķabūl itmeyüb; Bu mıdur ıarıķ-i ⁽⁸⁾ Resūl, didi. Yehūdā, Yūsuf'dan be reddi ğuř ve hıřm-ı deryāsı ⁽⁹⁾ çuř idüb kılları niřtere ve çeřmi yâķūt-ı âħmere döndi. ⁽¹⁰⁾ Yūsuf bildi ki çok fesād olub Mıřra âvâz-ı naŖası ⁽¹¹⁾ ıolisardur. Hemñin bir oğlına ıřmarlayub eyitdi ki:

- řol kiřiye ⁽¹²⁾ yūri var elūn degūr, didi. Hemñin ol çiger kūře varub ⁽¹³⁾ Yahūdāya elin degirüb fı'l-hāl ğazabı sâkin oldı. Yahūdā ⁽¹⁴⁾ řübheye dūřub Ŗacabā al-i YaŖķūb mıdur ğazret-i řāh, diyū ol ⁽¹⁵⁾ mâha bir kez nazār itdi: **felemmā isteyāsū minhu ğalařū
neciyen ķala ⁽¹⁶⁾ kebīrum âlem taŖlamū āna âbākum âħaza Ŗalaykum mevřiķen
⁽¹⁷⁾ mine'l-llāhi ve min ķablu mâ farařtum fı Yūsuf'a felen âbreħ'l-â ⁽¹⁸⁾ rza ğattā
yâŖzana li âbi ev yaħkumu'l-llāhu li ve hūa ğayru'l-ħakimñin⁸³ ⁽¹⁹⁾ Çün İbn-i Yâmin
Yūsuf'a ķul olub ķarındařları andan recâyı [85a] ⁽¹⁾ kesdiler. Cümlesi řāhdan destūr alub
mestūr mülk-i KenŖāna ⁽²⁾ gitdiler. Anlara řemŖūn eyitdi:**

- Ey birâderler, babamız pır yüzine ne yüzle ⁽³⁾ nazār ve ne dille aña ğaber virelüm, ben bu yirlerde ķalurın, baña peder ⁽⁴⁾ izin virüb baña ğaber ğöndüre, yâħūd Ħaķ teŖālā izin virüb ⁽⁵⁾ ķitāl idevüz, tâ ki řehr-i Mıřrı ğarâb idüb ğidevüz. Siz ⁽⁶⁾ ğândân-ı pedere varub İbn-i Yâminūñ kıřřasın řerħ idūñ. ⁽⁷⁾ Eger řıdķıñıza inanmayub sizi toğrı řanmazsa bu sefer de ⁽⁸⁾ bize hem-râh olanlardan řorsun veyâħūd diyâr-ı Mıřra bir muŖtemed ⁽⁹⁾ âdem ğönderüb veledi anda neyledüğin ğörsün, didi. ⁽¹⁰⁾ **irciŖū ilā âbikum feķulū yâ
âbânā innā ibneke sereķe ve mâ řehidnā⁽¹¹⁾ illā bimā Ŗalumnā ve mâ künnā liğeybi
ğâfızın ve'söel'l-ķeryeti'll-letī⁽¹²⁾ kunnā fıhâ ve'lŖire'l-letī âķbalnā fıhâ ve innā**

⁸² Eğer o çalmış bulunuyorsa, bundan evvel bir kardeşi de çalmıştı' dediler. O vakit Yusuf 'bunu içine attı ve onlara belli etmeden etmeden: 'Siz kötü bir durumdasınız ve ne isnad ettiğinizi Allah pekâlâ biliyor' dedi. Dediler ki: 'Ey şanlı azız (vezir)! Emin ol ki bunun çok ihtiyar bir babası var; onun yerine bizden birimizi al (alıkoym), çünkü biz seni iyilerden ğörüyoruz!' Yusuf: 'Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allah saklasın! Çünkü biz o takdirde zulmetmiş oluruz!' dedi. (Yusuf: 77-78-79).

⁸³ Ondan ümidi kesince, fışıldayarak çekildiker. Büyüklere dedi ki: 'Babanızın, aleyhinizde Allah'tan söz almış olduğunu, bundan evvel de Yusuf hakkında ettiğiniz kusuru biliyor musunuz? Artık ben buradan, babam bana izin verinceye veya Allah hakkımda bir hüküm tayin edinceye kadar ayrılmam. Allah, hüküm verenlerin en hayırlısıdır!'. (Yusuf: 80).

leŝâdikûn⁸⁴ (13) Pes bunlar şehr-i Ken'ânâna varub cümlesi beyti'l-âh'zâna geldiler (14) ve pederlerinüñcemalin görüb muhkem ağlaŝdılar. Senüñ katında (15) yüzimiz kalmadı diyü mâcerâların haber virdiler. Ya'ûkûb yine der-(16)dle bir âh idüb yire düşdi. Görenler ŝandılar ki teslîm-i (17) rûh itdi. 'Aklı başına geldükde anlara töhmet kılıb eyitdi:

- (18) Siz şol kurdlara döndüñüz ki bir birin yirler. Evvel gitdüğüñüzde (19) Yûsufsız geldiñüz ikinci gitdüğüñüzde şem'ûmı eksiltdüñüz [85b] (1) ⁸⁵ Üçüncide varub İbn-i Yâmini anda alı koduñuz her çıçdu- (2) -ğıñuzça arañızdan biriñiz nâ-bedîd oldı. Benüm oğluma bühtân (3) ve ol gül-i handânı giryân eylemişler diyü bu töhmetden ziyâde 'âr ve bu (4) bârid haberden bı-şabr u bi-çarâr olub birâz yandı yakıldı (5) **qâla bel sevelet lekum ânfusukum âmren feŝebrun cemîlun 'Oasa'l-İlâhu ân (6) yâ'ôtîñi bihim cemî'Öen innahu hua'l-'Öalîmu'l-ħakîmu ve tevellâ 'Öanhüm (7) ve qâla yâ âsafâ 'Öalâ Yûsuf'a ve âbyezzet 'Öaynâhu mine'l-ħuzni fehua (8) kezîmun**⁸⁶ ve oğullarına eyitdi:

- Bu işi nefsiñüze uyub işlersiz (9) gönlüñüze lezzet virüb size hoş göstermişdür. Pes benüm üzerüme (10) lazımdur ki nâçâr şabır-u cemîl idüb kimseye şikâyet kılmayam. Tâ ki (11) Hâk te'Öâlâ cümlesin baña işâl ide ki anlaruñ katında idüğine 'Öalîm (12) ve hükmi gâlib ħakîmdür, diyü evlâdından a'Örâz idüb ħalvet-i (13) ħâŝına girdi ve el du'âyâ kaldırub eyitdi:

- Ey 'Öâlemlerin esrârına (14) vâkıf olan Sübhân! Hâyâtum âhirinde beni giryân ve bulutlar gibi (15) ħâtır⁸⁷-perîŝân itme. Cünûd-ı enbiyâ vü vücûd-ı evliyâ ħürmetine yıkılmış (16) gönlümi âbâd ve ħasretüme ħavîŝdırub dil-i gam-nâkümi ħurrem ü şâd (17) eyle, diyü dem-be-dem zâr zâr ağlardı. şöyle kim işideñlerüñ ciğerin (18) tağlardı. Ol kadar girye vü efgân itdi ki, iki gözleri görmez (19) olub nûr-ı başarı zâ'îl oldı ve gam u guŝŝa ile göñli pür

⁸⁴Siz dönün babanıza deyin ki: 'Ey babamız! İnan oğlun hırsızlık etti! Biz ancak bildiğimize şahitlik ediyoruz, yoksa gaybın bekçileri değiliz!82. Hem oradaki şehir halkına sor, hem birlikte yoculuk ettiğimiz kafîleye sor ve emin ol ki biz gerçekten doğru söylüyoruz!'. (Yusuf: 81-82).

⁸⁵{-düñüz} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁸⁶Babaları: 'Yok sizi nefisiniz aldatmış! Artık bana düşen güzel bir sabır göstermektir! Yakındır ki Allah bana hepsini biden geri getirir! Gerçek şu ki, her şeyi bilen O'dur, hikmet sahibi olan O'dur' dedi.84. Ve onlardan yüzünü çevirdi: 'Vah Yusufum vah!'dedi ve hüzünden gözlerini ak düştü; artık yutkunuyor, *yutkunuyordu*. (Yusuf: 83-84).

⁸⁷ Metinde bu kelime ħâtır şeklinde yazılmıştır

olub [86a] ⁽¹⁾ hüznini⁸⁸ aslâ kimseye izhâr itmezdi. Hâsan-ı Başrı'den mervâdur ki ⁽²⁾ seksen yıl ol firâkla olub hiç gözlerinin yaş diñmedi ⁽³⁾ ve gönlinde guşsa men'Ö olmadı. Hâlâ ki ol Óaşırda yiryüzinde Allâh ⁽⁴⁾ katında andan mükerrem ve mu'azzez kul yoğdı. **ğâlû tâ'l-İlâhi tefte'û** ⁽⁵⁾ **tezkuru Yûsuf'a hattâ tekûne herezen ev tekûne mine'l-hâlikin** ⁽⁶⁾ **ğâlû innmâ âşkûbeşî ve huznî ilâ'l-İlâhi ve â'Ölamu mine'l-İlâhi** ⁽⁷⁾ **mâ lâ ta'Ölamûn**⁸⁹ Ya'Ökûbuñ evlâdı çün atalarının girye vü firâkın ⁽⁸⁾ gördiler, bir gün cümlesi katına gelüb şefkatle hazretine eyitdiler:

- ⁽⁹⁾ Bir dem hâmuş olub nâm-ı Yûsufı ferâmûş ile ve nâzik mizâcuñı ⁽¹⁰⁾ hâdden birün pîmâr itme, şâyed ki câna te'şîr ve kâr idüb ⁽¹¹⁾ kâbil-i tîmâr olmaya. Ya'Ökûb eyitdi:

- Baña bu ma'Ökûle ta'Ön-âmîz söz ⁽¹²⁾ söylemeñüz ki münâcâtum dâ'îmâ Hâk te'Öâlâyadur. Halkdan zerre deñlü hâcâtum ⁽¹³⁾ yoğdur ve kizbiñüze dil ü cânım toyub yuziñüze bakmadan fâriğum, varuñ ⁽¹⁴⁾ siz de benden ferâğat ve şöhetüme gelmeyüb Öuzlet eyleñ. Ben hâlümü Rabbüme ⁽¹⁵⁾ Öarz iderem ki benüm hâlüm bilür ve Rabbüm katından baña bir Öilm hâşıl ⁽¹⁶⁾ olmuşdur ki siz anı bilmezsiniz, diyü Yûsuf hayâtdadur dirdi. Anuñçün ⁽¹⁷⁾ ki Yûsuf h'âbda ay ve gün aña secde kılduğınun taħķiķin umub ⁽¹⁸⁾ dâ'îmâ netiçesine muntazır olmuşdı. Bilürdi ki peygamberlerün ⁽¹⁹⁾ düşi bâtıl olmaz. Ba'Özılar eydür: Bir gün hazret-i Ya'Ökûb Öâlem-i [86b] ⁽¹⁹⁰⁾ guyûbda iken serine ÖAzrâ'îl hâzır olub İsrâ'îl anı bilmedi. ⁽²⁾ Ba'Öde kimsin diyü şorub bildükde eyitdi:

- Çok demdür ki vaşluñ ⁽³⁾ ümîdi dilümde muħkem olub dilerem ki seni görüb Yûsuf'un şihhatin ⁽⁴⁾ şoraydum. İmdi ol Hudâ-yı hâlikħaķķiçün ki dîdâruñ görmege ⁽⁵⁾ beni lâyıķ itdi ve cân-ı mevti eşbâha şunmağ-içün cümle ervâha seni ⁽⁶⁾ muşallaķıldı. Hâyât-ı Yûsufumu baña bildür, tâ biraz te'essüfümü def'Ö idem. ⁽⁷⁾ Eger sağsa yıl gibi anıñ yolında esem ve eger ölmüş ise bâri recâ ⁽⁸⁾ elini andan kesem. Melekü'l-mevt eyitdi:

- Ey Ya'Ökûb! Gerçi Öâlemde Yûsuf ⁽⁹⁾ zindedür, icâzet olmayınca dimezem âmmâ ki kâdadur? Çün Ya'Ökûb ⁽¹⁰⁾ Öâlem-i şahâdete geldi, Rabb-ı Öizzete yalvarub eyitdi: İlâhî! Benüm bu riķķatümi ⁽¹¹⁾ rahmet ve hâlüme nazar-ı Öinâyet kıl ki gözlerimün nûrı

⁸⁸ Metinde bu kelime hüznünü şeklinde yazılmıştır

⁸⁹ 'Vallâhi hâlâ Yusufu anıp duruyorsun, sonunda kederden eriyeceksin veya helâk olanlara karışacaksın!' dediler. Dediki: 'Ben hüznümü, kederimi ancak Allah'a şikâyet ederim ve Allah'tan sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim!. Yazır, (Yusuf: 85-86).

⁹⁰ {Öâlem-i} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

söyündi ve derd-i ⁽¹²⁾ hicr-ile bağrum göyündi. Cânım tenden cüdâ olmadın baña ol bî-nişânımı ⁽¹³⁾ ya'Öñi ten helâk olmadın cânımı buluvir. HemİN bu du'â ve enİN tamâm ⁽¹⁴⁾ olduĢda rûh-ı emİN nâzil olub eyitdi:

- Ey imâm-ı enâm! ⁽¹⁵⁾ Ėazret-i ĖaĢ saña beşâretle selâm idüb çeşm-i sîmînüñi pür-nûr ⁽¹⁶⁾ ve nazar-ı Yûsufıla Ģalpüñi mesrûr idiser. Çün bu beşâret Ģaberi ⁽¹⁷⁾ Ya'ÖĢkübuñ sem'ine irdi, Ģüyyâ mürde-i çeşmine cân girüb râĢat-ı ⁽¹⁸⁾ rûh virdi. Nice Ģurbân demin aĢıdub bî-Ģad mâl taşadĢuĢ itdi ⁽¹⁹⁾ **ya benıye ızhebû fetehessesû min Yûsuf'a ve âĢıhi ve lâ tey'âsû[87a]⁽¹⁾ min rûĢı'l-İlâhi innahu lâ yey'âsu min rûĢı'l-İlâhi illa'l-Ģavmû'l-kâfirin⁹¹** ⁽²⁾ Ve oĢullarına eyitdi:

- Yine dıyâr-ı Mışra gidüñ ve anda sa'Ûy idüb ⁽³⁾ tecessüs idüñ. Tâ ki Yûsuf'ı Ģardaşıyla Ģâsıl ve ben nâ-murâdı ⁽⁴⁾ murâda vâsıl idesiz. OĢulları eyitdiler:

- Ey ata! Yûsuf ölmışdür ⁽⁵⁾ kim ola ki ölmışi dünyâda bulmışdur. Velî şehri Mışır içinde İĢveyn ⁽⁶⁾ Ģâzırdu. Eger Ģazret-i pîr bize himmet iderse vehm tedpîrimüze taĢdîr ⁽⁷⁾ muvâfıĢ ise yine âstâne şâha varub sa'Ûyla dergâha düşerüz. ⁽⁸⁾ Umaruz ki Ģazretüñe Ģürmet ve Ģasretüñi İşidüb şafĢat eyleye. ⁽⁹⁾ Pes Öarz-ı Ģâl itmek-içün Ya'ÖĢkübu derd ü firâĢla şâha bir mektûb ⁽¹⁰⁾ yazub Öunvân-nâme-i Bismi'l-lâh ki oldur her za'ÖĢif zelîle ⁽¹¹⁾ peşt ü penâh, dedi. Eger şâh benden Ģaber şorarsa her demüm miĢnetle ⁽¹²⁾ geĢüb hem-demüm âh vâhdur, Ģândânım belâ ocaĢı ve Ģapusu derd ü ⁽¹³⁾ Ģam bucaĢıdur ve cedd-i Öâlâm Ėalîl İbrâĢımdür ki aña belâ-yı nâr Öazım ⁽¹⁴⁾ olub ÖâĢıbet luĢf-ı Ģazret-i Cabbâr irişüb ol nâr-ı Ģül'izâr ⁽¹⁵⁾ oldı ve emri zabaĢla âtam İşĢâĢ mübtelâ idüb âĢir fedâ-yı ⁽¹⁶⁾ Öazım göndürüb ol belâdan Ģalâz itdi. Ben daĢı mübtelâ-yı ⁽¹⁷⁾ belâ-yı hicrân ve derd-i dile mest ü Ģayrân olub Öömrümüñ ⁽¹⁸⁾ Ģâsılın bâde virüb mübtelâ ve üftâde Ģalmışam. Gözlerimüñ ⁽¹⁹⁾ nûrı nâ-bedîd ve aĢlamakdan gözüm sipîd oldı. Arayub anı **[87b]⁹²** ⁽¹⁾ şaĢ bulmaĢ ve baĢt u siyâhum aĢ olmaĢ umarken bir Ģiger kûşem ⁽²⁾ daĢı senüñ Ģabsinde olaldan beri dilde derd ü Ģam tâzelenüb ⁽³⁾ dâ'İmâ pür-Ģüşem ki Ģöñlüm bû-yı Yûsuf'ı andan alurđı ve rû-yı ⁽⁴⁾ Yûsuf'ı anuñla Ģörürdi. Ol daĢı gidüb âvâre Ģaldım, luĢf ⁽⁵⁾ idüb beni bir pâre esirge ki bi-ĢaĢ nûr-ı âĢed ĢaĢ budur ki benden ⁽⁶⁾ oĢrı veled gelmemişdür.

⁹¹ Ey oĢullarım! Gidiniz de Yusuf'la kardeşini bulmaya çalışınız ve Allah'ın rahmetinden ümitsizliğe düşmeyiniz; çünkü Allah'ın rahmetinden ümidi kesenler ancak kâfirler gürühdür!'dedi. (Yusuf: 87).

⁹² {anı} diĢer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

Baňa zlm ve evlduma ihnet itmeden ⁽⁷⁾ key hzer eyle ki rz-ı ŐaraŖt olıŖaŖ itdgin zlm saňa zlmt ⁽⁸⁾ olısar. Beyt:

Dil-i ğamĝinm ile luŖfla Ŗd
ÖÖmr-i devlet hemıŖe ⁽⁹⁾ dim bd

felemm deĝel Öaleyhi kl y yyuh'l-Öaziz massan ⁽¹⁰⁾ ve hlan'z-zurru ve cn bibizŐaten muzciyeten fa-vf lan' ⁽¹¹⁾ l-kla ve taŖaddaŖ Őaleyn inna'l-llha yecz'l-muŖŖediĝin ⁹³⁽¹²⁾ Pes nameyi oĝulları alub sefer yaraĝın grdiler ve rh-ı MıŖrı ⁽¹³⁾ tay idb burc-ı Ŗha irdiler ve yine destr-ıla Ŗatına ⁽¹⁴⁾ girb devletine duŐlar eylediler ve tazarruŐ u niyzla eyitdiler:

- Hlimz ⁽¹⁵⁾ harb ve Ŗaĝt elinden Ŗigerimz kebb oldu, Ŗabr u Ŗavma tkatmz ⁽¹⁶⁾ ve size lyk bizŐatmz yoĝdur. Bize faĝr u fen bizŐat ve size ⁽¹⁷⁾ luŖ u Őat kermetdr. Ol kermet iŖn sizden dilerz ki bizi ⁽¹⁸⁾ redd itmeyb taŖadduĝ idesiz ki Hk teŐl ehl-i iĝsna bi-hsb ⁽¹⁹⁾ Őivazlar vire. Ŗnĝi Ŗh bu niyzı anlardan gŖ itdi **[88a]** ⁽¹⁾ dery-y Ŗavĝati pr-ŖŖ olub pr-i maĝzn anlara Ŗordı. Pes ⁽²⁾ bu sevkle nmeyi Ŗunub alub Ŗevkle oĝudı. Nmenn ⁽³⁾ odı Ysufun Ŗigerin taĝlayub Ŗikre zr zr aĝladı ⁽⁴⁾ ve anlara ĝiŖb idb eyitdi:

- Hzinemzde ŐUmrn dili zere ⁽⁵⁾ bir defter zhir oldu, sizi iŖiizde bir er var mıdur ki anı ⁽⁶⁾ oĝumaĝa mhir ola. Cmlesi bu Ŗadirdr diy Yehdy gster- ⁽⁷⁾ diler. Ysuf ol kĝıdı Yehd eline virb Ŗn aŖub ⁽⁸⁾ baĝdı. Grdi ki kendnin dest-i haŖtdur. Meger kendler ⁽⁹⁾ Ysuf'ı beyŐ itdklerinde Yehd beyŐ-nme yazub Mlike virmiŖlerdi. ⁽¹⁰⁾ Hemn nmeyi bilb mncer ve mteŐaccib olub eyitdi:

- Bizim bir ĝulmz var-⁽¹¹⁾dı, anı beyŐ idb ĝccet virmiŖ idk, budur ol ĝccet didiler. ⁽¹²⁾ Ysuf eyitdi:

-Yalan sylersiz ki ol ĝul diy Ŗadduĝınz seyyid ⁽¹³⁾ iken zlm idb yoĝ bahya beyŐ itdiiz diy cellda emr eyledi ki ⁽¹⁴⁾ anlarun cmlesinn boyunların ura. Anlar feryd idb meded ⁽¹⁵⁾ dilediler ve zrlk idb eger bizi esirgemezse atamz zaŐfi ⁽¹⁶⁾

⁹³Bunun zerine (Mısır'a gidip) Yusuf'un huzuruna Ŗıktılar: 'Ey Ŗanlı Aziz (vezir)! Biz ve ailemiz darlık ve sıkıntı iŖindeyiz, pek az bir sermaye ile geldik. Yine bize tam l ver ve bize sadaka ver; Ŗnĝ Allah verenlere mkfatnı verir!'dediler. (Yusuf: 88).

esirge. Key bir oğlu için bunca yıldan berü hasret ü firâk⁽¹⁷⁾ çeküb hüznle göz yaşların revân ider. Eger cümle evlâdı⁽¹⁸⁾ helâk olursa nice ola anın hâli, diyü pâye-i serîr-i şâha⁽¹⁹⁾ yüz urdılar. Yûsuf anların bu tazarru'ın görüb diledi ki kendüyi **[88b]**⁽¹⁾⁹⁴ anlara Óayân idüb cümlesin mesrûr handân eyleye⁽²⁾ **qâla hel Óalımtum mâ faÓaltum bi-Yûsuf'a ve âhîhi ız ântum câhilûn**^{95 (3)} Pes anlara eyitdi:

- Hiç bilür misiz Yûsuf'la kardeşine neler itdünüzdi.⁽⁴⁾ Civanlığı Óişıyâna harc idüb Óâşilerden ve câhillerden olduñuz⁽⁵⁾ diyü yüzünden niqâbın kaldırdı ve eyitdi:

- Başıñız yukarı kaldırub⁽⁶⁾ yüzime nazar eyleñ. Eger tevbe idecek olursañuz ol pîr hürmetine⁽⁷⁾ sizi Óafv ideyim. Anlar başların yukarı kaldırub çün Yûsuf'a⁽⁸⁾ nazar eylediler. Teşhîş idüb lakin gönüllerinden şübheyi defÓ itmek⁽⁹⁾ için aña şordular ki: **qâlûâ-ınnaka lâ-ânta Yûsufu qâla ânâ Yûsuf⁽¹⁰⁾ ve hazâ âhî ked manna'l-İlâhu Óaleynâ innahu men yetteki ve yaşbir fa-ınnâ⁽¹¹⁾ 'l-İlâha lâ yuzayıÓu âcra'l-muhsinjn**⁹⁶

- Tahkîkat yoksa sen Yûsuf⁽¹²⁾ mısın? Yûsuf eyitdi:

- Ben Yûsufam, bu kardeşimdir, Hâk teÓâlâ bize fazl⁽¹³⁾ u ihsân Óaîâ kılıb şabr müyesser itdi. Tahkîk her kim Allâha Óâşî⁽¹⁴⁾ olmayub havf itdi ve hükmlen belâya şabr eyledi. Ol ehl-i⁽¹⁵⁾ ihsândan olur, be-dürüstî Allâh teÓâlâ muhsinlerün ecrini zâyîÓ⁽¹⁶⁾ itmez. Pes Yûsuf'ın yüzün görüb vecde geldiler ve on bir qarındaş⁽¹⁷⁾ aña secde kılıb göz yaşların firâvân akıtdılar ve gırv efgân-⁽¹⁸⁾ların âsmâna irgürüb onların bu hâllerine insân tahammül itmeyüb⁽¹⁹⁾ nice zamân giryân ve nâlân oldılar: **qâlû ta'l-İlâhi leked âşereke[89a]**⁽¹⁾ **Allâhu Óaleynâ ve in kunnâ lahâţojn qâla lâ teşribe Óaleykumu'l-yavma**⁽²⁾ **yağfiru'l-İlâhu lekum ve hua ârhamu'r-raħimjn**⁹⁷ ve işlerine nedâmet idüb⁽³⁾ eyitdiler:

⁹⁴{kendümi} diğerk sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

⁹⁵Yusuf: 'Siz cahilliğınızda Yusuf'a ve kardeşine ne yaptığımızı biliyor musunuz?' dedi. (Yusuf: 89).

⁹⁶'Sen, yoksa sen Yusuf musun?' dediler. 'Ben Yusuf'um, bu da kardeşim! Allah bize lütfuyla ihsân buyurdu. Hakikat bu, her kim Allah'tan korkar ve sabrederse, her halde Allah iyi şeyler yapanların mükafatını zayı etmez!' dedi. (Yusuf: 90).

⁹⁷Vâallâhi, Allah seni bize üstün kıldı, biz doğrusu büyük suç işlemiştik!' dediler. Yusuf: 'Bugün size karşı bir kınama, bir azarlama yoktur! Allah sizi mağfiretiyle bağışlar ve O, merhametlilerin en merhametlisidir!'. (Yusuf: 91-92).

- Bu itdigimiz fesâd bizi nâ-şâd idüb sen şâd olduñ, ⁽⁴⁾ luţf idüb bizi bed-nâm ve kabâhatümüzizi halka iŖlâm itme. Babamız ⁽⁵⁾ pîre mülâkât idicek. Ahvâlimüzi hüsni taŖbîr kıl, gerçi biz saña kıldu- ⁽⁶⁾ -ğumuz cefâ ile Rabb-i Ŗizzete Ŗâşî olduk. Ol ğaffâr seni bizüm üzerimize ⁽⁷⁾ ihtiyâr itdi. Ümizdür ki suçumuz Ŗafv eylesin ki sen kerîmsin ⁽⁸⁾ Yûsuf eyitdi:

- Melûl olmañız ki siz benüm tarafımdan maŖzûr ve mağfûrsız ⁽⁹⁾ ki ben sizi melâmet ve cevr u zûlmle töhmet eylemezem. Belki dilerim Allâh ⁽¹⁰⁾ teŖâlâ fazlıyla sizi Ŗafv eyleye ki erhamu'r-râhimindür, diyü anları ziyâfet ⁽¹¹⁾ idüb cümlesine müzehheb câmeler geydürdi ve kaşd kıldı ki atasıyla ⁽¹²⁾ kendü arasında vâkıŖ olan firâk vişâle mübeddel olub muĳeddimen ⁽¹³⁾ hüzn ü firâk gönlegin atalarına iletüb anı pür-ğuşsa ve maħzûn iden ⁽¹⁴⁾ kardeşi hâlâ beşâret ve vişâl gönlegin iletüb hüznini defŖ ⁽¹⁵⁾ idüb servere mübeddel kıla. **izhebû biĳemişî hazâ fâ-âlĳûhu Ŗalâ ⁽¹⁶⁾ vechi âbî yâŖti beşîren vâŖtûnî bi-âhlîkum ⁹⁸ âcmeŖjn.** Pes Yûsuf ⁽¹⁷⁾ gönlegin Yehûdâya virüb eyitdi:

- Bu ĳamışı pîr-i KenŖâna vâşıl ⁽¹⁸⁾ ve tevvâb hâşıl idüñ. Tâ ki anı yüzine örtüb gözine ⁽¹⁹⁾ nûr u ferûñle ve cümle ettibâŖıñuzla bunda gelesiz ki deryâ-yı niŖmetüme [89b] ⁽¹⁹⁹⁾ talasız. Bu ol ĳamışdur ki ĳazret-i CebrâŖîl anı cennetden ⁽²⁾ getirüb İbrâĳim ĳalîle geydürdi ve İbrâĳim âteşe atladuĳda ⁽³⁾ âteş aña gülistân oldu. Andan İşĳaka ve andan YaŖĳûba intîkâl ⁽⁴⁾ idüb Yûsufı câha atduĳlarında YaŖĳûb ol pîrâheni bir heykel ⁽⁵⁾ içine vazŖ idüb Yûsufuñ boynına aşmış idi. CebrâŖîl ⁽⁶⁾ gelüb pîrâheni ol heykelden çıkarub Yûsuf'a girdi. Ol ⁽⁷⁾ vaĳitden berü Yûsuf anı hıfz itmişdi. Zîrâ cennet libâsına aşlâ ⁽⁸⁾ eskimek yokdur. Pes Yûsuf ĳarındaşlarına bi-ĳadd develer ĳoşub ⁽⁹⁾ diyâr-ı KenŖâna gönderdükdde hemîn bû-yı Yûsuf, YaŖĳûbuñ meşâmına girdi. ⁽¹⁰⁾ **ve lammâ faşalatı'l-Ŗîruĳâlâ âbuhum innî la- âcidu riĳe Yûsuf'a ⁽¹¹⁾ levlâ ân tufennidûni ĳâlû tâ'l-İlâhi inneke lefî zelâlile'l-ĳedîm ¹⁰⁰⁽¹²⁾** ĳün kârbân Mışîrdan ayrılıb revâne oldılar KenŖân sekiz ⁽¹³⁾ günlük yer ĳalduĳda ĳîn-i sihr-bâd-ı nesîm gibi ol gönlegin ĳoĳusu ⁽¹⁴⁾ YaŖĳûba

⁹⁸Şimdi siz benim şu gömleĳimi götürün de babamın yüzüne sürün, o zaman gözü açılır ve bütün âilenizle toplanıp bana gelin!' dedi. (Yusuf: 93).

⁹⁹{niŖmetüme} diĳer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

¹⁰⁰Kafîle (Mısır'dan) ayrıldığında, öbür taraftan babaları: 'Bana bunaklık yakıştırmaya kalkışmayın. Doğrusu ben gerçekten Yusuf'un kokosunu duyuyorum!' dedi. Etrafındakiler: 'Vallâhi, sen gerçekten eski şaşkınlığında devam ediyorsun!' dediler. (Yusuf: 94-95).

irişüb meşâmına girdi. Ya'Ökûbuñ oğullarınıñ oğlancuıkları ⁽¹⁵⁾ anıñ yanında idiler. Pir-i Ken'Öânuñ câni bû-yı Yûsuf'dan şafâ ⁽¹⁶⁾ bulub eyitdi:

- Ey oğlanlarum, Yûsuf'uñ koğusu gelüb meşâmıma ⁽¹⁷⁾ girdi, eger siz beni cehle ve zevâl-i Öağla nisbet itmezsiñiz. Ol ⁽¹⁸⁾ oğlanlar eyitdiler:

- Va'l-lâh tağkık sen ol evvelki muğabbet üzere ⁽¹⁹⁾ kalub Öağluñ noğşân üzere olmuş ki ne didüğüñ bilmezsin [90a] ⁽¹⁾ dağı umarsın ki Yûsuf'ı göresin, diyü anı tağmık itdiler. Ya'Ökûb ⁽²⁾ sükût idüb kaldı. **falammâ ân câôa'l-beşiru âlkeyhu Öalâ vechihim ⁽³⁾ fârtadda beşiren kâla âlem âğul lekum inni âÖlamu mine'l-İlâhi mâ lâ taÖlamûn** ⁽⁴⁾ Bir seher pır-i Ken'Öân bû-yı Yûsuf'la ħandân iken nâğihân Ķamışle ⁽⁵⁾ Beşir gelüb vech-i Ya'Ökûb üzre ilkâ itdi. Hemjñ gözlerine ⁽⁶⁾ nûr-ı başar müyesser olub evlâdına nazar itdükde eyitdi:

- Ben size ⁽⁷⁾ dimez miydüm ki ben Allâh te'Öâlâ cihetinden bağ-ı nesne bilürem ki ⁽⁸⁾ siz anı bilmezsiniz. Yehûdâ bu ħâli Öayân göricek beşaretle hemân ⁽⁹⁾ söze gelüb eyitdi:

- Ey bedr! Saña çok beşâretler olsun ki firâğ ⁽¹⁰⁾ ħasretler âğir oldı ki cümle Öâleme lutf -i'Öâm iden sultân ⁽¹¹⁾ bilindi ki Öayân ol Yûsuf imiş. Sizi ol diyâre da'övet ⁽¹²⁾ ve cümlemüzi ħariğ-i ni'ömet itmek ister. Pes pır-i Ken'Öân Ħudâ'ya ⁽¹³⁾ ve nâğihânı Öatâya şükrler itdi. **kâlû yâ âbânâ istağfir lenâ zunûbenâ ⁽¹⁴⁾ innâ kunnâ ħâtôjin kâla seufa âstağfiru lekum Rabbî innhu ħua'l-ğafurûr- ⁽¹⁵⁾ -reğim** ⁽¹⁶⁾ Öâğıbet ebnâsı Ya'Ökûb'uñ katına gelüb şerm-sâr ħazretine ⁽¹⁶⁾ yüz urdılar ve Öözr dileyüb; ey ata biz seniñ katında ħatâlar işleyüb ⁽¹⁷⁾ günâh-kâr olduk, dilerüz bizüm için istağfâr taleb idesin ⁽¹⁸⁾ tâ ki cürmümüzi Ķaffâr Öafv eyleye. Ya'Ökûb eyitdi:

- Şabr idüñ tâ ki ⁽¹⁹⁾ ben sizin için Rabbümden mağfîret taleb ideyim ki benüm Rabbüm ħafûrdur. [90b] ⁽¹⁾ ⁽¹⁰³⁾ Tâ'öyibleri yarlığar ve rağimdür, esirger. Pes Ya'Ökûb oğullarına ⁽²⁾ mağfîret temennâ itmegi te'öğir kıldı, tâ Mışr'a girüb cum'Öa günü ⁽³⁾ seher

¹⁰¹ Fakat gerçekten müjdeci gelip. Gömleği (Yakub'un) yüzüne bırakınca, gözü açılıverdi: 'Ben size Allah'tan (gelen vahiyle) sizin bilemeyeceklerinizi bilirim demedim mi?' dedi. (Yusuf: 96).

¹⁰² 'Ey bizim şefkatli babamız! Bizim için günahlarımıza tevbe ediver, bizler hakikaten büyük günah işlemiştik!' dediler. 'Sizin için Rabbime ilerde tevbe edeceğim! Şüphesiz ki, O, çok gafur'dur (bağışlayandır), çok rahim'dir (merhamet edendir)!' dedi. (Yusuf:96-97).

¹⁰³{dur}diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

vaqtinde anlaruñ için mağfired taleb eyleye, cümlesi irticâl ⁽⁴⁾ yarağın görüb kâr-ı bârın cem'itdiler. ÓAbdullâh İbn-i Mes'ûd ⁽⁵⁾ eydür:

- Ya'Ókûb'uñ cümle ehl-i beyti müzekker ve mü'enneşyetmiş üç nefer ⁽⁶⁾ idi cânib-i Mısr'a göçdiler ehl-i Ken'ân cümle nâlân u giryân ⁽⁷⁾ intihâ-i şehre degin anları gönderdi, çıkdılar. Hâzret-i Ya'Ókûb ⁽⁸⁾ yolda giderken hevâda uçan kuşlarla bile zikrullâh iderek ⁽⁹⁾ giderlerdi. **felemmâ dahâlû Óalâ Yûsuf âvâ ilehi âbeveyhi ve kâla ⁽¹⁰⁾ idhulû Mısrâ in şâáa'l-İllâhu âminin ve refe'Öe âbeveyhi Óalâ- ⁽¹¹⁾ -l'Óarşi ve harrû lehu succeden ve kâla yâ âbeti hazâ tâóvilu rûóyâya ⁽¹²⁾ mın kablu ked ca'Óalâha Rabbî haqqen ve ked âhsene lî iz âhrecenî ⁽¹³⁾ mine's-sicni ve câáa bikum mine'l-bıdvi mın ba'Ódı ân nezeğa's-şeytânu ⁽¹⁴⁾ beynî ve beyne ihvetî inna Rabbî leţifun limâ yeşâóu innehu hua'l-Óalımu- ⁽¹⁵⁾ -'l-hekîm**¹⁰⁴ Çün şehir-i Mısr'a yaqın geldiler. Hemñin pâdişâha haber ⁽¹⁶⁾ olub derhâl Reyvân Yûsuf cümle Óasker ile Ya'Ókûb'ı istikbâl ⁽¹⁷⁾ itdiler. Üç yüz biñ atlu revân olub âvâz-ile zemñin u zamân ⁽¹⁸⁾ tóldı. Bir tarafda girve hândan Hâlil hezâr şevketle zıkr u ⁽¹⁹⁾ tesbîh-i Rabb-ı Celîl idüb zâhır oldı ceys-i Mısr'ı Ya'Ókûb[91a] ⁽¹⁾ göricek ta'Óaccüb itdi. Cebrâóil anlarla bile hâzır idi. Ya'Ókûb'a ⁽²⁾ eyitdi: Yâ nebiyullâh! Gök yüzine eyle nigâh [it] yir ü gök arası ⁽³⁾ melâóike ile tólub cümlesi bu vişâl için şâd u hürrem ⁽⁴⁾ olmışlardur ki cümlesi firâk u iştıyâkıñ için maızûn olub ⁽⁵⁾ ağlaşılardı. Ya'Ókûb Cebrâóil'e Yûsufum kâni, diyü şordı. ⁽⁶⁾ Cebrâóil işâret idüb üstinde ebru[-yı] nûrânı vardur, dedi. ⁽⁷⁾ Hemñin Ya'Ókûb ol bedri görüb özin yetürdi ve sâye ⁽⁸⁾ veş kendüzin yere şaldı. Yûsuf dağı atından inüb iki ⁽⁹⁾ cânibden ol iki müştâk ikisi dağı nice müddeden ⁽¹⁰⁾ bir ve mübtelâ-yı firâk birbirine revân irişdiler ve girye vü efgânla ⁽¹¹⁾ şarmaşub görışdiler. Ol hâli bi'l-cümle insân görüb ⁽¹²⁾ cûşa geldi ve ol şubhadan zemñin ü zamân hurûşa ⁽¹³⁾ gelüb ditredi. Cihânı ğarîk-i nefîr dutub gök yüzü na'Óraó-i ⁽¹⁴⁾ tekbirle tóldı. Şadâ-yı hevâyla yer gök mâbeyni pür olub ⁽¹⁵⁾ ol demde şanki rûz-ı haşr oldı. Beyt:

Du'âlar müstecâb ⁽¹⁶⁾ oldı orada

¹⁰⁴Ne zaman ki, Yusuf'un yanına vardılar, Yusuf ana-babasını kucakladı, yanına aldı ve 'Buyurun. Mısır'a inşallah güvenle girin!'dedi.

Annesini ve babasını taht üzerine çıkardı, hepsi onun için secdeye kapandılar. Yusuf: 'Ey babacığım! İşte bundan önceki rüyamın yorumu budur! Gerçekten Rabbim onu hak kıldı, hakikaten bana ihsân buyurdu; çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Hakikaten Rabbim bana ihsan buyurdu! Gerçek şu ki, O herşeyi bilen, hikmet sahibi olandır. (Yusuf: 99-100).

Nice bî-çâreler irdi murâda

İlâhî! Ol ⁽¹⁷⁾ vuşlat-ı haq-ıçün bizi dañı rahmetiñe lâyıq ve cenâb-ı kurbetiñe ⁽¹⁸⁾ müsteħaķ eyle. Pes şoruşmaķ görüşmeķ tamâm olub Yûsuf ⁽¹⁹⁾ Óâlî ziyâfete iķdâm itdi. Cümlesi ol ziyâfetden behre alub **[91b]** ⁽¹⁾¹⁰⁵ Óizz ü nâzla şehre göçdiler ve der-i dergâha irüb ħürmetle ⁽²⁾ sarâya girdiler. Yûsuf eyitdi:

- Ey ata saÓâdetle çün Mısr'a dâñil ⁽³⁾ oldugıñuz ân şâoe Allâh şimden girü açlıķdan ve ħüznden emjn ⁽⁴⁾ ve ħuzûr u refâhiyyetle sâlimjn ve ġanimjn olasız, diyü Óizzet ⁽⁵⁾ ü ikrâmla ħazret-i YaÓķûb'ı tahta çıkırub kendüniñ saġ yanına ⁽⁶⁾ alub ve ħâlasıña anası yerinde atasınıñ ħelâli idi anı şol ⁽⁷⁾ tarafına geçüb oturdılar. Ol on bir karındaşları karşularına gelüb ⁽⁸⁾ şehler öñindea ħalka Óâdet olan secde-i taħiyat itdiler. Yûsuf, ħazret-i ⁽⁹⁾ pıre eyitdi:

- Ol geçen ħ^vâbuma budur taÓbır ki Rabbüm baña bî-ħadd iħsân ⁽¹⁰⁾ kılub beni zindândan ħalâş itdi ve iħvatuma mihr ü muħabbet virüb ⁽¹¹⁾ ħoş şafâyla ħatuma gelürler ki şeytân Óaleyhi'l-laÓne benümle karındaşlarum ⁽¹²⁾ arasında iġvâ kılub anları fesâda ilkâ itmiş idi. Pes Ĥaķ teÓâlâ⁽¹³⁾niñ cemiÓ-i efÓâli laıfıdır. Her nesneyi bilüb ħüküm ider. Çün Ĥazret-i ⁽¹⁴⁾ YaÓķûb'a vişâl-i Yûsuf müyesser oldı. Sürür u zevķle nice sâl ⁽¹⁵⁾ geçüb dâóimâ birbiriyle râz-ı tevĥid söyleşüb giçeleri ħadar gündüz⁽¹⁶⁾leri Óıyd olmuşdı ve ġâh kibriyâ-yı ħâzju'l-ħâcât ve ġâh Óilm-i ledünden ⁽¹⁷⁾ kelimât idüb dünyânıñ fenâsın ve âħiretiñ beķâsın zıkr iderlerdi. ⁽¹⁸⁾ Birbiriyle eniş ü maħrem olub geçen firķat demlerin ańduķlarınca ⁽¹⁹⁾ el-ħamdülillâhi Rabbi'l-Óâlemiñ dirlerdi. Mürûr-ı eyyâmla belâ-yı serġüzeşterin **[92a]** ⁽¹⁾ ferâmüş idüb demlerin ħoş gecirürlerdi.

Rivâyetdür ki: Ĥazret-i ⁽²⁾ YaÓķûb Mısr'a dâñil olduķda Yûsuf ile on yedi yıl bile olub ⁽³⁾ Óömri yüz kırķ yedi yaşına irdi ve Ĥazret-i Yâsuf ħ^vâb gör ⁽⁴⁾ düġinde yedi yaşında idi. YaÓķûb-ıla mülâķat müyesser olduķda ⁽⁵⁾ kırķ yaşında oldı. Pes Ĥazret-i YaÓķûb bir fânġ olmaġın ⁽⁶⁾ bir giçe emr-i ħikmetullâh YaÓķûb'ı ecelden âġâh eyleyüb çjn-i seħer ⁽⁷⁾ evlâdın ħuzûrına daÓvet idüb anlara vaşiyet itdi ki;ben ⁽⁸⁾ dünyâdan ġitdüġimde bilsem ki Óacabâ siz niye iķdâm idüb kime ħaparsız. ⁽⁹⁾ Cümlesi eytdiler:

- Ey ata her neye kim siz ħaparsız biz dañı aña ħaparuz ki ⁽¹⁰⁾ ol ecdâdımuźıñ İlâh'ı ve cümle Óâlemiñ pâdişâhidur. YaÓķûb ⁽¹¹⁾ eytdi:

¹⁰⁵{alub} diġer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

- İmdi Hâk te'Ôâlâ size dîni güzîn müyesser kıldı. Hemîşe ol dîni ⁽¹²⁾ icrâ itmek size Ôâdet olsun. Her kaçan ol Hâkîm ve ÔAlîm size ⁽¹³⁾ ecel göndere cânîñizi İslâm üzre teslim idesiz ve size ⁽¹⁴⁾ ihsân idenleri isâ'et-ile qarşulamayasız ki ihsânîñ ⁽¹⁵⁾ eczâsı girü ihsândur. Zinhâr zulme mu'Ûin bilki anuñla hem ⁽¹⁶⁾ nişin olmayub zulm-i günâh eylemekden dâ'îmâ istikrâh ilk garîbe ⁽¹⁷⁾ ri'Ôâyet ve faqîre himâyet ve yetîme şefkat idüb birbiriñizle Ôadâvet ⁽¹⁸⁾ eylemek erâzil ve edânî şohbetinden dûr olub Ôayn-i tama'Û-ıla kâ'înâta ⁽¹⁹⁾ nazar itmek her dem maħbûbü'l-kulûb ve settârü'l-Ôuyûb olun, diyü [92b] ⁽¹⁾¹⁰⁶ bu vechle vaşiyeti tamâm ve Ôazm-i dârü's-selâmitdi ve dünya-yı ⁽²⁾ denîden göz yumub vişâl-i Zü'l-celâl'e kavuşdı.

Rivâyetdür ki: ⁽³⁾ Hâzret-i Ya'Ôkûb vefât itdügi gün ittifâkkarındaşı ÔAys ⁽⁴⁾ dahı ol gün vefât itdi. Taqdir-i Hâk ile ikisi bir günde ⁽⁵⁾ bir qarında dünyaya ikiz gelmişler idi, girü bir günde dünyâdan girdiler. ⁽⁶⁾ Pes Ya'Ôkûb Hâzret-i Yûsuf'a vaşiyet itmiş idi ki kendü ⁽⁷⁾ meyyitini ârz-ı muqaddesede ebâ vü ecdâdı yanında defn ide. ⁽⁸⁾ Ol ecelden Yûsuf atası Ya'Ôkûb'ı ve ÔAys'ı iletüb İshâk peygamberiñ ⁽⁹⁾ kabri qurbında bir mezâr içinde defn eyledi. Pes Ya'Ôkûb'ıñ ehl ü ⁽¹⁰⁾ Ôiyâli ol dîni üzre şâbit olub yakınleri ziyâde oldı. ⁽¹¹⁾ Velî Yûsuf Ôa.m. Ya'Ôkûb'ıñ firâkıñdan hazîni ü iştiyâk-ile pür-enîñ ⁽¹²⁾ oldı. Zirâ aña vâsıl olaldan hürrem ve dâ'îmâ anuñla hem-dem ⁽¹³⁾ olmuşdı. Cihânda zühri qalmadugına giryân ve Ya'Ôkûb'ıñ ⁽¹⁴⁾ mâtemin çıkub ve şohbet-i Ôâlemiñ añub nâlân olurdu. ⁽¹⁵⁾ Pes firâk-ı Hâzret-i pîr Yûsuf'ıñ vücûdına te'Ôşîr idüb bu mâtem-i ⁽¹⁶⁾ serâda huzûrı uçdı. Riyâsetden cânı uşanub umûr-ı ⁽¹⁷⁾ saltanatdan el çekdi. Çün atası Ya'Ôkûb'ıñ vefâtından soñra ⁽¹⁸⁾ Yûsuf yirmi üç yıl Ôömr sürüb cümle Ôömri yüz yirmi yaşına ⁽¹⁹⁾ irişdi.

Rivâyetdür ki: Çün Yûsuf Ôazîz-i Mısr oldı günden güne [93a] ⁽¹⁾ za'Ôîf ü bî-mecâl olub bu hâlde su'âl kıldılar, cevâb virmedi. ⁽²⁾ Bir gün ibrâm idüb eger bu za'Ôîfden Ôarz gizlü marâz için ise ⁽³⁾ eţîbbâ Ôilâca meşgûl olsunlar. Yûsuf eytdi:

- Bu marâzın Ôilâcı ⁽⁴⁾ mevcûddur. Lâkin yedi yıldır Ôazîz-i Mısr'ı oldum nefsim arzu ider ki ⁽⁵⁾ anı arpa etmek-ile toyuram. Ben aña toyunca arpa etmegin virmedüm. Eyitdiler:

- ⁽⁶⁾ Bu kadar meşakqati nefsiñe niçün idersin, eyitdi:

¹⁰⁶{diyü} diğeri sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

- Açlara menfa'at ⁽⁷⁾ itmek isterin ve korkarın mülk-i Mısr'da bir kimesne aç bulunub ⁽⁸⁾ yevm-i kıyâmetde giriftâr olam ki sen mülke meşgûl olub muhtâc ⁽⁹⁾ u za'îfler hâminden haber-dâr olmayub gaflet itdün, diyeler ⁽¹⁰⁾ bir giçe halvet mihrâbına girüb Mevlâ'ya Óarz-ı Óubûdiyyet kıldı ki;⁽¹¹⁾ **Rabbi ked eteytenî mine'l-mulki ve Óallamtenî min tâóvil'il-âhâdişî ⁽¹²⁾ fâtırı's-samavâtı ve'l-ârzi anta veliyi fi'd-dunyâ ve'l-âhireti teveffenî ⁽¹³⁾ muslimen va'l-haknî bı's-şlâlihîñ ¹⁰⁷** yâ Rabb tahkîk sen baña şehri ⁽¹⁴⁾ Mısr'uñ şâhlığın mukadder ve düşleri ta'óbir kılmak Óilmin ⁽¹⁵⁾ müyesser kılduñ yerlerin ve göklerin hâlıkı sensin, dünyâda ⁽¹⁶⁾ ve âhirette benüm vellî ni'ómetüm sensin baña bunca Óa'âlar kılduñ ⁽¹⁷⁾ girü Óa'â-yı şerifiñ ricâ iderem ki beni ihlâşla tevhi'd ⁽¹⁸⁾ üzre hatm idüb rûhumı zümre-i şâlihîne ilhâk idesin ⁽¹⁹⁾ münâcât itdükde h'âba varub Óâlem-i gaybı seyr iderken pederiyle [93b] ⁽¹⁾¹⁰⁸ mâderi meh-i tâbân gibi Óayân olub Yûsuf'a didiler ki;⁽²⁾ ey ferzend-i kayd-ı Óâlem ve miñnet ü elemden halâş olub be'â şahrâ ⁽³⁾ larına sefer kıl ki;huzûr-ı Hâk'da cümle ervâhü'n-nebiyyîñ saña ⁽⁴⁾ müştâk olub ma'kedümüñe muntazırlardur. Beyt:

⁽⁵⁾ Hâsretüz vişâliñe mekânüña gel

Murg-ı cennetsin aşiyana gel ⁽⁶⁾

Çün Yûsuf h'âbından uyandı yedi iklîme sultân olmuş gibi ⁽⁷⁾ yüzi mesrûr ve kalbi handân oldu. Hemîñ mihrâbdançıkub Züleyhâ ⁽⁸⁾ katına revâne oldu ve gördüğü düşi beyân ve şinesi şavkı ⁽⁹⁾ Óayân oldu. Züleyhâ bu kelâmı işidüb dili pür-gam oldu. ⁽¹⁰⁾ Zırâ bilürdi ki du'â-ı Resûl-i hayr kabûl ve vuşûl bulısardur. Pes ⁽¹¹⁾ bir kûşeye varub başına hâk ve çehre-i pâkin hâke sürüb ⁽¹²⁾ hâcet diledi ki;

- Ey derde dermân ve râh-ı meşakqâti âsân iden ⁽¹³⁾ Raħmân her ğaribiñ gizlü râzın bilürsün ve mededsizler niyâzın ⁽¹⁴⁾ işidürsin, ben nâtüvânı Yûsuf'dan ayırma ki ansız baña dünyâ gerekmez, ⁽¹⁵⁾ diyü bir nice gün melûl ve mağmûm oldu. Bir gün Hâzret-i Yûsuf ⁽¹⁶⁾ ata süvâr olurken bir ayağın rikâba başduğı dem Cibrîl-i emîñ ⁽¹⁷⁾ nâzil olub:

- Yâ Yûsuf ecel irdi, vaqtidür ki kademiñ ecel ⁽¹⁸⁾ rikâbına başasın dedi. Bu beşâret Yûsuf'a irdükde Allâh'a ⁽¹⁹⁾ ğamd u minnet itdi ve kendü yerine bir Óâkil ve dâná

¹⁰⁷ Ey Rabbim! Sen bana dünya mülkünden bir nasip verdin ve bana rüyaları yorumlamasını öğrettin. Gökleri, yeri yaratan Rabbim! Benim dünya ve ahirette velîm sensin! Benim (canımı) müslüman olarak al ve beni sâlih kulların arasına kat!' dedi. (Yusuf: 101).

¹⁰⁸{pederiyle}diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

kimesneyi Óaziz [94a] ⁽¹⁾ naşb idüb çok vaşiyetler ve dürlü hikmetler söyledi ve Züleyhâ'yı ⁽²⁾ daÓvet eyledü ki anuñla vedâÓ ideyim. Züleyhâ guşşadan bağrı hûn ⁽³⁾ ve ğâyet zebûn olub bu müşibeti duyamaz, dediler. Hemîn Cibri'l-i ⁽⁴⁾ emîn cennetden bir elma getirüb Yûsuf'a şundi. Yûsuf eline alub ⁽⁵⁾ kók[la]duğda râyihası muşâmata girüb hemân-dem teslim-i rûh⁽⁶⁾ itdi. Cümle Óâlem müşibetle toľub naÓra urduklarında Züleyhâ ⁽⁷⁾ bu efgânı guş idüb yüregi oynayub derdle çüş itdi. ⁽⁸⁾ Anda hâzır olanlara bu figân nedür ki ğavĝâyıla kevn ü mekân toľdı, ⁽⁹⁾ diyü şordı. Eyitdiler: Yûsuf civar-ı rahmete ve şahrâya cennete göçdi ⁽¹⁰⁾ ve Óâlem-i fâniden göz yumub tahtından tehiye yüz kodı ve terk-i ⁽¹¹⁾ ğam-ı cihân ve Óazım-i iqlim-i lâ-mekân kıldı. Çün Züleyhâ bu derdi ⁽¹²⁾ guş idüb şanasın zehr nûş itdi. Üç gün üç giçe ⁽¹³⁾ bî-hûş yatdı. Dördüncü günü Óaklı başına gelüb yine şordı ⁽¹⁴⁾ Benî İsrâóil Yûsuf'ı atası katına defn itmek diledüklerinde ehl-i ⁽¹⁵⁾ Mışr râzi olmayub cümlesi ihtilâfa düşdiler. Bereketi bize ⁽¹⁶⁾ irişe, diyü her maħalle muħalifi kendü maķberelerinde defn itmek murâd ⁽¹⁷⁾ idinüb kıtâle cüróet itdiler. ÓAķıbet şulħ idüb ittifâķla Mışr'ın ⁽¹⁸⁾ üst yanında şü kısmet olduğı yerde defn itdiler. Çün ⁽¹⁹⁾ Züleyhâ'nıñ hûşı gelüb Yûsuf'uñ hâlin şordı. K̄ara topraķda [94b] ⁽¹⁾¹⁰⁹ pinhân olduğın ģaber virdiler. Züleyhâ âh-ı derd-nâk ⁽²⁾ ü ģasretle yaķasın çâk idüb şadrına meşter urdı ⁽³⁾ ve mezar-ı Yûsuf'ı ziyâret kıľub topraĝın yaşdanurken teslim-i rûh itdi. ⁽⁴⁾ Beyt:

Bu ahvâl-ile nakl itdi Züleyhâ

ÓAleyhâ rahmetullâhi teÓâlâ

⁽⁵⁾ Rivâyetdür ki: Âl-i YaÓķûb Mışr'a geldükde yetmiş üç nefer ideler ⁽⁶⁾ sonra FirÓavn elinde eşir kıľandan mâÓadâ altı yüz yetmiş biñ kişi ⁽⁷⁾ Mışr'dan çıkub gitdiler ol vaķt Yûsuf'uñ tâbûtını Benî İsrâóil ⁽⁸⁾ alub atası katında defn itdiler. Zırâ Yûsuf'uñ vaşiyeti bu idi ki ⁽⁹⁾ benüm Óizâmumı Mışr'da ķavmiyesiz dimiş idi. **zalika mın ân bâóı'l-ĝaybi** ⁽¹⁰⁾ **nûĝhi ileyke mâ kunte ledeyhim ız âcmaÓú âmrahüm ve hum yemkûruna** ⁽¹¹⁾ **ve mâ âkşara'n-nâsi ve leu ģaraşat bimûóminin ve mâ tasóaluhum** ⁽¹²⁾ **Óaleyhi mın âcren ın hua illâ zıkrun lıÓâlemın ve kâyn mın âyetın** ⁽¹³⁾ **fı's-samavâtı ve'l-ârzi yemrrüne Óaleyhâ ve hum Óanhâ muÓrizûn** ⁽¹⁴⁾ **ve mâ yûóminu âkşerehum bı'l-llâhi illâ ve hum muşrikûn** ¹¹⁰ yaÓni çün ⁽¹⁵⁾ Ĥaķ teÓâlâ Yûsuf kışşasın resûline ģaber virdi ve eyitdi:

¹⁰⁹{topraķda} diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

¹¹⁰İşte bu, sana vahiyle bildirdiğimiz ĝayb haberindedir. Yoksa onlar (Yusuf'un kardeşleri) yapacakları hileye karar verip uygularken sen yanlarında değildin. Sen ne kadar çok istersen de insanların çoğu iman edecek değildir! Bana

- ⁽¹⁶⁾ Bu kıssa ol gayb haberlerindendir ki saña ve hîle i'olâm idüb ⁽¹⁷⁾ Cebrâ'îl nüzûl itdi ki bu kıziyye vâki'olub ya'Önî Yûsufa ⁽¹⁸⁾ ihvânı mekr ü hîle itdüklerinde sen anda hâzır degil iken bunı ⁽¹⁹⁾ haber virdüğüñ seniñ nübüvvetiña delıldür, tâ ki ehl-i Mekke anı [95a] ⁽¹⁾ işidüb imâna geleler ve anları imâna da'Övet itmek için ⁽²⁾ anlardan ücret taleb itmezsiñ ki saña icâbet kılmaduklarından ⁽³⁾ bir zarar irişe sen da'Övetiñi eyle kabûl itmedüklerinden üşenme ki ⁽⁴⁾ seniñ rızkıñdan nesne nakş idemezler kim **er-rızku Óalellâhi** ⁽⁵⁾ ve dahı yâ Muhammad yerlerde ve göklerde olan maşnû'ât-ı Óacıbe ⁽⁶⁾ ve Óalâmât-i ğariibe vahdâniyetimize delâlet iderken bunlar tefekkür ⁽⁷⁾ itmeyüb kızlerin terk itmezler ve ba'Özıları zemîn zamânıñ ⁽⁸⁾ Hâlik'i Allâh'dur, diyü ikrâr idüb geyr ü şanemlerin şerik iderler. ⁽⁹⁾ Ba'Öz-ı nesnede taşdıķ ve ba'Öz-ı nesnede tekzib iderler. **Â fa-âminû** ⁽¹⁰⁾ **ân tâ'ötıyehum ğâşıyetun mın Óazabı'l-İllâhi aû tâ'ötıyehumu's-sâ'Öatu** ⁽¹¹⁾ **bağtaten ve hum lâ yaş'Öurûn kııl hazıhi sebıļı âd'Öü ilâ'l-İllâhi** ⁽¹²⁾ **Óalâ beşireten ânâ ve menı't-taba'Öanıye subhâna'l-İllâhi ve mâ ânâ mine'** ⁽¹³⁾ **-İmuşrikın** ¹¹¹ Yâ Muhammad! Hâķ te'Óâlanıñ Óazabından bir pâre Óazâb gelüb ⁽¹⁴⁾ anları helâk itmekden bu ehl-i Mekke emîn mi olurlar, nitekim ⁽¹⁵⁾ ilerü gelen ümmetlere vâki'olı. Yâhûd nâğâh kıyâmet günü ⁽¹⁶⁾ irişüb Óazâb-ı mev'Öüd anlara vâki'olı. Eyit anlara ki; iş bu millete ⁽¹⁷⁾ İslâm benüm tariķümdür. Bu halkı şirkden tevhiğe ve küfürden imâna ⁽¹⁸⁾ ve gümândan yakıne ve ma'Öşıyyetden tâ'Öate ve muhâlefetden muvâfaķata ⁽¹⁹⁾ da'Övet idiciyüm ki Allâh te'Óâlâ şerikden münezzeħ ve ben anlarıñ [95b] ⁽¹⁾¹¹² dınlerinde anlara şerik degülem ve dahı Mekke kâfirleri eytdiler ki:

- ⁽²⁾ Resûl olanlar feriştehlerden olmaķ gerekdiv **mâ ârselnâ mın ķeblike** ⁽³⁾ **İllâ ricâlen nuĥı ileyhum mın âhlı'l-ķurâ âfelem yesırû fı'l-ârzi** ⁽⁴⁾ **feyenzurû keyfe kâna Óâķıbetu'l-lezıne mın ķeblihim ve ledâru'l-âĥireti** ⁽⁵⁾ **ĥayrun lıl-lezıne itaķû âfalâ ta'Ökilûn ĥattâ izâ ıstay'Öâsa'r-rusulu** ⁽⁶⁾ **ve zannû ânnaħum ķed kuzıbû câ'Öaħum**

karşılık onlardan bir ücret de istemiyorsun. O Kur'an ancak bütün âlemlere ilâhî bir uyarıdır! Bununla beraber göklerde ve yerde ne kadar ayet vardır ki insanlar üzerenden geçerler de onlardan yüz çevirir giderler. Onların çoğu, Allaha (az-çok) şirk koşmaksızın iman etmez!. (Yusuf: 102-103-104-105-106).

¹¹¹ Yoksa artık Allah'ın azabından, hepsini saracak bir felaker gelivermesinden veya farkında değillerken başlarına kıyâmet'in kopuvermesinden güvende midirler? De ki: 'İşte benim yolum budur! Basiret üzere Allaha davet ederim. Ben ve bana uyanlar böyleyiz; Allah'ı tesbîh ile tenzîh ederim ve ben müşriklerden değilim!'. (Yusuf: 107-108).

¹¹²{ anlarıñ } diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

naşrunâ fenuciye men naşâou ve lâ⁽⁷⁾ yureddu bâôsuna Óani'l-ķavmı'l-mucrimin¹¹³

Yâ Muḥammad senden evvel gelen⁽⁸⁾ resûlleri âdemîlerden gönderüb feriştehlenden göndermedüñ⁽⁹⁾ ve girü kendü ķaryelerinden ve ķabilelerinden gönderdüñ anlar bu yeryüzin⁽¹⁰⁾ seyr idüb nazâr kılmazlar mı ki bir Óibret alalar ve kendülerden muķaddem⁽¹¹⁾ gelüb tekzîb ü inkâr kılanların Óaķıbeti ḥarâb olub diyârları⁽¹²⁾ helâk oldu. Taḥķiken dâr-ı âḥiret ḥayrludur beķâ ve temettüÓ yöninden⁽¹³⁾ şol kimselere ki ehl-i tevḥid olub tâÓat kıla ve şirkden ictinâb⁽¹⁴⁾ eyleye. İmdi fikr itmezler mi kim dünyâ fânî ve âḥiret bâķidür. Bâķi lâ-ebed⁽¹⁵⁾ fâniden efdaldür. Niçün anlar fânıyî bâķi üzerine ihtiyâr iderler.⁽¹⁶⁾ Yâ Muḥammad ilerü gelen resûllere daḥı nuşretimüz teóḥir eyledük. Tâ ki her biriniñ⁽¹⁷⁾ ķavmi anlara icâbet idüb ĵmâna gelmelerinden resûller ümidlerin ķatÓ⁽¹⁸⁾ itdiler ve ķavimlere zann iderlerdi ki anlara vaÓde olunan Óazâb⁽¹⁹⁾ yalan ola ve nuşret ü zafer teóḥir olmağla zann iderlerdi ki ĵmâna [96a]⁽¹⁾ gelenler daḥı rücûÓ idüb resûllerin tekzîb ideler. Pes anlar zann-ı⁽²⁾ gümân içinde iken nâgâḥ zafer ve nuşretimüz anlara irişüb kâfirleri helâk⁽³⁾ ve ĵmâna getürenlere necât virüb fazlımuzla ķurtarduk. ÓAzâbımız⁽⁴⁾ dünyâda ve âḥiretde ol mücrim kâfirlerden yaraķ olmaz ve Óazâbımız⁽⁵⁾ anlardan kimse redd idemez **leķed kâna fı ķışaşihim Óibretun lı-uli⁽⁶⁾ l albâb ma kâna ḥedişen yuftara ve lakın taşdıķe'l-lazzi⁽⁷⁾ beyne yedeyhi ve tefşile kuli şeyóen ve huden ve rehmeten liķevmen⁽⁸⁾ yuóminun¹¹⁴** taḥķıķķışsa-i Yûsuf'ı zıkr itmekde Óibret vardur. ÓÂķil⁽⁹⁾ olanlara zirâ Óâķil olan Yûsuf kışşassından añlar ki yavuzlık idene⁽¹⁰⁾ eylik ve suçlu olanları Óafv idüb intikâm ķaşd itmeye ve Ḥaķ'dan⁽¹¹⁾ gelen belâya şabr idüb cüzÓ kılmaya ve shevâta şabr idüb kendümi⁽¹²⁾ Allâh'a Óâşi olıķaķ yerden şaklaya eger ol günâḥ için anı döğüb⁽¹³⁾ ḥabs iderlerse daḥı nitekim Yûsuf Ḥaķ teÓâlâdan ḥavf idüb⁽¹⁴⁾ şehvetle Züleyḥâ'ya muṭiÓ olmayub zindâna girmeñe rızâ viridi.⁽¹⁵⁾ Günâḥ irtikâbına rızâ

¹¹³Senden önce gönderdiğimiz peygamberler de ancak şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz bir takım erlerdi.

Şimdi o yerde gezmiyorlar mı? Baksalar ya, kendilerinden önce geçenlerin sonları nasıl olmuş? Ve elbette ahiret evi korunanlar için daha hayırlıdır! Hâlâ akletmeyecek misiniz? Nihayet peygamberler onların iman etmelerinden ümitlerini kesecek hâle geldikleri ve yalancı çıkarıldıklarını zannettikleri vakit onlara yadımımız yetişti de dilediklerimiz kurtuluşa erdirildi. Günahkarlar güruhundan ise azabımız geri döndürülmez!. (Yusuf: 109-110).

¹¹⁴ Hakikat, onların kıssalarında akıl sahipleri için bir ibret vardır! Bu (Ku'an) uydurulmuş bir söz değildir, kendinden önceki kitapları tasdik eden ve her şeyi açıklayan bir kitaptır. İman edecek bir kavim için hidayet ve rahmettir!.(Yusuf: 111).

virmedi dağı Allâh te'âlâyı koyub hâcetini ⁽¹⁶⁾ mağlûka Óarz itmeyeler ki dağı ziyâde zahmete uğraya nitekim Yûsuf ⁽¹⁷⁾ habsdeyken Allâh'ı koyub ol sâkıye ilticâ kıldı. Ol ⁽¹⁸⁾ sebebden anı yedi yıl zindân içinde te'şhîr itdürdi ve dağı ⁽¹⁹⁾ eli altında olanlara Óadl ü inşâfla haber- h^vâh ola. Nitekim Yûsuf **[96b]** ⁽¹⁾¹¹⁵ melik olduğda zır-i destinde olanlara ri'âyet idüb ⁽²⁾ Óadl ü dâd iderdi ve dağı kimesneye hased itmegi revâ görmeye ⁽³⁾ ler ki belâya uğrayub rahatlık bulmayalar. Nitekim Yûsuf'ın ihvânı ⁽⁴⁾ hased itdiler, Hâk te'âlânın takdîrin men'itmek dilediler. Tâ ki ⁽⁵⁾ ataları katında kendüler mağbûb olub Yûsuf'ı kahr ideler. Murâdları ⁽⁶⁾ müyesser olmayub Óakıbet Yûsuf katında hizmetkâr oldılar ve dağı ⁽⁷⁾ bileler ki Hâk te'âlâyâ Óâşî olmak dünyâda ve âhiretde fezahtdür. ⁽⁸⁾ Meger tevbe ideler nitekim ihvet-i Yûsuf itdükleri işle dünyâda ⁽⁹⁾ Yûsuf katında ve ataları huzûrında fezaht buldılar ki anlardan ⁽¹⁰⁾ soñra gelen ümmetler içinde Hâk te'âlâ onların kažiyyelerinin haber indürdi ki ⁽¹¹⁾ kitâbda haber virüb nitekim bu ümmete dağı Qur'ân-ıla haber virdi. ⁽¹²⁾ Tâ kıyâmete degin halk dilinde mezkûr olalar. Çün anlar tövbe ⁽¹³⁾ kılub atalarını şefî' dutub tazarru' kıldılar ve mağfiret buldular. ⁽¹⁴⁾ İmdi Óâşî olanlar dağı şalhâdan vallâhi dostlarından şefâ'at ⁽¹⁵⁾ ricâ idüb du'asın alalar. Ümîddür ki anlar gibi mağfûr olalar ⁽¹⁶⁾ ve dağı Ya'ûkûb hâlinden bunu Óibret alalar ki muhabbet Allâh'dan ⁽¹⁷⁾ ğayrı muhabbeti kalblerine komayalar. Eger korsa Allâh te'âlâ Ğayûr'dur ⁽¹⁸⁾ dilemez ki kavlinün gönlinde halk muhabbetiyle Hâlik muhabbeti şerik ola. ⁽¹⁹⁾ Pes mağlubını andan ayırur. Tâ ki yalnız kendü muhabbeti ol gönülde **[97a]** ⁽¹⁾ karar duta imdi bu kışşada hikmet ü Óibret çokdur. Óâkil ⁽²⁾ ve mütefekkir olana Hâk te'âlâ keşf ider. Pes Hâk te'âlâdan dilerüz ki ⁽³⁾ bizi bu kitâbla Óamel ve resûlünün sünnetiyle sülûk idenlerden ⁽⁴⁾ ve kelâmını işidüb Óibret alanlardan eyleyüb fazl [u] keremiyle ⁽⁵⁾ tefîkîni bize yolaş eyleye. Âmin yâ Rabbi'l-Óâlemîn ve yâ hayrû'n-nâşirîn.

¹¹⁵{Yûsuf} diğer sayfanın son kelimesi burada tekrar edilmiştir.

III. BÖLÜM

1.ÖZEL İSİM İNDEKSİ

Yûsuf: 51a/2, 51a/3, 52a/18, 52b/5, 52b/6, 52b/7, 52b/13, 52b/14, 52b/16, 52b/18, 53a/1, 53a/3, 53a/5, 53a/7, 53a/9, 53b/6, 53b/13, 54a/12, 54a/15, 54b/1, 54b/11, 54b/12, 54b/15, 54b/16, 54b/18, 54b/19, 55a/2, 55a/5, 55a/9, 55a/15, 55a/16, 55b/4, 55b/8, 55b/12, 55b/15, 56a/2, 56a/5, 56a/7, 56a/9, 56a/12, 56a/17, 56b/1, 56b/10, 56b/17, 57a/8, 57a/9, 57a/11, 57a/16, 57b/2, 57b/7, 57b/8, 57b/12, 57b/17, 58a/1, 58a/9, 58a/17, 58b/4, 58b/5, 58b/6, 58b/7, 58b/8, 58b/11, 58b/13, 58b/18, 58b/19, 59a/3, 59a/6, 59a/8, 59a/10, 59a/15, 59b/1, 59b/9, 59b/10, 59b/14, 59b/15, 59b/16, 59b/18, 60a/15, 60b/2, 60b/15, 60b/17, 60b/18, 61a/3, 61a/4, 61a/8, 61a/11, 61a/15, 61a/16, 61a/17, 61b/1, 61b/4, 62a/17, 62a/19, 62b/4, 62b/17, 63a/1, 63a/5, 63b/2, 63b/8, 63b/11, 64a/5, 64a/6, 64a/11, 64b/4, 64b/6, 64b/10, 64b/12, 64b/14, 64b/19, 65b/12, 65b/13, 65b/17, 66a/1, 66a/9, 66a/11, 66a/13, 66a/17, 66b/8, 66b/10, 67a/1, 67a/2, 67a/8, 67a/9, 67a/10, 67a/13, 67a/16, 67b/2, 67b/4, 67b/8, 67b/12, 67b/18, 68a/10, 68b/3, 69a/8, 69a/13, 69a/16, 69a/17, 69b/3, 69b/7, 69b/9, 69b/16, 69b/19, 70a/16, 70a/18, 70b/5, 70b/15, 70b/19, 71a/3, 71a/6, 71a/7, 71a/10, 71a/14, 71a/19, 71b/1, 71b/2, 71b/3, 71b/5, 71b/6, 71b/7, 71b/10, 71b/12, 71b/16, 71b/19, 72a/3, 72a/4, 72a/5, 72a/13, 72a/19, 72b/1, 72b/2, 72b/5, 72b/7, 72b/12, 72b/14, 72b/15, 72b/18, 73a/5, 73a/12, 73a/17, 73a/18, 73b/1, 73b/3, 73b/4, 73b/7, 73b/14, 73b/19, 74a/2, 74a/3, 74a/5, 74a/8, 74a/12, 74a/18, 74b/1, 74b/5, 74b/13, 74b/18, 75a/4, 75a/17, 75a/18, 75b/6, 75b/7, 75b/8, 75b/11, 75b/13, 75b/18, 76a/2, 76a/4, 76a/9, 76a/12, 76a/15, 76b/1, 76b/5, 76b/7, 76b/12, 76b/19, 77a/4, 77a/12, 77a/13, 77a/17, 77b/5, 77b/16, 78a/1, 78a/6, 78a/17, 78b/8, 78b/12, 78b/14, 78b/17, 79a/12, 79a/15, 79a/17, 79b/4, 79b/5, 79b/7, 79b/14, 80a/1, 80a/4, 80a/10, 80a/14, 81a/3, 81a/6, 81a/7, 81a/11, 81a/15, 81b/3, 81b/7, 81b/11, 81b/14, 82a/3, 82a/6, 82a/12, 82a/13, 82a/16, 82a/19, 82b/3, 82b/7, 82b/15, 83a/18, 83b/8, 83b/9, 83b/13, 84a/10, 84a/12, 84b/2, 84b/7, 84b/8, 84b/10, 84b/17, 84b/19, 85a/19, 85b/7, 86a/5, 86a/9, 86a/16, 86a/17, 86b/3, 86b/6, 86b/8, 86b/16, 86b/19, 87a/3, 87a/4, 87b/3, 87b/4,

88a/3, 88a/7, 88a/9, 88a/12, 88a/19, 88b/2, 88b/3, 88b/7, 88b/9, 88b/11, 88b/12, 88b/16, 89a/8, 89a/16, 89b/4, 89b/5, 89b/6, 89b/7, 89b/8, 89b/9, 89b/10, 89b/15, 89b/16, 90a/1, 90a/4, 90a/11, 90b/9, 90b/16, 91a/5, 91a/8, 91a/18, 91b/2, 91b/8, 91b/14, 92a/2, 92b/6, 92b/8, 92b/11, 92b/15, 92b/18, 92b/19, 93a/3, 93b/1, 93b/6, 93b/14, 93b/15, 93b/17, 93b/18, 94a/4, 94a/9, 94a/14, 94a/19, 94b/3, 94b/7, 94b/8, 94b/15, 94b/17, 96a/8, 96a/9, 96a/13, 96a/16, 96a/19, 96b/1, 96b/3, 96b/5, 96b/6, 96b/8, 96b/9,

İbrahim: 51a/5, 52a/6, 54b/13, 54b/15, 67b/16, 68a/1, 71b/4, 87a/13, 89b/2

Halil: 51a/5, 51a/19, 51b/8, 51b/19, 52a/7, 54a/3, 76a/13, 76b/16, 78b/5, 87a/13, 89b/2, 90b/18,

Celil: 51a/6, 76a/13, 90b/19,

İsmâ'îl: 51a/6, 51a/7, 51a/11, 51a/14, 51a/18, 51b/3, 51b/5, 51b/8, 51b/9, 51b/19, 52a/2, 52a/10, 52a/11, 71b/6,

Yağub: 51a/8, 59a/2, 60a/14, 67b/16, 68a/1, 71b/4, 78b/11, 78b/14, 78b/19, 79a/2, 79a/14, 79b/11, 80a/13, 80b/8, 80b/18, 81a/2, 81b/2, 84a/17, 84b/14, 85a/15, 86a/7, 86a/11, 86a/19, 86b/8, 86b/9, 86b/17, 87a/9, 89b/3, 89b/4, 89b/9, 89b/14, 90a/1, 90a/5, 90a/15, 90a/18, 90b/1, 90b/5, 90b/7, 90b/16, 90b/19, 91a/1, 91a/5, 91a/7, 91b/5, 91b/14, 92a/2, 92a/4, 92a/5, 92a/6, 92a/10, 92b/3, 92b/6, 92b/8, 92b/9, 92b/11, 92b/13, 92b/17, 94b/5, 96b/16,

Züleyhâ: 52a/16, 52b/6, 52b/8, 52b/9, 52b/12, 52b/13, 52b/14, 52b/16, 53a/1, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 53a/12, 53a/17, 53b/7, 53b/15, 54a/4, 54a/10, 54a/15, 54a/16, 54a/17, 54b/2, 54b/11, 54b/13, 54b/15, 54b/16, 54b/19, 55a/2, 55a/5, 55a/11, 55a/12, 55a/13, 55b/7, 56a/6, 56a/8, 56a/10, 56a/12, 56b/2, 56b/13, 56b/17, 57a/1, 57a/5, 57a/11, 57a/12, 57a/16, 57b/6, 57b/8, 57b/9, 57b/12, 57b/14, 57b/16, 58a/6, 58a/12, 58b/3, 58b/4, 58b/7, 58b/11, 58b/13, 58b/15, 59a/13, 59a/16, 59a/17, 59b/7, 59b/8, 59b/11, 59b/14, 59b/19, 60a/18, 60b/4, 60b/13, 60b/16, 61a/15, 61a/17, 61a/18, 61b/3, 61b/6, 61b/9, 61b/13, 61b/19, 62a/5, 62a/15, 62a/18, 62b/13, 62b/17, 63a/1, 63a/6, 63a/12, 63a/13, 63b/8, 63b/11, 63b/13, 63b/19, 64a/1, 64a/4, 64a/11, 64a/12, 64b/3, 64b/8, 64b/9, 64b/14, 64b/18, 65a/12, 65b/5, 65b/16, 66a/1, 70a/14, 73b/11, 74a/9, 74a/14, 74a/18, 74b/2, 74b/3, 74b/9, 75a/5, 75a/17, 75b/12, 75b/15, 75b/19, 76a/2, 76a/5, 76a/6, 76a/9, 76a/14, 76a/17, 76b/1, 76b/2, 76b/9,

76b/17, 77a/3, 77a/8, 77a/13, 77a/14, 77a/16, 77a/17, 77b/2, 77b/5, 77b/7, 77b/13, 77b/16, 78b/10, 93b/7, 93b/9, 94a/1, 94a/2, 94a/6, 94a/11, 94a/19, 94b/1, 94b/4, 96a/14,

Şeytân: 51a/11, 51a/14, 51a/18, 58a/5, 58b/17, 68b/7, 90b/13, 91b/11

Cebrâóil: 52a/8, 58b/19, 59a/1, 67a/13, 67a/17, 72a/3, 89b/1, 89b/5, 91a/1, 91a/5, 91a/6, 93b/16, 94a/3, 94b/17

kenÓân: 52b/18, 53a/5, 54b/7, 61b/8, 69b/6, 77a/19, 78b/11, 80a/11, 85a/1, 85a/13, 89a/17, 89b/9, 89b/12, 89b/15, 90a/4, 90a/12, 90b/6,

Işhaq: 54a/3, 67b/16, 68a/1, 71b/4, 87a/15, 89b/3, 92b/8

Mışr/Mısır: 54b/8, 61b/13, 62a/2, 62a/8, 62b/5, 63b/14, 64a/16, 68a/4, 68b/8, 69b/17, 70b/8, 71b/8, 72a/1, 72b/6, 72b/11, 72b/13, 73a/19, 73b/1, 73b/8, 76b/13, 78a/8, 78a/12, 78a/14, 78a/16, 78a/17, 78b/2, 78b/13, 79a/3, 79a/11, 79a/12, 79a/15, 79b/9, 80b/18, 81a/2, 84b/10, 85a/5, 85a/8, 87a/2, 87a/5, 87b/12, 89b/12, 90b/2, 90b/6, 90b/10, 90b/15, 90b/19, 91b/2, 92a/2, 92b/19, 93a/4, 93a/7, 93a/14, 94a/15, 94a/17, 94b/5, 94b/7, 94b/9

Kaţfir: 60a/14, 61a/10, 61a/13, 77a/9

ÓIbranj: 60a/4, 61b/14, 62a/9, 71b/2

Óİsa: 64a/15

Iraq: 65b/2

Eşkm: 66a/16

Ebqam: 66a/17

İslâm: 56a/3, 66b/9, 67b/15, 68a/3, 68b/1, 73b/8, 78a/2, 92a/13, 95a/17

Velid: 68b/9

Nil: 68b/9, 68b/11, 68b/12, 73a/3

ÓArapça: 71b/5

ÓAbbâs: 72a/2, 72a/18

İsrâóil: 76b/16, 86b/1, 94a/14, 94b/7

Rüstem: 74a/6

ÓUmrân: 79b/4, 88a/4

IbnYâmın: 80a/4, 80a/12, 80b/6, 80b/8, 81a/3, 81a/7, 81a/15, 81b/19, 82a/5, 82a/7, 82a/11, 82a/12, 82b/6, 83a/1, 83a/2, 83a/6, 83b/5, 84b/1, 84b/19, 85a/6, 85b/1

Yahudâ: 80a/10, 81b/14, 84b/8, 84b/13, 88a/6, 88a/7, 88a/9, 89a/17, 90a/8

Rûbîlj: 81b/6

Şem'ûn: 81b/10, 85a/2, 85a/19

Zeyd: 83b/7

Mekke: 94b/19, 95a/14, 95b/1

Muḥammad: 95a/5, 95a/13, 95b/7, 95b/16

ÓAzraójl: 86b/1

Melekü'l-mevt: 86b/8

Malik: 88a/9

Fir'avn: 94b/6

ÓAbdullâh İbn-i Mes'ûd: 90b/4

ÓAyş: 92b/3, 92b/8

SONUÇ

Yûsuf u Züleyhâ kıssası, divan şiirinde birçok esere konu olmuştur. Özellikle Türk ve Fars edebiyatında birçok Yûsuf u Züleyha hikâyeleri kaleme alınmıştır.

Bu çalışmaya konu olan Yûsuf u Züleyhâ metni, Eski Anadolu Türkçesi yazım kurallarına uygun olarak günümüz Latin harflerine aktarılmıştır. Yûsuf u Züleyhâ metinlerine kaynaklık eden kutsal kitaplar incelenmiş ve konu hakkında ilgili bölümleri verilmiş vekutsal kitaplar, bu mevzu üzerinde mukayese edilmiştir. Bu karşılaştırma sonucunda metnin en çok Kur'ân-ı Kerim'den etkilendiği tespit edilmekle birlikte, Tevrat'tan da oldukça etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yûsuf u Züleyhâ/Zelîhâ adıyla Türk edebiyatında kaleme alınan manzum ve mensur eserler belirtilmiştir. Elde edilen birçok veri; sıklıkla yazılan ve beğenilen bir konu olduğunu göstermiştir.

Eser, Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış ve döneminin özelliklerini göstermekle birlikte birkaç kelimedede ağız özellikleri dikkat çekmektedir. Yazarın Arapça ve Farsça'ya hakimiyeti de kendini göstermektedir. Yazarın bu iki dilden ziyadesi ile faydalanışı, iki, üç, zaman zaman dört kelimededen oluşan Farsça tamlama yapısını kullanması da bu iki dile vukufiyetinin ayrıca bir göstergesidir.

Yazar, metnin kuruluşunda oldukça fazla ayete göndermede bulunarak yazdığı hikâyeyi Kuran-ı Kerim'deki anlatıma en yakın ve doğru biçimde aktardığını sezdirmeye çalışmıştır. Ancak anlatılan bazı bölümlere yahut bir olayın sebep-sonuç ilişkisi bağlamında ele aldığı kısımlara ilgili atıflar Tevrat'tan alınmış ve bu kısımlar yazar tarafından rivayet olarak nitelendirilmiştir.

Günümüz harflerine aktarımı yapılarak Türk dili açısından bir metnin daha gün yüzüne çıkarılması edebiyat ve kültür tarihi açısından son derece önemli olduğundan yapılan bu çalışmanın da alandakiküçük bir boşluğu daha dolduracağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Şentürk, Ahmet Atilla- Kartal, Ahmet. 2007. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. , İstanbul: Dergah yayınları.

Cin, Ali. *Yusuf ve Züleyhâ Hikayesi*. Akdeniz Üniversitesi Yayınları.

Genç, İlhan.2005. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Antalya: Kanyılmaz Matbaası.

İlhan, Hasan. 2015. *Tevrat*.Ankara : Andaç yayını.

Kutsal Kitap. 2007. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi ve Yeni Yaşam Yayınları.

Mengi, Mine. 2013. Ankara: *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ.

Üstün, Mehmet Cihat. 2014. *Hamdullah Hamdi'nin Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi (Gramer-Metin–Dizin)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Yazır, Elmalal Muhammede Hamdi. 1942. *Kuran-ı Kerim ve Meali*. İstanbul: Kervan yayın dağıtım,.

Yüksek öğretim kurumu, (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>).

انگاه آئین یک دید و جریع انبیا ای سینه بر ملک در اوله روح رمانه
 الدن مجرود و صحرکه بیضا نلق فایزه آنزودی هین انا هی و غلناه
 اردنجه سکره و در خرابه ایدای سمیل در ووب انا سمنه انبیک
بیت برکم امرسته حق فرمان آگاهم جهانه قول یکفران
 آگاهم **بیت** سمعادت بوجوای نبیدوب و نواع انبیک
 و کوزرینت خنوا باشی آندوب کز او زبانه ندی و دنا جانه
 ال فاله بروب ایندی **بیت** کز آنر سکه اوغلی باستعان
 یکا صبر و سکو خا باه احسان **بیت** چون خلیل الله اسمعیل
 کمان معلومه کردی سمعیل اولم ایندی ای انا سجا رفیع
 و ستم واردس اکلایم و باجم حکم بنده کی که ساید بی بوغز کون
 سکا طوفوب کاهکار اولام و نمدت بسا سمعیل کز و صلت
 حقه مانع اولسه و در کله یوندم او رب غایب نو ز کورب
 مرجت اده سن و بی بوغز اولد و کاند منکر و خلیل اولف
 ایه کی که بیلوم شفقت عالمس اولان بی کو بیت انبیکه
 بیخمان و کاس اولدمه کجا نرحم ایله جا کز که بیوت برضینه
 نقصان ابرینه بلور سگانه امر بر تابه اهل جا کز کلهس و بر
 و صمیم دخی بوهر که دار استعدا کانه مراجعت قلد و عکله و ایدیه
 هر باغی نعلی بدوب رعایتی کندو که واجب به سرت دوس
 بی خلیل الله خوف طاری اولوب فی الخلیل سمعیل انت

بازره واصل و بر بینه تکلیح ایدوب مراد لوبین حاصل قایلیم
 بی حکایت بو راده ام اولوب اصلا بوسقه تا این آندی
 چون بوب حکایت بوسقه کلهی هین مسا رکه کوز لری
 باشاه طوادی بو سکر گشت سوز کز آن سزوع ایدوب ایندی
کلام اولوب که قدیم الایامه حتم ابراهیم خلیل کلمه
 الله و ایکن خطاب حضرت خلیل بر شدیکه اوغلی سمعیل فرمان
 ایله بیامری سجا نراخی اولوب سمعیل بوب آرندی
 والذینه حقا یعوب قدیمها ن طوبندی زبانی **بیت** ای حال
 اولم تمه او که حق سجا و و غالی سز و سه دعوت ایلر
 زنها رطم یقین حقیق ترا ایدوب جانو کی خوف و مرسد و سزیه
بیت **بیت** **بیت** **بیت** **بیت** **بیت** **بیت** **بیت** **بیت** **بیت**
 غافقا سبیا غیبه ایله که سنی انا لفرمان اناک استر زنها لوبک
 سوز بیه اوبوب زبانه راغلی اوله کوبکا نا صوا بر شوع ایدوب
 مسکه اضطر بر در سسر اسمعیل شیخان لبینه غضیب ایدوب
 ایندی با موعوف جمله ایدوب با نمه کله که حق خلیل انبیا فی خطاب
 مصقولوب امور ناسزانه اینر نصیب انرحمن قونی کویلا کندور
 دعوت ایدر ستمنا و اعلنا دیوطا شیاه یعنی لبی کویرا ندی
 شیخان بو وجهه با مال و بیخ اسمعیل انا سن اصلا لایکونین
 کلوب ایندی ای خاتون طاه اوکله خلیل الله اوغلو کفران آناه

TIPKI BASIM METİN

رضا و اده که خالق جهان است بولین نار ایدوب هرکس این بند
 کو خندد بنار اول و اولی در جهه سی امانت است اسی اولوب
 اول اناره خاندان خالی کلمه یعنی اندوکل و خنده عبادی آرتوب
 آدمی بیوه فانه خفتند اگر ایجا زنت اولور سبک کتر ستر
 یعنی بیو ستر زندی بوسفت کو کلمه خنده انکار کلوب ولی
 دل او جبهه اذین و بریدی مگر زنجار بر حوب تدبیر و جالی یعنی
 ضو را اندر خندی همین چقاروب بوسفتک الله و بریدی بی
 اول و در خندان خشم ایدوب نارینه اول آن زنجار اینه بی
 ای زنجار کو زلفی کلان کلک شده اولسه عمری خرسین باه
 و برید و صدف غزن اچوب دندان کو ستر سله اولان در کلین
 اولور زینهاره ایه تابع اوله که مکه نداشت فایده اترودی
 زنجار که سوزی کساده و در سوب بوسفت کلمه گو باه خنده
 و برید به الله بر و روب زنجار بوسفته اویدی اولاسنی و نازو
 نیازی حدن آسنی بوسفت داغ استغناء اولوب زنجاره
 انبیا منه انصاف انرا اولدی رسلام کلامی لال و جبهه و برید
 با ستاروی زنجار با جار اولوب دینار بوسفته بوسفته قسنت
 ایدوب رضا سبک کو زودی و کالین حقه توفیق ایدوب
 اختیارین بوسفته و بریدی بو بهار ایه بوسفت کشف بر قیام
 کون جویان اولوق دایوب جبهه انبیا جویان امانت و امان جویان

و ایاغک بغایوب بوزین اور وندی و هیت ایه چاغین چاغین
 استعیاب بوغان زنده حدت ایه چالهی و سار کز زین و زمانت
 خزینه کلوب نجیب اندیکه بارت بوزنده عظیم الشاندر
 و خاص عدم الاقر اندر هر طریقی خجسته آتی سوزانه برافسر
 تفاوت غار و کز کوشه سکه قلند حکم ایدر بر املا و نری
 اولان **المقنه** ابراهیم بنی بونب بیخ چالوب فصحا قطع اندن
 خلیل الله خنک تک اولوب بنی همان بر طاشنه چالوب تفار
 بی کی چچی اولصند جبر ایلایه السلام قد صدق
 الی و ایاغرت اولس و کله فریا بیک مقبول و عبادت ایدر جبهه
 قول بولدی بو کین عظیم الزکاتی سمعیل عوفیسه قرآن ایه
 دیو بر قیام ایه نال اولوب سمعیل برینه آتی قرآن ایدی و کلمیل
 اذاد و والیدی بوحاه شاد اولدی بی کجه هر ایشانه
 ایندی بالا امانت های سفادر مراد کون مناهن جوب
 ایلک انالان امانت جاب محقه عقاد بر حکم قلوب کور
 خا هر کولکله نور ز بو حکمی بوسفته آرا نیدی کرج بو
 حکایت زنجار خلیطالت و بریدی اما عتی بوسم زبانه
 اولوب بخاضی ارا سر عتی اظهار انکه با شادی بکون
 اختاری قیوت نیان بیلوب سوق کلامه بوسفتی کاره کاجک
 و برندن و افرینکایت ایدوب ایدی بود یارده بر خورشید شاد

و انف و کسبین آید بکار بویا به طبع ایدرسن بم در برینه نه وار
 ایدکنی و بار بویا بنیاد کن نه بیلو برسن و بویچه سیم قندلا
 هیچ اولوب رحتم خند منینه یا برکندی ای وقت غصه بر بار
 هوا دام و میدگر که اگر اهل راز و بنه در برجه خاره ساز اولسن
 و خات پای باره وارب با اولوب بم بویا بل بر اولوب بل خیر
 و برسدی دی دایه وارب بوسه بچید انیام و برام ایدوب
 ایندی چون حق تعالی فاک ماه خا دی بولا زینجا انفا که
 سابه صالحوب اعطیاه کولن خوش انکاه سخا و حج دفعه
 خواب اچره کور عربی ناز بنی عذاب اچره کجی سندی
 جفا کاه می به دو فوب میدگر جان و بریدین بل نغم ایدوب
 دلاگاه ننگ ای حبس اچره فاند سر سگ عزت اگنت نه کسلو کر
 بویچه دارالت و عزتله عزیز اچین کند وزین خند منگناه کینبر
 انشد برودی بوسف دخی اعطیاه انفا نه کلوب جواب
 و بره کاه ای دایه صاحب لاز بوضه کوهله غم ساز اولگر
 بن زینجا ننگ ماهله آنتش عبد محموی اولام و آتم آنتش نعمت به
 بنش و کجا اول بجه مدت توبیلار ننگ اچین نه سیم اولده کله بل
 هسرا اولام کوجه واجیدر که هر چاهه صلح و رام اولام اچین
 امر بهای خجی خالی بر عامی نسون علی الخصوصی عزیز بی کندی به
 منفعت اچون اولوب ونی و غول ایدوب خانه سنده بی

ای پیشه و عادتد بویا زینجا نغ دستور دای زینجا بویا
 جمیع الناس مقبول و توبی جو مال بنه امر ایدوب برسوری
 توبی نه الحال احصا لاندیدی و بوسف مرتب جواب اینل
 کتوب اغنا ماه صحرا بر کندی اما زینجا بر بجه کوز جیلر توب
 ماه کنعان کوز کوز مرادی چون بوسف زینجا نغ دور اولوب
 زینجا نغ حال ماکه اولوب کوز نوز بیک با نغی قطره آنوزی
 اچکی عالمه اروز می بکوت دیدا بوسقی کور ماکدی اگر کور سه
 جالی سفته قابل اولوب وصال ذوقنه حران ایدردی
 عاقبت بوسف زینجا به رام اولوب بم بلنی بولگی بوزی کل
 کچی ناز اچین بفرنگ اولتوصولدی بار نغ و فایا بویا بویا
 زرد بوزردن بودی و خصم دن اگنت فاره کیدی دایه سی
 کوزر که زینجا به اچین کون کله بجه هلاله در سدی آتی تنها به
 کتوب ایندی ای کوزم نوری بنه بچصو رسن دلا اگنت امر که
 رام و بوسف نغ سکا نغ نظر و غلام اچین جانی جاگه آرام نینم
 و بویا لای ماه صفت دایر سکا بنه و چاکر اولوب و صلی
 میسر اچین اصلی بوقدر که سینه لک سوزی آرنوب بویا به با مال
 و آشفته حال اکلان سن ددی چون دایه زینجا به بویا به
 سوز سبای هیب کوز لوی قتلو پادشاه د ولوب نغ ایدن
 آه و ابرسن خانه بله ایدوب ایندی ای دایه مکر بر زنده و آف

انسه نامه آه **ه** بوسفت کور کاه آناه صبر و قوا ربوق بندهم
 ای زنجیا سکا انگر کاه با شکاه هوای غم واد در سببی سو مگاه
 تنه لر جوف و کجاول و بر زبلا فرج بو قدر هم کدی بنده
 در آخر کجا الل ربوب بر بند بر هم جود بی کدی بر بار
 انشی آکن آخر کجا انفرال قلوب زارا ندی و بدرم
 بجاحت ایدوب آخرت بی ترجیح قله و جوف عاقبت
 انگر کجا ظلم صریح قله بر و بی مالت کفایت دور و هجر
 مهجور ایدوب دیا رصحه صاندر آنو کجوف با هم روان
 اولوب عزیزیت با هم عفت کلاه نکروره اگر بولده عجت صادق
 و بار بوقی ابرک منفضای رضام اوزد قائم اولوب دایم بی
 سر من قله ددی چون زنجیا بوسفت بوجو ایا پشتی
 خاموشی اولوب صبره بل بغادی بر کوف حضرت بوسفت عم
 بلند او آناه عفت ابراهی تاروت ایدرکی آنخ صبر زنجیا
 خانه کار ایدوب سبب مصاحبت و امانت الفت اولوب دیو
 زنجیا بوسفت نمنا ایدیکه عفت ابراهی مقام ایا بی بوسفت
 دخی هزار اجبارا سر و ظلم ایدوب زنجیا بوسفتک الفاظ ددی
 زک اطا فتنه خیرات و کفایت کور هنرنا زک حال و تنه سر کیدان
 اولوب آکی سوز نیک برنده آه و زار دنها تنه بوسفت ایا اید
 دی بوسفت تجا هل صوره تن کوسد ایا زعین ایا کجه زنجیا

اما ابتدا ایدوب تربت و خرمند فلق آکن و بختی آکی می شوه برکت
 خاستاکم خاتم و بیخواه اولوب بن اناک صم خاصنه خانات
 ایام با خصم جتم یعنی و نام خلیل الله اولو آنرا و امل
 بوله معاذ الله بک ختم زنجیا در سگاه بی معذوق قلب
 نیک دور اولوب ادم لطف رب المرشد بی راه عصمت
 ایزمه اید بر سندی بود ربک چاره سینه صریح اوله
 و قول ابله مولی کلسه کره که آتسه سفینا اولو کت بوزی
 قنار و بیعی فانی اولو **نظم** بوا و لا کم اولم مک زانه **ه**
 اهانت قصد ایام بو خاندانه **ه** مراغا بدغه بوا مر کجا **ه** و نیت
 کتمون بو کور بوخیالی **ه** جوف زنجیا در سببی بوقاه خیرای
 و بر دی قلمی غصه دن زور زبلا ولدی هم بر زبلا ام الکتوب
 طور بی بوسفت خصوصیه کاهی حال ایا کت کور کجی بولیک
 سوز تو اوتندی فتح کاهه مجالی قالا بوب نطقه و ندای
 و آهی کولره اغویب کوز نیت با بنی بوجر کجی باغدی و بوه مقابل
 کجکای بوسفته بوزین سور دی بوسفت زنجیا بوحا اله
 کورب اولدی زارا زارا عادی سو کاه زنجیا کجکرت
 طغادی بی زنجیا یک جاننه اود دوشوب ایتدی ای بوز
 دینه و جام **نظم** اغله اغلق کجا بیه سوره **ه** کاهه کاهه هفت
 سکا بوسوره کجی کاهک اچوف برندی آله **ه** بر سوز پهل ایتسه

و کسب زین المومنان من چون رسالم الذی کند که در ام
اندو که باری بفرم از سبک بود که ایال و خدمت مند علی حکم حال
اوسوف هر پناه دفعم و یوفانی عالم چون عالم ایا که ددی
و اولجا درین دخی وقتند ایدوب اهل را که یوسف سوزنی
جابه گویند و هر صورتی توفیق پاک حکمتی انتقاد و غیر توفیق
کو کالی بناد ایدوب سزوف هر کجیه میساید بر سه اگر کسی بپله
اید سر که اگر کند بر در ای ایم ددی زنجی پاکه عرضی
بود که یوسف اولجا در اولک بر پناه اید بر سه او را را یک
کوند و زین بر پناه اولجا در صورتی توفیق بهانی جان
آفتیب وصل جانانی حاصل اید و اینک توفیق کم کر و سب
ذات شریفی نازی نه در عرضی قله بس حله ناز او اولجا در بر
یوسفه فرموده مضطرب هر بری ساز ناه او کجی به عرضی
عارض اید بر جه سنک انجساری اللک لید و کبند و غیر
معتم با یکی صفایا اید بر فرضی غیبت بیل دیوید بدار باره
فرستو تیب ستاره و سف دالی بیکه که ددی سو اید بر یوسف
او اولجا در اولک ناله و زار زین و کجی توفیق بوزار اولجا
و اطفاه این سو اید که ای کنیزان خدای تعالی اهل این
خبر و رسوای و پاک و کجی این نشه او یوسف اید بر ای
او اولجا که رت العالیین حاضر و احوالین با ظهور و اینک

عصبان که حال و کون کاه و کجی صلاحتی غالب اولجا
یوسف زنجی بر خیل رغبت وانی با باره توفیق قادی العقی بر
بیکه جمع بر اندر و کس طمانی و جهانه و اهب ارتقا
اولس و حضرت صفه طوفی و ران بول او اولجا در ددی
و نسا که زنجی بوسف کمال منتی اصبحت توفیق اندی جان
کوزنی او بچون او اربوب ایددی بو کولک منتی غیر و به سابق
او انا و طمانی از کسب آسنا انا استر معهود کجی در
سین دیووست بهوش اولجا و در مانی خیل اولجا سها
سند جنون هم اولجا بوسف اینک بوسف سوزنی خانی
کو رب و هم اندی و بو حلق بهمان ایدوب تنها خانی
و زنجی اید بچین ام کو رب هر روزی فرقتین مراد اندی و نیازی
حدود آفتیب احتیازی آرام اولسین زنجان باغبانان
خندستین زجا قادی مکر زنجانک بو روز باغی ناز که
دنا و نظایری بو عیدی مراد توفیق ایدوب سنا که دنیا
آیات ایشی کجی سو ندی یعنی بو بریه تفکی اندی که بوسف بو اید
تخل اید بوسف هم روزی سست صفایا میل اید دیوار باغی بو
باغبان دلدی و بو زنجیب بول توفیق خندستین ایدوب
ایدی استر بو زعد کبیر کس صخره که مبارک اوسو کجی توفیقی
فی ببل و حال بر برینت کوزدر با اید بول طوفانی استی کسه

سوز سوز بلای برفت آنک سوز کز یک گوش کنیست در در علم
 ز نجاهد هوش اولوب طرف کندی بکجه دایه خاصه و اولوب
 آنچه کوزا شلیند و کوب جید باواری و اندی ای دایه بکجه
 بر در راه کجی و کجی اهورا اولام خانه در ستم کجاده جاده
 ایاه که سوز کجی با کجا ازیب ایسه مهند در در بر در دوی
 دایه ایسی ای کوزی و نوری و دان بنه جان کجی که کوهه بر یک
 کار کای اومه کاه انگاه فر بولکس اگر آتشد سوز بندگی ستر
 سکه سوکی مال خرج اولوب بری اجندی بی خار بنیاد
 و در دوی زلف زوز دوی اولوب جاجا اهل تقوی طبع
 یوسخه هم آغوش بری و عینی و عیبت و زحمت و زور
 وصلت ستم و نفس بدش اولام کجی اوزد کوزی بوی
 دلکه مرید جانه از ایله کوز کوز کوهه صبر اولاد دوی
 چون دایه بو شریف اوقدی عیب زنجی بویجه ملک به آت
 دست صفتی و دوی مکل اولوب نامه راستد ماهر و عیار
 کامل اولوبی فی الحال شکل سری کای نامه ایوب کجی کجی
 بنیاد اوردی بیز نامه هفت بخت مثال بری اجنده
 یوسخه اولاد دوی و بر یوسخه زنجی به نفس ایوب بری
 جلا و صغی ای کجی اگر در بنا بر دسته کل فوسل کجی کجی
 دوزی و بارک معنی مراغوش آتسه جوز بری بویام

امریه ای اولوب کاز بر بویو ستمل آرای نامه دعوت کجیجه
 کجی و نطق بجهت ایلی هلدی عیقه جاه سی بوسکت
 ای باغله سمنت قریب ایاه کادیل و طریق اساری آت اقلین
 ایوب سرتوجه صلح اولغزنده **لا اله الا الله** دویل
 و حضرت یوسف بی باجه طوره ایوب آت و سنی بیانه
 اولوب زنجی عیب سیر اول باغله کوهه به طویب کوریک اول
 جان لوبوسکت بانه جمع اولوب نوجید ای باغلی بر مشعل
 بند اولوبه کز اوله ایبر زنجیجه در بولکته ایز سوز اول
 سولوب خجاند بوسکت زخاری کجی قور زارای اما
 بان فالد برب زنجی ایلک بوزینه متوجه اولادی سلا لامل
 کجی نه آ ایوب زار و محرم دوی کجی کجی **روا نیکه**
 چون بوسف باغبان اولدی زنجی انون اولوب عیر اولدی
 کندی آهی کولک ایشیب کونی عنت کجی سوز عیبه
 اولد کجی کون آتی زنجی صاف زری در بی کونی کوز بایه
 اولوب عاقبت در نه جاده بولاجی ناچار بوزنا لیا اولوب
 بکون کجی کجی برانه سیه اول باغه روز اولدی و دیلد
 بوسی کویب بوسقار کجی بولدی و اندی ای شیه غیابان
 کجی نه سنی بوی باغه باغبان نام کل بر کجی کجی
 زایان نام کوز زلف بران اولوب دیوب بویوق سوزل

گنج پرورشم و سونو کجی کند و می تیرین ایدوب جانمی بودم
 فلما فلقم ددی يوسف ابتدا ای سرور خاشاک بن الله علیه
 اولوب مهصیت ارتکاب ایدم و خانیل زانعدا و نوب
 سیدم حضرت عزیزی اشرا ایدوب بوجه عزت انجلی
 معاذ الله که آیت حالات ایدوب بوحالی قارم اهل زانخ تعالی
 عند بنک فلاح و نجات بولا زرددی زلیخا آله دخی در پناه
 جاره بولا یعنی خانه خانه که بریل و نه اهلها هر جا که بر پناه
 زلیخا که بریل قیوس می حکم بخلیوب بوسفه عرض و صلت
 ایدوب اغزودی چون نوبه ایدبجی خانبه که بریل زلیخا
 ایدوب دخی قیوس می حکم کلید اید **وَلَقَدْ هَمَّتْ بِرٍّ وَهَمَّ بِهَا**
كُلًّا أَنْ تَرَىٰ يَوْهَانَ رَبَّكَ أَنْ تَنْصُرَفَ عَنْهُ أَسْمَاءُ
وَالْفَتَىٰ رَأَيْتَهُ بِرٍّ عَيْنًا وَأَلْحَضْتَهُ زَلِيخًا يَوْسُفِي يَوْمَ رَأَاهُ
 با بر سر بریزه الا در آب راهه با شاهی و جیوه نه در نوب اولم
 جیجین جیوه که آله کند زین حالات ایدوب هین جیجی زلیخا
 بیکه اندن ایدوب با زانندی و ایدوب بوحاله نوبه حضرت
 اندی زلیخا و وصل در باقی مقرر بیاوب و ایدوب جیوه
 از روی و لطف بوسفی در اغزودی ایدوب میان کتار
 جگادی عین عدله حاله و ماه بیکه حاله نظر ایدوب
 آب و صفت کلاه بن نشانه قند در بود بوجلا این هزار زانگاه

کورینوردی چون زلیخا بوجبت استقامتی کوروردی شوق
 فزونا اولوب بوزین در بود بواندیه سوروی **وَأَنَّ إِلَهِي**
هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ وَعَلِمْتُ الْأَثَارَ وَقَالَتْ
هِيَ لَأَن قَالَتْ مَعَادُ اللَّهِ رَبِّي أَخِي مَتَّقِي أَكْفَرُ
لَا يَفْعَلُ الظَّالِمِينَ لِقِصَّةِ زَلِيخَا وَالخازنه بوجه سر بر سر
 وهر صیه هر بیلد و سنیوب عود و غیر جیجی لروردی و حال
 آفتابه که کلیمی زینت و برور آکنه زینا لباس و طمتم کریدی
 و آله بوسفه ایله یا نبوب اولیدی خانه بینه اولدیه اندی
 و قیوس بخلیوب زبان آجیدی و بوسفه سوگوهن صاحبک
 و در کله ای کلام وصلکنم ایدم قالدی بی وصلکله شاد
 ایدوب نامراده بوسف جیجی زلیخا نیک بون بینه قایوب
 ضروری اطراف خانبه نظر صا ایدقه اولدیکن حاله و زلیخا
 بیکه اندی خیال بخت ایدوب مکروه آله اندی و مساجله
 بوزین کو که طوقوب سقق خازنه دخی کله کان نقش تصویب
 کوروردی **بِحَيَّا بِنَا كَأَنَّ دِيْدَكَ حَقَّةٌ بوزاروردی**
 ب زلیخا اولدیا نه و صلت مسترا و ایدوب عین کوروب بوسفی
 آجیجی خانبه دعوت قالدی چون آجیجی بر ایدوب دخی حکم
 کلیدلای و اسکی راز لرین بکلیوب عرض نیا زانده کوروب
 سبانه و صله اچون انواع زخیر حکوب بها کجیون بجه اچون

گنج روبروشم و سنج کجی کند و می ترسند ایوب جان تو ایام
 خدا قسم ددی بوسف ایستای سرور خاکیم ای الله علیهم
 اولوب و عصیت ارتخاب ایلم و خایلدن عدل و نوب
 سبتم حضرت عزیز بنی امیه ایوب بوجه عرت انش ایکی
 معاذ الله کم آیت حلا سیه بوحالی و اراکم اهل زنا ختمالی
 عند سبک فلاح و نجات بولای زردی زخا آتد دخی در پینه
 جابو بولای خانی زانانه کیردی و نه الجاه هرجا کیردی
 زخا کیردی بل قیوس عجم غلبوب بوسفه عرض و صلت
 ایوب اغلردی چون نوبناه بدی خاینه کیردی بل زخا
 ایوب دخی قیوس عجم کلید ای **وَلَقَدْ هَمَّتْ بِرْ وَهَمَّ بِهَا**
كُلٌّ اَنْ رَاى بُرْهَانَ رَبِّهٖ كَاَنَّكَ اِنْتَضَرَفْتَهُ السَّمِیءُ
وَالْفَخْرُ اِنَّهٗ مِنْ عَمَّا وَاَتَاكَ صَبِیْرٌ زخا بوسفی بوزانله
 با بر سر بر زانله ایوب ابراهه باشای و جیونه و نوب اولم
 سنج بنی جهمه کله کندونین هلاله ایبه هبب سنجی زخا
 بیکه اندن ایوب بیازانندی و ایل بو حله نوبنا حجت
 اندی زخا وصل دل بابی مقرر بیایوب و اده واره جیوشن
 از مردی و لطف بوسفی در اغوی بی ایوب بیازانندی
 جگادی عین عدله حله و ماه بیکه حله نظر ایوب
 آب و صفت کله بن نشه قندردی بوجلا بنی هزاران کله

کور بوردی جوف زخا بوجبت آستامقا کور بوردی شوق
 فزون اولوب بوزن درورد بوسینه سوروی **وَرَاوَدْنَاهُ اَنْی**
هُوْفِی بِتَّيْهَا عَنْ نَفْسِهٖ وَعَلَّمْتِ الْاَبْرَابَ وَقَالَتْ
هَيْتَ لَكَ قَالَ اَمْهَانُ اَنْتَ رَجِیْ اَحْسَنُ مَعْنَاى اَنْتَ
لَا تَقْلِحُ النَّفَالِیْکَ الفقهه زخا اولخان بجهننه سر بر سر
 و همسینه هر بلرد و سوب عود و غیر سنج روبروردی و حال
 آفتا بینه کله زینت و ربوب آستن زبایاس و خصلت کیردی
 و آله بوسفه ایسنا بنبوب اول بیدی خانه بانه اولینه اندی
 و قیوس غلبوب زبای آجدی و بوسمه سوگوهرن صاحبک
 و ده کله ای کلام و صلت کیردیم قالادی بی و صکتله ساد
 ایوب نام ارا تده بوسف سنج زخا بیکه بوزاننده بایوب
 ضروردی اطراف جانیه نظر صالقه اول زکی حاله و زخا
 بیکه اندی خیار بجهت ایوب مکر اوله اندی و سنا جان
 بوزن کور طوق ب سق خانه ده دخی کله کان نقش بوسر
 کور بوردی **بِحَبَابٍ عَافٍ** دود کله حقه بوزانوردی
 بس زخا و امانه و صلت بیسرا اولاد و غیب کور بوردی بوسفی
 آبخجی جانیه دعوت فادی چون اچو کور بوردی بولدی محکم
 کلید لای و اسکی راز لر بن بکلیوب عرض بیازانندی کیرت
 سنده و صله اچون انواع زخا کور ب بها اچون بجهت کور بوردی

بچله جوی ایدم و جهاه اندر او جان بیهشت جان و برود
 ز رفتن مقدر اید تا دم قولی نه رحمت انگه دشمنی اولد
 ای زلیخا اگر آخر شاه و هم اولد و با یل بسک بر دم تحمل آتیکه کوک
 شاد و و اصل حاصل مراد ایدم دی زلیخا بوسفه بوسه زین
 نظرا ایدوب چوشه کادی و چیه مگر و جهاه او فرود بوسی
 اول دنیا و سراسر و شکل او در زمانندی بوسف اولد و کل
 نظرا ایدوب کو بر یک زلیخا ایه بوسفه تصویر لر بوسف
 صفوان و قله بر برین بوس ایدوب شوقه فوجش لر بوسف
 بجای نیک نظری اندک ایروب بر جانیه دخی کران اولدی
 در دیور زین بوسه همسور کو بر چیلج بوزن حقه دوت
 خانه سقینه دخی بو تا سنا کو بر بستمندی زلیخا بوسی
 کند و بر مایل و مهر بان صانوب بوسفه عالم وصل بوزن
 اتدی تا جا دیوسف حال زلیخا به نظر ایدوب بشریتیه بلخیا
 میل ایدی اما هدایتی بر رخ کنی عن کاه استحقاق
 آنی خصص و سبب اغاه مهر در بی زلیخا کند و بی بر مراد
 و دلغی دینه سفینا اولد ملاخط ایدوب طایفه زان
 مانند شیطا ندر سواد سر جوهرت و ضرورت اندیکه حق
 بوسفه طوغا و جمورت دخی جو زدی رواند کر که حق
 اولم جهرا ایه اسرا اندیکه بوسفه صدیقی آن در مغنه خیل ایدتیر

و کر بر چشم جو سیل ریاه بینه لر و بر دی بوسف ایددی جهاد
 جاگه و قه قه می بریده سن هلاله انگه اگر بو کون بیک الکلیوب
 مربع قلبکله صبر یعنی آن سن از زمانه فکانه ایدین و دوق و کلکله
 با مکاره ایدان اولوب جام المولی ملام نوش و سر وقت و دجه خط
 در آغوش ایدسن زینار شیطان مراد فی غضب ایدین بوانشه
 فیصل غنه ددی زلیخا بو وعده کو کون ایدینت قهره الخ بوسه
 جوش اندیکه سن نش بر تاب بو کون آب بو یعنی بارینه چله قدیم
 جام کمال لر کلوب انتظار شصبرم بوقدر بلیم بوانش مامله
 نه برودی بوسف ایددی مراد حاصل آگاه یکی مانع وارد
 بری قهر غمز بر وجه چشم قهاره که عیب اظهار او بجه بر
 بی قتل ایدوب زهی حجت که قیامت او بچاق زانکار اید
 ملاحت اولم زلیخا ایددی اید و دست زینار زینت چله خوزه
 دوشوب و شغف او شغفه کون ایا مکر لر بر زهر نوش اندو کر
 خشنه و کین سکل بهوش نده و کجا در ایگه که اتم اهل
 چه ره دجیم بر باد شام و ادس ایدی بوسه ایدیه بر دینم و چله
 بر کر بر خیزیم و ادس آکر اللهه چشم ایدسه جهاه سن فدای
 کتاه اید مکه عدل تو اهی اولا بوسف ایددی بکجا الحظا ایدین
 حاسنکم بیز عزیزه زبان اولد و عین دلم علی لخصوص بکجا عزیز
 قهر بر یوب لطف اید کر کن اهل حال غنه اسامت انگه خوزه بر

آندنا اونا تو ب ستر ا ب ل هم د دی جون اگر یی بوسمه ب طهری
 خبر و دی کی طوق تو ب انا ندی **بیت** کمال عبرت جوهان
 آدی **ه** خلاص و لا عند جانف فجله قادی **ه** وجوشه کلیم
 بوجام دی حو و خان کل شی صا تو ب انا تو فریم ریم
 خود خلدی بنیا و رب تو تم دانا ایکن و کجا اولی قوشی
 دن از فرب ایکن جوی بن آند ستم و جا اقم دو خلاص
 اولم یجین زینجا فوجا غنک صحرایوب غندی و قدرت خدی
 رب العالمین اولم جو تو لری بر آجیدی زینجا بو خالی
 کورب سکر د ب ا د آنچه آخر تو بیه بوسمه این شکی و بر آهن
 د تو ب ا د ایکن کج کی جاک اندی و بوسف تو بر تو ب
 ب ل ه ن باره سی زینجا بک الله قادی **و ا س ب ا ا ب ا ب**
و ع ن ت ف م ص ل م ن د ب و و ا ن ف س ا س ت ه ا ل د ا ن ا ل ب ا ب
ق ا ل ت م ا ج ا ل م ن ا ک ل ک م ا ع ا ل ک س و ا ا ا ن ا ب ج ن ا و
ع ن ا ب ا ک م ب و س ف ن ج ک م ز ل ن ج ا ب ج ه س ن ک خ ل ا ص ب و ل و ب
 طانه دن طشو جفد قد عمره راس کلهی بوسمک
 جامنه نیکو کورب لطاه سبب صورتی بوسف سرب
 فاشا نیتوب حسن ادا بیه عارفه اولکل باب بخوش
 جواب و بر بیکه سرب کس ادراک اندی بیخیز بوسمک
 ان الله الوب زینجا نیک تمنه کدی بر جوب زینجا اولرک

ایرش خله لرب باطل بیه جبر اهل هین اول خانه نیک دیوار ی
 کوشه سنی حضرت مومنه مورینه دمشق اولوب برهنه ی
 امری زانی پدیرن دیوب بوسمه عنایا بدوب
 البیه کورک نیا اوردی في الخلال اول شروت برضای
 اوجنت جویب کندی و بر رو بنده موریک فرید شکره بیک
 آلیق بره معوم اولجیوی اتفاق آینه بو تو ب د ب کله بیکه پلوت
 تکی تعالی در ستاری زانا پدیرم بوقول اهدر ز بار اول
 اول غار ب بوسف عمر یز قنده طابق دوشه هر که سواد کن
 ابنتی آدی **ه** و بر رو بنده هانفک برینا نیکدیکه ز بار
 صاف ای بوسم کر خنت اول حلا صا در او یجی اولور سه
 نا بیک بیجی برک د فرتیک لحو اولور سندی شوق لوق
 بجا و کله قناد لربله او جی ایکی قناد لری دکولوب ججا
 قند محرم قادی **روایت اخفی** مکر زینجا بیک بوسنی و در ی
 هر قنده و ارسه بهه الوب کدی د ب طار دی آقا اولخانه
 کوشه سنده قوب اکله بره سرب بره ا صمندی بوسف ایخ
 کورب هین زینجا **ه** آینه بره سنین اولان کجده بر بوسموی
 زینجا جواب و بر ب معوی ق نیا تم و جهه سلوک کا رسانم
 در که در کاهنه یوزا و رو س طاعت و عبادت ایلم
 بوم خایره نظر بد و کتا هن واقف اولسوند دیوار ی

69
 ناز و نازک حقیقت بیوی است که سینه بر تن صفت روا آمد در دی
 یوسف بوقیاب ایوب کافکی گویند ادوب اندی ای عزیز
 میرا به آنشک نیز آینه و جان معصومه بر طعن ایوب
 مظلوم ظالم اوله که زلیخا سوزنده کاذب و بن خیم اول
 کجا طالبه کجا که صافنگ و که صولند ایرتیب هویانک
 مکر و افسون او قدی بن آیدک بو زبیر خیم بد آیدم و کم
 سوز که برین طوعتم عاقبت کجا مکر ادا ویدی و بی خطیبت
 سزا به تویدی و صلحه طالب او یوب بی آیدی بن آیدت
 فاجوب جوب اردمغ بندی کو ماکم دامنی جاله و کندو
 اوبین شدی بایک اندی استه قله استه سیم طویز و در
 جبهه بو خیم که مطلق اگر بنه حالی میرا کردی حضرت حق
 زبیری بر روی جهنم خلق ایوب زبیر اگر یک طویز و اولی و همه
 ددی زلیخا بو خیم کو سقا بدیجت کفی در باسی چو بی آیدک
 خداک باله آن و شاه دولتی باد و غلاظت و شد او چو
 عینی اهلدی یوسف کجا برستان قاهدی دیوانه ایوب کوز
 باش لرین د و کدی عزیز بو کر و ویدی کورب نوبعا زلیخا
 بنه که بنه بنه بنه یوسفه غضب اندی و جلازه بیور
 دیکه یوسفه بی حد حد و رب مکه ل زبیرانی ظاهر او چنه
 ای زندانه جنس ایله قالهی که **و ددی عن نفی**

آکسینا بر بیره سویشو کر کوری کشف راز اندی صانوب
 تره شاه آواز نینغ ابا دی و نقصان عقل فانی ادوب نینگی
 بوم و نترنگ سراسی و حکاکه خاندک جاسی ندکه ای سرور
 سن بو میری غلامی بهر رو کجا همرا آیدک آکن بن بو کورت
 بوسرای خلوتنه و حضور غفلت نه برای غریبان خواب آیدک
 اومری کی حضوره که طویب سیم فرمینه بول بولدی **بیت**
 باغبانی او یور یوران او مری^ه اولدی شیوه الله طویزی^ه
 و دایکم فریضت بولوب تکاه و سیم تخمین آجهغه اول بدخواه
 ال او زاده جوف او دمه بن طویب بیدار اولم فری قایلج
 هین نینغ فرار اندی جفا نینغ خاطر انجذب بر نشان
 اولوب روان ایرب قفا نینغ طویتم عاقبت قاجوب الکلی
 فرز نادی و دامان جاگ اولوب باره سی الله قالدی جوب
 ایچن تکا ضرب شدید و جنس میدید کردی دردی جوف
 قطعی بو رفتنه که کوی بن اندی ناز خیرت دروین یا قویب سوسو
 بهوشی اولدی و نبره ملایمتناه صلح ادوب عزامتاه کوه ماه
 غناب و حطاب آیدکاه بن سونکجوب بوجه مال فر اوانت
 و برم ای بدخواه سخی فرزند بد بنوب اگر می بدخواه دم
 و زلیخا نینک سنه جهه عالم قول آکن آنی سکا خادم اندم
 و بو قدر ناز خواه سخی بلبوب بوحاکم نرسن آکن نازو

فَدَمِينٌ دُونَ قَالِ إِنَّهُ مِنْ كِبَرِكُنَّ إِنَّ كِبَرِكُنَّ عَظِيمٌ يَوْمَ
 عَزَّيْزٌ عَلَى هَؤُلَاءِ وَأَنْتَ عَفِيفٌ إِلَّا نَبِيْعًا إِنْ كُنْتَ بِرِسْ
 الْخَلْقِ حَاطِبِيٌّ زَلْجَانِي حَكَمٌ عَلِيٌّ يَوْمَ يَنْبُؤُا بِمَا تَعْمَلُونَ
 وَلَا يَنْبُؤُا بِرَبِّهِمْ أَيْدِي بَدِيعِ عَزِيزِي أَلَا تَنْدَرُونَ يَوْسُفَ عَزِيزِي وَظَلَمَ
 أَيْدِي بَ كُنْزُوكَ ضَلَّ كُنْزُهُ وَشَرَّ مَرْكَبِي بَيْنَ بُوخَارِئِمْ نَارِ خِيَابِئِمْ
 اتَّعَمَّ وَزَلْجَانِي سَوْدِي أَوْ يَوْمَ رَأَى صَلَاةً لَكَ تَعْمَدِي
 عَزِيزِي بَوْمَظَنِّي كَارِ وَجُو رَبِّئِمْ لَنْتَ اسْتَفْسَاةً قَلْبِي جَاهِي
 يَمِينِي أَيْدِي مَاهَا كَعَمَانِئِمْ بِنَاءُ بُو كُو كَهْ نَقْصَانِئِمْ
 زَلْجَانِي كُنْزُوكَ وَكَارِئِمْ خَيْرِي أَرَاكَ كَلْمِي وَجُو دَنُوعِي جَنُوعِي
 وَارِدِي دَلِ عَزِيزِي فَرَاتِ اِجْتِنِي عَالِ أَيْدِي بِنَا جَارِي كَو كِي
 سَتْرِي أَيْدِي وَقَالَ رَبِّي فِي الْمَلِكِيئِمْ أَرْسَلْنَا إِلَيْنَا رُؤُوسَ
 عَنِ نَفْسِيهِمْ فَتَدْعُكُمْ حَتَّىٰ آتَاكُمْ مِنْهَا فِي صَلَاتِكُمْ مِمَّا
 بَيْنَ يَدَيْكُمْ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ إِنَّكَ بِنَاصِرِي
 مَشْهُورٌ أَوْ لَوْبُ تَعْيِيبِ اِتْدَاكِي بِعَجْرِي غَلَاةً سَوِيْبِي
 عَتَقِي حَاطِبِي اِبَاهُ كَالِ اِتْدَاكِي دَلِ وَاوَدِي نَارِ اِمَارِ اَوْلَادِي
 وَدَانِي خَيْرِي اَو لَسْبَدِي بِنَاءُ سَوِيْبِي رَسُوِي سَمِي
 سَارِ اَوْلَادِي اَوْلَادِي اَوْلَادِي اَوْلَادِي حَكْمَتِ بَوْمِي كِي اَوْلِ
 اِنْدَانِي نَفْسِي اَيْدِي اَكْبَا اِبَاهُ كَالِ اِبَاهُ كَالِ اِبَاهُ كَالِ اِبَاهُ
 بُو خَيْرِي خَيْرِي اَو اَمْلِ اَوْلَابِي خَاطِرِي عِيْرَتِي زَبْرِي اَبَا اَبِي

فانها

وَتَسْتَدِينُ هَذَا مِنْ أَهْلِهَا أَنْ كَانَ تَصْنَعُ قَدْ بَرَّيْتُمْ خَالِيكُمْ
 وَهَوِيَّيْتُمْ لَهَا ذِيئِي وَأَنْ كَانَ تَصْنَعُ قَدْ بَرَّيْتُمْ ذِي قَالِيكُمْ
 وَهَوِيَّيْتُمْ لَهَا ذِيئِي بِسِجْلَادِ اَمْرِي زَبْرِي بَوْمِي اَبَا اَبِي
 بِي اَدَانِي اَدَانِي بَوْمِي مَنَاجَاةً اَلْقَالِدِ بَرِي اَكْبَانِي
 مَدَقُ فَرِي وَصَادِقِي نُوْرِي عَرَفِي اِبْتِخَامِي رَسَاةً رِخْوَالِي
 عَزِيزِي اَطْرَاقِ اَبِي بَوْمِي بَوْمِي بَوْمِي بَوْمِي بَوْمِي
 رُوْحِي اَوْلَادِي مَكْرِي زَلْجَانِي اَقْرَابِي زَلْجَانِي بَوْمِي اَلدُّو
 اَوْجِ اَبِي مَعْمُوْمِي اَوْلَادِي اَوْلَادِي بَوْمِي بَوْمِي اَلدُّو
 اَبَا مَدَقُ مَدَقُ اَكْبَاهُ اَوْلَادِي اَبَا اَكْبَاهُ
 وَغَزِيْبِي اَمَانِي خَطَابِ اَبِي بَوْمِي اَوْلَادِي اَبَا اَبَا اَبَا
 بِي اَكْبَاهُ عَدَاةً بِي اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 مَصِيحِي وَنِي قُوْدِي عُوْدِي مَدَقُ وَرَحْمَتِي عَزِيزِي اَقْبَدِي
 تَعْلَمِي اَوْلَادِي اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 اَوْلَادِي مَعْمُوْمِي اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 جَاهُ اَمَانِي بَوْمِي نَظْرِي اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 صَادِقِي اَكْبَاهُ اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 زَلْجَانِي اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا
 اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا اَبَا

ملك در آسي جوف با غله و ملك مردم بري رسواي عام اين ملك
 ستمي ديولم ستمنگار بويجه با نورا چي بري خوار و ستم سار
 انبويوب ديد بر نوراكي اظهار ايدرسن ديونان شوقاوه
 با چا بويوسف را ضايع اولوب جوف اولعسرت سر ابراهيم با مرگ
 تان انصراكي كوريب بر نظره عقايق بنوريب وانجا اولري
 الملك كيدوب واله مدهوشا اولد بر و هريري نور چي اسكك
 استيوب الريب طوفان بر و حسن قاز نه جرات قالوب
 الاري اجب بن دوياد بر قائل **يَكْفُرُ بِكَ هَؤُلَاءِ وَاسْتَغَابَتِ**
وَأَعْتَدَتْ هَيْئًا لِمَنْ يَكْفُرُ وَأَكْفُتُ لَهُمْ وَاحِدًا مِّنْهُمْ سَبًّا
وَقَالَتْ أَخْرِجْ عَلَيَّ ثِيَابِي فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةً وَاقْتُلُوا أَهْلَ بَيْتِ
وَقَتْلُ خَائِنَةٍ إِنَّهُ يَكْتُمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَجْزَائِهِمْ
 اول حاله همناق كوريب خائناك بويدي اولد كيم فرشته دره اولد
 زنجار بندي بود را و كيم بگرفت و عضايه ملامت اينديكن
 بن اينك جرات كوريب و صان ارزو و انديجه اول بندي قزار
 ايل ستم نغسك كوريب كند و بر واصل و مراد حاصل انوسه
 قهر زندان انا منزل اولور ددي بسجاه اولور تر
 كفت زنجاري سلوب بهر يوت اولد بر كيم يوسف عتق
 سوجاي و سر و با رهنه رسواي اولوب عتق بنباد نه حال
 ابرشوب تا اجل بر چيجه ديوان اولد كنگك بر باه عقل بنينه

و عتق اسباب مرينا ايدوب جصن ايدن تازي صبا ننه
 دعوت قادي آق قوسن فصاحت ايد بسجاه مرگ
 بانولري و ري صورت مرورولي اوزوب كو آق كوف نمولري
 يد و عتق و نوسن ايدوب مصل سربل بسضافت
 امر عام اولدنه زنجار كوريب خفته قيام اندي ختم ايدوب
 قام و استلاي هاضم دره بويور عورتن اندي بيجا عيايه
 بر تو ريخ و يودي و لطفاه انله سوز سويلوب ايدوب
 اي مصر حبه بانول و مجلس عتق نازه مرورول بويدي دله
 چاق دم ايدوب سور بر غلام مرافي ديون نصيب ايدرسن
 آقوزان اول نور نره عرض ايلسه بنمري بهمد و در و تار
 دوكن سرخ نام بويدي كه حاضر اولوب جرات كوريب كنگنه
 بچا غله هريري كوريب كسي سويب ادا دخي و ره سروردي اينديول
 چهار آق شناق دكل بوزي كوريب اكه عتق قازد بر نظر جاني
 كوريب كالت سللم ديوجاه اول بانور عتقا اندير و بچا غله
 نويخي اله نيه الوب منتظر اولد بر هين زنجار ابر ستم بولور
 دي كوريري ما بر ستمه و ارب حراميه بويدي ميلمه بسول به
 و ارب قد و اكه منتظر دره بويور دعوت و ابرام ايدوب يوسف
 اني رخ اندي زنجار ك جانه اوده و سويب با چا كنگه و سي
 بوسفله چانه و ارب اي چا غله عتقا سي و دايغ ديه اكه

فانجاب

وَكَانَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَانِجَابُ بْنُ زَيْدٍ وَهُوَ مَعْرُوفٌ غَائِبٌ كَيْدُهُمْ
 أَنَّهُ هُوَ أَكْثَرُ مَجْمَعِ الْعُلَمَاءِ جُونُ بَنُ سَوْفَ بُو سَبْدُ بُو رِيْبُو دَسَانَا
 اَوَّلُ زَنَانُونَ اِبْتِنْدِي اَلْمُرْدَن بُو زَجُو رِيْبُ جِي بِنَا زُو بُو رِيْمَلَه
 بِنَا زُو بِنَا اِي كُو حُو جَانِي قِيُولُ اِبْدُو بِنَا اِيْمَانُ دَسَانَا جَانِي
 كُو رِيْ اِبْنِي رِيْبُ كِيْمُ بِيْ زَنَانُ زَانِه وَنَا هُو اَلتَّرْوَهْلَانِه اِبْنُ اَلْمُرْدَن
 صَعْبِنْدَن اَصْحَابَن اِي كُو كَسَانُ زَنَانُ زَانُ كَانَسُ بِيْ صَعْلِي قِيُولُ
 اِبْدُو بِنَا عَاقِبَتُ حُو عَالِي فِي زَنَانُ زَنَانُ مَسْتَلُو قَالِي **الفصل**
 بِيْ بُو كِيُونُ زَنَانُ بُو سَوْفِي تَهْرَا اِبُو بِنَا زَنَانُه حُو فِ اِبْدُو بُو رِيْ
 صُو كُتُ بِنِيْمَا اِبْنُ فَا بِيْنَا اَمْرَا اِبْتِنْدِي بِيْ بُو رِيْمَرَا اِبْدُو بُو رِيْمَلَه
 اَلْوَرِيْ اِيْ اَصْلَا سُو رِيْ نَا اَبْنُ اِيْ جِيْلَه جِهْلَه زَنَانُ اَعْرُ بُو اِبْدُو بِنَا
 بُو سَوْفِي زَنَانُه نُو عِيْلَه زَنَانُه اَعْرُ بُو رِيْمَرَا اِبْدُو بُو رِيْمَلَه بُو اِبْنِي
 بِلُ جَلِيُو بِنَا بُو جِيْلَه عِيْرِيْ حَالِي اَعْلَا اِي كُو بُو رِيْمَرَا اِبْدُو بِنَا
 حِيْفِي اِبْدُو بِنَا اِيْ اَلدِيْنَه دُو سُو رِيْ زَنَانُ بُو رُو لَانِه خَانِي
 اُو لَدِيْ دُو بُو رِيْمَرَا جِيْلَه رَسُو اِيْ عَالِمُ اُو لَمُ حَقْلَه اَبُو اِيْ اِيْ
 بِيْ خِيْمَه وَرُو عِلِيْلُ وَ سَلْطَا غَانِي كَانِي حُو دُ ضَمِيْفِي وَ دُ لِيْلُ
 اِنْدِيْ دُو لِيْ رَا كِه سَلْطَا اِيْلَا رُو دُنُ دُ فِ حُو اَبُو بِنَا اَبُو عِلَا حُو جَانِي
 اُو اِبْدُو بِنَا فِرَا جُ مَسَا اَبُو سُو رِيْ كُو رُو بِنَا اَبُو رُو سَبْدُ اَبُو سَبْدُ
 حِيْسَلَه صَالَا رُ تَا مَهْرُو حِيْ اَلْكُرُو رِيْ جِيْلَه بِيْ طِيْمَانُ اِيْلَه اَرْتُو قُ
 اِي كِه اُو رُو دِيْ خِيْرِيْ زَنَانُ اَبُو بُو كَلَا مَدِيْ اِبْتِنْدِي وَ جُو اَبُو اِيْ

كلوب يوسف غنمنا قاره قاله زنجابر هدهه خا و لود
 آهله و ايه هفتس اوله بلو قات قات اكي ابي ابي ابي
فيله و اكنمك و كرمي نمله قات نعصم و لايت
م يمس ما زهره و ابي جيت و اكيكو تا ميت الصاعيريت
 جون بوسمك عتافي جو غلوب او ا زهره لوي قافاق لوني
 زنجابر عتافي ا زهره ا زهره سوزني بترندي و ا زهره
 خطاب ابدوب اكي كوه بالا جون سوزني زهره سبلا اولديز
 نمدنكر و عندم بوسمك زهره و مراره بوسمك زهره عيب اكد
 و ايه سوسي ابدوب بوسمك زهره ا a
 جواب و بروب بويلا سكا ماروست و دلبي اخنا زهره
 بوقم زهره ا a
 سنجيني سكا زهره ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 دال و سوزني بروب بوسمك ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 سناغ بولاغ خاك و د ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 اوله خاكي برون كوزن ا طضا حاجتي زهره ا ا ا ا ا a
 شاد و برفتن غدن ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 زهره ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a
 جيبه زهره اوله د بولا قال زهره ا ا ا ا ا a
عوني ايله و الا سرت عتافي بوسمك ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا a

سته سخن با نه اندیل هر طرفن بوزنایانکی و کز نبل خاننا تم خا
 شایه تو همت بو که افتاز در گم فرشته صفت شطانت این
 خو بنه روی خو عین علا مسترد دل و جبه خلق زنجیا به لغبت
 ابد و عرب زبون نغزت اندل **اخر** یوسف کی تو رب فریاه زندانه
 بر قد بل **بسم الله الرحمن الرحیم** **ما نزلناک الا بالحق** **و لعلک تعبد**
حقیق یوسف آیه و بگروه آیه و استغنا منتله بگناه
 بیان معصوم شرادت ابد و ب علا مست ظهور استراکی
 و گناه زنجیا ناله ابد و کز عزیز یقین بلی آبی بجز تو عزیزانه
 دگی بر نه کلمه صدف و بوحسب ابا دی اما زنجیا زنجیا بی
 بنینه ابد و ب زربار یوسفی مظهر و توب بربینه زنجیر
 اورده و مقاصد منور بر عود و عین بر ایه و معظرفیل به بو
 حکم امر ابدی اهل زندان یوسفک شرف مصاحبه
 خندان اولوب زوق لذت جنای زندانی فراموشی اندیل
 یوسف بر بی محراب عبادت قبولوب زنجیا مگر کنایت حالانی
 اولدوغینه حمد فراوان و نسک بندان قبولوب اهل
 زندان آیه بعضی علم بقی حقه ارشاد و بعضی هم فرقه الله
 استاد ابدی **بیت** نه بر و کام او ایسه که خرسا رد اندانه **هه**
 آرا کلکی او له سر سه او که کلزار **بیت** چون زنجیا بالای غیر شاه
 بار دن ابرود و شوغ غفلت باه یوسفی زندانه صلاک اند و ک

بوبه و برده کلاه ای زنجیا بر ندی بو چی فکر خرف اولوب بود فله
 طریق ندی بر ایدم امدی انک غلامی سطا امر ایدم سیاسی
 نه ایدم بوردی عورتی که هیچ سوزن است صافوب
 حفاظت اما امر ابدی چون زنجیا بود قدر نصبت بولدی
 وصل یوسفه فرصت بولدی که سرور له سرای خاصه بر
 خلوت یوسفی با نه دعوت اندی و صورت انبیا م و بر ایدم
 ایندی ای دل آرام و صله صبر و آرام قالدی کل بنه زندانه
 صفا سرور اولدو زندانه که بر و کن که عزیز تو کی بره او روب
 سیاسکی بجای امر ابدی دلم کم کون بی برکت افلاک و با
 خود سابه و ش بو زک خاک ایدم زندان جفا کجک
 کلن و مسلم مفا سن سر که آیه بر دی یوسف زنجیا به
 عتاب ابد و باد و کندن قالله د بوجواب وردی زنجیا
 بوجوی کونی و مری در باه بوجوی ابد و ب غضبندت
 اولقسته آنگیز بر آکی خاد ملامت نه بر بوردی افسرین پنهان
 ایدم ایدم اسکرم قه صا لدر و بو بنده زنجیر افرنجی
 و ابرو کبر سوار اید و به صراحت سولرین بین و بسا کوزر
 دوت برسدی با بخته ند اندیکه مولای صر بنده خجانت
 قضیله ندی نه نیک سنجی بورد و خواجه سوزنده ال
 باشه بویار کچ کورد بود زندانه و ارجح بوجوی اولشله

و بهانه آنکه اشارت ایدوب تا زنگ کبابه فیکه چو کبابه چید بر ایدوب
 اچر کوه بر بل و ابراقان تا شانا ایدوب بلمه که کوه بر کبابه اول
 لطف از سجاده او زده بگویند نو زده است عرفا و تزیین
 رب عزت کلانی سایل و جدا ایدوب خدای رب العالمین
 ذکر ایل همین زنجار درون آه و آه ایدوب سابع و شوی و کوه
 و پروا که بی بزندان با نوب بقالی و کوز زنگ امانت
 توله و کوب عاقبت بچرا بر کبابه چشم شهلای زندان
 اشکینه سرب دل را سینه حقه اهرای و دایه اولتجان
 فونقینه که روز خفیه کبر و حوانت سراسر کتوری بی
 آرا ده اولجهان آرا خیران اولوب زای تند پری فالادی
 و ناچهار نه دور به بیوب زندان و ارضه چاره بولادی دورلو
 نعتلین بچرب بر زده روحی مله بوسفته زندان کوند بر روی
 چک چکانه بقدی دیوانگی کوز زنگی اویوب اند بوزنگ
 حال صورت روی سما که بیان ایا نه چصوب نام زندان نظر
 ایدروی و اف نرسوسه بوی سماه طالعنه کوه فوجنه
 سوسروی و الحاصل زنجار بزرگ هر کوه اولک لاند در
 ذکراه کجیب عم بوسف آبرک جاننکه روانی قرانانده
 شو ایگه اول صمصص مزاج مگر کونقان لطفه خنجاج
 اولدی جیف نیش ترا و بر بلوب قایه برده و شد که هین

یا به صغیر کبابه منظره
 یا به صغیر کبابه منظره

اینه پنجهان اولوب بقیه سن چاله اندی و کجای بو اوب
 باشنه خاله قویدی و کل زخار زنگ عرف خون مزه سکه
 ابله سینه سن لکون ایادی و بار کجی بیجی دوتون
 ما بیجی ساه کیدی و دردی نه چاره بولایجی وجود
 تیکه زبانه کاهه جاننه قصه ایدوب سربدی دردی و دیوارده
 د کوب چنجیری سینه به چایدی و جاننی غلک لایم
 افنه داد و گده دایر خاص بیوب انطوندی و اندی
 عفلوک با شگاه دیروب بر دم نامل و صبره یوزده و توب
 خجل آبله و بنیم دکلوب دایم کوزم که بوشده پرواهل
 تدبیرم چون اغیاره اوبوب یاره بوبله قهرانه چاره اولد
 صبر کسی ایسن بو قصه صبر کاشنا اولدی خجل خیری
 نه تدبیردی چون زنجار بوندی ایندی جاننه صبری
 سر ما به ایدوب پاننه دامی خجل کاهدی عاقبت کولایم
 انیوب اولکل نام دایه سینه واریدی و بالور اوب کله
 ایندی ای نه بویجه سنگله زندان کیده لم و بر بوجاننده
 بهان اولوب اولش خویان بند کورده دخی باغنه بیچیر
 دیوب دل و جاننه هدیه لور بره کم یا رسر باغ بجانندان و صبر
 زندان اولکله سنا دردی پس کججه ابله زندان دایه سن
 باشنا اوب تمها روان اولدی بر و سیر زندان فد عوف و بهانه

خوار شدن بگلپوش و خوار شدن او باندلس صباح نصیر اندر بر
 ساقی نبی خواجه کورده مکه بر باغ که بردهم و اندو بر زینا هم
 بویب اوج دانه شایخوار و هر شاخنده او چو دانه صانع کلان
 بولش اوزم کورب تو بر بروج بفرجه ایچنه مقدم و کورب
 ماک زمانه ایچرم ددی و اول خجانه از نبی بر نه خجواب
 کورست گاه با همه سپید ام غمگ کوز بر کن هواد نوزل
 اینوب با ستم اوز نزل اول نمکی بر لیدی بو خوابک تا اولی
 ندر بریزه خبر برود دل بوسف املیها فرست گلپوش در نزل به
 قیدیم ملت است سیدیکه اولای املی سلاسه دعوت ایله بی جه
 اهل زندان بجهت ایدری بوسف اول ساقی بر خطاب ایدوب
 ایندی سزگه خواد دلالت ایدر که اوج کونف دخی جسته اولوب
 اندا چخنه سن روم تبرکه واصل اولوب کور سلاطین ساقی اولوب
 چو حکم رضمت بولم بنم احوالی فراموشی اینوب شاه عالم
 قلاسن و در سر گه زندانه بر سید فریب وارد کرد که اظلم
 عجیب تنبل اولنگاه اتمگ هر کوناه ایدوب غلر و خاضع
 اولوب ددی **بیت** بو بریدف انکله حکم اندی **ه** و فاهنگه
 کله گاه اوز ندی **نیز** و اول خجانه از نبی سزگه دخی خراک
 دلالت قیلور که اوج کونف دخی جسته قران کلین انک صعب
 بردار کلین بی هوادان قونسل اینوب باش که بیگانه بر لیدی

یوسف دایه زهراون نض اولدی و عشق بوسف نایجاب
 شو له سرگردان اندیکه هر چی خاد ممل بیک قنقه کلوب
 حضرتیه بر سوز سوز مالک است بر چنگه کن چاقو بر اندن
 احوالی خبر بر لیدی ظاهر باطن بار پاه طولوب باله
 اول و ارم بار اولدی سوز کلمه سوزنده بار نظر استه
 کونده بار ایدی **و دخل نعه البت بحی فیکن قاک**
احل علی ای انک انصر حشر **وقال لا اقرنی انی**
احل فوک تا می حشر تا کل انظر زینه بیتا به و ووله
انارک منی الحی فیکن حضرت یوسف هل زندانه مانوس
 اولوب حکم اعلی انزه تمیز و در نظرین نصیر ایدری
 فخر ایه دسار و غر با ایه هر از اولوب وصل بوسفر زندان
 باغ جنازه در ونوب هر ایله یقصدن آزاد و ویران و کلای
 آباد اولدی شو گاه اگر بر بیتا بهار اولوب یوسف اکراهه
 بتار ایدری چاره سزله چاره سان کون کس دلین از اولوب
 حالو حاجنه هر بیهامه امواج اشندی مکرشده مفر بر بندن
 اکی جوت اول زمانه انده عجوس اولوب بر نیک آدی اشکم
 و بر نیک انجاری بوسفه بار و هم دم کفنا سزرا اولن لری
 بری ماک ریانه ساقی وری انجی بهنهمی ایدی
 بر نیجه هر بری انده خواب کورب کسی دخی قر خوار شدن

اولی ایدید به زندان را بر چنگ که زانوی اولی اول وقت
 بوسف زندان داخل و لایق بیجا و طندی اندک
 بی بی دمی کهندی جهه ارف یکی بی بی خوری اولی
 جوف منت تمام از لوب حق تعالی و سفی زندان اطلاق
 افکد و لکه ریایک جوان سبب غلبه خلاصی فرماید
قَالَ لَا تَأْتِيكَ مَكْرَمٌ زَا بَرِ الْأَيْتِيكَ وَلَا تَلِيكَ
أَنْ تَأْتِيكَ دَاكِرِيكَ عَمْرِي رَغِي أَنْ تُكْسِبَهُ قَوْمٌ
لَا يُؤْمِنُونَ بِأَلْفِهِ وَهُمْ إِلَّا حَرَمٌ كَارِزُونَ بوسف اول
 ساقی باه خزانة سوبه اکه جهه اهل زندان خطاب ایدید
 دیکه سزه کلن صفا مال یکی سزه بر خرمی و سزه کلن
 مصتم کلن باه بدر دم دور ایدید اول ایدید ایدید سزه
 کاهن و کلن سببه بیور سزه بوسف ایدید یکی زبالین
 خیر و بر اول اجادت الله تعالی که وحل تبتنه تصدیق
 این فرموده و بسند بری اعلم که اول ایدید ایدید دور
 کند و بیک بنویس اظهار و بدین اسلامی ایدید **أَتَيْتُ**
مِائَةَ أَيْ يَوْمَهُمْ وَأَيْتِي وَبِعَمْرٍ مَكْرَمٌ لَنَا أَنْ
تُشْرِكُ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَاكَ مِنْ وَصْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى
النَّاسِ وَكَرِهِي الْأَنْتِي سِيْلِي كُرُون معنی بوسف اهل
 زندان ایدید ایدید بن اول باطل و بسند حضرت و شول مسئله

چون بوسف بو تا اولی آنرا خیر و بودی خوار بن اکل ایدید
 مراد مرستی بخیر بر قلن ایدید دیل بوسف ایدید سزه یکی
 خواب کور بدله دیو سوبه لوب تعبیر تا اول طلب فایدین
 امر اوزر حکم مقدر اواد یعنی مژدمر دید و کورین بنه کلور
 ستر کول دون کورون کر که کور هر له ددی بسا کون
 دفنگه روی مقول و بردار و روی مقبول سهر بار اولی
 جوف سخن بخت اوزر و قول و توب دولت با اولی
 بوسف و بسنی خالق استقال اولی از فراموشی اند برروب
 خله سال بوسف بو و عدت ما یوس قبر زندان کور خوری قالکی
 بوسف حضرت حضرت غیر بر احتیاج اند و کجوب کوشال ایدید
 فهم نکه برده می خله سوال بیدای **بیت** توکل ایدید ذات
 خلد **هه** البنی اجنی اول زمانه سوبه **روایتی**
 حضرت جبریا ایدید اول سخن زندان کلید ایدید او بوسف
 حق تعالی سکا سلام ایدید بپر که بیک اونا غاد و کی
 بی توب بخلف شفاعت رحا ایدید سکر که که عزتم
 حفیجی سی اول زندان ایدید برفاچ بیل اعلم بوسف
 بو کلا و حضرت جبریا ایدید اسماغ ایدید ایدید بوی
 قیوب تعبیری کوزلای و حفیج اوز کم نیست و بنه ایدید بوی
 خله ساله ماه فضل حقه بوز طوندی و کدها حفیج اولی

88
 وفي دين اسلام دينهم بس هل زلتنا ايندلو بيز بيلودت
 بيلار اولوب سنلك دينله اختيار وحققتك وحدانيتت اقرار
 اندوك اندك بوسف اولرد و سئل يني تغيير اندك يا صاحبي
الشيخي انما احبنا كما فبسطي ربيته خيرا وانا لا افرق قلبك
فناء كل الظلم مني فاسترني فضي له من الذي فيه سميان
وقال الذي طوع الله تاج منها الاكثرت عند ربك
فانسيه انك تعلم ان ذكر ربيته قلبك في الخبي يضع سنيك
 بوي بلكه حكى بيان اولف نشتر روا بتمك شهر بار بار مصر
 اولون زيان بن وليبه طلاه بكيجه خواب كور بركه نيل اربا غيبتك
 يدى سيزا كو نطهور سار ايوب زيان اولوي سيران ايمركين وكفار
 بيلي سيرا ايوب كيدركين كور بركه نيل اربا غي وعافوب بجا ب
 اولنو زيانك د بندن يدي لام نيز جمدى وجوره بوب
 ارق صغر اولول بيلك كاسيني برين بوب دو كندى اندك
 يدى نم توتانق سنبله اولول تانق سنبلاه لوه طول سنج جاه سن
 دانه فرمش سنبله اولول تانق سنبلاه لوه طول سنج جاه سن
 فرمدى **وقال اللطيف ارقى ارق سنج بعبت سنان يا مهنى**
سنع عارف وسنع سنبلاوت حصر واخر اسات يا ايها
اللازم اقموني في ذواتي ان كنتم الازم يا مهنى وون قالوا
امعنا احلام وما نحن بشا ويا لا احلام وما ليلك

مسابعت قدامك ابراهيم واسحق وصفيق مئيدى رواك كلك
 الله تعالى به شريك في سؤوب عبادت المعبود باطله ايدوز
 بوي حق تعالى كند وفضل خط نبوت وروب فالربى د براساره
 دعوت اجوب كوند ردى اكن بصر اهل ايمان قدرى بيليت
 بويته شكرا نيز يا صاحبي **الشيخي اوردك يا مهنى وون**
جبرام الله الواحد قهار ما عبدت وون من دونك
استاء عبت مؤوها انتم وانا وكم ما انزل الله بها من
سلاط ان لعنكم اجمعين اجمعين لعنكم اجمعين اجمعين اجمعين
ذالك الذي الفيم وكفى اكلنا من لاي علمك
 مئيدى بوسف زندانه وعظ وبعث ايوب ايدردى اف
 بيم مصاحب اول بركند معبوده طيق محي جبر اولدر
 بوقسطه اللقي معبود ايد بوب اجماع بادت خلق حيا فضلا در
 الله فرد واحد در سربله نظيرى بوق بر قهار كره جمع
 منكر لربى وانه عباد تنذ اعراض ايدت كافر لربى قهار هلاكه
 ايدرس سزا لرديد وكفر وانا لوكو آل در بوسميه فاد و كوشى
 اجوب الله تعالى طرقتت حجت و برهان نازل اولاد كدر سزا لرديد
 نرسك ايدوب معبوده عباد سزا لرديد هيج برعد كرون بلكه
 ديك بوزخى بوقدر بس بولده وكوكله حكم ايج احكام مطلقه
 خبر به طابعت كراب الله ده رخصت بوقدر و حقيقت قلب

69
 سالارن خبر ویر امده اولای بدی پاره کلسه هر که با او خسته
 عرف اولی صکن بدی بسا که سوله تنگه و خط او اکرم نان
 اچون خلفه فرادی آسار برین ددی چون یوسف زاناک
 خرابی بو و جمله تعبیر ایدوب اول جان کلوب شاه تریز
 نادی بوئا اولی غایت بکنوب بخرین و احضار خدای
 و بجه مثلا صاطری کشفه اولوب در خال کل صفای طلب
 قادی بیوری و اربوسی بوند نو کوروم و خراب جوی
 کند دن صورتی و اول اولاد انی خاضی و عیسه ندیم
 خاص ایدیم ددی بوسف ایها الصمدی بواقتنا فی سبع
 بخرت بحان باکا کهن سبع عجات و سبع سنبارت
 حضر و احو با ببارت لکلی ان جمع ان الناس لکلمهم
 بعلیون قال بر عیون سبع سننی دایا و قصیدم
 ددی و فی سنیه الا قد کفر منا تا کلون ثورای
 من عبید ذلیک سبع سنید با کلن ما کتلمهم هیت
 الا کفای احو عیون سبع سننی ددی اول جان نیه عم زمانا ایوب
 یوسف سرای سنا هر دعوت قادی و ببارت خبرین و یوب
 استدی ک سرور و وصیه حکمت ساید و کتله امر باد شاهی
 رایب اولوب مضد مکله شاهه سرف قیلا که حضر کاه مستور
 یوسف شاهت وصاله زوقت انیب دوی فراغان ایوب

یور و شک تشبیهی جانیم کار ایدوب و او جو کو زلف کیدوب
 بیلا اولدی و هیت اوب خبر نه فک طالیدی و مصباح
 اولیغه جان قلعه قادی چون چون سحر و شکر شهر بار خیر
 ایدوب هر بر عیون تعبیر استدی و کور بر یکی خرابی خبر
 ایدوب تا ولی ندر ددی جمله سیح او لوپ کام نامم بو واقم
 اضغاث و احلامه در در زبان نازک بوئا و پلار زارانی
 منلی اولادی و قلعه ملات طاری اولوب بغایت خشمه
 انلی قتل سیری شاه یوسفه مریدین جوان قول و قلی
 اولان بار ایدوب سوز کادیکه زمانه بر جوان کوریم عالم
 غیب کلمه کنون اولوب قوی خرابی خوب تعبیر و علم و صیغ
 اهل زمانه تعبیر و تفسیر ایدوبی حضرت سنا که یوب
 کوروند بر سه خواب تعبیر نه شاه اولور و کور و خبر
 و یوسفک او صف جرمه سن بیان اندی و قال انی بخا
 منیها و انی کرمیها انی او بکم شی و به فان سون
 فی الحال زبان امر ایدوب ددی اول جوان زمانه جان انی
 و یوسفه شاهک درستی عیان ایدوب تعبیر ک صورتی
 یوسف بیدی بو سنبلات و بقرات سالارین بعضی از
 دلالت اید که تازه سنبله کوا و سنبل سال و سعوت و برکت
 علامتس و قوری سنبله و لا خبر بر و شکر کرمی کف سالارین

وغلزغنگ دینک بر کون کوه در هر سو زین مصادف وهو
 هتوه فانی وکلی باد شاهلا بقدرودی چون بوکواغی
 سلطان اسفغانندی حسن ظنی غالب اولوب وصل
 صدقیقه طالب اولدی هین بوردیگه اولکل فرتم
 عخانردنا جوق هم حکم بادشاه اولی بی یوسفک
 جتی دجوع و اجرت و فی صلح ادوب ارباب دولت
 و اعیان ملت زینناه استقباله جوق قسرهاست
 زینان و ارجعه برینه فرستوکی صدف بر پاری و مصر کت
 اولوری فی حساب و بی شاری و بی آتوه سوار اولوب
 بی بی و سیا رولوب هر بر بی آرزیه بناردر و قوب طوق
 طوق کوه و طباه طباه عبیر منتظر اولدی بی بی بی
بِن بِنْد دَاک رَجْع عَا مَر فِیْهِ یُعَاک الشَّامِی وَ قِیْهِ بَعْمَرُو
وَ قَالَ الْمَلِکُ اَتُوْنِیْ بِه فَاَمَّا جَاوُزُ اَنْ سُوک قَالَ رَجْع
اَلِیْ رَبِّک فَاَسْأَلُکَ مَا اَلِیْ الْمَسْمُوْرَ الْاَوْتَه فَطَعْن اَبْنِ مِی
اَبْنِ رَجَبِ کَتِبَ هُوْنِ عَلَیْکُمْ جَوْنِ یُوسُفَ زَیْنًا لَیْجَوْنِ
 دلهجه اهل زینانه و درع ادوب اهل جوق دعایه
 ال قاله بری و حاجت دیوب ایندی اهل صالح قولکوه
 قیلرین اهل زینان کجا سفقتلوا اهل هج بر جری بورتی
 کزولوطقه حق قال اهل زینان حقینه یوسفک دعایه قول

ایندی بی اولخانزجه و ادمه صوحیم بوغکی بوغجه بالورن
 بوزنگ نر کجوسی ایدیوب اناک عدل و دانتی کما یوسن
 اولم امدی بندی بوزنگانی ترک اتم تا شاهک فرمان
 اولوب اول الوبی کسن زلزلی جمع ایدیوب ماجرافی و بی
 کرفنا و افترا لیبی فینیشی ایلیر وقتیه بر واقفا اولوب
 بوخصه بر باعث نر ایدوکی بیلوب اظهار عدالت قالدایم
 خیانتی باک اکی بس نر علتی چاک اولدوکی معلومیت
 اولاک کجا بولیر افترا و افضلی جان تنفی جلا اولق کجا بردی
 بوخبرلر شاه ارسند کاه هین اول زلزلی در کجا دعوت قایل
 و غضب یادیب شعله و ش آکین دل اولاندیگه اولش
 جوان نر جویم و زینان ایلدیگه کجا بند وروب برین زینان
 قالدیکزدی جهله اول زلزله شاه دعا دیوب خطی اتمت
 اناک اول ما هم کما دانی خجانت و اتمت باک و قلی آیدیه
 و ش تا باکدر بر دل زنجار دلی اول بره حاضر و بو کجرت
 ماجرا نر ناظر ایدی **اَلَاک حَمْمَحَصِ الْجَوْنِ یُوسُفَ لَو**
 جرینده اعتراف اتمدی و یوسفنه خطا و کناه بوقند کج
 عتیباه بی کراه اولوب و صانی جانک طلب اتمد چونک
 کجا ایتک میل اولدیجی اول عخان بوسفک قلوب اتم ایلدی بو
 آتی بولوی زینان مصالحه صافی کجی باک جوه و غل

یعنی در اول اسامی که نام سید می یوسف هر سید است و کلام الله
 جواب و بر وی است و تقصیر و بر سر زبان عربانم و آنچه سید است
 زبان آنی که کلمه سید یا یوسف بود در لغت یوسف و یوسف سید
 بودیم یا با و اجساد ملک و لیدر که انرا بر اسم و سخن و یوسف سید
 اندک یوسف هر چه سید است زبان آنی که سخن و یوسف سید است
 بود که یوسف سید بودی یوسف سید بودیم هم عمل و لیدر
 چون یوسف و جمله سیدان را که نام اندی یوسف
 دانستی که یوسف قوم سید است اما امرای ملک مصر اجری سر فرزند
 و جمله حکامند که رسان و تو را که یوسف سید است یوسف سید
 و سید یوسف حکم نام و زبردستند حضور نام اندی
 اطراف و کثافت و رسم و هر چه است و سید است
قَالَ مَا خَشِيَكَ اِلاَّ فِي الْوَدْدِ يَوْسُفُ عَنْ تَقْصِيْبِ قَائِلِ كَانَتْ
لِلدَّيْمِغِيَا عَلِيْدَ مِيْسُوْرٍ قَائِلِ امْرَاةٍ الْعَرَبِيَّةِ كَانَتْ
حَصَصَ لِيَوْمِ اِيَّاكَ اَوْ ذَكَرَهُ عَنْ تَقْصِيْبِ وَانَّهُ لِيَوْمِ اِيَّاكَ
وَاَيْ يَعْصِمُ اِيَّاكَ اَوْ اِحْتِجَابِ الْعَيْبِ وَانَّهُ لِيَوْمِ اِيَّاكَ
يَوْمِ اِيَّاكَ يَوْمِ اِيَّاكَ رَوَا بِيهْرُكُمْ يَوْسُفُ زَيْلِدَةَ اَخْرَجَ اَوْ يَوْسُفُ
 امر او اندک سیدان اول الیوم کن زبان تقصیر او سید
 نام کلام بود و کلام ظاهر را بینه زیندند چنان که سید و کلام
 سید است یوسف سید بودی جواب و بر وی است یوسف سید

فادی اول جهاد مسلحان اول و له حالت رحم ابوب دلم خلا
 مسلم عربی دعا قلوب و بر خیز خلق بنای اول و زینت اهدت
 اهل زندان سلطان اول و زینت بس یوسف زینت خلق که یوسف
 خرد و زینت یوسف تعظیم و کلام باه سرای شاه روانه اول و
 چون با کلاه شاه یوسف کلاه بر انداخته یوسف خاد ماری کرد
 سبب زینت بسیار و سبب شاه یوسف گفت منتهی الله یعنی
 شاه دولت کی فرستاده ای اهلا و سهلا بود یوسف لطیف کار
 و رسم کلامی به سعادندی و سخن و زینت دعوت و یوسف خاد
 مودعی و دل و خانی هم زبان اولوب هوزا سر اسرار
 فادی یوسف خاد آداب شاهت هکست هر سؤال جواب و بر
 مکیب آفرین و بلا غنچه سخن ابوب امیر ابوب دلم
 و کور و کج خواجه کار و بلین سؤال ابوب خوب تعبیر و تعبیر
 کوشش تدو که و لا تعبیر بر واقع او یعنی خائف خیا نند بر بند
 ددی یوسف سید چون او جزئی بالی اول و یوسف بالی
 که آفرین و آفرین چه حال می بر لبه ل چون حامل اولوب
 آفرینش دانه لری سیدان شاه خانه لری طوطی بر حفظ اولوب
 حفظ سالاری آفرینش که خائف زخیره اول و اما که که زخیره به
 بر این تعبیر و امیر حفظ خنده فرید نامین اول و ددی
 چوب ملک زبان حضرت یوسف بود فرستاد کور و کلام یوسف

721
 حبست جفتی او که بدی یوسف حقیقه اول ملکوت
 کو کلند و از سینه باقی قلبی و یوسف اسناد اندک
 کلاهی که جگه مناید **و قال الما انما نؤتی به انما نرضی فانا کان علیکم فی الامر الهمی**
فانما انما نرضی فانا کان علیکم فی الامر الهمی
فانما انما نرضی فانا کان علیکم فی الامر الهمی
 ملاء زمانه بدی بی یوسف مرصه حراج و خرابی و زره
 حافظ نصب ایله که ابراد و مصرغ بن حویب بیوم یوسف
 بونی تو کجف دد بگه خلفه انفع اوله فی نور بتوت ایاه
 بیلوب و او جلق بالزینده محصو الوجیه ضیفا انکه کرک
 و خط بالزینده صرف انکه کرک حق تعالی بله مرصه
 ایدی اول جلدن خرابین مصر و زره بی و ک وحاکم
 قلدی **روایتی که** جفت یوسف قندری بلند و لوب
 آثار عزیزی مصره طولدی خیز بصره وفات ایدوب عزیز کرک
 یوسفه مقبره اولدی صدای عدل و زدی ده شایع اولوب
 صدای شاه شهرت بولدی **بیت** سونم یوسف عزیز علم اولدی
 بی زدی کلدی علم عزیز اولدی بی اطراف و کتایف عدله
 معمر ایدوب تمام بدی بیل و کورانی اولغون قدم سیر
 کنت زینت زمان فخره طولدی یوسف الیوم ساد پروردگار
 هر کس کنی اگر که سفول و لوسون دوتدینه قانلی چو خلق

ممر بگه که آنگه اوسه کند و غیبت نه خیانت نظر باده بقادم
 زراحتی خلقی تنالی و زانباری سوز این عیاس ایدر
 اول وقتگاه یوسف بوکلاهی سولدی هین چیر بل ایدر
 نازل اولوب ایددی یا یوسف فراموش ناله او که نیکه انده
 سنک قصد بولندی یوسف ایددی **و ما ابروی نسوا انک**
الانفس الا ما فی البیت و الایما رجیم رجیم
 بن دوزیم که اول نیک کن قصد دن بن نفسم آری وری اوله
 زراعتی یوسفی شهواته میل و مصیبه رفیق ایددی
 الایوسفه سزینک انزل امین در که حق تعالی نعمت اجنده
 دوزیم مرتا ایلم بی هم زیم غمور بر نیک اولضیک
 بر لغدی و رجید بر کلام ایدوب تور بر و زغایدی و بی
 عهدهی اجنده دوزیم فصل فاحشه دن مقلدی **روایتی که**
 رسول علیه السلام یوسفی که بن یوسف صبر نهیچیا بو
 دم آبرین او کلام دعوت اولند و غنه و فکال زندان چکار
 دم بلکه اوله خرابک تفسیر و تا و باری شاهه خبر بر هم دم
 تا بجست املا قانچجه الله تعالی است و معرفت
 فلسوفگاه بهنجب کوی و صبری و راستی تا که بی شاه خلایق
 حبس اولند و غنه عدل ظاهر انچه چقادی ایضا بی
 رضی الله عنه ایما که یوسف عنبرن بیان قانلی بجه حبست

۳۳
 خلافتیله بله بره که بوکوندنک و بوسف صرف خسته مالک
 اولدی جمعه تصرفات ایضا اصرار لندی بکجه که سالها نطق
 مصالحتی اولمیشد فکرم بوسفه مراجعت ایدوب جمع خسته
 ایلمه دینلهدی **رُكِّنَا اَنْفُكُمَا اِيُوسُفُ فِي الْاَرْضِ نِيْمَةً**
مِنْهَا حَيْثُ رِثًا وَنَصِيبٌ بِحَسَبِ مَنِّ لَنَا وَوَلَا نَضِيعُ
اِحْرَاجًا حَيْثُ نِيْمَةً وَلَا اِحْرَاجًا اِلَّا بِرِضَا لَنَا وَمَا كُنَّا
يَعْتَدُونَ رت السالمین بوزیر کله بزوسفه بیوت و رسالت
 و السلام بیست و نوار مصر اتی سرور زلف اهرینه دخیغه عیال
 و برد و بویکی اللهه مطیع اولوب دینا دینک کفر کن کندین
 صفیلان ده ختی روزی خیلوز **بر اینه که اول زمانه**
 عزیزدینا د نقل اندی زخا ناک عی بیجا اولوب ماتی
 ارتدی و بهی فایده اولوب اسباب دولتی کندلی
 باشی کوز یا شیهه کجوب برای حی سبندی بوزیر
 بوزیر بویچولری عزیزی بوسف بولم جمع مالی خرج
 ایدوب فقیر و ذلیل اولدی بارهه مایه با نیک طاقاب
 خلق عالم اتی فراموش اندی غفل و ادا کجی بکنید
 انسانلری اندن تفرقت اندی کججه کند و سحر پیرا نوات
 اولدی اما غنی نازه لقب داره فجه نوجوان اولدی
 بوسف خسته کفر نوله ما مالکی مشرعه و برب بوحال کجه

بوسفه ندلی استغفار اندیل جمعه عالم زلف و ضارسته
 جرات اندیل حق خالی باران رحمت عطا ایدوب روئیب
 یغور یغوب نیل طغندی بر رینه بنانات و جموع بان طلال
 اولدیکه صحرا و یا زین غنیمت باه طولوب **بِرِثًا حَيْثُ اِيْمَانًا**
 مال مال اولدی بی بوسف بر اولو حصا دینا دینا و رب
 ایچینی برجه ایدار ایدادی و علاء شیهه سیهه اولسا زور
 بوقوب طوللهدی و دروت دیوار لندی دروت قوت بوقوب و صر
 قیوه بیله قمر آری با سبات نمین ایدوب برغ و بیله طغ کجی
 جوی بیله بیله نیت و برکت باه آغزه ابرغدی هین بولنلر
 غایب اولوب اچق ساعی ظاهر اولدی **اِکْرَمًا اِيْرَاقًا**
 عادت بولدی کجه طعما می او باه وقتیه پردی **اِجْلًا سَاعِي**
 ایزند و کین بوسف بیلوب بوزیری و کججه شاه ایچین صام
 بنیزه یار چون صباح ابرغدی مالک زان جسامه خوارینک
 قالموب اچتم دوزم ایداندی طعام حاضر اولدی فی الحال
 حضور ز کرموز در بلر زبان ایددی چون سحرین اچصو طحلام
 است بکجوی سر ندن باه کجی طعام حاضر فاد کین ایدیلر
 بونی بوز بوسف بیورب اولا جانن بنیزوب حاضر فاد بوق
 چون شاه بوسفله بوسرعه رعایت و فراموشی کوردی جمع
 مصالحتی ای تقوی بقیه باه ای و مصر بنیزه ندلی بکجه خوارینه

مشامه بیکه بوی پاکلیدی در ایدید و هم چینی هم بر پورسند
 کرو اول ارادت کس زنجایه اللامی نفسیده ای زنجایه جانی
 دلان بیکه بکره ایچا اول هر راه دکله بر لر ایدی زنجایه
 آتال جواب و ریب بوی جانا نرکون اکلان جانا اول اول زسر
 ایدی و باغ اوزر طور بوسف منضم و یکی ایدری
 ولا بمعل بویه و سوب ججه زخان پورری و عقی بلشنه
 کلکه آه ایدوب ایدر دکله ججه برایش کلکون دوس
 و کنت و دره صبور اوگرتین بن بهیجی ردیو کلکله سیدرت
 ناله و فر باد ایدری **روایتیدم** زنجایه سوغدن و ججه
 کلوب پوق اوکلده بیجه ابا ایدی و در زندن قانا غلبوب
 ایددی ایقباه و منا جاتم و قبول ایددی حاجاتم شاک
 عبادت آله عمر می شرح ایدوب بودم حضرت آله بوزار و در ماکونیم
 کوهرینه فر پورسی کور ماکه نظر و بر سن و وصل پورسندت
 او که مردم بوقدر آکر کجا اول مهری و بیکه ماهر و قدره
 پوکور ماکه قاده ایسه د میده که ای کونک اب الکت و زندان
 عقی اناد و مقصود مده ابر کور رب سنا اید سن دیو یوزین
 بوزر سرب بیجی کیدی دعای سوزین سیاهی چینی سحر
 به حضرت یوسف اهل دیوانه اول اول در کجوب نفس
 جاوینی باه اطراف عالم جوسن برالده بومدک اول

سال کج و کلک اول اول وحاه و نایج کیدوب هان بر پوله
 محتاج فالای بوسف کجرت کک کسکه کور مرزا اولای سن
 بوججه فر نه اعمالن فالای ناچار بوسف کج و ک
 یوانه کلکه جخالق ایدی بنگ بر غزلکله پیلای ایدوب نای
 و سن آه و افغان ایدری پس بوسف کجرجت ایدری
 و ایدی که رختی رسم کجی هده در دست ایدی کجکله
 مساکله باد و هیئتده فاله نهاد بر باقی زنگ آت ایدی
 بوسف با سوار اوله قجه جمله سباه کله بن جمع اولوب بوی
 آفتاب نه مدح او فر پوری زنجایه انک اوزن کوشن و خانی
 بنگ فرورن ایدوب مقدم شاه انتظار سر راهم جات
 اتوب روان اولوری و بول و سنتک بر ز نام ایدوب
 دعاه و مدحله و در کله سکه کیدری بروفت بپورسند
 اول آن سوار اولوب او کجه فری بکادن زیاده کجی سوار کجی
 بیانه کلوب زنجایه اوکلده کج کون زنجایه بوزنک خاک
 سرب بوز کله شتا و بوزن ایددی حمد فراوان و سیکه با اید
 قول ز زنه نره و افنا اوکلان اولخاق کون و کله که بوقول
 سلطان ابرکند و بر مطیع اولد کججوت و کاه عسکر با کون
 اول ارادت کجرت بوسف باه در پور زنجایه اهل اوردی
 سوزلرب کوشن بوسف کجی آن سواره سوار کجی که میده امله

و بر سلطان قلی
 شهنشاه اولدی و کلکون

کجی سوزلرب کوشن بوسف کجی آن سواره سوار کجی که میده امله

ابتدای حاجب بگویند سنگ او ز زبانه بوارت و حاجب
 اولدو که اولدو سبج حریف بگویند و در جاهه مقصود و
 بتور کس تا که لطف و عداله حال مورب هر باز
 مراد که کوه بن و اولدو کتیف براد بر ایگوده هم عجب
 سینه نه از آنی و از کتیف آینه آه و زاده جان کار
 اندی ددی چو که یوسف دیوان مانغیر و در صورت
 سر نه تنها قالدقه اولدو حاجب کلوب با بر سر بر کتی
 بوس ایدوب اولدو بر تیجده حاضر بر ددی یوسف اری
 امدی و از جاه حاجت کرد و سی ایدوب طریب صفا
 اباه حاجب ایدو معجال آنکه دستر استر که مناه قنده
 مرادی و از تو ز ددی جیج یوسف کتف حریف سر نه
 کیر که زنجار بر رخصت و بر لوب ایچو کیری هون عیله
 سن ایچوب کیری شاه یوزینه دکامله ماجدی بوس
 ایچون آشاکو بر کتف اویک ندر بر بخاطر بر مور کیری
 زنجار غایب ایددی بن اولدو کتیف عار که جاه واری
 سکه بر نه و بر و جانی هو نه وقت انتم سکه درین
 جو ایدم بانه و بر و بی بر و سر بر و افنا و ایلدی شیخ
 بوزن یاد و کوی شادا ایددی یوسف ای بیلوب زار زاری
 اغادی و اسر کویب کیر ارحالی صور رولب ای زنجار نه

سکن ایند بویک خانه بیک بکی جمعی بر این و لکن
 و شتابه سر راه و ارب مقدم شاه مستطرح بر ک
 چون بقین اربندی هین یوز شاده و وضعیمه فراده
 با شاربوب معجال ندی کتف عوفاد بوس سفینه
 کوشا بویب کوز حالد و سوا و لادی زنجار بند
 و اوانه قلوب دیده بر این و سینه صده باره و لادی
 هین تاله آتین اباه اول سکن خانه تاره کروب زار و
 خزینا و لادی و کولکند الی سکن اوچون خف مام صهی
 و ز با به قودی اولدو سوکله آغاز ایچوب دلدن او در ایچیک
 ایچر سن هم خله آلام سن جماعت بر کتف سنی خف صافی
 اندک و مناجات و معنی حاجت نه دیو و ارضی بره ارب
 دلدن بی بر به سکن او سون دیو باره ارب ایلدی و خاک
 یوز ارب نصرت ایلدی زنه که با اولدو که ارب جام فضاکله
 سنت و باطل قیوس حق برست اولم کچه نف هم جوق
 جفار و نه جانوب خطال ایلیم اکی خطال بر لغیب
 جفان و وفای دیو بویجه اوانه ایلدی هداخت حقه
 اولدو زنجار کله در نرد و اولوب صرف یوسف سیرت
 کیر ساره و دنگه بوند بالضروری بوسقه ارضیه تبه دو
 سوب ک صخره ندی بس بر حاجنه امر لوب ایتک

لطف و تقص نظر ایدوم ایلکون
 یوز لیدم نور بصر قوما و کس
 عملدیم بخلط کله حق بولم صالحه
 دمیله که دیدنک الدوغیک
 نور بکر و بر سن تا کمال بوند
 خطا لوب بعم تا سفت فایح ایلیم

محبوب اولدی کبر و لطیفه یوسف زلیخا به اربندی ای سرورد
 یکا سوباه دخی مژده وارید آس زلیخا بندی قالادی
 بوندن اوز که مرادک وصلکله کوکلی شاه سن تک کیچک لرس
 خذنگامه مان و کند و زنج اگله خزان اگام بومر اگله
 یوسف کوئن ای بدیجه بر عقد مرافق و خاوش اولدی
 وجانب غیبیه دیه جان بودوب تا به حضرت جهان نزل
 اتدی و یوسفه خطاب ایروب ای صفا به امام
 حق جانیه و تعالی طهریک سلام ایروب یور بویگه کوئن اولدی
 زلیخانک بنانگ کوئن و در ای حقیقت جوئی عزیزش اتدی
 و عرض اوزده حصبه عقد و مقرب اول عامر و صلاک
 نقد و بروم ددی سدی عقد نکاح و کلب صحیفه گانه
 مصباح قلید یور یوسفه سو یادی بی یوسف خواجه
 امثال ایروب عقد نکاح اچین نامت سادات امری
 ابوانه دعوت و باد شاهانه ضیافت یادی جهن جوئی
 عامر جمع اولوب ذوق عشرت امور یعام اولدی
 هین دین خلیل و یابین اسر ایل اوزده عقد نکاح اولوب
 حکم حضرت قحاح برین بولدی بی زلیخا سیف تننه
 حله زلیکوب بیانه مرع کر قوش خوب زیب و بنتاه
 یوسفه خلوت حاصلنه بیانکی را زاده به اوز و بیچانه

مشک حالم و کوش آکون زوال ابر و سست ددی جوزف
 یوسف زلیخا امله دگر تورب با داندی زلیخا ترک
 جانی لالت خطاب حبیب عزیز ایدوب عقلم اول
 عالمتک کندی به عقل و حاشیته کله که یوسف اگله
 یعنی با شلیوب ای زلیخا فی جمال و مال مثال ددی
 زلیخا بندی جماله و رمی سینه بو انباشا ایروب هر که سینه
 بجا خیر کوزرسه نه مال و جان و سر بر بوم کوجه بوم سم
 زرتن تهنی سم دکل راضی م جو کم خکله سر سم ددی
 یوسف زلیخا به نور رب طلبله بندن ندر ددی زلیخا بیگم
 اگر حالم شاه کدر بر زرسه مقصودی دریم بیجا اجهتک ایچ
 اتلایم حاجم سرتا زلم اگر رضامن اولور سکه عرضا بدم
 وگلا سکی در روی حکم گاه کیه دم یوسفم باد ایروب بیگی
 رب جیل و خاندان خلیل حقیقت مراده بیگ کزیر که لایق
 کلای مزج اتموب بولون حاجتک روا و در بویگه دوا لیم زلیخا
 ایندی دلم کوزده نوبه حالک ایسه نظر ایم بی یوسف لیلی
 سرچشم سرتا آب بفاقدوب بو حاجب اوزده و عاقلدی
 هین زلیخا بر کل ترکی اچوب نوجوان و رضوی ناره کستان
 اولدی و بر فر تو به یغرا کین بازا ون کن پاشنده بر ناله
 دختر اولدی حق تعالی آقا به خوب اندیکه و آگله دخی حقیقت

777
فجائسته دامانگی بز چانگ انتر ایم الان جرم جاری
بود هر اندوی جنف حالت عشق زنجاری زننه یعنی حضرت
مولای بنده اندی عشق بجاری زایل اولوب طاعت حقه
مایل اولدی و دنیا بجای کوی زندن چوقوب دایم عبادتند
حالی اولاندی پس یوسف زنجار طاعت ایکن عبادت
خانه بنیادن ادررب درود یو اولدی زرزور اولدی
لطیفله زنجار بر بندگی اولر تا گناه طوبی که کورک اولدی
منظر ایم صفای ایکن ایوان جنت مثال بجای خانه یا بنی
اید که بندگی ای ماه اول الله که عوض سکوا و نش بر عبادت
که با بدبوم واروب آتد ایم خدای ذکر با بوب و بر روی
هر عطا بر سنگ ای که کعبه پر ایکن نوحوان و فخر ایکن غنی
و کلمه بر اندی و چشم ترک بی تو کین پور زور و عصمه
و غم کیدوب برینه سر زر طولدی زنجار یوصیفی کونیا ایکن
ذبی بر یوز اولدی هوبن واروب اولخا ز عبادتد عمره
طاعتد کچودی **بیت** چکوب هر کینت خد دست دجای **هه**
فراغت عالینمه بامک ایف **هه** **روا بند که** حضرت یوسف زنجار
ایاه بره جمع اولد قد نصی که قطع سالی اولدی هوبن ایدوب چاه
خلق جهان فریاد و فغان ایدوب طعانه طوبی بر خنیا هاله
بهلجی او کون بر خنه دفعه بوستا نوب عسکر و ساهم قناعت

چال یاره بر تنظاری ایکن و فرح مند که کوله و کاه اغلر و کولر
امید و صلاه بفرکن آگاه بره آچوب قبول اول ماه
ظاهرا اولدی آفتاب جان زنجار و بره سبب سبب کج
بای یوسف و دوستی پیچون اولدی یوسف آبرک بوجانلی
کورب مفتاح الفتخت زرنه کورب کوروی و یوز زینه
اجار و کوی کوزی آچوب عمر نه کورمدی کوزی کوروی
حسی باغنه باغیان و نازن شفتا لو اسجان اولدی
وزنجار بره راه بولوب کچکدین موروی وزنجار ایکن
فطمین عینین اولد و غنق غیری حاجی خوی ایکن کوروی
بی بوکجه امین قلش ایدون جمدانک دست غیر ایدوب
تا بجانی تنه تسلیم ایدججه مدهاران رنج رحمت و بیم
چکام ددی یوسف یوف کوش ایدوب شاد و دهری
مر او رسته زیاد اولدی جن خالی زنجار نه عشقی یوسفه
بند بل ایدوب زنجار بر سوایه محبت انکد کاه بردهم بو زنی
کورسه راحت اولاندی روز سبب بر بره عیب و ولپ
ایدلر دی مکر زنجار نک کولگی اولی نه غنق او لندی
بر کججه زنجار وصل یوسف کچر کین یوسف ارد ننگ بیوب
کولگی نامن چانک اندی یوز ناز باه اولر روان درون
غنجه خندان کبی تبسم ایدوب ماه کاه ناز ایددی کوج بقلا

مردهم طوق آوردی و بویست طرجهای برود جوان قایل اولوب
 مصر ایچی هدایت ایا نامه مولای و هر کس سینه مسجید و
 محراب اولوب کلبه خراب و بیاب اولدی بس
 هر دیار اولدی کاربان کلوب غلبه صوفی آن روزی حقیقی
 اول ایا اولدی بیکت خلیل و پروب اصلا تفصیل بولارکی
دو بندر ک خلفه اچاق غلبه اندک هجمی شاهرزم ایدرکی
 فال اولوب خلفه اچاق غلبه اندک هجمی شاهرزم ایدرکی
 بوسمت نغابن قالبر و رب صرف حال ایدرک نظر ایدرک
 منته جوعدن از فال زدی بر رینه اولک ایزدن حفظ
 اولر ایزد به کور بیکه کوزدن طویلر چون زنجیا مطلوبه
 ابر سوب نوبت وصال بمقوله کای بر کیم بیکه خندان
 بیت لا خزاندهم بوسمت صرف کلوب بویجه زمان
 هجرانک افغان ایدرکن دبا مصردن کاربان کلوب
 بوسمت موزنی و حواء عالمه هتیمی سوب ایدر کلوب
 بوجوی کوین ایدرک ایدرکی بوجصلت موزنی ایا غلبه
 انبیا و بیکرم کوانت اولیا نرس کارنگی بنا اولک بیکه ابروت
 دروم اخباری کای و بریم شایبوسف اولک اهاک قدسه
 قول و خذ منگانه مقبول اولک ایزد بویو کوی ایدرکن اولادی
 بیعولک حصوزن کلوب هر بیکه عیان بیله کور ایا غلبه

کلچیک زین بوسفی دعوت و اچاق طاق کجکیت قادی بوق
 شاه ای نامه دعوت و اسلامه رضیت کوسوب اولسرور
 ای نامه کاه و که اچاق منته از فال دی چون قتلک ایا
 بویجه بی کجیدی جاه زخیر اولین ابل بیوب بجه صاحب
 تاج سلطان بر باره اگاه محتاج اولدی باد شاهت مفری
 کسه غلبه جنسین بر جنبه قادی بس بوسمت شهم بینه
 زین روز زمان طولوب کاه جه جهان کت زری اولدی اهل
 مصر انزای طهار نامه ایدرک سال اناه جه فقیر
 هر کس بغل بروردی سال نایینه جواهرین و بریدر بال
 نایینه جه طوار زین و بریدر بال سال رابعه اسیر زین و بریدر
 سال خاندسه جهه املاکن و برورب سال سادسه جهه
 اولک دین و بریدر بال سال سابعه جهه امراک خلقی نایینه
 بنده اولدی حضرت صدیق زین بر خیر و برورب حزینه ماه
 عزیز اولدی حق تعالی لطف مقدر و اهل مصری کجا
 مسخر خادی بویینه زای سلطان ندرودی رانک
 ایدرکی هر تدر بر سکا کدر که مسمده مالک مصره امیر کتک
 بی بوسمت حاکم کی کت داد اولوب جهه امراهلن آزاد
 ایدرکی و کبر و مالکین آله کت ایدرک شوله شهم کت
 راه ضلالت نزه ایدرک و شریعی عادت ایدرک بویست مریدیم

۶۹
 کر و ب صافند و موالد آنچه بر اینه غافلان ملبست خجلی می یابان
 کورب سزانه سلام برید بل ای شاه ولا بت برینا نجا بنه
 جانب ایاکه ام ال رسول و زبون بله و خفا منک ماکم جیل
 عمران دلخچه سوزی ایدیل یوسف عمران دن بره بر کن کندوی
 سزل اچین سولیم بیت تو جان کنوروی **و جاب و اوجا یوسف**
فدحوا علیه صبرتهم وهم له مسکونون
 یوسف نقاب آلتند هینتله بوله نظر ایدوب بهمتله
 ایندی بیلم الله سر فرغ اشقیبا سز خاشاک نال نیتا
 اوله سز بر که جاسوس اولوب شه هر مه مک فر موسی آنگه
 کلاه و کرد بوناری حبس کند و روی انا ل بیل دغان الله
 ای شاه ظالم ایدوب رب ترخین تهنه آنگه امره ال معین
 بری صاعا معاب سوز آسوز آکل انامک کرامتی و حشر
 حرف اچینه حالتی حضرت شاه بسپاهی جریله آفریزک
 یاد و زنی اکلیموب بر مراد ایدیدی یوسف بندی اهل صفا
 جوف محروم سز ماکم سز جفا اید سز اوله انرا بیدیل خاشاک الله
 ای سر بر کم بزین جفاکی ره بدر الا آینه بر با وظی و اردی
 قبول کوردر کن آنی فرخیدی فنلو کوکلک بولوب اکل
 ایلست و کت اول جلدن محروف و حال کور کور اولستدر
 سفیدی اگر بزین دخی و سر اولو رسه عبا ندر کم جانی بنند

فذل حال عرض ایدیل که بو فذل قوت فرما بوم بعینت بن
 قتی ناله اولدرد دل مصعب ایندی کجا خبر بریند کجا ایدیل
 مصره عزیزا کون سر سارنده و راک کشان همت و خجلیه صیقل
 ایلاریش و هر طرف اکل کلوب ایدیه بغلی صامتون اولد
 لار ایش سزخی سی ایدوب جمع مال و اول شاهله واروب
 عرض حال ایاکه و نیت ایا سلام و اصل و خجلیه اوب مراد
 حاصل ایاکه ددی اوله دی ایندی بزیه مال و وقت و طهار
 لایق بضاعت یوقدر **نظر** ددی رسال ایدیل که آنگه
 بیام **دخی** و وصف ایاکه اجلا کلام **اوله** ایدیه اولخ ایتدی
 سلطان **سز** آن ماکون جو فضا حان **جو** کم بو برای
 ایندی بل بزیه هفتی عالک بر جراه سی طرف مصره کندوب
 ب هر کم مالک مصره قیوسه کله کله تا حضرت یوسف
 طابوس سز صحن اولایغله و حال کج منتیش اولوب ای
 کرد بریش بهر بیخه سینه که مزیدی جونا اولد و عقیوب
 مصره ایزدی حضرت یوسف اناری بولوب و ج کون صیقل
 ایدوب کور کور بوزن غزل بیدر بل مسکه دیوان شاکه کلوب
 آنگان دوشی کور کور کور ننه هینت ایلدی و حضرت یوسف
 نقاب زینت خجست اوزنه جوس ایدوب باشناقه افسر شاه
 خذ منک اوله لشکر و سپاه طرادر جویف از ناله طابوس کور بوب

وَقَالَ لَمَتَّ اِنَّكُمْ اَجْعَلُونَ بِنِسَابَتِهِمْ فِي حَالِهِمْ اَمْرًا
 يَجْرُونَ يَا اِيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَلَمْ تَقْلِبُوْا اِلَى حَالِهِمْ لَمَّا هُمْ يَرْجُفُوْنَ فَلَمَّا
 رَجَعُوْا اِلَى بَيْتِهِمْ قَالُوْا يَا اَبَا نُوَيْجِ مِمَّا اَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ قَوْلٌ
 مَّعًا اِنْ كُنَّا نَحْكُمُكُمْ وَاقْتُلُوْا لَكُمْ قَوْلُوْنَ اَبْنُدِيْر اَوْلَسْر مَرِيْزِيْ
 اَمْتَرِكُمْ اَنْ تَزِيْرُوْا اَبِيْكُمْ بِرَبِّكُمْ اَكْرِمْتُمْ مَرِيْزِيْ اَوْلَسْرِيْ
 بِضَاعَتِيْ اَوْلَسْرِيْ اَبُوْ رُوَيْسِيْ اَمْدِيْ اَبْنِ يٰمِيْنَ بَرِيْدِيْ اَبِيْل
 كَسْمِيْ كِهْ اَنْ يَصْفَقْتُمْ اَبِيْنَ اَكْلَامِ اَوْ مَا لَكُمْ مِنْ عَزِيْزِيْ تَسْت
 وَنَعِيْ جَوْفِيْ وَرُوَيْبِيْ رَعَابِيْ اَبِيْهُ يَعْقُوْبُ اَبْنُدِيْ اَبْنِ يٰمِيْنَ
 سِرْ كِهْ كِهْ نَا اَوْ كِهْ مَرِيْزِيْكُمْ عَهْدِيْ وَيْمِيْنَ اَبْنَجِيْ كِهْ اَنْ يَكْرِكُوْكُمْ
 زِيَانًا اَبْرَشِيْ رَهْمِيْ سِرْ سِيْ يُوْعِلْتُمْ اَوْلَسْرِيْ جِهْ سِيْ يَمِيْنَ اَنْدِيْ
 قَالَ هَلْ اَسْمُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كِهْ اَمْتَرِيْكُمْ اَعِيْ اَجِيْهْ مِنْ قِبَلِيْ
 قَاتِلْتُمْ خَيْرًا كِهْ اَوْ قَاتِلْتُمْ اِحْمَدِيْ اَبْنِ اَبِيْ نُوَيْجِيْ وَكِهْ اَعُوْا اَمَّا
 عَلَيْهِمْ وَجِدُوْا اَبْنَصَاعَتَهُمْ اَنْ اَلَيْتُمْ قَالُوْا يَا اَبَا نُوَيْجِيْ
 هَيْهْتُمْ يَصِيْبُوْنَ اَبْنُدِيْ اَبْنِ يٰمِيْنَ وَكِهْ اَبْنُ اَحْمَدِيْ اَبْنِ اَبِيْ نُوَيْجِيْ
 وَرُوَيْبِيْ كِهْ اَعِيْ اَبْنُ اَبِيْ نُوَيْجِيْ قَالَ لَنْ اَرْسِلَهُ
 مَعَكُمْ حَتَّى يَمُوْتَ مِنْ مَوْثِقَتِيْ اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَنْ يَمُرَّ اِلَيْكُمْ
 حَتَّى يَكْتُمَ قَوْلًا اَوْ يَشْفِقُوْكُمْ قَالَ اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَنْ يَمُوْتَ اَنْ
 وَكِهْ سِيْ يَعْقُوْبُ اَبْنُدِيْ جَوْفِيْ بَابِ مَصْرٍ اَبْنِ سِرْ زِيَار
 اَوْلَسْرِيْ كِهْ جِهْ كِهْ سِرْ بِرَقِيْوْتِيْ كِهْ سِرْ مَشْرِفِيْ بِرَقِيْهْ

وقال يا ايها الذين آمنوا

قالنا ح

تنفرا به يوسف ابندی جویا اول بوی فرد و تنها و خیزت
 قیوب بر کسی که از قرب اولاد سکن و ا بنیدیل بر عزرا آنکه شنیده
 و از سه به خدایه در آنکه که نورس مکر بود اولیاه قارن
 این یاسن ایدیکاه بوسطه انا انا فرزند سنی ایدی یوسف
 ابندی اگر سر به حیل و آلا اولیوب احوال بوسیان اولانان
 بجای س بر بوی بوزده رهن قالوب غیر کی گسوف و اوده قارن
 برادر بوی نور که اگر صد قن قنده ظاهر اول سهر لوقی عقل به
 احسان اول بوقدم سوباه که اول بونه کوه رومیه بر مضر زه که
 نعت و فریبی کوی رومیه سیر بس مراد لوجه بغدادی بوی که اول
 بر اودای قیوب کند بل اول عهد به و بر و کله ای مالی بوسوف
 که اول اول و له حواله به نه نهای فرد بر ری چون گفتا نه ابروب
 به بر بوی کوی ریچک بوی کهن جبر بوی دول این یادی بر به
 کوه بر بوی بوسطنل اول بل یعقوب ابندی اکی سه ججه اینا نام
 فریاد سنی قانی خلد و کوانی جونا حوق بوسف جوی ابرین اجدیل
 علیه و بر و کله ای خار و ده کله ای ججه سی بوقی سب سمر به شاد
 اولوب به بر بوی کله کله بل و نشا جهر و سر ججه از هم قال
 اهوونی بوی احم من ایت احم اکر اکر ترون اکی اونی اکی اکی
 و انا خیر انا تزیلیت قان لقا عقیبه فاکر کیتل احم عذیری
 و انا مشر بوی قانوا سنن و ر عقیبه ایا ارا انا عا و مرک

امهر ابو هوسر **كناك** **لغني** **عنه** **مير** **اللقه** **من** **شي** **اخر**
حاجه **في** **مهن** **يعقوب** **فصحا** **او** **اذا** **اعلم** **لا** **اعلم** **ه**
وكلي **اكر** **الكا** **س** **لا** **يعلمون** **يوسف** **نيل** **شار** **نرا** **ابتدو**
 بز خورشيد پناه برتخت مريم اچي كونه بر وار ايبي قوتنه از پيد
 عصا ايبي شوپلاگه بر كوكله درختي زور ايدو چي كس
 تو بار ايبي يوسف چاهه سي كچي كويوب رو بيلي شاهه
 كوتند بيل كمر يوسف اينده اچي كونه بر به لولان و دايورار
 ايبي كه اگر قبلا و سينار اول ديگه اكوند پنجسه بنديج
 ابا بخوف و بيم اول به لولان غليم چاهه اين آبروب دو بيم
 ايدريبي چاهه سي بو خري ده سي كچي كويوب نهوي كوستر
 ديل كمر يوسف اينده اچي كونه بر وار ايبي كه اگر خشي
 وقتنه نصره او رسه كونه اينه نيك زهره سي چاهه و كندو سي
 مد هوش او بو رايبي چاهه سي بو معالي ده سي كچي كويوب
 برودني كوستد بيل بي يوسف اينده امدي بو حال
 محقق اريبي اكونده آني قورده النبحال و صراحي قضا انك
 نه احد عالم چاهه سي سكونت ايدوب سر كويوب و ملتم و هم ريش
 اولديلر عاقبت شاهكه ابراهه درگاهه سما طي جوقه
 چني اولدنده چاهه سنا كبر اهر اكي نه نيل سنيه بر صفا و بر
 ديل جوقه اين با من مالكون قاندي هين قهر لادن آو

نبودن كره سره بد نظر لولان امين اوگلس جوقه بو بار نيله
 شهر مصر ايدوب اولد بو صفا اوزه منصرف كره بيل نيله
 يوسف قننه وار ب صفا قننه مستغرق اولديل اين با من
 شه قاننه كلكه هين ابا ملن زاده ايدوب با ننه دعوت
 اندي وان قورعه بر اوزه او زمعه قوما يوب سيرا و سننه
 چقادري وكيد و كلسنه يعقوب نام بو صفاه بر خط
 كوردي هين نطقا قاه يوسف انك اصحاب صور حيا بن با من
 آه و كره ابراهه اينده اولد بر نيل سم كوزن اگه ابا ايل
 بوغانا ايدوي شاهه باروزه اني قورعه اويوب بو باروزه نيل اسمير
 ايشالا آني با دا ايدوب اون كويند كجه بويا زور بو قويد
 بزار اودم سبو زوددي يوسف زور سكه جانن كا دا ايدوب
 اشكه ديهه سي جبهه سال اولدي اينده بو باره هولا ده
 ابا واقع اولدنده سنه و لا اونه به حاضر سيد كنه ايبي
 بن بو حاله نظرا قدم الا فر نيل ستم بو ياهه خبر و برون بيل بي
 يوسف دونوب انله خطاب ايدجه چاهه سي بن با امكاه
 جوا بي تصديق ايندي بول **وقال يا اي لا تفت حوا من باب**
واجد و اد حوا من ابواب مستغزاه و ما انحنى عليهم
من الله من شي ان لا تعلم الا الله عايد و قننه
وعايد قننه و كل الامم يحزنون و كما تحزنون حنين

مثل به رعایت ایدوب بوسه می نهند چاه ضیافت قادی
 بی قرینا شنای کرد و لا بنی بی عزیزت ازک استند کل تنه
 بوسه ام اندیک اولورک بوکل بنه بغدادی و جلار و دم
 و صامه و ام ایچون جباه حاله اقدم ایدار چون سخی
 ایرسویب مراد لرجه برجه مدغل و زاد ایدیلر هینی چهره
 صافن این یامن قرینا شنای بوکنده تران اندیلر بوکلرین
 تمام بوکلر ایدوب چون بوله روانه اولدیلر بوسیف بر اکی جسته
 قلم بوسوبت بن بر بویوک و ک اوله سوار اولوب اولرجه
 کندیلر و اولر بیغیب نهره و بر بویوک بوی آدی ایه الایوب
 شاهک صافن ارضه گاد کنر حضرت شاهک سیه بوقدر
 احسانه سیرا بوکنده کزوک اولر جزا یه سزوب چاه سن
 و تدولر اولر فریاد ایدوب معاندانده کم حضرت شاهک
 صافی بزه اولر بنایند هر وجهه طعوز و سوز بوی شاه
 صماغسور تک اناک صاعی و ضرر سوز بن بر اقلیر ناد اجه
 کاد و کف داد اچون کاد و کف ددیلر بوسفک قولدی اندیلر
 اگر سوز کز بیلان اولوب صماغ سوز بولور سیه نه صاعی سخی
 اکل سیرا اندیلر هر کجیلر بوکنده بولور سیه چکلی بوی که اولر
 صماغ صاحبه قول اولر بس اولر اولور بوکلر بر ایدار
 اقدام اند و کل نه الیرین سیرا تک اچون اولر غریک جوالرین

این ایدوب اگر نیم دخی قرینا ستم اولیدی بوزور با ستم کچی
 فالوروی ددی در بغداد یا ره مهر کلوب غریب اولور که
 دیو بوسفک اشفتت و خونین دعوت ایلدی نه آتکی
 کوز یا شاه بیلدین شکا قرینا ستم اولور ددی چون ظلمه
 اول شاه کزین الصوندی این یامن شاهک اند نظر ایلدی
 آه و حصر ناه اغلادی شوکلر بوسفک سبب ستم ظفادی
 کز و بوکلر بیه سبب ستم ددی این یامن اندی ای شاه
 کزین دسوقی کور بجه صاندماک قرینا ستم ایدر بلوگر
 بوددی بوکلر محب دلدس بوناب قلب شاه ایش ایدوب
 نازکو کجه طرف نقاب اجدی غم و فرافاه نر یا ستم و کک
 ک اول بیزد و کله قرینا ستم ددی این یامن لفر کزوب
 بلدی بوسفک این یامن زنا بوسر ستمی خونی ایه ایاکه
 بنای امر جحانی بو ایدر ددی **و کاد خونی بو ستم**
اوی ایله اناه قال ایت انا احوالک فکر بیتیتم مایه اوی
بجملی بس ضیافت مره تمام اولوب جوکم چجه ایزدی
 جباه سوزد و شکور حضا اولوب بوسفک امر تداکاه هر اکی
 قرینا ستم برد و شکله یا نر لر چون فرسوق در شاه بود و ک
 وار دیلر این یامن لاکر فالوروب بوجاه با ستم دیوشاه
 کند و دوشکینه العوب بیاه با ندیلر چون بوسفک قرینا ستم

اندکاه هم بودند سرست فرات کوی کور و کوی سزین کور و کوی
 اوغری ایدو که کوی ایدم ایدی جیلا لکه کم آفر نیم سو زوم
 طوغری جیفدی ایدی صاعث نا صاع خیر لایغله سته
 سالارنده سفر بوغدی و سرعاه فرزند شجایی ب
 یانه الیدی جهه ایضاً فایدوب ایندی اکر این یاسن
 اوغری هجین فرزند شجایی اوغری ایدی بی اوغری
 اچرف بز اگری کاه ایدوب زید اچرفی فنه به ای شاه
 ددیلس یوسفه نوره ای تگاندن سراد سا باغدا کرا اولنا کمر
 حکا بندر حضرت یوسف نازو که افترال بنده صبر ایدوب
 ما جاول بنده دال و انا غادی اما ستره سو یوب سزین سز
 سکر که سزین علم و خیر یوبورودی جیلا او عیثم قبل
 و عا و اخیله تم استعجیها بین و عا و اخیله کذابت کذابت
 یوسف مکات ایضا کاه فی ذین الایات ارا ایضا
 انکه وقع در حاجت من سقا و و و صکل ذی علم
 مر حال بو خاص امینته امهال یوب صاعث بو کوی خیرین
 الیدی مکار اولما نونوت بر اولو طاس ایسکه غلانه اولو
 او بو ستر اودی بی این خاص اول طاسی انده اولوب
 اوسب اول طاس کجکوی و اول این خاص قوف
 اورب دکجکوی اول ارا کجکوی ایندی ای سرور ایشیر

ارا یوب عاقبت اول صاع ابن یاسن بار نه بولندی بحالت
 جهه سن مال اولست ایدوب ابن یانله بنشما او شیدل و در لور
 غوغال ایدوب طعن آمو سوز سوز باد کیم ای قدم
 سزین سز که شوم قدم کیم ایه مرموزی عم اولاد ق سوز که
 طوغری سزین سز که سن اوغری فرسخی و فریبین ددیلس
 ابن یاسن ایندی ای برادر شعله بر ازر اولو مالو کمر با کوز
 مالو کیم صلیب کند و حال کوی سزه افنا ایدن کیم ایه
 بار نه صاع اول نهان بله راه اعغان ایدی غالباً سزین سز
 خیال اکر بو وجهه مکر اول ایل ابن یاسن بویه دجک
 اناری بر ایه نسکین اندی فاک جهن هم جهه ارم جعل الیقار
 فی سخل جید ثم اذنی مؤتی ایتها العیز ارم الساروی
 قالوا و اقبولوا علیهم ما کانوا یفتقدون قالوا فتقدون
 اللایک و لیت جاء یطرح علیهم و انا ید و یسیر قالوا ان الله
 لقد علینو ما جئنا انفسک فی لایحی و ما کنا ننا فی
 قالوا و اقبولوا و انا کسیر کاذبین قالوا اجرا و انا من و حد
 بی دجهه فهو جلا و نه کذایک جوی القلایک بی بو جهه
 هان دونب بارگاه شاه روان اولدیلس و اعننا ان کجکوی
 اذنا الوب جوت شاه حضرت کیردیلس یوسف آرای کوروب
 دهان نعمتی اچوب آره خطاب و ارف کجکوی عیاب اندکاه

وخریفته این با من برینه بریغرف بونده الی قود بل قال ک
 ان یسری فقد سرتی ارج الیه من فیل کاستری کما یوسم
 مع فسیله و لم یبد کما کرم قال انک تری کما کما و الله
 اعلم بما تمسکون کون ایا اینک المرزبان الیه یا یسری
 فین احدکما کما کما تریک من الخسینت قال کما
 الله ان انا کما کما من و حینا کما کما کما کما کما
 یوک یوسف الی و ک سور یقول ان یسری بومده مر یوت
 رسو لادی بهود بوسلف بورتی کونی و خشی بر یلی
 جونی ابوب قال ی بنیفته و جشی با فون احمد و نیک
 یوسف بل کله جوف ناد اولوب مصره آواز نعره سی
 طول سر مر هین بر او غنصا لیب انیدی ک سول ک نب
 یوری و ارالک در کردی هین اول ک ک کوسنه ماروب
 یروا بر الی کس و ب فالحا غصبی ساکن اولی زاروب
 شبیده و شوب نجبا العمومده حضرت شاه دیو اول
 ماهد بکر نظر ادی قنا استی منی امینه خاصوا نجبا قال
 ک یسری هم کما کما کما کما کما کما کما کما کما
 من الله و من فیل کما کما کما یوسف کما کما کما
 و من حی یادی کما کما کما کما کما کما کما کما
 جوف این با من بوسلف قولا اولوب خربند شاری انی کما

طاس کما بوک شایرالدن اوغز بل بر سر شاه بونوی صانع
 سوا که طوغز بل بر کخریک برینجی اوغز یوب انا یسری
 ایک خورلدل سره اول بیسعی صانوب قول ابه بل کبره شاه
 اول امینه انیدی بر دخی مو بر بوز بل جوف دخی نرسو بل
 دکاه کور بنه اول امین طایی بر دخی ککدوب قولا ورت
 ککادی و یا برین صانوب انیدی ای شاه بونایک خامر
 لرینه امه تخاه کویول اول زلف دکلازار و بر زلبی و حنبله
 عاردر قور اولوب یدی دیکلوی برادر لربن ظله چاهه
 اندیل و انا لرینه کله ابوب قورته یدی بوالد بل العا
 خرماع بومر کما کما یوسف دخی صاع ولی انا شایر ارف
 ایلی و اول بری خسته و خرف ایچنه خاطرین کسینه
 ایدن بونول کس یوسف اخا ف بونی کون ایدوب شهر
 و خیریک خاسوش اولیلر جوف ترانل بیعیان بونولر
 رسوای و بد نام اولیلر جواه سی شاهک باینه د ککوب
 اللهک اسم پاکین دکا اندیل خدای مزینت عوزت جیف
 لطیف ایدوب ستر بیعیان و کوروم اجازت شان اتله
 و کرا لیمقوب خطا و سوب اندیل ایسه اول بر صر سینه
 احسان ایدوب بر دم خاموش و داسن اطعاه خطا بون
 اول و اول بری کک کوسنه شایر دوسر و دخی بد بر بجر

دو کز او خجی به واروب ابن یا اونی آینه آله که فرد کز هر جفته
 غی که خجما را که فرد بر یک نا بدید اولدی بخا و غلوه هم برسان
 و اول کل خندان کز بان ایشان بود بر تو هم نظر ز یاد عار بود
 بار خجوند که هم بر تو قرار اولوب بران زانکی با قاف
قال بل سؤکتکم انکم انکم امر قضی و جیبت معی الی ان
یا یزیدی بهیبت جیبتا انک هو انکم الیکم و توئی عیبتهم
وقال یا اسی علی بو سؤف و ایبتعت عیبتا من الی و هو
کلیف و او خال دیده ابدی بوالشی نفسکی او یوب ایشان
 کولکون التت مرور سر خویش کوس تر شمر پس بخا و اوز
 لارند مرکه ایا خا رصبر و جیل ایدوب کس به شهابت قایم تکم
 حی نعلی جله سن بخا ایصال ایه که انا لوله و منه ایدور که معایم
 و حکمی غالب حکمه بر بود اولاد نخل اعراض ایدوب خلوت
 خاصه کیردی و ال دجا به قالدیر و یب بندی اعلا برین سرار
 و انف اولان سعجان حساب آخرنه بی کر بان و یوبند کیری
 حاضر بریشان انله جیون نیا و وجوت اولیا حوینسه یقلش
 کولگی آاد و حسیغه قاوربند بر یوب دانغنا کجی ختم و سناد
 یاه دیوب دهم ازاران را غلوی شو کیم انش کیم که حکم
 صفاری اولضر کیر بره و افغان اندیکه ایکی کوزاری کوز
 اروب نور بصری زایل اولدی و غم و غصه ایه کولگی بر اروب

کس دل جله سی شاهت در تور آلور چه سبور مالک کنگان
 کندیل اینه شعوف ایندی ای برادر لر با نام بر یوز زینر یوز
 نظر و نه دله ایا خیر بریم بن یوز یوز قالدیر بکم بر
 اذین یوز یوب بکم خیر کوندور با خودی حی تعالی ذین یوز یوب
 خنال ایه وز تاک شهر می صری ضرب ایدوب کیمه وز سن
 خانان پیره واروب ابن یا اینه قصه کی شرح ایکی
 اگر صد کف انا غایوب سزی طوی صاخر سبه یوسم زده
 بزه راه اولاندن صور سون و با خود دیر اصر بر بعضی
 اتم کوندروب ولدی آینه بناد و کین کور سون ددی
ارجع الی اربکم فقولوا یا انا انک انک سرب و ما شهنما
الکما یحیون و ما نکنا الیبت حافطی و اسئل الهم انی
یکنا فیکما و العیر الی اقیلتا فیهما و انا لصا قو ک
 پس یوز یوز کر خا نه وار و ججه سی بیت لاجل نه کلایل
 و پیر یازنه جان کور یوب حکم اعلاشدیل سکه قینه
 یوز یوز قالدیر یوز ما جالین خیر یوز یوز یوز بعضی بر
 دلم برله ایدوب بره و سندی کوز یوز صاند کیم کیم
 روح اندی عقلی باشه کله دکه انا نه هست غیوب نیک
 سز سوز قلدی و نه دوز کور کیم بر یوز لر اولکنه و کوز
 بو سفسس کلدیکر ایچی کند و کوز نه شعوف ایا کاند و کز

عالم غیب بود بکن سر نمر ز بلحا فخر اولوب اسرا بال آتی با لب
 بعد کین دیومورب با لکه ایندی جوقا د مکره و صلاه
 ابدی دله حکم اولوب دلدی بکاه سکی کورب بوسنا عقیبن
 صور بایم امدی اولخدای خالق خجین کدید کورک کورک
 بی یاق اندی و جم موقا شبا حده سوخجین جه اولاد سنی
 صفا قادی حیات یوسفی بجا بایم باران ز تاشق دفع ایلم
 اگر صاعقه بکری آبی بونده اسم و کار اولش ایسه باریجا
 انجاندی کسم مالک الموت ایندی ای میوقب کوجه علیه یوسف
 زنده در اجازت اولیا یغله دیزن اما که فتنه در جوف یوقوب
 عالم شهادت کرای ربت عزیز بال اولوب ایندی الهی پور اقله
 رحمت و حلاله نظریعنا یتق کله کوز بولک نوری سوسوبی و در
 هیر باه بزم کوبندی جام تنبج اولادین بجا اولیه نشانی
 بعضی نه هکله اولیب جانی بولو ور هین بود عا و این تمام
 اولوقده روح امین نازل اولوب ایندی ای امام امام
 حضرت حق کجا شایسته سالم ایوب چشم سیمیک برغور
 و نظر پور ضله ظلموکی سرور لایس جوف بویشا رفت خرف
 یوقوب سینه ایددی کویا مرده جسمه جان کروب راحت
 روح و پردی ججه قرآن دهن آقدوب یحد مال صدق فانی
باری اذ هیوا فکسبوا منی یوسف و اخیه و اتوا سوا

خزنی صلاک بر اظهار انگری حس نصرینم ویدر کس
 سکان سیلا و لغز قله اولوب هیچ کوز لربک یغنی دکی
 و کولک غصه منیع اولدی حلاکم اولعصمه بنو بنو بنو انده
 قنده اندن مکن و معترف اولوغدی **قَالَ اَنَا نَبِيٌّ مُبَشِّرٌ**
بِذِكْرِ يَوْسُفَ حَتَّىٰ يَكُونَ حُجَّتًا اَوْ تَكُونَ مِنَ الْكَاذِبِينَ
قَالَ اِنَّمَا تُكَلِّمُونَ بَشَرًا اِنَّمَا لِلَّهِ وَاعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ
مَلَاكُتٌ مُّوَكَّلَةٌ بِمُوسَىٰ وَاُولٰٓئِكَ كَرِهُوا رُفُقًا
كُورِيْلَ بِرُكُورِنَ جِهَاهُ سَحِيْقَةً كُورِبَ شَفِيعَةً حَضْرَتِيْلَ اِنْدِي
 بدم جاموش اولوب نام بوسق ترا موشا به و نازک مزاجی
 حد دت بیرون بیار تله شاید جان نازک و کار ایدوب
 قابل تمار اولیه یسوق ایندی بجا بوقمق طعن آیز سوز
 سولگی که ساجام دیاغی غزال بر در خامک نزه دکلو جاک
 بوقم وک بکه دل و جام طوبوب یوز بکن بهادن فارغ و ارک
 سره بنیک فراغت و کعبه کلیم عربلت باه بن حالی رقبه
 عرض بده لکاه نیم جام بیلمور ورم قندن بجا بر علم حاصل
 اولتد که سزایم با سزایم بوسف صیانه در بریدی آنکون
 که یوسف خواجه ای و کون با یحیی قله و غنک حقیقین اونون
 دیاغیجه سینه منتظر اولندی بیلور بکاه به بیلور کوه
 دوشی باطل اولان بعضل بیدر بکون حضرت پموب عالم

انصاع بولوق وخت و سب آم آغ اولغا او ساکن برچک و خرم
 دخی سنله حبتنه اولدن برک دله دروغ ناز اولغوب
 دایا برچک شیم که کولم بوی بوسی آندن الوردی و دوری
 یوسفی نکله کوردی اولدی کیدوب آواره قالم لطف
 ایدوب نی بر باوا سرکه کی بچی نوراحد خیره که بندت
 اوغری و لاکه شمس بجایلم و اولکده هانت ائدنت
 کی خدرا بابه که روز مصامت اولغین تدوین غلم سکا لاش
 اولس **بیت** دل غمکیم بابه لطافه سانه مهر دوات هیتنه
 دایم باد **هه** **فکله** **دخو اعلیه** **فایا** **اینها العزیز**
واهلنا العزیز و حینا بیضا علی من حیة فاوی لک
الکلی و صمدیق علینا ان الله یجزی المصمین فین
 بس نامه اولغوالی الوب سمر بر اعن کوردیل و راه مهری
 طی ایدوب برج شاهه ایدوبلی وینه دستور بابه قانده
 کیروب د و نسته دعایل ایلدیل و تضرع وینازنا ایدیل حالن
 خوب و خطا الدن جکم کباب اولدی صبر و صومله ایز
 و سره لایق بیضا عمر یوقدر بزه فترو فنا بضاعت و سره
 لطف و عطا کول مندر اولکدینا بچس سنزدن دیرلر که بوی
 رخ ایتوب تصدق اید سنرکه خوقغالی اهل احسانه بیضا
 عومیل و بیره چو کله شاه بوینازنی اولون کونش اندک

من روح الله اینه کاینا من روح الله ال انوم انما و کله
 و اولغالینه اینه بینه دایر صبر کید و کله و انه سوی ایدوب
 خجستی ایدکله تاکر بوی حق فرشته حاصل وین نامرکی
 مرده و اصل بینه سز اولغوالی ایدیلری انا یوسف اولغور
 کم اولکه اولغی دینا د بولغور ولی شمس اینه خیر
 حاضر در اگر حضرت پیر بیهت ایدرسه هم تدبیر غم فغیر
 موافق ایدسه بینه استا نه شاه واروب عیاله کله دهه دوزیر
 او مار که حضرت بابه هرت و حسرت کی ایشیدوب شفقت ایل
 بس مرغمال تکجیون یغوب دروغ و ذوقاه شاهه برکاموب
 بازوب عنوان نامه بسمر الله که اوله مرخصیف ذلیله
 بیشت و بینه ددی اگر شاه بینه خیره بررسه هر دم خمتله
 کچوب هدم آه و آه در خاندا غم بالا و جانی و قیومی در و رو
 غم جغانیمس و جتا عالم خلیل بر اهی مد که با اولی غنیم
 اولوب عاقبت لطف حضرت جبار بر شیوب اول نا کلغور
 اولدی و امر ججه آغ احقاق بیدلای ایدوب آخرفیای
 عظیم کفر و روبا اول بلوغ حلافتی اندی بندتی مینلاری
 بلای بچران و در و دله مست و خیرن اولوب عرب و دیله
 حاصلن بابه و ربوب میلارا افانده قالمم کوزلرک
 نوزی با بید و اغلغنی کوزم سبید اولدی اربوب آغی

گندویی ایوه عیان اید و حمله کن و سرور خندان ایلسه
قال هل علیکم ما فعلکم یوسف و **خیل انا بکم جاهلکم**
 پس ایله بندی هیچ بیلور سرسز یوسفه قره شیشه نلاند و کوی
 جو انانی بعضیا ادرخج ایدوب قالدردی و ابتدی باسکریوقا قالدردی
 دیو یوزندن صفین قالدردی و ایتدی باسکریوقا قالدردی
 یوزمه نظربله اکتوریر ایدو چله اولور سکر اول پر خرمسته
 سزی عقیق ایدوم اهل باشلری یوقا قالدردی چون یوسفه
 نظرایا ایدیل فسخض ایدوب اکن کوکلر یق شهبه ذم نامه
 اچون ایا مودره و کیم **قال انی انی انی انی یوسف قال ان یوسف**
وهذا انی قد منی الله علینا انی من بقی و صبر و انی
انکه لا یضیع اجلسینک تحقیق یوسفه سی یوسف
 بیسین یوسف ایتدی بن یوسفم یوقه شمدس حق تعالی زانفل
 واحضاعطافالبصیرتیرا ایدی تحقیق هرکیم الله عاصی
 اولوب خوف ایدی وحکم اولشان بالا بر صبر ایدی اولاهل
 احکافا اولور بدرستی الله حکم ندروله اچوقضایع
 انز ب یوسف علیه یوقین کورب وحده کلیدل وارن برز بلایق
 ایا سعید قلب کوز یا شلرین فراوان ایتدیل و خیر یوقا عقال عقیق
 ایدی آس ایزر کورب ایلرین یوحا اهل بیطافا عقال عقیق
 چله زمان کیربان و لایان اولدیلق **قال انی انی انی انی**

دربار شغفی ابرو سوز اولوب ابرو سوزی آلمه مورچی پس
 یوسفه نامه مؤمنوب الوب سوز قله او قدی نالیکه
 اودی یوسفه چکن بن طلموب اشکان زارا غادی
 و انان خطاب ایدوب ایتدی حزینه مزه سران دلی اوزوه
 برده قه نظر اهلدی سیز ایا اچیکوز بر اوا رسد کم آن
 او فغه ماهار ایا چله سی یوقا دردی یو یهودی کورس
 دیل یوسف اول کاغدی برودالنه و یروب چون اچوب
 بقدی کورده که کند و نیک دست خطیدر مکر کند و لس
 یوسفی بیع ایتدی کوز بیع نامه با زوب مماله و میر نای
 هین نامه بیولوب بخر و تعجب اولوب ایتدی بنم بر فو اوار
 دیوانی بیع ایدوب حجت و بریش ایدو که بود ارا و لغت دیک
 یوسف ایتدی اولی سوز سوز که اول قلدیو صاد و عیونیت
 ایکن ظلم ایدوب یوق بر ابر بیع ایتدی کوز یوحا ارا ایا باه
 انار له جهله سله بو بنارین اوره انار فر ایا ایدوب امدد
 دیل ایدیل و زار یلق ایدوب اگر بریا سرگز سله انا مزه عقیق
 اسرگی بر اولو اچوق بو چله یادن بر و حسرت و فرات
 چکیب خنجه که کوز یا شلرین روان ایدر اگر جهله اکلادی
 هلاک اولور سله چله اکل ایا له حال دیو با یه سریشا هله
 یوزا دردی بل یوسف اولو که بو فخر عین کورب دیانک کتدی

ائوب عز و ناز را نشن کویچید بل و در هر کله ابروی بر سر راه
 سر راه کزید بل یوسف بنی ای انا سعاده ناه چون مصر داخل
 اولد و کوان شاه الله شدن کو و احواف و صر زیندا ابروت
 و حضور و رفاهیتناه سالین و غامین اولک سزیند بو عزت
 و اگر امله حضرت بعوضه خنده چهرت کند و نله صماغ بازم
 ائوب و خاله سیکه انه سی زان انا سنک حالیا ابدی ای صول
 طرفه کجوب از تو بل اول اون بفرزند شاهی فر شو لوب کلک
 شهل او کند خاضعادت او گان بجایه خجبت ایدل بو سفعت
 پاره برندی اول کجین خرابه بود تغییر کرمیم بها بجدل سات
 قلب نی زیند خاضع ایدنی و خنده سهر و خجبت و برکت
 خوش صفا به فانه کلو کرک شیطان علیه الله بنهانه فرزند نام
 اکرینه اغوا قلب ناری فاه القائل انما ابدی بس خخالک
 نبلت بیج افغالی لطیفه هر زنه بیلوب حکم ایدر جون حضرت
 بهمو به وصال یوسف ستر اولدی سرور و زوقه خج سال
 کجوب دایما بر بر به له لا تو جسد سولین کج لوب قدر کو نوز
 لوب عید اولندی کوه کیرای فاضل الحیا و کوه علم الدین
 کلان ایدوب دنیا بینه فنان و آخرت بقیه ذکر ایدر لوب
 بر بر به ایسی و محرم اولوب کجی زلفت دلدین اکل فالخه
 لعل الله رب العالمین در بر دی مرور با ماله ابرای سر کشتین

روح اوی چو علی الهی

کو رحیم تعجب اتدی جبرائیل عالم بله حاضر ابدی بعقوب
 ابدی با بنی الله کو لوب زینله ابله خوا هکله بر کو کوه آقا
 ملا کجه ابله طلوب جمله سی بو وصال اچوب شاد و خوش مر
 اولشور کجه سی فراق و اشتیاقه اچوب محزون اولش
 اغلش لوبی بعقوب جبرائیل بو غم فانی دیو صوری
 جبرائیل اشارت ایدوب او ستمده ابرو نورانه واده بر دی
 عین بعقوب اول بدر کور کور ب اوزین بتور دی و سابه
 و نیکند و زین بره صالهی یوسف دعی آرتک ائوب یکی
 جانین اول اکی ستمتاق اکی دی دعی خجه مدت دست
 برو سئلای فراف بر بر به روان ابر شید لوب کرم بر و افغان
 مر سئوب کور بند بل اول حال به بله انان کور ب
 جویته کله ای و اول صبحه دت زینین و زمان خورشید
 کلوب در دی جهاق غریب مغرب و نوب کویا نوبی نمره
 تکبیرک مولدی صمدای هوا به بر کو کله مابنی بر اولوب
 اولده صمانگه روز صحر اولدی **بند** دعای خجاب
 اولدی او راهه خجه بیچاره لوب ایدی مراده **هه** اهل اول
 وصلت خجیبی نری دعی صحر کله لایق و خجاب بر بته
 سختی به بس صور سخن کور بته تمام اولوب یوسف
 عالم صافنه اقدام اتدی جمله سی و لضا نیک بجهت

دیو بود و جهه وصیتی تمام و غیرم دار السلام نیک و دنیا
 دینک گویند و محبوب وصال ذوالجلال را قار و شعی **روایتیم**
 حضرت معقوب وفات اندوکی کوفه اتفاق فرمودند عیس
 دخی او کوفه وفات اندی **تفسیر** ایلیا یکی بر کوفه
 برزخه دنیا بر آبگزار کلان ایلیا که بر کوفه دنیا گذرید
 پس معقوب حضرت یوسفه وصیت استخا ایلیا کرد و
 مبتدی ارض هفت سده با او اجلا دی یا منزه دخی ایله
 اول اجلا دی یوسف ناسی معقوب و عیسی النوب ایلیا یکی
 قری فرزند برزخا را اجلا دی ناسی ایلیا پس معقوب اهل
 عیالی اول دین او زود ثابت اولوب یعنی نوبی زیاد و اوله
 ول یوسف عم معقوبه فرات خیزین و اشتیا قیاه بر این
 اولدی زرا آقا و اصل اولاد ختم و داغیا نوکاه هدم
 اولغدی جهانه ظهیری قالا دو غینه کربان و میمون
 ما نبت چکوب و معنی عالمه کوب نالان او اوروی
 پس فرات حضرت یوسفه و وجود نه تا نورا بدوب پو نام
 سرا و حضور ای او جدی ریاست جان و صانوب او وی
 ساهنتی ایگله ای چون اناسی معقوبه و فانتند نسکه
 یوسف کربی اوج بساط سر بر وجه حوری بود کربی پشته
 ایزندی **روایتیم** چون یوسف عزیز ناصر اولدی کونک کنه

فراموش ایلوب دما برین خوش کن ایلوبی **روایتیم** حضرت
 معقوب همه ما خلا اولدقه یوسف ایله اولدی نیل بهار اولد
 عمری برزخ قری بیلی پشته ایروبی و حضرت یوسف خواب کور
 دو کونده بیلی پشته ایروبی معقوبه ملاقات مسترا اولدقه
 قری پشته اولدی پس حضرت معقوب بر فاق اولدین
 بر کجه امر حکم الله معقوبه اجلا دی طاه ایلوب جین مع
 اولادین حضور بر دعوت ایلوب آله و وصیت اندیکام بن
 دنیا کن کند و کسه بستم کجا سرینه اقام ایوب که طهر
 جهه ایلیا پیدیل اغانا هر هر کم سر خطا سر بر فاق ایلیا راکه
 اولاجلا دینر که آله و جهه عالمه ادا شامیدر معقوب
 ایندی امدی **تفسیر** سر دین کربین مسترا قلدی هدیله اولدی
 اجی اقله سره عادت اولسون هر چی اولدکم و علم سره
 اجلا کوندسه جا کوی اسلام او زود تلم ایله سره و سره
 احضا ایندی لری ایسا و نه فر شوکله میا سکیم احسا کله
 اجراسی کور کوا احسانر زرا زطلعه معین آله ایلیا کلام هم
 نین اولوب قلم کماه ایگله ذی ایلیا سکره ایله عزیزیه
 رعایت و فیزه حاجت و نیمه شفقت ایلوب بر کور کله عدا و
 ایگله ارازل و ادا میخندد و اولوب عین صلح کله ایلیا
 نظرا نکه هر کم محبوب القلوب و ستار العین ایلیا اولد دیو

بهر نام مادی آمده تا آن که بجهت بیان او ولوب یوسف و در آنکه
 ای عزیزند قدیم عالم و حکمت و اتم در آن خلاص او ولوب بقا عیال
 لب به سیرت قبل که حضور و حقه جهله افواج الیتیمین سکا
 مشافقا ولوب سفد مکه منتظر در **بی**
 حسرت و مسکانه مسکانه کلاه مرغ جنت سن آن شبانکه کلاه
 چون یوسف جو بنی او را ندی بیای فایم سلطان اولش کی
 بوزی سرور و در جی خندان اولدی همین عمل بقیمون اینجا
 قفسه روان اولدی و کور و کی دوشی بیان و سینه سی شوی
 عیان اولدی زینجا بولکلای دیشد ولوب دل بر بزم اولدی
 در با یولور بویکه دعای رسول جبرئیل و رسول بولور هر پس
 بکوشه واروب بنسخت خاک و صهره آکن خاکه سرور لب
 حاجت دیدلکم ایدر پره در بران و راه شفقی آسان این
 رحان هفت پیریک تو بولور زین بولور سن و مدد سیر زینا زین
 این بدیر سن بن تا فوله یوسف آبر مکه آنزیکه دنیا کور
 دیو بر چینه کوفه ملول و عویم اولدی بکون حضرت یوسف
 آنز سوارا ولور یکی بر باغی رکاب بر صد و بی هم جرات این
 تا زلا ولوب با یوسف اجل ابر روی و فشره کرم قدمه اجل
 کابنه نصرت ددی یوسف زنت یوسف ابر و کله اللهه
 حمد و منت اندی و کند و برینه بر باغی قران تا آنک بر عمر بن

ضعیف و قبح حال اولوب بوحاله س مؤال خلد بل جواب و برنگ
 بکون ابرام ایدر آب یوسف عفت عرض کر کور عرض اچین ایس
 اطینا علاجه استعمل اولسون یوسف ازیدی بوم هتک عالم
 موجود در کنیدی بیله بر بزر بر صرا و لم قسم در زو ایدر که
 انی ابراهیم کله طوبی بن که طویطه ابراهیم کنی و بر باغ ایدر بل
 بوقدر شرفتی نفا که بچین ایدر کنایندی اچون من قفت
 انکه استرین و قور قارین ماک مصره بر کنه آج بولوب
 یوم فبا منده کرفنا را کلا مکه سن مکه سفول ولوب خجاج
 و بیعقل حال اندک خبر بار اولوب سفلف اندک که در بر
 بر چینه خونت حجاب کر و لب سولا بر عرض یو و تبت خادیکه
رَبِّ قَدِ اجْتَبَيْتَنِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ قَوْلِكَ الْقُرْآنَ
قَالَ اِسْمُكَ رَبُّكَ اَنْتَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ الَّذِيْ لَا يَخْفَىٰ عَلٰی
شَيْءٍ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ الَّذِيْ لَا يَخْفَىٰ
 مبرکک شامعین مقدر و در شولف مبرق علی
 مبرق خلد و کت بولوب و کولوب خالق سرتی دینا و
 و آخرت نه وقت نعمت سرتی بجا بونجه عمال خلد و
 کور عطا می رفیکه رجایه ایدر مکه بی خا رسماه توحید
 اوز و ختم ایدر رب روحی ز سرهما خلد الحاق ایدر سن
 متاجات اندک که خوا به وار و عالم غیبی سیرا ایدر کزین

طهارت و بهر آن اولاد و عتق خیر و برود بل زنجی آه در بر ناله
 و در نهان بجهت جان عالم ایدوب صد مرتبه بر پشت لاله بر روی
 و در از روی سخی زیارت قلب طهارت عتق یصده تکی نسلم روح ای
بیت بواجو ایسه انقل انی زنجی علیه حضرت الله فکانه
روایت که آل یعقوب مصوب کلام که بتش اوج نقر ایدل
 صکره فرعون الله اسیر فالانک ما عمل الی یوزیمش بیکنج
 مصر من جنوب کند بل او وقت بوسکت با بو تی خا ایل
 آلب اثر سی قننه دنی اندیل زبیر اوسکت و صتی بر ایکم
 بنم عظامی مصره قدیم سربوش ایده **ذَلِکَ مِنْ آيَاتِ الْعَزِيزِ**
تُوْحِيْدِهِ الَّذِي مَالِكِيْتِ الْاَسْرَارِ اَجْمَعِ الْمَهْمُزُ وَ مَوْكُوْرُوْهُ
وَ مَا لَمْ يَلْمِ الْاِنْسَانَ وَ لَمْ يَكُنْ يُوْمِنُ بِكُفْرِهِ وَ مَا لَمْ يَكُنْ يَدْعُوْهُ
عَلَيْهِ مِنْ اٰجْرَانِ هُوَ اَلَا ذِكْرُ الْعَالَمِيْنَ وَ كَاَيْتُ مِنْ آيَاتِهِ
فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ يَجْرُوْنَ عَلَيْهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُمْتَصِفِيْنَ
وَ يُؤْتُوْنَ اَكْثَرَهُمْ بِاٰيَاتِهِ اَلَمْ نَسْتُرْكَ بِسُحُورِنَا
 حجتی بوضف قصه سن رسول خیر و بر روی و آیتیک
 بوقصه اولنجیب خیر لاله ندر کم سکا وجهه اعلام ایدوب
 جبر ایل نطق اندیکه بوقصیه واقع اولوب یعنی بوسقه
 اخلاف ماکر و حیل اند و کل نده سن انده حاضر کل ایکر ایست
 خیر بود و کلامه سبانه نبوتکم در پیلار تاکم اهل آسمانه آت

نصیب ایدوب خوف و دستیل و در اولو حکمتل سوایکی و زنجی
 دعوت ایگانه نوکاه و راع ایدهم زنجی عتق سن یعنی حوی
 و غایت زبون اولوب بومصیبتی بود مزودل هوبیجربل
 امین جنتیک بر الکتوزیب بوسقه موزیدی بوسف ایست اولوب
 قوقدوقه رایجه سیستامه کوروب هان دم نسلم روح
 اتدی جله عالم مصیبتاه طلوب نهر او بر طلمنه زنجی
 بو افغانی کوش ایدوب بورکی اوینا یوب در بر لم جوش اتدی
 آنده حاضر اولنله بوقفان ندر که غوغا باه کوز و مکتا طولکی
 دیومور روی ایندیل بوسج جلا رحمته و محله جنته کجکی
 و عالم فایندن کوز بوسوب خستیک تخیمه روز قودی و زک
 غم جهان زمزم اقلیم لایکان قادی جون زنجی بود روی
 کوش ایدوب صناس زفر توشی اتدی اوج کوفه اوج کچه
 بهوش با اتدی دور بر کجی کوی عقی بلسته کلوب بنمور
 بنجا اسرا ایل بوسقی انا هم قننه دنی اند و کل نده اهل
 مصر را ضی و اما بوجبه سی اخلاخ دور شدیل بر کئی بزله
 ایزنه دیومر کجکله عقی کندد مقبره لینه دنی انده مراد
 ایدنبوب تقابل جراتک اندیل عاقبت هر صلح ایدوب اتفاقا مکر
 اوست با نته موقعت اولد و تی بزیه دنی اندیل جوت
 زنجی انده هوشی کلوب بوسفه حال مور روی قوه طهارت

آتروك دين لونه الله سزيب كوم ودي مائة كاه نورى اينديك
 رسول وندل فرزند بولون اونك **وَمَا ارْسَلْنَا مِنْ قَبْلِهِ**
الرَّسُولَ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ مِنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَلَمْ يَسِعْ وَفَاءً أَلْفَ
مِثْقَالٍ وَأَكْبَدُ كَانَتْ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنْ لَأَجْرِكُمْ
حَرَالِكُمْ أَنْ تَقُولُوا لَنْ نَكْفُرَ بِمَا كُنَّا نَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَمْ نَكُنْ لَكُمْ بَدِيعًا فَمَا كُنَّا نَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ وَرَبَّكُمُ اللَّهُ
وَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
 رسوالى آد بيلون كوننده رب فرستهارون كوننده مائة
 وكوننده فرزند بولون وظيفه انك كوننده وكون آترو بولون
 سول بديوب نظر ظالاندي كبر بولون لار وكوننده لاف مقم
 كلوب كاندسيه وانكار قائله عاقبت خراب اولوب ديار
 هلاك اولدي عقيقتان آخرت خبرلور بيا وبع بولون
 سونك سزيب كه اهلو جمد اولوب طاعت قلا و سزيبكنا بخندان
 ايله امهكل انزلوندي كم بولون قافله و خربت باقى مر باقى ابد
 فابنك افضلدر بخون انار فائى باقى ورنيله اخيرا ايدر لر
 باجهد لر وكون رسواله ودي نصرتنر ثا خيرا بايكه تاكه هر يوكه
 قوي اناه اجابت ايدوب با مازكله لر نيك رسواله ارميلد بولون قطع
 انيلر و قولون طاعت ايدر لر كه آناه و وعده اولشان عن عذاب
 بلان اكله و نصرت و نصرتنر خيرا و غضظنك ايدر لر كه با ماز

اينديدوب با مازكله لر و آترو با ماز در دعوت افله اجوت
 انلورن اجوت طلب انتر سزيبكنا اجات قله قلوندت
 بولون بولون سزيبكنا دعوتك باه قول اندر كون نيك او شكم
 سكه ذوقكندن سزيبكنا نصلى ايد مرام التزوق على الله
 ودي بعثت بولور وكونلره اكله مصمولى عجبيله
 وعلامات خريشه و حلا بنتره دلالت ايدركن بولون نيك
 ايتوب كاندلر نيك ايتولر و مصمولى زمين زما آتار
 خالق الله در ديوار اول ايدوب كور و صمولى سزيبكنا ايدر لر
 مصمولى نصديق و مصمولى سزيبكنا ايدر لر **أَمْ أَمْرًا**
أَنْ تَأْتِيَهُمْ كِتَابٌ مِنْ رَبِّكَ أَوْ يَأْتِيَهُمْ إِلَهًا غَيْرَ اللَّهِ
يَعْبُدُونَ وَهُمْ لَا يُفْعَلُونَ فَمَنْ هُنَّ سَبِيحَاتُ الْعَالَمِينَ
عَلَىٰ بَعْضِهِمْ آثَارُ مَنِ ابْتِغَىٰ وَسَخَّحْنَا آلَتَهُ وَمَا آتَا مَرَك
الْمُرْكَبِينَ باجهد عفتا ايله عذابتنر برباه عذابكل
 انلور هلاك اكله بولور مازكله امين عى اولور لر نسكم
 ايلر وكون استلره واقع اولدي باجهد نكله قيامت كونت
 ايتوب عذاب موعود ايله واقع اكله ايت انلور كه ايتوب ماز
 اسلام بولون بولور بولون بولون بولون بولون بولون بولون
 وكوندن بغيته و مصمولى طاعتله و عالمنك موافقه
 دعوت ايتوبكنا كه الله تعالى سزيبكنا منزه ونب انلورك

قافله سزيبكنا

و اعلم ان

یوسف مالک اولدوقه بزور سندن اولنلور و عاقل اولدوقه
 عدل داد ایدوردی و دخی کس ندر جسمانی درک و توفیق
 کیم بلایه اوغرا یوب را خلق بولسور نیکم بوسطنه اولون
 حسد تیلر حق ایلدیک تقدیر برب اشیع اقله دایدیلر تاک
 اناری قسته کند و لر تجویب اولوب یوسفی قهر ایلر مراد اول
 هیتیر اولیوب عاقبت یوسف قسته خذ نرسکا اولدی و دخی
 بله کیم حقیقتا به عاصی اولق دنیا و آخرتده ضاحه
 مکن توفیر ایلر نیکم خوف یوسف ایزیک کله ایزیکه دنیا
 یوسف قسته و اناری حضورینه ضاحت بولدی کیم اناری
 صکره کلن اتمل ایچنده حقیقتا آنلر قستینلرک هراند برکی
 کبابه خبر بورد نیکم بوا الله دخی قرآنناه خبر و برکی
 ناقیاسته دکیف خلق دلمده مکن کور اولر چون انار توبه
 قلب انار بی شفیق دتوب اشع بولدی و مغزوت بولدی
 امدی عاصی اولنلر دخی صلوات و الله دوستانی عیشتا
 رجا ایدوب دعلی اولر ایلند کیم آنرکی مغفور اولر
 و دخی بعضوب حالنلر بونی عبرت اولرک تحت الله دست
 غیری حقیقتا قبلدینه قومه ل کور قومه اندر ایشا غور و بر
 دکره قولنده کولنده خلق تجتیباه خالق حقیقتی نیک اولر
 بی مطوعی اندن آرد تاک یا کور کند و حقیقتی اول کولمه

کلمه دخی بوج ایدوب رسولین کذب ایلر بی انار طرقت
 کان ایچنده ایکن تامله نظر و نضر ایلر ایلر نیکم کلامی مالک
 و ایا کونونلر نجات دروب فضلونلر قورنلوق عدل
 دنیا و آخرتده اولعزم کلمه لر دنیا اولار و عدل نری
 اولون کسره دنیا من لغت کان فی قصصهم **اول**
الآیات **مَا كُنْ حَبِيبًا يُنْفِرُ** **وَكَانَ صَدِيقًا لِّدِي**
بَيْنَ يَدَيْهِ وَفَعَّلَ كُلَّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحِمَهُ يُوَفِّي
يُؤْتِي مِثْقَالَ ذَرَّةٍ عقیق قسته یوسفی کرامت کله عبرت اولدر عاقل
 اولنلر بزور عاقل اولان یوسف قسته ستمل ایلرک باور اولان ایلر
 باباک و صوچول اولنلری عفو ایدوب انتقام قستینده وصل
 کلان بلر صبر ایدوب جرح قلبه و سهوا ندر صبر ایدوب اولدوق
 الله عاصی اولنج یون مصلح اولر لکن ایه اولدوق اولدوق
 حبس ایلر نرسه دخی نیکم یوسف حقیقتا ندر خوف ایدوب
 سهوا تابه زنجار به مطیع اولما یوب نند نکره کله رضا و برکی
 کناه ایزیکه رضا و برکی دخی الله تعالی قریب حقیقی
 محلول فرضی ایلر کیم دخی زیاده نجهنده اوغز بر نیکم یوسف
 حبس نه ایکن الله قریب اول ساقی به ایجا قاعلی اولر
 سبب ائی یعنی سبب زندان ایچنده ناخیر تدریدی و دخی
 اول الله اولنلر عدل اولضا فله خبر خواه اولر نیکم یوسف

ترجمه و تالیف اهدای بوقصد و حکمت و معرفت جو قدر عاقل
و متفکر اولاد، تحقیق کشف ایسر بس تحقیقات دین پرورانه
برای بویکتا با به عمل و رسو لنگه استقباله سولوا ایدن و روت
و کلاسی البید و بجزت النور و نا البیوت فصفی کریمه
نوفیعی، بینه بولمانی ایلمها این باریت العالمین و باجزالتا این

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısım : <i>D. H. ÖZTÜRKER</i>
Yeni kayıt No: <i>74</i>
Eski kayıt No:

